

SZUBOTICA
KVAJ JOVIN TRG 8
Telefonok
Ciklóvizsai 8-58
Ciklóvizsai 6-10, 8-58

NAPILÓ

Előfizetés és befizetés
negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinár
Megjelenés
csütörtök nap, hétfőn és
szombat napokon is

XXX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1929. MÁRCIUS 31.

90. SZÁM

VASÁRNAP

HUSVÉT

(hm) A Nagypénteken elnémult harangok nyelve Nagyszombatra megoldódik és a levegő tavaszba enyhült hullámain szétgyűrűző zengésük a hit csodatévő hatalmát dicsőíti. A feltámadás eszméjének verőfénye árad el a világon és varázsát rásugározhatja a kétségekkel vívódó gondolatra. Husvét az emberi lélek számára az örökkévalóság kapuja, amelynek ivéről ragyogó betűkkel mosolyog minden megcsufolt igazságra, minden elgázolt jogra a feltámadás ígérete. A bukás új erőfeszítések energiaforrása és a halál a halhatatlanság szolgája — hirdeti az evangéliumi legenda, lefegyverezve a fennhéjázó elmeszkepszését, amely tanácstalanul tévelyeg a tudás határán.

— Mert bizony mondom nektek, ha valaki azt mondja ennek a hegynek: kelj fel és ugorjál a tengerbe és szívében nem kételkedik, hanem hiszi, hogy amit mond, megtörténik, meglesz neki, amit mondott. Azért mondom nektek: Amit könyörgéstelekben kértek, higgyétek, hogy mindazt megnyeritek és megleszen nektek. — Ez a hit, amelyet a Mester tanítványai lelkére kötött, amelyért a keresztfán kihalált halt és amely vallási bizonyossággá avatta feltámadását, nemcsak testetlen víziókat vetít a jámbor áhítat elé, hanem a kulturális haladás és minden nagyszerű tudományos felfedezés életető szelleme. Az emberiséget az a hit viszi előbbre, hogy a szív lelkesedésével és az ész akaratával megoldhatatlannak látszó problémákat győzhetünk le. A tudomány hit nélkül: madár szárny nélkül. Az életünk berendezését tökéletesítő technikai vívmányok abban a hitben gyökereznek, hogy a természet törvényein belül is végtelen lehetőségek kínálkoznak képességeink továbbfejlesztésére. A kétségbeesés örvényébe zuhannánk, ha nem hinnénk abban, ami pillanatnyilag kivülesik látókörünkön.

Mindezek a szélestávlatú célkitűzések, amelyek a népek egyetemét a jelenben foglalkoztatják, a feltámadás bibliai tanában kicsucosodó hitre vezethetők vissza. Eliszonyodva a vilgháború vértengerétől, örökbékét akarunk. Az emberek testvériesülésében, a fajok vállvetett együttműködésében látjuk azt az ideált, amely felé közelednünk kell, hogy lelkünknek a szörnyű öldöklésben és értékpusztításban megrendült egyensúlyát visszanyerhessük. Mivé lennénk, ha nem élne bennünk a hit, hogy a pacifizmus nem utópia és a háború nem levethetőenül ránk tapadt Nesszuszing? A mi századunk a gyökeres reformok korszaka és ha a természettudományok terén nem szorítják korlátok közé a kutatást évezredek megszokottságok, akkor lehet-e csak azért, mert a nemzetek évezredek óta folyton háboruszkodtak, átomkergetésnek minősíteni, a népek viszonyának olyan szabályozását, amely a gyilkos fegyvert kiküszöböli a döntés tényezői közül? A leszereléstől azzal a jelszóval húzódoznak, hogy *homo homini lupus* — az ember farkas az embernek. De a csüggedés és lemondás fölött urrá lesz a husvéti ige, amely az elnyomott, üldözött, megfeszített és sziklásra temetett szeretet feltámadását hozsannázza. A népek hisznek a világbékében és ennek a hitnek husvéti diadalát készítik elő a leszerelési konferenciák stációi.

A mai idők másik nagy feladata az európai kisebbségek helyzetének rendezése. Európában negyvenmilliónyi népkisebbség él és ezek jogvédelmének nemzetközi megszervezését azért határozta el tíz évvel ezelőtt a nagykövetek tanácsa, mert az új térkép kirajzolásánál szükségkép eltérések mutatkoztak a geográfiai és etnográfiai határok között. Erre való tekintettel a békeszerződések által kreált kisebbségek jogait a Népszövetség égisze alá helyezték, ami azonban gyakorlati szempontból csekélyértékű intézkedésnek bizonyult. Ez idén foglalkozott először a Népszövetség behatóan a kisebbségi

kérdéssel és a vita folyamán felülkerekedett álláspont szerint a kisebbségi panaszok elbírálását összhangba kell hozni az egyes államok szuverenitásával, amely nem engedi meg, hogy állampolgárok vádlók gyanánt lépjenek fel saját hazájuk ellen. A kisebbségek az első pillanattól kezdve átértékelték annak a visszás és káros állapotnak a súlyát, hogy a békeszerződések sérelmeik orvoslásának olyan rendszerét állapították meg, amely kínos konfliktusok magvát rejtte magában. A Népszövetség sokkal inkább eszmei testület, semmint az egyes országok belső életére közvetlenül befolyást gyakorolhatna és a kisebbségeknek sokkal nagyobb érdekük, hogy a faji többséggel harmóniában éljenek, semmint ezt a harmóniát egy külföldi szerv intervenciójának igénybevételével kockára tehetnék. A kisebbségek magukévá teszik Briandnak azt a felfogását, hogy a kisebbségek és kormányaik egymás között jussanak megegyezésre és a Népszövetségtől nem várnak mást, csak azoknak az ideológiai és pszichológiai feltételeknek megteremtését, amelyek mellett a kisebbségi jogok spontán érlelődnek és teljessé válnak. Életösztönök parancsolja a kisebbségeknek, hogy loyálisak és tiszta szándékaik tanúságtételével hangolják a faji többséget a kulturális és gazdasági jogegyenlőség tényleges megvalósítására. Tíz év után még mindig fel-felbukkannak olyan jelenségek, amelyek a küzdelem hiábavalóságának látszatát keltik. A nehézségek még mindig nagyok ahhoz, hogy az előmenetel lassu tempójával is beérjük, de ki vonhatja ki magát a szent husvétit biztatás ígérete alól, amely a szűkös ma horizontjára a gazdag holnap boldogságát szivároztatja?

A francia szenátus Briand beszéde után ratifikálta a Kellog paktumot

„Nem nyughatom bele abba a gondolatba, hogy mindig háború lesz, amíg ember élni fog“ — mondotta Briand

Fokozatosan kell megszüntetni a leszerelést

Párisból jelentik: A szenátus péntek esti ülésén Briand külügyminiszter a Kellog-paktum ratifikálásáról szóló törvényjavaslatot nagyszabású beszédben ajánlotta elfogadásra. Kifejtette, hogy az Egyesült Államok népe még fiatal és még nem élt át eddig olyan konfliktusokat, mint Franciaország, tehát nem volt kénytelen biztonságára védelmi szerződéseket kötni. Más volt a helyzete Franciaországnak. Kénytelenségből kötött szerződéseket és

most is vigyázni kell azokra a garanciákra, amelyeket területi épségének megóvása érdekében vállalt.

— Bizonyos — folytatta Briand — hogy ez a szerződés tökéletesebb is lehetett volna, de nem lehet bizonyos határokon túlmenni, ahol már áthághatatlan tiltó akadályok merednek az államok kormányai elé. Gyakran volt rá eset a múltban, hogy diadalmaskodott a nyers erőszak, de arra is, hogy az erkölcsi erő kerekedett felül.

Azok az államok, amelyek megszegnék a Kellog-paktumot, szembetalálnák ma-

Az államkormányzás elvei fölött sem mult el nyomtalanul az a szörnyű kataklizma, amelyet a mi generációnk átélt. A háború kitörésekor válságba került a parlamentarizmus és a diktatura elemei szivódtak be a népképviselő szervezetébe. A kormányok kivételes hatalmat kaptak, a parlamentek működése pedig ugyszólván csak a megtett intézkedések tudomásulvételére szorítkozott. A békekötés után a parlamentarizmus fokozatosan visszazsuzogott pozícióit, de csakhamar kiderült, hogy a parlamentek munkaképességét, talán az egy Angliát kivéve, mindenütt megbénítják a féktelenül tomboló párt-harcok. Buisson, a francia kamara elnöke és Stresemann német külügyminiszter csaknem egyidőben intéztek intelmet nemzetük képviselőihez, hogy törvényhozói kötelességeik intenzívebb teljesítésével siessenek a parlamentarizmus megmentésére, mert különben a nép kiábrándul abból az úzusból, amely az alkotmányosság formáit a pártérdekek főzödényeiül használja fel. Nálunk ez a kiábrándulás már be is következett és Ófelségének kellett a szanalást a kezébe ragadnia, hogy megállítsa az országot azon a lejtőn, ahova a pártpolitika taszította. A nép célja: rend, nyugalom, biztonság, alkotó munka és gyümölcsök háború nélkül élveztetése s a parlamentet csak annyiban értékeli, amennyiben ezt a célt szolgálja. Most készül a hid a tarthatatlanná lett régi és a megszűlendő új parlamentarizmus között és a meddő villongásoktól felkorbácsolt kedélyekre megnyugtatóan hat a dolgozók serény kopácsolása. Egy decennium alatt felhalmozódott gondok és bajok tömkelegéből nem lehet egyetlen leendővel kibontakozni és még sok tennivaló van hátra, míg az épülő hid pallóján szilárd léptekkel járhatunk. De a nagyheti boru oszladozóban van és hisszük, hogy nemsokára eljön a mult szenvedéseivel megpróbáltatott s nagy jövőre predesztinált néperők husvétit feltámadása.

gukat a világ kárhóztatásával és ha ez önmagában nem is szankció, mindenesetre nagy súlyal esik a latba.

Meggyőződésem, hogy ha valaki a békét akarja, nem kell szégyelnie azt be is vallani. A béke gondolata mély gyökereket vert a népek lelkében.

Nem nyughatom bele abba a gondolatba, hogy mindig lesz háború, amíg ember élni fog.

Bizom az emberiség jövőjében, mégis akadályokat kell emelni a háború elé és legyünk óvatosak: esetleges támadások elhárítása céljából is óvintézkedéseket kell tenni.

Hadseregek és hadihajók még vannak és talán még soká lesznek, mert a népek egyik napról a másikra nem mondhatnak le a fegyverkezésről, de nagy eredmény már az is, ha a fegyverkezés nem fokozódik.

Briand külügyminiszter beszédét a szenátus nagy tetszéssel fogadta és egyhangu határozattal becikkelyezte a Kellog-paktumot.

Csak az amerikai rendszerü, nagy rek-lámmal dolgozó olcsó részletüzlet old-hatja meg az európai gazdasági válságot

A fogyasztás növekedése jelentette a háboru után a kon-junkturát és csak a fogyasztás növelésével lehet kiutat keresni a válságból — Át lehet-e ültetni Európába a termelés és az eladás amerikai rendszerü szervezetségét?

Az alábbi közlemény nem pályázik a tudományos értekezés babéjaira. Egyszerű közgazdasági riport, újságírói munka, mert arra született, hogy holnap megjelenjen a lapban, néhányan elolvassák és utána keressenek más, érdekesebb cikkeket. Egyáltalán nem akar alapos és kimerítő lenni, hanem az újságírásban el nem kerülhető felületességgel fog rámutatni néhány jelenségre, amelyet figyelembe kell venni mindenkinek, aki a válság megoldásával foglalkozni akar, vagy arra álettékes.

Konjunktura és válság

A válság, mint azt mindenki nagyon jól tudja, nem eiszigetelt jelenség. Noha szorítokozik tisztán Szubotícára, vagy a Vajdaságra, sőt még az országhatárt sem respektálja, hanem, bátran lehet mondani, egész Európára kiterjed. Hogy miben áll ez a válság, azt legkevésbé sem kell, sőt egyáltalán nem lehet nagyképi közgazdasági frázisokkal megvilágítani, hanem egyszerűen és egészen pépiesen meg kell állapítani, hogy igen kevés kivétellel,

ma az emberek nem keresnek annyit, amennyiből társadalmi állásukhoz és kulturigényeikhez képest tisztességesen megélhetnek.

Vonatkozik ez a nagykereskedőre épügy, mint a magánhivatalnokra, vagy akár a földművesre is. A nagykereskedőnek ma nem jut arra, hogy egy hónapot töltsön Abbáziliában, vagy Osztenében, a magánhivatalnok nem tudja fizetéséből megvenni az évente okvetlenül szükséges két rend ruhát és nem mehet el minden héten legalább egyszer moziba, a paraszt nem engedheti meg magának a mindennapi liter bort, a napszámos nem ehet minden este vacsorára két dinár értékű szalonnát. Természetesen nemcsak ezekre nem jut az embereknek, hanem még száz és száz kívánságot és jogos igényt kell eltenni jobb időkre.

Ha azonban mindezt megállapítjuk, szembeötlök az a jelenség, hogy mindaz, amit most nélkülözünk és aminek a hiánya jelenti a válságot, öt-hat évvel ezelőtt mindenkinek megvolt bőségesen, vagy még sokkal egyszerűbben,

néhány évvel ezelőtt mindenki jól élt, most pedig rosszul megy mindenkinek.

Ezt a jelenséget különféleképpen magyarázzák. Többek között szokás mondani, hogy az ugynevezett konjunkturás időben *öszörannyi ruhásüzlet volt Szubotícán, mint amennyi a rendes viszonyok között itt megélhet, amikor tehát elmúlt a konjunktura, az üzletek nagy része természetesen megbukott. Ez valóban igaz is, csak éppen abban van hiba, hogy nem tűnik ki belőle, hogy ha az üzleteknek csak az ötödrésze volt szükség,*

miért tudott mégis a konjunkturás években megélni, sőt jól megélni mindegyik.

A konjunktura itt már csak egy jelszó, valami különleges földöntúli jószellemű alakult, amely néhány évig becézte, óvta, védelmezte az emberiséget, hogy egy szép napon megdondolva magát, háttafordítson a földi vagy legalább is az európai régióknak. Nyilvánvaló, hogy itt a szokásos közgazdasági magyarázat csánút, helyesebben nem tesz mást, mint

a megmagyarázatlan körülményeket egyszerűen elnevezi egy jól hangzó idegen szóval

és ebbe aztán beleérthet mindenkit mindent, amit akar.

A konjunktura lényege

Annak, aki magyarra akarja lefordítani a büvös igét, az akkor szerzett tapasztalatok alapján csak egy szó áll rendelkezésére:

Konjunktura a fogyasztás növekedése.

Ez az alapelve ennek a közgazdasági riportnak és éppen ezért szükségesnek mutatkozik bizonyítékokkal alátámasztani. A bizonyíték a dolog természete szerinti nem tudományos jellegű, hanem tapasztalati jelenségeken alapszik. A konjunkturás korszak közvetlenül a háboru befejezése után kezdődött. A frontról hazazönlő és az uniformis örijtő egyformaságából kivetkőzött emberek szinte vad lelkesedéssel vetették magukat az életbe, amelynek ütemét a forradalmak, politikai és államjogi változások amugy is meggyorsították — és elkezdtek élni. Emberek, akiknek azelőtt soha nem volt semmijük, kézhez kaptak egy csomó leszerelési pénzt és a lövészárok öt éves kálváriája, vagy a lógás örökös rettegése után felfokozott vágyakkal, felszabadult lélekkel siettek pénzüket elköl-

teni. Ehhez járult azoknak a tömege, akik a különleges viszonyok következtében kerültek egyszerre, addig soha el nem ért kereseti viszonyok közé. Ha valakinek néhány kiló árut sikerült csak egyszer átsvercelni a demarkációs vonalon, amnyi pénzt keresett, amennyit még soha életében nem látott egy összegben. Magyarországon a forradalom és ellenforradalom juttatott sokakat nagy kereső pozíciókba, másutt, főleg az új államokban a közhivatalnokok száma és jövedelme sokszorozódott meg.

A szenvedés és nélkülözés éveit után mindezek élni akartak és az élet minél több igény kielégítését jelenti. Jól ettek, jól ittak, szórakoztak társadalmi és kulturális tekintetben és vásároltak. A fogyasztók táborába megnövekedett és ugyanakkor felszabadult a termelés a háboruban rávert bilincsekkel. Minden gyár, minden műhely termelt, amennyit csak tudott és mind-az a kereskedelem utján a felfokozott igényű fogyasztóhoz került. Természetesen ez csak megindította a lavinát.

A nagyobb termelés nagyobb munkás- és tisztviselőtömegeket igényelt,

miére a fizetések, a bérek emelkedtek és a konjunkturát megindító tényezők mellett megjelent az új, hatalmas, jól fizetett tisztviselői kar és a munkásság még nagyobb tömege, amely szintén jó jövedelemhez jutott és így újból nagyszerű fogyasztói réteget alkotott.

A fogyasztás növekedése növelte a termelést és a termelés növelése növelte a fogyasztók hatalmas táborát,

Elérkezett az új aranykor, mondhattuk majdnem jogosan és addig tartott, amíg véget nem vetett neki mindannyiunk örök vágya, egyetlén szerelődés a *hor-szolidáció*.

Amerika és Oroszország

A riport másik része, a válság kivezető útjára igyekszik rámutatni. Abból, amit eddig elmondottunk, nyilvánvaló az a következtetés, hogy

a válságnak csak egy megoldása lehet: újból felfokozni a fogyasztók felvevőképességét, tehát növelni a fogyasztást, ami ismét megnöveli a termelést és viszont,

Nem következik itt tudományos megállapítások, hanem gyakorlati példák, amelyek természetesen csak onnan vehetünk, ahol ez a dekonjunktura nincs meg és amely tényező a maga hatásával még sokszorozza a mi válságunk katasztrófális nagyságát és ez Amerika. A könnyebbés kedvéért így nevezzük az Egyesült-Államokat és mindjárt itt meg kell jegyezni, hogy

sajnálatos hiányossága ennek a riportnak, hogy nem állnak adatok rendelkezésre Szov-jetországországból,

ahol a fogyasztóképesség növekedését diktatorikus uton akarták megoldani és így nem tudjuk megállapítani, hogy ez a törekvés mennyire sikerült és mennyire sikerülhet. Marad tehát Amerika, amelyel összehasonlítás lehet tenni.

Azokból a kísérletekből, amelyeket nálunk és egész Európában állandóan tettek és tesznek a válság megoldására egészen nyilvánvaló, hogy

csak egyetlen megoldás létezik: a fogyasztás átalakítása amerikai rendszer szerint, hogy azután átalakuljon a termelés is,

Mert, ha azt nézzük, hogy miképpen kísérleteznek közgazdasági szervezeteink és testületünk, akkor nem kell sokáig magyarázni, hogy ennek a sok próbálkozásnak nincs semmi értelme, mert amennyit az egyik gazdasági ágának használ, annyit árt a másiknak. Például:

Ford és a részletüzlet

Hogy milyen uton jutott el Amerika ahhoz, hogy szinte a végsőkig fel tudta fokozni a lakosság felvevőképességét, azt itt helyszíne miatt nem tárgyalhatjuk, az is nyilvánvaló, hogy ebben nagyon nagy szerepet játszott, hogy Amerikában nincs olyan sok országhatár, mint Európában és ami itt még fontosabb: vámhatár és nagyon jól tudjuk, hogy a vámkorlátok lebontása Európában talán soha nem teljesül utópia, így tehát már csak ezért sem, de meg még számtalan más okból sem lehet az amerikai viszonyokat egyszerűen áttelepíteni az Océánon, de a tapasztalatokat tudomásul kell venni és felhasználni is lehet.

A konszolidáció és a B listák kora

A konszolidáció azzal kezdődött, hogy újból megindultak a nemzetközi vonatjáratok, megkezdődött a szállítás (a cernát sokkal gyorsabban, megbízhatóbban és olcsóbban szállította a vonat, mint a svercer), a fogyasztóknak egy meglehetősen nagy csoportja visszasüllyedt a békebeli nincsetlenségbe, a háboru utáni tényleges állambeosztások jogi szankciót is nyertek a békeszerződés aláírása és ratifikálása által és míg addig az államok dobhattak a piacra papírpénzt fedeztetel és fedezet nélkül és tetszés szerint fizethettek amnyi tényleges és szolgálatot nem teljesíthető alkalmazottat, amennyit csak kedvük tartotta most

egyszerre vissza kellett húzódni a törvényes fedezetek szigorú bástyái mögé

és először a tisztviselőállomány megtizedelése következett (a fogyasztók rétegének újabb nagyarányú csökkenése.) azután — és ez volt a döntő csapás — be kellett vallani, hogy a *papíros, amellyel olyan jól élünk valamennyien, tulajdonképpen nem pénz, mert régen nincs már meg a kellő értéke és bizony nem lehet felhasználni külföldi adósságok fizetésére, ami az áldott konszolidáció megjelenése pillanatában nyomban esedékessé vált.*

A bankprós megállt és ezzel eldugult a konjunktura forrása is.

A bankok kivonták tőkéiket a kereskedelemből és a kereskedő, aki eddig csak eladott és újra eladott, most arra ébredt, hogy *ezentúl elsősorban fizetni kell.* Ami ezután következett ez még elég közeli, sőt jelenlevő, nem nagyon szükséges és még kevésbé kellemes a negyérdemi közönség szives emlékeztetőbe hozni. B. listák, csődök, leépítések, letartóztatások, öngyilkosságok és a konszolidáció egyéb gyönyörői.

Természetes, hogy ezek a jelenségek nem folytak le ilyen egyszerűen, mindez csak keresztemszet, amely nem tart igényt arra, hogy kimerítőnek és alaposnak tartásák. Itt csak nagy vonásokban akartuk érzékeltetni, hogy

miképpen növekedett a jólét, a fogyasztás és ennek megfelelően a termelés növekedésével

és hogyan történt mindez megfordítva a konjunktura megszűnése után. Mindazt, amit elmondottunk, a kísérőjelenségek komplikált és nagy tömege vett körül. Száz és ezer hatóerőt kell még figyelembe venni, ha tudományosan akarjuk megvilágítani a helyzetet, de ebben a riportcikkben erre nincs lehetőség és a cél csak az, hogy rámutassunk arra, hogy

a konjunkturának, tehát a gazdasági jólétnek oka és nem következménye a fogyasztás növekedése,

mint ahogy általában hiszik.

az utóbbi napokban a gazdasági gépgyárak tartották konferenciát és kimondották, hogy csak az mentheti meg a jugoszláv gazdasági gépgyártást, ha a külföldi mezőgazdasági gépek behozatali vámját felemelik. A konferencia ilyen irányú memorandumot szerkesztett és nyújtott be a kormánynak. Ha a kormány teljesítene ezt a kívánságot, nyomban és okkal felhorkannának a termelők, hogy nincs nekik elég bajuk, most még a gépeiket is meg akarják drágítani. Ha a malomipar megmentésének egyetlen módja a buza magas kivitel és a liszt magas behozatali vámjá, akkor egy részről a termelők érdekébe ütközik, hogy így sem tud megélni a jugoszláv buza a magyar és persze főleg az amerikai konkurenciával, másrészt a fogyasztók kapiák a lisztvám miatt még drágábban a kenyéret. Így lehet ezt végigvezetni minden vonalon. Amit legutóbb a szeszgyárosok kértek, az sulyosan érinti a mezőgazdasági szesztermelőket (kisüst), amit a kereskedő kér (tiszenkét órai munkaidő), az sulyosan belevág a kereskedelmi alkalmazott egzisztenciájába. Ha az állami költségvetés leszállítását kívánjuk, az egyértelműen rengeteg tisztviselő elbocsátásával, ami a proletáriátus növelését jelenti, stb., stb. Nyugodtan megállapíthatjuk, hogy ezek

a tüneti gyógykezelések nem érhetnek, mint ahogy nem is érnek el eredményt és a bajt gyökerében kell meggyógyítani, ha lehet.

Bizony nyilvánvaló, hogy *nagyon nehezen lehet.* Alapjában kell megváltoztatni üzleti életünket, hogy — minden ut Rómába vezet — növelhessük a fogyasztást. Természetesen senki sem kívánja, hogy a nagynehezen megteremtett konszolidáció felbomoljon és ez a megoldás semmiképpen nem jöhet számításba, nem marad hát hátra semmi más, mint: *Amerika.*

Az amerikai fából vaskarika az olcsó és minden vonalon keresztülvezetett részletüzlet.

Csak ez az egyetlen mód, hogy a mai termelési rendben lehetővé tegyük, hogy a lakosságnak mindig nagyobb és nagyobb tömegei legyenek felvevőkészek, ami mindig nagyobb és nagyobb termelést jelent és így önmagától fokozza a felvevőkészes tömegek nagyságát. Keresve sem találhatnánk jobb példát erre, mint a Ford-művek üzleti politikája Amerikában. Ford termelési és főleg árusítási politikájával elérte azt, hogy Amerikában azok, akik azelőtt legfeljebb egy biciklit vásárolhattak, ma már autótulajdonosok

és a Ford-művek gyártmányainak a háboru előtt soha el nem képzelt nagy fogyasztóközönségük van. Ezt három dologgal érte el Ford: *olcsó árral, nagyon kedvező fizetési feltétellel és nagy reklámmal.* Mind a három kellék nélkülözhetetlen a fogyasztás emelésénél és mind a három egyformán fontos. Egyik a másik nélkül el nem képzelhető és nyilvánvaló, hogy *a válságba jutott európai nagy ipar és kereskedelem is csak ezekkel az eszközökkel teremtheti meg azt a fogyasztó tömeget, amely visszahozza a konjunktúra aranykorát.*

Amikor Ford üzleti politikáját méltatják, többnyire arra a nagyszerűen szervezett termelési rendre gondolnak, amelyet ma már a közgazdaságban *fordizmusként* is neveznek és ami abban áll, hogy minden munkás csak egyetlen mozdulatot végez a gyárban, ezt azonban rendkívül gyorsan és tökéletesen, a munkások tehát nem eyebekek, mint a hatalmas gépezeteket egyes alkotórészei, amelyek mindig megszakítás nélkül ugyanazt csinálják. Ehhez tartozik még, hogy Ford-üzemeiben minden munkás haszonrészesedést kap stb. stb., ami mind lehetővé teszi azt, hogy a Ford-autókat és traktorokat olcsón lehessen árusítani. Az így megszervezett termelést nem lehet eléggé dicsérni, de nem szabad elfeledkezni arról, hogy

a siker igazán titka Fordnál nem a termelés, hanem az árusítás nagyszerű megszervezésében van.

Ford nemcsak olcsón ad, amit a termelés kitűnő megszervezése tesz számára lehetővé, hanem nagyon kedvező feltételek mellett olyan olcsó részletfizetésre ad, hogy a gazdaságilag igen gyenge fizikai munkás és tisztviselő is megengedheti magának azt a luxust, hogy saját autóján menjen be a gyárba. Fizet hetenként egy dollárt, ami az ottani munkabérekhez viszonyítva tíz-husz dinárnak felel meg. Ennyi pénzt a mi székkel rosszabbul fizetett munkásaink is könnyen tudnának nélkülözni.

A rendkívül olcsó részletfizetés tette naggyá

A Singer varrógép és a rádió

Ha azt nézzük, hogy vajon a termelés és az eladás ilyen irányú megszervezése lehetséges volna Európában is, akkor haladéktalanul rá lehet mondani, hogy igen, legfeljebb bizonyos — nem lényeges — változtatásokkal. Bizonyít a példa, elsősorban ismét az amerikai példa: a *Singer varrógép.* Ezt a valóban kitűnő és minden háztartásban nélkülözhetetlen cikket az amerikai Singer-gyár teljesen amerikai módon tette népszerűvé és terjesztette az egész világon: nagy reklámmal és rendkívül kedvező részletfizetéssel. Ma már a legkisebb jugoszláviai faluban is van nagyon sok Singer varrógép, vagy más olyan varrógép, amely hasonló üzleti politikával kerül eladásra. Ennek az az oka, hogy a gépet nagyon kedvező részletfizetési feltételek mellett lehet megkapni. Szubotiván például *havi százdináros törlesztésre lehet Singer gépet vásárolni és ezt a törlesztést még a gazdaságilag nagyon gyenge háztartások is kibírják.* Emellett még rendkívül nagy reklámmal dolgoznak, hiszen a Singer-plakátokkal már a háboru előtti időben is lépten-nyomon találkozott az ember, hirdetési oszlopokon, pályaudvarokon stb. és ha valakit ez nem győzte meg arról, hogy neki föltétlenül Singer-varrógépre van szüksége, akkor akcióba lép az ügynökök egész serege.

A Singer gép amerikai áru és sikerült amerikai eszközökkel egész Európában úgy elterjeszteni, amire nincs más példa a mi kontinensünkön.

Illetve van, azaz hogy lesz: *a rádió.* Ezt a legmodernebb gyártmányát a századnak már valóban a legmodernebb eszközökkel terjesztik mindenfelé.

A bécsi rádiólapok *tízennyolc havi részletfizetésre* hirdettek rádiót és

a Vajdaságban a Konráth d. d. merész lendülettel és nagyszerű üzleti érzékkel szintén bevezette ezt a részletfizetést

és eladott annyi rádiót, amennyiről még a legoptimistább számításal sem lehetett álmodni. Mindezt nagy reklámmal és olcsó részletfizetéssel érte el, pedig a *rádió még nagyon drága szórakozás és egy kis gép is többre kerül, mint például egy aránylag sokkal hasznosabb Singer-varrógép.* Ha a kedvező fizetési feltételek mellé az előállítási technika fejlődésével lehetővé válik a gépek olcsó árusítása, akkor aztán már egy házból sem fog hiányozni még nálunk sem a rádió.

Ahhoz, hogy ezt az átalakulást nálunk is el lehessen érni és ne csak egyes önmagukban is modern szakmában, hanem általánosságban eljuthassunk a válságból kivezető olcsó termeléshez és nagy reklámmal népszerűsített kedvező feltételekkel való eladáshoz, két dolog szükséges: *modern üzleti szellem és tőke.* Beszéljünk először az üzleti szellemről:

A vajdasági részletfizetés

Beszélgettem a napokban egy nagy vajdasági textilárucég ügynökével, akinek az az üzletköre, hogy *részletfizetésre ad el egy-egy ruhának való szövetet.* Kérdeztem, hogy csinálja az üzletét.

— Bemegyek minden házba — mondotta — *kinálom olcsó részletfizetésre a ruhát és elég szépen megélek belőle.*

Megkérdeztem, hogy miért nem megy be irodákba és más olyan helyekre, ahol férfiak vannak együtt nagy

Henry Fordot és mutatta meg az utat a jövő üzleti politikája felé Amerikának és ha észrevesszük, Európának is,

Ezzel természetesen nem akarjuk azt mondani, hogy Ford találta fel a részletfizetést, hanem csak azért hivatkozunk ő rá, mert ő vitte a legnagyobb tökéleteseségre.

A reklám értéke

Am a termelés és az eladás megszervezése sem volt elégséges arra, hogy a valóban elért eredmény létrejöjjön. Szükséges volt és épen annyira szervesen hozzátartozott az üzlethez, mint az előbbi kettő,

a harmadik tényező: a reklám!

Azoknak a nagy fogyasztótömegeknek, amelyeknek Ford lehetővé tette, hogy autót vásároljanak, kedvet is kellett csinálni a vásárlásra és Henry Ford erre sem sajnálta a pénzt. Emlékezzünk csak vissza, hogy pár évvel ezelőtt valamennyi újságban állandóan oldalas hirdetések hirdették a Ford-gyártmányok, nálunk leginkább a Ford-aktor előnyeit. Képzeliük el ezek után, hogy milyen méretű reklámmal dolgozott Amerikában Ford. Elég utalni a híres Ford-féle békehajóra, amely ugyancsak hatalmas pénzébe kerülhetett az autókirálynak és *sem lett semmi más eredménye, sőt alighanem nem is volt más célja, minthogy jó reklámot csináljon Fordnak és a detroiti üzemeknek.*

Ford Amerikában nem elszigetelt jelenség és az egész amerikai gazdasági élet ma már ilyen alapon van megszervezve.

Tömegtermelés olcsó árakkal, nagyon kedvező fizetési feltételekkel és nagy reklámmal.

Ez ott a jelszó és ennek köszönhetjük, hogy ma már a gazdasági élet minden terén kivétel nélkül Amerikáé a vezető szerep és amíg mi válságról panaszkodunk, Amerika egyre nagyobb tért hódít az Óvilágban is.

számban, hiszen férfiruhát árul és a férfiakat napközben nem találja otthon, meg aztán *a házaknál való eladástól kirekeszti a nőilen embereket.* Az ügynök formálisan megbotránkozott. Mit gondolok, elad ő nőilen fiatalembereknek? Elad ő tisztviselőknél, akikről nem tudja van-e lakásuk? Ő

csak olyanoknak ad el, akiknek saját butoruk és lehetőleg feleségük van,

akik jó pénzek a kihitelezett összegre és bizonyosan nem fognak meglőgni.

Sajnálom, hogy a dolog természetéből kifolyólag nem közölhetem a neveket. Nem az ügynök volt a hibás, hanem a főnöke és valóban meg kellett döbenni ennyi üzleti naivságon és konzervatíviságon. Ford minden munkásnak, aki néhány dollárt keres heteként, részletre ad egy harminc-negyven ezer dináros autót, de a mi vajdasági kereskedőnk, csak annak ad néhány száz dinárért ruhaszövetet, akinek legalább saját butora van. És lehetőleg felesége. A rendes havi két-három esetleg ötezer dinár fizetés nem elég garancia. A tisztviselő inkább ott hagyja állását, csak-hogy meglőgjön derék kereskedőnk néhány száz dinárával. Ha eladna ezer tisztviselőnek és nem fizetne közülük ötven, vajjon nem csinálna-e tisztesen jobb üzletet, mintha elad száz lakás és háztulajdonosnak.

Tízszernyi forgalommal feleannyiért adhatná az árut

és nem volna szükség arra, hogy a boltajtóban lesse a vevőket és este értekezletet tartson a Lloydban a válság okairól.

Tilos a reklám

A reklámról igazán jobb nem beszélni. Aki olvasta a leipzig mintavásárról szóló beszámolókat, amelyek szerint *az egész vásárt a reklám dominálta* és hozzáveszi, hogy nálunk még mindig ötven év előtt meghozott százezerszer elavult ipartörvény alapján kötik bélyegbe paragrafusokkal a néhány modern kezdeményező szellemű, nagy reklámmal dolgozó kereskedőt, annak igazán nem kell többet beszélni arról, hogy mit lehetne elérni a reklámmal. Nálunk sajnos semmit, mert nálunk lehetetlen a mai modern értelemben vett reklámozás.

Megmarad még a harmadik tényező — *last but not least* — a tőke. Minél nagyobb tőke áll rendelkezésre, annál olcsóbbá lehet tenni a termelést, annál nagyobb összeg marad reklámra és annál nagyobb hitelt engedélyezhet a termelő fogyasztóinak. A helyzet kulcsa tehát mindenképen a tőke. Ez teszi lehetővé, hogy olcsón áruljunk, hogy kedvező részletfizetésre adjuk az árut és hogy nagy reklámmal csináljunk kedvet a fogyasztónak a vásárlásra.

A bankok szerepe

A tőkehiány sajnos nálunk való tény, de itt is létezik a fából vaskarika. A megoldás a bankok kezében van. A konjunkturás korszakokban a bankoknak száz és százféle iparvállalatuk volt, amelyekből lassanként szinte kivétel nélkül kivonták tőkéjüket. Igaz, hogy a nemzeti tőkék kisebbedtek, de

még mindig van jónéhány olyan bank Jugoszláviában, amely jó üzletbe nyugodtan fektethetne bele néhány milliót

és a fenti üzleti elvekkkel jó üzlet nagyon sok kínálkozik.

A KOMBINÉ MOSÁSÁHOZ

LUX

Nem árt neki a víz, akkor LUX sem árt

A modern üzleti szellem térhódítása nem jelent a könnyelmű üzlet növelését.

A Konráth r.-t., amelyre egyizben már hivatkoztunk, nem kezdett valami hatalmas tőkével és mégis meg tudta csinálni a modern hitelüzletet.

Néhány bankkezdeményezés, néhány nagyipari vállalat áttérése az amerikai rendszerre, egy kis külföldi hitel, valamint a közmunkák egyidejű megkezdése, hogy a munkanélküliek hadserege felvevőképes fogyasztótáborrá változzék át, bizonyára egyszeribe nem oldaná meg a gazdasági válságot, de olyan utat mutatna, amelyen haladva kikerülhetnénk a mostani kátyuból

és legalább megkísérlelhetnénk a mostani reménytelenséget egy ígéretes jövő kilátásával felváltani.

Komor Mihály

Hirtelen meghalt

a sztaribecseji sikkasztó adótisztviselő Az ügyészség tovább folytatja a nyomozást a büntársak ellen

Sztaribecsejről jelentik: Néhány nappal ezelőtt büntügyi vizsgálat indult Krausz Béla sztaribecseji adótisztviselő ellen, akit különböző visszaélésekkel gyanúsítottak. A vizsgálat nagy apparátussal folyt, azonban még mielőtt befejeződhetett volna, tragikus esemény történt. Krausz Béla, aki nem volt letartóztatásban, hanem betegségére való tekintettel rendőri felügyelet alatt állott, pénteken délelőtt *szivszélhűdésben meghalt.* Krausz még pénteken reggel megjelent a községházán és átadta hivatalát, majd fürdőbe ment, ahol tíz óráig tartózkodott. Azután hazament és levélíráshoz fogott, de hirtelen rosszul lett, a szívéhez kapott és élettelenül fordult le a székről. Hozzáértetői nyomban orvosért futottak, csakhamar meg is jelentek a helyszínen dr. Krausz Oszkár és dr. Lázics Emil orvosok, akik már csak a beállott halált konstatálhatták. Mint kiderült, Krausz Béla szivszélhűdésben halt meg.

A vizsgálat, amely Krausz önkéntes jelentkezése után indult meg, időközben megállapította a visszaéléseket. Ezeket a visszaéléseket Krausz több társával követte el, olyképp, hogy a könyvekbe nem vezették be a befizetett tételeket. Megállapították azt is, hogy az ilyen módon elsikkasztott összegek meghaladják a százezer dinárt.

A noviszadi ügyészség az ügyben tovább folytatja a nyomozást annak megállapítására, hogy a visszaélésekben még kiknek volt részükhöz és hogy mennyi az államkincstár kára.

Prostejovi gépgyárak WICHTERLE és KOVARIK

Központi lerakat: VUKOVÁR

Különleges kivitelű

CSÉPLŐGÉPEK

háromszoros tisztítóval, utolérhetetlen munkaképességgel, traktor- vagy gépüzemhez, valamint az összes mezőgazdasági gépek, benzin-, petroleum- és Diesel-motorok.

Kedvező fizetési feltételek és árak!

KÉPVISELETEK:

„PALLAS“ ügynökség, Subotica

„RAD“ kereskedelmi vállalat, Vel-Kikinda
Ferdinand Oswald, Bačka-Palanka

„Az új adótörvény megakadályozza az igazságtalan tuladózttatást“

Bugarszki Tódor tartományi pénzügyigazgató nyilatkozata

Noviszadról jelentik: Bugarszki Tódor tartományi pénzügyigazgató a noviszadi tartományi pénzügyigazgatóság munkaprogramjáról és az új adótörvény alkalmazásáról a *Bácsmegeyi Napló* munkatársának a következőket mondotta:

— Elsősorban a tartományi pénzügyigazgatóságot akarom új alapokra fektetni — mondotta a pénzügyigazgató. — Munka és rend: ez a jelszavam. Elrendelem, hogy az összes állami pénztári hivatalokat vizsgálják felül, ami a múltban, két-három év óta nem történt. Ezenkívül elrendelem, hogy az összes hátrálékos ügydarabokat, amelyeknek száma néhány ezer, a legrovidebb időn belül fel kell dolgozni és az illetékes hatóságokhoz továbbítani. Ezen a téren is teljesen új alapokra akarom a tartományi pénzügyigazgatóság munkáját helyezni. Hasonlóképpen az adókövető bizottságok hátrálékos munkáit is a legrovidebb idő alatt fel akarom dolgoztatni.

— Ez évi április elsejétől kezdődőleg az igazgatás a tartományi pénzügyigazgatóságnál új szempontok szerint történik, különösen, ami az elszámolásokat illeti. Ebben az ügyben várom a közeli napokra a pénzügyminisztérium végleges utasításait.

— Azon leszek, hogy az adóhátrálékokat idejében behajtsuk, hogy az államnak módja legyen vállalt kötelezettségeit idejében teljesíteni. Az államnak szüksége van pénzre és ezért feltétlenül szükséges, hogy az adófizetők is teljesítsék kötelezettségeiket, mert nem tűrhető, hogy az adófizetők, tisztán kényelmi szempontból kötelezettségeiket elmulasztják. Ilyen esetekben szerep jut a végrehajtónak, mindazokkal a jogi következményekkel, amelyek a végrehajtással járnak. *Ezzel szemben megszemenő jóakarattal és elnézéssel teszünk* — természetesen a törvényben megengedett kereteken belül — *azokkal szemben, akik súlyos anyagi helyzettel küzdenek és válságba jutottak.*

— Ami az új adótörvényt illeti, minden igyekezettel azon leszek, hogy azt minden rendelkezésével és teljes szellemében érvényre juttassam. Az új adótörvény az adókövetés egészen új módját írja elő. Meg kell állapítani, hogy az új adótörvény a mezőgazdák jóakarattal kezelje és azoknak jelentékeny könnyítéseket engedélyez. Ha az adózók adóterheit egy épülettel hasonlítjuk össze, akkor a mezőgazdák képezik az

alapot, a középosztály (kisiparosok, kereskedők és gyáriparosok) a homlokzatfalat és a pilléereket, az akadémiai képzettségű adózók pedig az épület tetőzetét. Ilyen szempontok figyelembevételével kell az államnak az adójövedelmeket megállapítani.

— Az eddig érvényben volt régi adótörvény értelmében, a jövedelmi adó (dohodarina) volt a legkönnyebben kezelhető adónem és ezt hozta a legnagyobb adójövedelmeket. Ezzel kapcsolatosan a különböző állami pótlékok is jelentékeny jövedelmeket biztosítottak az államnak. Ezzel szemben a földadó szorosan megállapított adónem volt és annak hozadéka csak jelentéktelen mértékben volt emelhető. Hasonlóképpen a többi adónemem nem lehetett fokozni.

— Amikor még mint a pénzügyigazgatóság inspektora nagyobb befolyást gyakoroltam az adókövetésnél, minden igyekezettel oda irányult, hogy a *jövedelmi adót vegyük főadóalapot* és az volt a szempont, hogy az állam adójövedelmei elsősorban ebből a főadónemből adódjanak. Kétségtelen, hogy a forgalmi adó, annak szigorú alkalmazása esetén, az államnak jelentékeny adójövedelmeket juttatna. A forgalmi adó az az adónem, amelyet az állam nem aknáz ki teljes mértékben, mert *be kellett látni, hogy a forgalmi adó igen sok esetben igazságtalan.* A forgalmi adót mindenkinél meg kell fizetni, tekintet nélkül arra, hogy a forgalom az adózónak üzleti előnyöket juttat-e, vagy sem. Ezért kellett a jövedelmi adót, a forgalmi adó elé helyezni. De az új adótörvény eltörölte a jövedelmi adót (dohodarinát) és ezzel megszűnt ez a hajlítható adónem. Hasonlóképpen hatályon kívül helyezték a vagyónadó, a hadinyereségadó és, a házaszályadó. *Ezzel szemben az új adótörvény kereseti adót (tecevína) állapít meg, amely a régi harmadosztályú kereseti adónak felel meg. Ennek az adónak az alkalmazása a jövedelmi adóval szemben, az adózás egyszerűsítését jelenti, ép ezért szükséges az adóköteles alanyok gazdasági helyzetét alaposan kinyomozni és az adózást a tényleges kereset után megállapítani. Az adózás általános képe ezáltal nem fog lényegesen megváltozni, viszont helyrehozza a múltban elkövetett hibákat.*

— Ami a kereseti adót (tecevína) illeti, azt pozitív adatok alapján kell kivetni, miért is az előzetes munkákat az új adótörvény 108-ik szakasza szerint kell el-

végezni. Eszerint össze kell gyűjteni az adatokat a vasúti állomásokon, postahivatalokon, hajóállomásokon, vámhivatalokon és mindezek alapján kell az adókövetést eszközölni.

— Amint már fentebb említettem a jövedelmi adó volt eddig a főadónem és ezért a harmadosztályú kereseti adót csak mint mellékes adót alkalmaztuk, azt is csak azért, mert ezután az adónem után vetették ki a községi pótdadót. *Most hogy az új adótörvény szerint a jövedelmi adót és a harmadosztályú kereseti adót megszüntették, az új kereseti adó (tecevína) fogja mind a kettőt helyettesíteni. Ennek megfelelőleg a kereseti adóalapot magasabbra kell megállapítani, mint volt a harmadosztályú kereseti adó a múltban.* Ez azonban ne riassza meg az adózókat, mert ez a tény csak formai természetű, a valóságban minden marad a régiiben.

— Egyes adózóknak a jövőben talán egyes esetekben magasabb adót kell fizetniük, ez azonban, csak azért fog megtörténni, mert eddig nem voltak megadózza, vagy pedig vállalatuknál jobb eredményeket értek el, ezzel szemben az új adótörvény megakadályozza az igazságtalan tuladózttatást és olyan vállalatoknál, amelyeknek üzletmenetele visszacsett, könnyvitéseket engedett és az adózás mérvét helyes mértékre szállítja le.

A bécsi rendőrség fenntartja a körözést Szemző Gyula ellen

Két bombamerénnyel gyanúsítják a volt bácskai főispánt

Pozsonyból jelentik: A pozsonyi rendőrség, amely tudvalevőleg a bécsi rendőrség körözése alapján őrizetbevette Szemző Gyula volt bácskai és bajai főispánt, értesítette a bécsi rendőrséget arról, hogy az őrizetbevetett volt főispán fiának, ifjabb Szemző Gyulának kérésére a budapesti rendőrség igazolta, hogy idős Szemző Gyula ellen a bombamerényletekből kifolyólag megszüntették az eljárást. Ifjabb Szemző Gyula azzal érvelt, hogy ennek alapján hatályát veszti a bécsi rendőrség körözése. A pozsonyi rendőrség tehát kérdést intézett a bécshez, hogy a körözést fenntartja-e.

A bécsi rendőrség a kérdésre adott válaszában közölte, hogy a körözést továbbra is fenntartja, mert Szemző Gyula alaposan gyanúsítható azzal, hogy 1922 február 8-ikán régi ellenfele, Lederer Ágost ellen bombamerényletet kísérelt meg, előzőleg pedig bombamerényletet akart elkövetni a Czeringassei Szemző-palotában, ahol a bomba fel is robbant.

A bécsi rendőrség közölte a pozsonyi rendőrséggel, hogy az igazságügyminisztérium útján a legrovidebb időn belül kiadatási kérelmet fog intézni a cseh-szlovákiai hatóságokhoz.

Egy emberélet

két lopott bárányért

A felebbviteli bíróság pénzbüntetésre ítélte egy szuboticei rendőrt, aki agyonlőtt egy menekülő tolvajt

Noviszadról jelentik: A noviszadi felebbviteli bíróság dr. Gyurgyev Bosko tanácsa pénteken tárgyalta Basics Pero negyvennégy éves volt szuboticei rendőr bűnügyét.

Az ügyészség vádirata szerint Basics Pero 1926 február 23-ikán éjjel őrjáraton volt Alekszandrovóban és eközben revolverével rálőtt egy menekülő akaró emberre, akit a lövések gerincen találtak és halálosan megsebeztek.

A szuboticei törvényszék múlt évi március 22-ikén tárgyalta a bűnügyet. Basics Pero vádlott elmondotta, hogy a kérdéses éjszakán Lipozenecsis Milos rendőrtársával őrjáraton volt, amikor az alekszandrovói szerb templom környékén egy gyanús alakot vettek észre, aki egy zsákot cipelt. Megállították az ismeretlen és megkérdezték, hogy mi van a zsákban, mire az illető, akit Kalmár Antalnak hívtak, azt felelte, hogy két bárányt visz, amelyeket egyik szálláson lopott. Erre a rendőrök elő akarták állítani, de Kalmár eldobta a zsákot és futásnak eredt. A rendőrök többször utána kiáltottak, hogy álljon meg. A kiáltásra figyelmes lett az őrszobában tartózkodó Sargies Lázár rendőr, aki kijött megnézni, hogy mi történik az utcán, de a menekülő Kalmár olyan erővel futott neki, hogy Sargiesot fellökte. Ekkor vette elő revolverét a vádlott és elszította. A golyó a gerinc tájékán furdott Kalmár testébe és megölte a tolvajt. A vádlott azzal védekezett, hogy nem volt szándékában Kalmárt megölni és a lábára célzott.

Több tanu kihallgatása után a bíróság bűnösnek mondotta ki Basics Perót gondatlanságból okozott emberölés vétségében és a Btk. 92-ik szakaszának alkalmazásával kétszáz dinár fő és száz dinár mellék-büntetésre ítélte.

A noviszadi felebbviteli bíróság helybenhagyta az elsőfoku ítéletet, és annak végrehajtását három évre felfüggesztette.

Sorozatos hajószerencsétlenségek a viharos tengeren

Elsülyedt egy norvég gabonaszállító gőzös és egy angol személyszállító hajó

Melburnból jelentik: A *Selle* norvég gőzös, amely gabonarakománnyal volt megterhelve és Amerikába igyekezett, összeütközött egy másik hajóval és elsülyedt.

Az elsülyedt hajó gabonarakományának értéke hetvenötezer font sterling.

Párisi jelentés szerint a *Transylvánia* angol személygőzös, amely héthetes Földközi tengeri utról ért vissza Angliába, Cherbourg közelében zátonyra futott és léket kapott. A hajó SOS jelzést adott le.

Több gőzös süllyedt a sülyedő személyszállító hajó segítségére és az utasokat a Lotharingia nevű hajó mentette meg.

Mint Milanóból jelentik, az isztriai partvidéken dühöngő viharban pénteken elsülyedt a *Mira* olasz vitorlás hajó. A hajó legénységét megmentették. A kár nyolcvanezer líra.

Hamburgi jelentés szerint péntek délután újabb nagy hajótűz pusztított a hamburgi kikötőben.

A tűz a *Leo* norvég gőzös fedélzetén tört ki, ahol egy munkás égve hagyott egy olvasztó lámpát. A gyorsan elharapódzó lángok a hajó egész első részét elhamvasztották.

Mint Lackehurstból jelentik, a T-C-5 amerikai kormányozható léghajó, amely egy kisebb utról tért vissza, a kikötésnél szerencsétlenül járt. Az erős szélvihar a kikötés pillanatában kitépte a léghajóról lecsúszó köteleket az emberek kezéből.

a szélvihar a léghajót magával ragadta és három kilométerrel odébb ledobta.

A léghajó váza súlyosan megrongálódott és a léghajó személyzetének tagjai közül három súlyosan megsebesült.

IGY TISZTITJA VIM A KANNÁIT

Ily járva csak a VIM tisztítja az összes cinn, alumínium, email, üveg, agyag- és porcellán tárgyakat.

VIM-et használj, hatása csodás, Csillog, vakít majd a ragyogás.

A Zeppelin utasai nem beszélnek uti élményeikről

Nyolcvanegy óra alatt nyolcezernegyszáz kilométeres utat tett meg a német kormányozható léghajó, amely új gázfajtát próbált ki

Berlinből jelentik: A *Graf Zeppelin* utasai már valamennyien hazatértek otthonukba.

Az utasok szigorú diszkrécióval zárkóznak el minden érdeklődés elől.

Mert mielőtt a *Graf Zeppelin* utnak indult, éppúgy mint az amerikai ut előtt is, az utasoknak becsületszavukra kellett megfogadni, hogy a visszaérkezéstől számított tizenegy napon belül nem beszélnek uti élményeikről. Ennek a diszkréciónak az a magyarázata, hogy sajtószindikátusok, amelyek szerződést kötöttek a Zeppelin-társasággal a világlapokban utleírásokat közölnek a *Graf Zeppelin* Földközi-tengeri utjáról, ha azonban az utasok intervjukat adnának az újságíróknak, akkor az uti érdekességeiről szóló leírások ingyen jelennének meg a lapokban.

A *Graf Zeppelin* utjának pontos statisztikája szombatra elkészült. Eszerint

a Graf Zeppelin nyolcvanegy óra hosszat repült és ezalatt nyolcezernegyszáz kilométer hosszú utat tett meg.

Ez volt a Zeppelin harmadik utja és most próbálták ki a harmadik gázfajtát. Európából Amerikába Blau-gázzal repült a léghajó, Amerikából Európába egy hasonló összetételű gázzal, most pedig

egy újfajta mesterséges gázzal töltötték meg a ballont, amelyet most próbáltak ki először.

Ez a gáz a Leunna-féle gázműveknél készült és huszonegyezer köbmétert vitt belőle a léghajó, amely ezenkívül még tizenegyezer kilogramm benzín-benzol keveréket is vitt magával.

Az Európai Egyesült Államok felé

A Bácsme gyei Napló párisi tudósítójának elmondta Emil Borel volt miniszter

Páris, március hó.

A «Comité Français de Coopération Européenne» melynek Emile Borel az elnöke, Franciaország egész elitjét magába foglalja. Comité de honneurjében maga a köztársaság elnöke, Gaston Doumergue, továbbá Aristide Briand, Raymond Poincaré, Caillaux, Painlevé, Bartou és mások foglalnak helyet s nincs neves, vagy közéleti embere az országnak, ki ne tartozna e hatalmas békeszervezet keretébe. A «Comité Français de Coopération Européenne», mint neve is mutatja, korántsem szorítkozik csak Franciaországra: testvéregyesületek alakultak Angliában, Németországban s már csaknem minden államban. Az elnök, Borel, kinek szava mint aktív politikusé is nagy fontossággal bír, szíves készséggel fogadta a *Bácsme gyei Napló* tudósítóját.

— Az európai békeszervezetre — mondotta — sürgős szüksége van az egész világnak.

A végleges cél, az Európai Egyesült Államok, elismerem, hogy távoli dolog meg. Közvetlenül nem valósítható meg, de állandóan ezt a célt kell szemünk előtt tartanunk. Addig is, míg létre nem jöhet Európának, ha egyáltalán élni akar, sürgősen szorosabb együttműködést és nagyobb egységet kell teremtenie különböző államai között. *Ha ez meg nem történik, Európa meghal, mintahogy meghalt előtől az antik Héllás, az egymással örökösen tarsalkodó apró görög államok.*

— Amerika hatalmas hetykesége, Japán ősi gőgie már szinte leszámították Európa halálát. *Tévednek!*

Sem az új Távol-Nyugat, sem a vén Távol-Kelet nem tudnák átvenni Európa örökét.

Kétségtelen, hogy az ujkori tudományt Amerika fejlesztette a legmagasabb fokig és Japán asszimilálta leghámulatosabban, mindamellett, vagy éppen azért, egy közös vonás, egy súlyos közös defektus jellemzi mindkettőjüket. A technika vívmányai, az ujkori nagy felfedezések s általában a tudomány az ő számukra mindig eszköz, sohasem öncél. *Az életbölcsélet, a kiforralt világszemlélet hiányzik belőlük.* Európa tudósainak legnevesebb célja az igazság keresése. Ez az ideális felfogás alakította át a földgömböt és termelte ki a többi között az ujkori tudományt is, ehhez az ideálműshöz azonban csak a hagyományos civilizáció ormán jut el az ember. Nagy emberek hagyományos kultusza kell ehhez, akik önzetlen kutatásukért életüket áldozták és nem pénz keresetek véle.

Az amerikai kontinensen minden érték egyetlen mérője az anyagi siker.

Sok évek kell még eltelnie, míg a tengerentúli földre nézve nemcsak gazdagságban és ipari fejlettségben fog rekordokat elérni, hanem szellemileg, lelkiileg, kulturában is a világ vezetője lehet. Amerika mai mentalitása mellett az európai kultúra pusztulása az egész emberi kultúra pusztulását, a világ fejlődésének hosszú századokkal való visszavetését jelentené. Amerika és Japán ugyan Európa nélkül csakugy gyártaná gépeit, mint eddig, de hamarosan elveszne az eszme, az alapvető felismerés, hogy

a gép csak egyik szolgálja az emberi értelemnek és az emberi értelem nem született gépek szolgálatára.

— Ha azonban Európa népei tovább is véres testvérharckokra pazarolják erejüket, gazdagságukat és intelligenciájukat, akkor Európa szolgátságba jut, határtalan nyomorba és olyan politikai és gazdasági viszonyok közé, amilyenek között a százalomra méltó orosz birodalom vergődik egy évtized óta. Örömmel látja az ember, hogy az európai béke eszméje mindinkább előtérbe jut és általánossá válik. A népek már ösztönösen haltnak egymáshoz és mint a világháború leghasznosabb következményét könyvelhetjük el, hogy

a békegondolat többet haladt a világháború óta eltelt egy évtizedben, mint azelőtt negyven év alatt.

Ennek megfelelően gombaként szaporodnak a legkülönbözőbb békeegyesületek és békeszervezetek. Nem egész alaptalan az a humoros ötlet, hogy a *következő világháború a nemzetközi békeszervezetek között fog lefolyni*, melyek mind a maguk módján akarják megteremteni, ki a világbékét, ki az Európai Egyesült Államokat. Mindezek a békeegyesületek a legkülönbözőbb oldalról és a legkülönbözőbb felfogások alapján igyekeznek a közös célt elérni. Coudenhove gróf és Nossig különböző gazdaságpolitikai elgondolásai, Rohan herceg intellektuális kiindulása mellett közis-

mert dr. Heerfordt tervezete és másoké. Egyik feltétele szerint mindjárt az Európai Egyesült Államokkal kell kezdeni, az Amerikai Egyesült Államok mintájára. Mások szerényebben, beérnék az európai államok valaminő szervezetével, mint kezdetül, melybe egyesek Oroszországot is beleértik, míg vannak, akik Angliát is kiközösítenék belőle. Ismét más kiindulás szerint az európai egység kérdése tisztára vámkérdés, ezek a kontinentális vámegység megteremtésében látják céljukat. *Kétségtelen, hogy mindezekben az elgondolásokban jó adag igazság rejlik, de az is világos, hogy e törekvések sok tekintetben ellentétesek, és hogy mindezek a kísérletek könnyen válhatnak veszélyessé. Már csak azért is, mert*

az Európai Egyesült Államok megalakulása nem történhetik amerikai minta szerint, mint-hogy minden állam feltétlenül őrzi Európában a maga hagyományos függetlenségét és felségjogait.

— Mi ugy gondoljuk, hogy *nem egy határozott teóriát kell az emberiségre rákényszeríteni.* A béke-mozgalomnak nem egy szellemi központból kell kiindulnia, mely esetben az egy békeközpontnak az egyes államokban létesülő fiókszervezetek nem az illető államok közvéleményét, hanem mindig csak azt a bizonyos béketeóriát képviselhetnék. Ezért mi első-sorban

egyesíteni akarjuk a béke minden barátját az összes európai államokban, anélkül, hogy a priori egy bizonyos elméletet szánánk ki a mozgalom alapjául.

Ha megvan a szervezet, akkor az maga fogja határozott programját kidolgozni és vezetőt megválasztani. Így alakítottuk meg Franciaországban a «Coopération Européenne»-mozgalom francia csoportját. A köztársaság elnökétől kezdve ugyszólván az egész ország csatlakozott hozzánk, de az összes más Franciaországban működő békeegyesületek is. Hogy csak egy példát mondjak: Hennessy miniszter, az európai szabadereskedelmi-szövetség elnöke a mi egyesületünk alelnöke, viszont engem az ő szervezetük választott alelnökül. Időközben és teljesen függetlenül megalkultak már a megfelelő testvérkomiték a különböző többi országban, két hónap múlva már együtt gyűlésre hívhatjuk meg a különböző országok küldöttségeit s akkor közösen fogjuk majd megállapítani programunkat, valamint a nemzeti közgyűlés székelyét.

— Ha valamit mégis kifogásolhatok az Önök békemunkáján — mondottam — akkor azt, hogy általában mindég csaknem kizárólag a német-francia viszonyról foglalkoznak, *hoított inkább Kelet-Európa felől tenyegetheti veszély...*

— Ez azért van így, — mondotta Borel miniszter — mert ha a német-francia kooperáció teljes, akkor maguktól fognak megoldódni a közép-, és kelet-európai kisebb államok problémái is.

Benedek Károly

Kötényével megfojtotta apósát egy palánkai asszony

Gyilkosság harmincezer dinárért

Noviszadról jelentik: Bácskapalánkán március huszonekedikén rejtélyes körülmények között meghalt Radakov Ilija hetvenkilenc éves jómódu gazdálkodó. A halottat dr. Wittmann palánkai orvos engedélye alapján másnap el is temették, de a községben a temetés után arról kezdtek suttogni, hogy a köztiszteletben álló öreg gazdálkodó nem természetes halállal mult ki, hanem bünténynek esett áldozatul.

Az éjben a csendőrség is megindította a nyomozást és a vizsgálat során rövidesen súlyos gyanúk merültek fel az elhunyt gazdálkodó menyje Radakov Danica palánkai asszony ellen, akit a csendőrség le is tartóztatott. Radakov Danica eleinte tagadta, hogy bármilyen köze is van apósa halálához, később azonban megtört és beismerte, hogy apósát ő ölte meg. Egy kötényt csavart az öregember nyakába és a ruhadarab

végénél fogva hurcolta egyik szobából a másikba mindaddig, amíg Radakov Ilija meg nem fulladt. Minthogy a meggyilkolt gazdálkodó előrehaladott kora ellenére is jó erőben lévő, hatalmas termetű ember volt, felmerült az a gyanu is, hogy a gyilkos asszony előbb valamilyen kemény tárggyal fejbevágtatta áldozatát és csak akkor fojtotta meg, amikor az már elvesztette eszméletét.

Radakov Ilijának a palánkai takarékpénztárnál harmincezer dináros betéteje volt és az a gyanu, hogy ehhez a pénzhez akart hozzájutni az asszony.

A noviszadi törvényszéktől Patriscius Milán vizsgálóbíró Pavlovics Braniszláv államügyész és Cserepov György törvényszéki orvos szombaton délután kiszálltak Palánkára, ahol megejtették a holttest exhumálását és felboncolását.

ÉLÉNK VOLT SZUBOTICA FORGALMA A NAGYHÉT NAPJAIBAN

PILLANATFELVÉTELEK AZ UCCÁRÓL, AZ ÜZLETEKRŐL ÉS A PIACOKRÓL

Husvét: az uccákon megindult az élet egészséges vérkeringése. S míg a lélek gyászol, az élet arcán már a megsejtett feltámadás boldogsága ragyog. Kedvet fakasztott fény robot a házsorok között, szokatlan sürgő, élő, siető tömegek töltik meg a tereket, uccákat, boltokat, piacokat. A tavaszi ég tiszta ragyogása tompítja a lelket befűdő nagy gyász mély feketeségét. Husvét: a misztikummal teli ünnepeket hirdetik az elmúlt harauok, az áhitatos tömegektől ellepett templomok, a kálvária felé kigyózó végtelen embertömegek komor fenségé.

Az áldozati bárányok piaca

Inspekción a halált gyászoló és a feltámadást váró uccákon. A szem fényképezőgépek lemezein felrajzolódik a város arca a Nagyhét óráiban. A piac kedves gipsz-báránykái, a mügonddal festett husvéti tojások, a nyuszik és a fészkek, a virágok és a körmenetek. Egy pillanat megállás a bárányos ember asztala előtt. Csodálatosak ezek a szelid szemű Isten-báránykái, ott az asztalon a napfényben, a tömegben.

Gipszbárányok, falákkal és finom, puha vattából való szőrrel. Olyanok, mint a beteg a műtőasztalon szomorúak és fehérek. A szájuk karmín csik, amelyet nagy szakértelemmel rakott fel rájuk a »szobrász« egy borostás arcú vásári atyafi. Ott csücsülnek szépen egy nyájban, akár a bibliai bárányok. Sütkeznek a napon, fűdenek a fényben és szétréznék a világra.

— Itt az olcsó husvéti bárány — kiabálja a báránykák művészlelkű szobrásza. — Tíz dinár egy egész bárány.

Az asszonyok odakapják a fejüket az olcsóságra. — Jó lenne — jegyzi meg egy fejkendős asszony. — A huspiacra kilőjt sem kapja huszonkettőn alul.

Ezen a materiális szellemességen kitűnően mulat a kora reggeli piac publikuma. A bárányos embernek a gyerekek körében van hallatlan népszerűsége. Hány gyerekek áll vágyakozó szemmel a hófehér bárányok seregét előtt. Egyébként nyul is van ott. Nagyfülü, pirosszemű gipsznyul. Zöldre festett fészkekben ül körülötte ingerlően, színes tojások szimbolizálják a husvétot. Ez azonban természetrajzi tévedés volt. Egy első gimnazista, akinek biztosan jelese van természetrajzból azonnal leszögezte, hogy link dolog az egész, a tojást nem a nyul tojja és hiába is ülne rajta ugyse kelne ki. — A nyul említs állat — fújja iskolai tempóban.

A kálvária felé...

Nagy tömegek hömpölyögnek az uccákon. Düböröge száguldanak a gépkocsik és a megrakott parasztszekerek. Asszonyosereg bandukolnak a sátorok között, ahol a husvéti jó falatok vására folyik. Zászlók alatt hatalmas tömeg kigyózik a kálvária felé, ahol a csodálatos misztérium kövéseit stációi sorakoznak. Száll a dal, a könyörgés vallásos himnusz a Isten-emberhez, aki életét adta a világ büneiért. A kedvező, enyhe tavaszi napsütés Szubotica katolikus lakosságának óriási tömegeit vonzotta a szent hely felé. A kálváriához vezető uton beláthatatlan sokaság hömpölygött a pattogtatott kukoricával, mézeskaláccsal és szentelt gyertyákkal megrakott sátorok között.

A koldusok ünnepe: a Krisztus szenvedését ábrázoló kőoszlopok előtt az élet hajótöröttel, az élet szenedői nyujtották ki bizakodóan a kezüket. Száraz, kérészek kezek nyultak felénk: adjatok annak nevében, aki vért ontotta a keresztfán. És a magabizáltság, a bünbánat nagy ünnepe hőségesen hullott az alamizsna azok felé, akik a kereszti árnyékában kerestek menedéket...

Ünneplő tömegek a templomok előtt. A gyászliturgiák sorozatát szombaton a feltámadás méltóságjeljes megünneplése zárta be.

Ibolyák, lila ibolyák...

A nagyhét fellendítette az üzletek forgalmát. A kirakatok polcain ragyogó, tavaszi árúk sorakoztak. Husvéti ornamentum: pirostojás és ujból az. A piacon azonban már baj volt a tojással. Drága volt és emellett nem lehetett kapni. Megkérdeztem az okát és azt a választ kaptam, hogy a hideg miatt a tyukok nem produkáltak, ezenkívül sokat exportáltak külföldre: Bécsbe és Budapestre. A Nagyhét utolsó napjaiban Szubotica tojás nélkül maradt és az a kevés, amit a tanyákról behoztak, a nagy kereslet folytán megrágt.

Ijedt háziasszonyokkal volt tele csüörtökön a piac. Mind tojást keresett, de a konjunktúra miatt ötven-hetven parával megrágt a husvétit asztalnak ez az elmaradhatatlan csemegéje — és majdnem anynyiba került egy szimpla tojás a piacon, mint egy dekoratív csokoládétojás a cukorkaüzletben.

A virágpiac: itt is nagy kereslet és semmi kínálat. A legolcsóbb husvétit ornamentum: a virág szintén erősen megrágt. A csüörtökön nagypiacon néhány száz sapadt, színtelen virág susogta csak: *itt vagyunk, tavasz van.*

Szinte pánikszzerűen keresték a virágot a lányok és mamák. Ibolyák, szegény lila ibolyák, egyedül ők képviselték a husvétit piacon a tavaszi flórát. Virág-talan husvét, olyan, mint a savanyú bor. Megkérdeztem az egyik virágkereskedést, mi az oka, hogy nincs virág?

— A föld helyenként hatvan-hetven centiméter mélységig befagyott — mondotta — és az idej hideg még a melegágyi virágok egy részét is elpusztította. Ez az oka, hogy nincs a piacon hazai virág.

— Milyen van?

— Importált olasz virágok érkeztek az üzletekbe. Hogy, drága-e? Hát kérem a vám, a szállítás, a veszteség, amely az uton elpusztult virágok miatt haramlott reánk, azután a rendes polgári haszon. Hát tessék elképzelni...

Kérem a nyájas olvasót, hogy képzelje el. Én nem is tudom elképzelni. Tény, hogy az idén a legnagyobb gondot a virág okozta a lányosházakban és nem a sonka. Legolcsóbb még az ibolya. Legdrágább az olasz rózsza.

Elő a rózsavivvel!

Egy pillantás a drogériák és parfümeriák környékére. Egész héten szilárd volt a parfümpiac. A forgalmat a gyerekek csinálták rózsavivvel. Tizen-nyolc évtől lejjebb rózsaviv, feljebb olcsó parfüm fogyott.

Bementem egyik üzletbe. Csupa kisdíák a vevő. Csak ők készülnek a locsolásra. Drága parfümököt raktak elém. Kétszáz dinártól felfelé.

— Ki vesz ilyen drága parfümököt? — kérdeztem.

— Senki. Rózsaviv megy, kérem, hektószámra nem győzzük csinálni. Tessék nézni ezek a gyerekek, mind rózsavivzre várnak itt. Sőt jobb emberek is csak egészen olcsó parfümök operálnak husvétit hétfőjén. Senki sem ad többet negyven-ötven dinárnál egy füveg parfümért és el is határoztuk, hogy jövőre nem fogunk drága illatszereket hozni. Nem divat már a locsolás még csak a gyerekek és fiatal legénykék ápolják ezt a tradicionális szokást.

A kirakatban drága Hubigant, Worth, Rose-Galler.

Coty kreációk, remek adjusztálásban. Mellettük husvétit ajándéktárgyak, finom szappan, puder, ruzs és egyéb készletek, locsolószerszámok, amelyek ki fognak maradni.

Uj állomás a divatruzzlet: Talán itt érzik leginkább a husvétit forgalom. Az üzlet tömve van vevőkkel. Nők és nagyon sok férfi. Középosztály, kishivatalnokok, munkások, alkalmazottak, polgárlányok. Harisnyya, ing és nyakkendő, keztüü és gallér fogy nagyban. A husvétit kirukkolás láza ragyog az arokon. Csudás átlátszó harisnyák, a puhán omló selyemnyakkendők, a huság picit kis tárgyai, amelyeknek örömet a husvétit hozta el. Erre takarékoskodtak, erre vártak a husvétit pompának tartogatták minden anyagi energiájukat a kis emberek tömegei, lányos és legények. Egy csillogó selyemharisnyában csinosodott ki minden vágyakozásuk és most tele csicsorgik az üzletet.

— Kérek egy finom flort, egy át...

Megkérdeztünk egy kereskedőt. Azt mondta, vázrahozásán felül síhertül a husvétit vásár, pedig a nagy hidegek után reménytelennek látták a helyzetet. A tél nagyon próbára tette a kis családok költségvetését, de a kitűnő időjárás, amely elég gyorsan felváltotta a hideget, sokat javított a helyzeten.

A husvétit vásár

Lépten nyomon nagynehogyekbe, művirágdombokba botlik az ember. Baján piruló sonkák csingnek le a fogasokról. A sonkavásár nagyszerűen tartott egész héten, bár az árak, mint majdnem minden életmicskknél, tíz-tizenöt százalékkal felszöktek a kereslet hatására. Az árak azonban így sem túl magasak és husvétit minden család asztalán ott párolgott az izes füstölt sódar. A hal meglehetősen drága volt a Nagyhét elején és emellett nem is fogyott a kívánt mértékben. A felhordott halmennyiség azonban olyan nagy volt, hogy az utolsó napon, főleg pénteken, az árak erősen leestek. A tej- és tejtermékek ára az ünnepek előtt minimális emelkedést mutatott, de a rendőrség megakadályozta az árak további fejhajtását. A tavaszi zöldségjelék piacán horribilis árak voltak. Kevés salátát hoztak a piacra, de az ökológyságu fejeket hat és hét dináros áron így is elkapták és minden egyes fejért közelharcot vívtak azok a háziasszonyok, akik primör cikkekkal akartak kedveskedni és hívalkodni.

A husvétit inspekción köruton megszólaltattuk a szabókat és a női szalonokat is a tavaszi ruházkodásról. Nem volt meglepő, amikor megállapíthattuk, hogy a nők az idén csodálatos pompát fejtettek ki a tavaszi öltözködés terén. Majdnem minden szalon tul volt halmozva munkával és ez volt a helyzet a férfi szabóknál is. A husvétit mintegy rekompenzálta az iparosokat a télen elmaradt forgalomért és mindenfelől bizakodó nyilatkozatokat kaptunk az üzletmenetekről. Jó forgalmat csináltak a cipőkereskedések és még nem volt példa arra, hogy ilyen hirtelen lenűlettel indult volna meg a vásár, mint az idén tavasszal.

(Sz. E.)

Szegyenyből ölt

A tavankuti gyilkos legényt beszállították az ügyésség fogházába

A tavankuti csendőrség pénteken fejezte be a nyomozást Szaulics Márkó tavankuti kisczagda büntügvében, aki néhány nappal ezelőt éjjel tizenegy óra körül a Tavankuton levő Pejics-kocsmában egyetlen készürással megölte Pejics István hatvanöt éves tavankuti földbirtokost. Szaulics-on a tett elkövetése után a kocsmá ablakán keresztül megszökött, de a csendőrség másnap Szubotica-n a jogi fakultás épülete előtt elfogták. Szaulicsot Tavankutra szállították, ahol a helyszínen lejátszatták vele a gyilkosságot.

A tavankuti csendőrség mintegy husz tanút hallgatott ki a büntügvében és megállapították, hogy a verekedést a meggyilkolt Pejics István földbirtokos kezdte. Pejics és Szaulics már régi haragosok voltak, mert Szaulics megverte Pejics fiát.

A kocsmában a két ember összeveszett és a verekedés hevében Pejics egy megyfa bottal arcú ütötte Szaulicsot. A huszonégy éves legény szegyele a kocsmában mulatozó társaság előtt, hogy öt egy öreg ember hatalmas ütést mért az öreg földbirtokos fejére, hogy annak koponyája betört és a kés pengéje megsértette az agyát. Pejics a következő pillanatban holtan terült el a földön.

A verekedésben részt vett Mácskovics Sztipán és Pejics Béla is. Mácskovics a verekedés hevében késével fejszurta Pejics Bélát is, a meggyilkolt ember unokafivért, aki azonban csak könyebben sérült meg.

A tavankuti csendőrség kihallgatta Szaulicsot, aki nagy megbánást mutatott és kijelentette, hogy nem volt szándékában megölni az öregembert, csak meg akarta félemlíteni. Amikor Pejics öt arcul ütötte botjával, elsötétedett előtte a világ és nem tudta, hogy mit cselekszik. Tudta, hogy kirántotta a bicskát és azzal Pejics felé sújtott, de azt már nem látta, hogy hol talála el.

A csendőrség Szaulics Márkót és Mácskovics Sztipánt letartóztatta és pénteken este beszállította őket a szubotica államügyésség fogházába.

„A mi házasságunk boldog,”

mondja Bölcs Kató ifiasszony. „Nékem mindég van időm a férjecském részére, még nagymosáskor sem késik az ebéd, hiszen RADION egymaga mossa a fehérneműeket.”

Kiméli a ruhát!

Matkovics Dobrica főispán szombaton elutazott Szuboticáról

Osztojics Szelimir polgármester tanulmányozza a villanyáram leszállításának kérdését

Matkovics Dobrica bácskai tartományi főispán, aki pénteken reggel Szuboticára érkezett, két napig tanácskozott Osztojics Szelimir polgármesterrel és ezután visszautazott Szomborra. A főispán pénteken délután és szombaton délelőtt több látogatást tett ismeri szuboticei közéleti férfiaknál, azok kívül behatóan tanácskozott a polgármesterrel a városi közigazgatás átszervezéséről és a községi politika aktuális kérdéseiről. A Bácsmegeyi Napló munkatársa úgy értesült, hogy a szuboticei városi tanács a husvétii ünnepek után nyomban hozzáfog az idei költségvetés elkészítéséhez. Osztojics Szelimir polgármester minden tanácsnoktól írásbeli jelentést kért a hatáskörébe tartozó munkákról, valamint arról, hogy egyes ügyosztályoknak milyen munkákat kell ebben az évben elvégezni. A tanácsnokok írásban tették részletes jelentést a polgármesternek.

A városi költségvetés a legszigorubb takarékoság alapján fog elkészülni, de végösszegében körülbelül meg fog egyezni az elmúlt évi költségvetéssel. A költségvetés elkészítése után a városi tanács rendezni fogja az összes vitás kérdéseket a szuboticei villanytelep igazgatóságával. Szubotica város lakossága már türelmetlenül várja a villanyáram árának szabályozását. A városi képviselőtestület ugyanis a múlt év végén elhatározta, hogy január elsejétől kezdve le fogja szállítani a villanyáram árát. A városi közgyűlési határozat és Sztójics Károly dr. akkori polgármester nyilatkozata szerint ha a tárgyalások, amelyeket a városi

tanács a villanytelep igazgatóságával folytatott, nem vezetnek eredményre, a tanács saját hatáskörében fogja leszállítani az árakat. A személyi változások miatt azonban a villanykérdés nem oldódott meg és Szubotica lakossága ma is olyan drágán fizeti a villanyáramot, mint a múlt évben. Osztojics Szelimir polgármester a legközelebbi napokban újból napirendre tűzi ezt a kérdést és remélhető, hogy most sikerül megoldást találni.

A villanyáram árának megállapításával egyidejűleg az új villamosvasúti hálózat kiépítésének kérdése is tárgyalásra kerül. A villamos sineket ugyanis a főútcán és a főtéren felszedték és azóta nincs közvetlen villamosforgalom Palics és a szombori kapu között. Az új vonal irányát is megállapították már, de a munka még nem kezdődött meg. A villamos vasút kiépítése néhány napig fog tartani és a munkánál mintegy négyszáz ember fog kenyérkeresethez jutni; tehát már ezért is sürgős, hogy a munkákat megkezdjék.

A községpolitika másik fontos kérdése az utcák javítása és aszfaltozása, amit a múlt ősszel kezdtek meg, de a téli időjárás miatt nem tudtak befejezni. A városi tanácsnak a szerződés értelmében négy millió dinárt kell az aszfaltozási vállalkozóknak kifizetni és ez a kifizetés is súlyos gondot okoz a városi tanácsnak.

Az új polgármester most tanulmányozza mindezeket a kérdéseket és rövidesen megkezdheti a szükséges intézkedéseket.

HIREK

— A Bácsmegeyi Napló legközelebbi száma a husvétii ünnepek miatt kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

— Tanácskozás Kumanudi külügyminiszterhelyettesnél. Beogradból jelentik: Kumanudi Koszta külügyminiszternél szombaton délelőtt tanácskozás volt, amelyen részt vettek Svrljuga pénzügy- és Srsches igazságügyminiszterek. Az igazságügyminiszter a konferencia után audiencián jelent meg Öreiségénél. Svrljuga pénzügyminiszter és Franges kereskedelemügyi miniszter szombaton Zagrebba utaztak és ott töltik a husvétii ünnepeket.

— Április 15-ikéig kell befizetni az alkalmazotti adót Szuboticán. A szuboticei állami adóhivatal közli, hogy az összes hátralevő alkalmazotti adók befizetésének határideje április 15-ikén jár le. A határidő elmultával az állami adóhivatal közgei a munkásbiztosítónál és más uton fogják megállapítani, hogy ki nem jelentette be személyzetét megadóztatás végett és ezek ellen szigoruan eljárnak.

— Hűvös idő várható. A meteorológiai intézet jelentése szerint változékony, szeles és hűvös idő várható lecsapódásokkal.

— Városi közgyűlés Noviszadon. Noviszadról jelentik: Dr. Borota Braniszláv polgármester szombat délután három órára rendkívüli városi közgyűlést hívott egybe. A közgyűlésen egyedül a Városi Takarékpénztár első évi mérlegének tárgyalása szerepel. A közgyűlés módosítani fogja a Városi Takarékpénztárról szóló szabályrendeletnek az igazgatósági tagokra vonatkozó rendelkezését.

— Eljegyzések. Iritz Nelly Noviszad és Havas Pál Budapest, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Spiller Lőrinc noviszadi csemegekereskedő eljegyezte Martin Mariska urleányt Noviszadról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Nozdroviczky Elemér és Jakobb Vilma (Subtica) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Neuburger Bözsike Ada és Friedmann Ernil Melenci, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Egy debreceni tanítónő felakasztotta, majd lefejezte gyermekét és azután a kutba ugrott. Debrecenből jelentik: Özvegy Takács Sándorné tanítónő férje halála óta buskomor volt és az utóbbi időben már ivásnak adta magát. A tanítónő pénteken hazahozta a gyermekkorházából hatéves Sándor nevű fiát, felakasztotta a gyermeket és amikor az meghalt, könyhakkéssel levágta a gyermek fejét. Az elmeháborodott asszony ezután felvette ünneplő ruháját és a kutba ugrott, ahonnan a szomszédok húzták ki.

— Jugoszláv művészek a barcelonai világiállításán. Beogradból jelentik: A barcelonai világiállítás rendezőse értesítette a jugoszláv kormányt, hogy a kiállítással kapcsolatban művészeti kiállítás is nyílik meg és Jugoszlávia részére nagyobb terület tartanak fenn a művészeti pavilonban. A fenntartott helyen kétszáz kép fér el. A közoktatásügyi minisztérium szép-művészeti osztálya bizottságot küldött ki Mestrovics Iván szobrászművész elnökletével, hogy a jelesebb jugoszláv képzőművészek alkotásai közül válogasson ki egyes darabokat a barcelonai kiállítás részére.

— A Dunába fojtotta feleségét egy bécsi droguista. Bécsből jelentik: A holt Dunaágban pénteken csónakkirándulást tett Iriecke Hubert droguista a feleségével. A nagy hullámverésben a csónak felborult és az asszony belefullt a vízbe, míg Iriecke kiúszott a partra. Szombatra kiderült, hogy nem véletlen szerencsétlenség történt, hanem a droguista szándékosan fojtotta a vízbe feleségét. A feleséggyilkost szombat délelőtt letartóztatták.

— Pekics Petar könyvet írt a vajdasági horvátok történetéről. Pekics Petar szuboticei városi könyvtáros most rendező sajtó alá legújabb történelmi munkáját, amelynek »Povijest Hrvata u Vojvodini« (A vajdasági horvátok története) a címe. A fiatal író igen élénk írodalmi munkásságot fejt ki és eddigi költői munkái és műfordításai után most történetről mutatkozik be. A háromszáz oldalas, számos képpel díszített és ötven fejezetet tartalmazó nagy kötet ára 50 dinár, vázonskötésben 70 dinár. A kötet megrendelhető a szerzőnél.

A Jugoszláv Sportélet kedden hajnalban a szokott gazdag tartalommal jelenik meg.

Noviszadi terményörszde, márc. 30. Buza bácskai és szerémi 79—80 kg, 247,50—250 dinár, bánáti 79—80 kg, 240—242,50 dinár, felsőbánáti begai 242,50—245 dinár. Arpa 255—260 dinár, tavaszi 270—280 dinár. Zab 250—252,50 dinár. Tengeri 270—272,50 dinár, bánáti 267,50—276 dinár, bácskai 280—285 dinár. Lisztek: 0g és 0g 340—350 dinár, kettes 320—330 dinár, ötös 300—310 dinár, hatos 285—292,50 dinár, hetes 275—282,50 dinár, nyolcas 207,50—212,50 dinár, korpa jutazásokban 182,50—187,50 dinár, bánáti 182,50—185 dinár. Irányzat: változatlan. Forgalom: 8250 vagón.

— **Életbelépett Amerikában a szigorított amerikai alkoholtörvény.** Newyorkból jelentik: A Jonson Bill, az új, minden eddigéig szigorúbb alkoholtörvény, Coolidge elnökségének utolsó alkotása, életbelépett és miniszterelnökötől fogva mindenkit, akik csempészesen érnek. Az új törvény hatása már éreztető, miután a legtöbb alkoholesmpész száz százalékkal felemelte az árakat. Egy newyorki újságíró beszégetést folytatott az alkoholesmpészek egyik ismert vezetőjével, aki cinikusan kérdezte, hogyan képzelik, hogy törvénnyel fogják az alkoholesmpészeket megakadályozni munkájukban, amikor ez gépfegyverrel sem sikerült. Tény az, hogy az új törvény életbelépetése óta sem csökkent az alkoholfogyasztás, sőt egyes városokban emelkedett és a rendőrség most is tetőtől talpig az alkoholesmpészekkel szemben.

— **Még folyik a nyomozás a Röser-féle hamis érettségi bizonyítványok ügyében.** Budapestről jelentik: Hónapok óta folyik a nyomozás a Röser-iskola hamis érettségi bizonyítványainak ügyében és Röser Edvin három társával azóta a Markó uccai fogházban ül. A törvényszék a napokban dönt a hamis érettségi bizonyítványtulajdonosok első csoportja ügyében. A vizsgálóbíró 69 gyanúsított ellen folytatja a vizsgálatot, de a rendőrség tovább folytatja a nyomozást a többi ügyekben is. Röser naponta átkísérik az ügyészségről a főkapitányságra, hogy felvilágosítást adjon a nyomozás alatt álló ügyekről. A pénzügyminiszterium alá tartozó állami hivatalokból most 70 bizonyítványt tettek át a rendőrségre, hogy azoknak valódiságát vagy hamis voltát megállapítsák.

— **Véget ért a sztaribecseji magyar nőegylet segélyakciója.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecseji magyar nőegylet nagyarányú népegyleti akciója a napokban ért véget és minden elismerést megérdemelt az a nagy áldozatkészség, amelyet a sztaribecseji közönség az akció iránt mutatott. A tél legsúlyosabb napjaiban nyílt meg a magyar nőegylet népkönyvtára és heteken keresztül meleg élelemmel látta el az arra rászorulókat. Az akció élén a nőegylet aktív elnöke, Vissy Károlyné állt, aki fáradhatatlan kitartással buzgólkodott azon, hogy a népkönyvtár működését biztosítsa. A nemes munkában segítségére voltak Komáromi Istvánné, Gyarmathy Boriska, Bácskay Valéria, Szonomár Istvánné, Steinhart Kató, Schumacher Mária, Ádám Biri és Pongrácz Irma. A népkönyvtár öt hét alatt 15.754 ebédet osztottak ki és volt olyan nap, amikor ezren jelentkeztek segélyért.

— **A noviszadi ipartestület közgyűlése.** Noviszadról jelentik: Jurisics Andrija rendőrkapitány, iparbiztos, április 7-ikére hívta össze az ipartestület rendkívül közgyűlést. Ezen a közgyűlésen választják meg a felügyelést vezetőnek helyébe az új vezetőséget.

— **Öngyilkos lett egy bécsi ügyvéd, aki kétszáz-ezer sillinget sikkasztott a Szlovénia Banka bécsi fiókjának csődtömegéből.** Bécsből jelentik: A Práterben elterülő Lusthaus tó vizéből péntek délután egy ismeretlen férfi holttestét húzták ki. A rendőrorvosi vizsgálat megállapította, hogy az illető már hónapokkal ezelőtt került a vízbe. A nyomozás csakhamar kiderítette, hogy az öngyilkos azonos dr. Koréff Emil bécsi ügyvéddel, aki már január 14-ikén eltűnt lakásáról. Koréff dr. a zagrebi Szlovénia Banka bécsi fiókjának csődtömegének a gondnoka volt és a csődtömegből 200.000 sillinget sikkasztott. Már eltűnésekor arra gondoltak, hogy öngyilkosságot követett el, míg most, hónapok után, megkerült már oszlásnak induló holtteste.

— **Megindul a telefonforgalom Románia és Magyarország között.** Budapestről jelentik: A háború óta Románia és Magyarország között szünetelt a telefonforgalom. A két kormány között létrejött megállapodás értelmében a telefonösszeköttetést most újabb felvezetik és április 1-től kezdve közvetlen telefonbeszélgetéseket lehet folytatni Budapest és Románia nagyobb városai között.

— **A sztaribecseji «Kolo Srpskih Sestara» adományai az inségeseknek.** Sztaribecsejről jelentik: A sztaribecseji munkanélküliek javára indított segélyakció céljára a Kolo srpskih szesztara listáján az alábbi adományok folytak be: Az egyesület pénztárából 1000 dinár, Menesik szövetgyáros 500, Vatta-gyár 300, Markovics József kereskedő 300, Prometno Društvo 200, Zdanszki Jelka, dr. Koch Imre, Grujics Milivoj, Grujics Sámuel, N. N., Osztójics Jovanka, Zsivkov-Bajin Julka, Kovacs Dusan 100—100 dinár, Mikovics Milka, Sasics Vidovava 50, Lazarevics Mileva, Sokolovics Izidora, Taties Alekszandra, Nasztasics testvérek 40—40 dinár, Gyorgyevics Szvetislav, Stojšin Julka, Jelcsics Katica 30—30 dinár, dr. Lázics (Szarboran), Adler (Zagreb), Tyulum Lázár, Dzsigurszki Vosziljka, Subakov Izidor 20—20 dinár, Mičics Stevka 17 dinár, Zsivkov Sándor, Dezső Kálmán, Zsivkov Lázár 10—10 dinár, Sijak József (Beograd) 5 dinár, Zsivkov Zsivko 6 dinár, Természeti adományok: Zsivkov Szona két szeker szalma, két kiló szalonna, tíz kiló liszt, Blasics Péra egy kocsi szalma, Zsivsin Julka öt kiló liszt és szalonna, Kovacs Rada liszt és zsír, Vojnovics Olga harminc kiló liszt, Alexi Kornél öt kiló rizs és tíz kiló liszt, Gajics Lázár tíz kiló liszt, Glavaski Izidora öt kiló liszt, Markovics József télkabát, Zsivkov-Axin Avram negyven kiló liszt.

— **Vajdasági katonafiuk husvéti üdvözlője.** A különböző csapattesteknél szorgalmazott teljesítő vajdasági katonafiuk leveleit hozta a husvéti posta. A családjuktól távol ünneplő katonafiuk a Bács megyei Napló útján kívánnak kellemes husvéti ünnepeket családjuknak, rokonaiknak és ismerőseiknek. A kosovszkamitrovicai 24-ik gyalogezred gépfegyver osztagából: Tangl L. Tibor, Hauswirth Martin, Jankovics Ferenc, Prazsenka Ferenc, Pusztai József, Seil József, Mironiczy József, Haiduk István, Katona János, Pásztor György, Markovics Vendel, Silberhorn Friderich, Schneider András, Mudrics Mihály, Szávics Martin, Bilicky Zsárkó. A nisi 16-ik gyalogezredből: Zöldi István, Jenci K. Lajos, Dévics Gyula, Elek István, Grün Sándor, Dabler József, Zeke József, Ecsödi János, Valasek János, Gál Antal, Demer György, Idei Nándor, Kurai Péter, Ilés János, Jakovetics János, Lalita András, Körösi Péter, Kapás Mátyás, Molnár István, Stütner János, Sebanics Kálmán, Zöldi István, Egner Ferenc, Hencz Ferenc, Kalmár Dezső, Berkes Sándor, Borsos József, Barta József, Berta Mátyás, Vig János, Gajdás György, Gilice Ferenc, Garzo György, Balog Ferenc, Ujlaki Béla, Csapa István, Andrasics Mátyás, Drobina György, Káp Tóth Vilmos, Arnold György, Káp Gyulai Lajos, Kudlik Menyhért, Kudlik Mihály, Lakatos Vince, Kovács József, Kovács Sz. Mihály, Kovács Gyula, Hofman István, Harmat István, Mila István, Pesti István, Hoffer János, Riegel Jakab. A szlavonszka ptuji ezredből: Krausz Dezső, Becsenyi József, Répás Mihály, Jablanski Ferenc, Ulrich István, Stojmayer György, Schmidt Ádám, Koliger Pál, Varga Ilés, Ament Melihor, Leopold Antal, Dobliár Péter, Ertl Konrad, Mashold Ádám, Galusz Lukács, Kiss Péter, Hill István. A nisi kórházi osztagból: Verstroh Gyula, Farkas István, Ujlaki Béla, Guttmann József, Erdős István, Epling Péter, Ertl Mátyás, Hujbert János, Bozsics Peró, Habenyák István, Muhi Emil, Fuller László, Kapás Sándor, Takács Mihály, Marshak Mátyás, Kraljics Ivica, Szloboda István és Molnár Pál.

— **Ötvenkilencezer lakosa van Noviszadnak.** Noviszadról jelentik: A noviszadi bejelentő hivatal megkezdte az előkészületeket a népszámlálásra és a bejelentő hivatal adatai alapján megállapította, hogy Noviszadnak ötvenkilencezer lakosa van.

— **Szívelőtte magát egy horgosi pénzügyőr.** Zsigics Vukasin huszonhárom éves horgosi pénzügyőr már régóta buskomor volt. Arról panaszkodott, hogy apja kiment Amerikába és azóta egyáltalán nem gondol családjára. Ez nagyon elkésztette a pénzügyőrt, aki elhatározta, hogy megvált életétől. Zsigics Vukasin szerdán éjszaka kiment a horgosi szőlők közé, elővette szolgálati fegyverét, egy fának támaszkodott és szíven lötte magát. A szerencsétlen fiatalember a helyszínen kiszenvedett. Temetése pénteken volt.

— **Elítéltek két volt szubotici rendőrt.** Noviszadról jelentik: Nájkics Lázár és Baics Toma volt szubotici rendőrök a szubotici ügyészség hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádolták, mert 1926. május 2-ikán letartóztatták Milosevics Zvetislav szubotici vasuti hivatalnokot és a rendőrszobába kísérték, ahol megverték. A szubotici törvényszék a két vádlottat mult évi február 14-ikén egyenként tizenöt napi elzárásra és ezer dinár pénzbüntetésre ítélte. A felelősségi bíróság pénteken jóváhagyta az ítéletet.

— **Tolvajbandát alakítottak, hogy legyen pénzüik mulatozásra.** Osziyekről jelentik: Privlaka községben a csendőrség hosszas nyomozás után egy fiatal falubeli legényekből álló öttagú tolvajbandát leplezett le. A bűnszövetkezet hónapok óta a lopások egész sorát követte el a községben. A banda vezére egy Nuter Ilija nevű privlakai fiatalember, kihallgatásakor elmondta, hogy a banda megalakítása az ő eszméje volt. Nagyon szerettek mulatni, pénzüik azonban nem volt a tivornyázásokhoz, ezért négy barátjával együtt a pénzszerzésnek ehhez a módjához folyamodott. A lopott tárgyakat potom áron értékesítették és a kapott pénzt nyomban elmulatták. A tolvajbanda tagjait letartóztatták.

— **Egy nagy regényíró regényes élete.** Balzacról a regényirodalom óriási alakjáról feljegyezte a történelem, hogy élete érdekesebb, viszontagságosabb és romantikusabb volt minden regényél. El lehet róla mondani, hogy amit regényeiben megalkotott, annál sokkal többet élt át maga. Egészen különleges egyéniség volt. Szokásaiban, életmódjában más, mint a többi ember. A pénzrel, bármennyire kerest is, nem tudott banni. Hogy létezőtől szabaduljon és pénzt teremtsen, a legkülönbözőbb vállalkozásokra adta fejét, miközben mesterműveit megalkotta. Egyszer elhagyott korzikai aranyhányák kiaknázásához fogott. Belebukott. Másztor nyomdát és betűöntödét alapított, hogy előteremtse műveinek kiadási költségeit. Csődöt mondott. Ennyi balserenese után bezárkózott szobájába, emberek közé alig járt, egész nap aludt. Félélkor kelt fel és barátcsuhát öltve déli tizenkét óráig egyfolytában írta mesterműveit, miközben literszámba fogyasztotta a feketekávé. Ha nem lett volna olyan hódolatelkítő lángelme, csodabogárnak vették volna kortársai. Amde utját szegte ennek elméjének, írásainak, nagysága és az a meleg tiszta szerelem, amely életének utolsó esztendejét beárnyozta. Egy szépséges lengyel grófnő gyujtotta lángra ennek a szellemóriának hozzáférhetetlen szí-

vét és terepte a rendes emberi élet felé e minden bohémek legnagyobbikát. Am szerelmét és egész életét tragikus fordulat zárta le, nem sokkal azután, hogy ideálját feleségül vette, szívzúllásban meghalt. Életének csalódásaiból, keserű válságaiból hosszú szerelméből, rövid boldogságából született meg azok a mesterművek, amelyeket közel egy század óta csodálattal olvas az egész világ. Mesterműveinek gyönyörű kiadását most rendező sajtó alá a budapesti Gutenberg könyvkiadó vállalat.

— **Kétfélmillió dollár ment veszendőbe a newyorki tőzsdén egy nap alatt.** Newyorkból jelentik: Sokáig emlékeztetés maradt a Wallsreet-en a newyorki tőzsde fekete keddeje. Olyan hatalmas volt a forgalom, olyan tömeges eladások mutatkoztak a tőzsdén és olyan óriási mennyiségben dobták piacra az értékeket, hogy az árjegyzőgépek nem tudták követni az árzuhanásokat. Összesen 8,246,000 darab értékpapír cserélt gazdát ezen az egy napon és az értékek kétfélmillió dollárral csökkentek. Főleg a kistőkések mentek tönkre ebben az óriási baissében.

Ágnes krémtől gyönyörű lesz

Jó tanács a fiatalok frissesség és ruganyosság visszaszerzésére és megtartására. A megöregedés magát és azt az érzést, hogy öregbegek, gyengébbek, a testi és szellemi munkára kevésbé alkalmasok lettünk rendszerint az éredényelmesedés okozza, pedig a legtöbb ember nem is veszi ezt a betegséget komolyan. De az idegességet, a vese és más szervek megbetegedését is a legtöbb esetben az éredényelmesedésben kell keresni. Ennek a jelenségnek oka viszont az, hogy a mostani generáció pajzsmirigye jódzegény. Ez a jódzegényesség az utolsó évtizedek életmódjának természetes következménye. A pajzsmirigynek az a rendeltetése, hogy a vért és ennek révén az egész szervezetet az emberi létre annyira fontos jóddal ellássa. A jódösszetétel olyan izgatószer, amely az idegrendszert és ezzel együtt az egyes szerveket fokozott tevékenységre bírja. Az anyagcsere, a belső elégség a jó hatással folytán gyorsabban történik és az egész testet kellemes meleg hatja át. Az emésztés erőteljesebb lesz, az étvágy fokozódik, a közérzés pedig javul. A szív is erőteljesebben működik és nagyobb energiával juttatja a vért az éredényekbe. Az agy vérellátása egyenletesebb lesz és ezáltal az agyat fokozottabb munkára teszi alkalmassá. Az erő- és egészség érzése, a felvevőképesség és a színerzés is növekszik a jó hatása alatt. Ezekből is megállapítható, hogy a jód milyen fontos szerepet játszik testi és lelki életünkben. Ha tehát testileg és szellemileg frissek akarunk maradni, arra kell törekednünk, hogy a szervezetünkben fellépő jódlányt valamiképpen pótoljuk. De jódot nem szabad minden ellenőrzés nélkül és tetszésszerűen mennyiségben szedni! A természet, mint annyi másban, ebben a fontos kérdésben is segítségére van az emberiségnek, amennyiben a híres radecini ásványvízforrásokot olyan mennyiségű jódösszetétellel látta el, amely épen elegendő arra, hogy a vért felfrissítse. A radecini víz ezek szerint a legkiválóbb természetes gyógyszer, amelynek bevétele nem jelent semmi kellemetlenséget, mert a jód a víz egyéb ásványi anyagával annyira össze van kötve, hogy a jódanyag csak a legtrikább esetekben válik érezhetővé. Észre se lehet venni, hogy a víz jódos és a beteg jódot vesz be.

— **Újabb elfogatóparancsot adtak ki Budapesten Ujhelyi Nándor iró ellen.** Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék már évekkel ezelőtt több ügyben elítélte Ujhelyi Nándor irót, a budapesti korzó ismert alakját aki már régebben Bécsbe menekült. Most újabb elfogatóparancsot bocsátottak ki Ujhelyi Nándor ellen, mert a törvényszék sajtó útján elkövetett szemérem elleni vétség címén egyszer négyhavi, egyszer pedig háromhavi fogházza ítéte jogerősen a külföldön tartózkodó irót.

— **Az örült anya rémtette.** Nagyváradról jelentik: A szalárdi csendőrség megdöbbentő tragédiát jelentett szerdán a nagyváradai ügyészségnek. Patkás Sándorné szalárdi özvegyasszony, akim már régebben mutatkoztak az elméjé jelei, borzalmas módon meggyilkolta hat éves kisfiát és azután végzett önmagával is. Az asszony szomszédai szerdán reggel arra lettek figyelmesek, hogy az özvegyasszony háza környéke feltűnően csendes. Amikor beléptek a házba, a konyhában nagy vértócsát találtak. Most már kutatni kezdtek az özvegyasszony és kisfia után. Nemsokára meg is találták a kisfiút átvágot nyakkal, holtan, édesanyja holtteste mellett. A nagyváradai ügyészség elrendelte a két holttest boncolását.

A száj- és garatüreg

a legveszélyesebb ut, amelyen át a kórokozók testünkbe juthatnak. Előadásokon és ábrák segítségével a kellemes dr. WANDER-téte

ANACOT-PASTILLÁK

megvédnek a torok- és szájüreg megbetegedéseitől

KOLINI CIKORIA

Kitünő kávépótlék — Minden háztartásban kedvelt!!

— A sztaribecsei szokolegyesület kulturdélutánja. Sztaribecseiről jelentik: A sztaribecsei szokolegyesület kulturszakosztálya a napokban rendezte ötödik kulturdélutánját a cserkészifjúság közreműködésével. Hadnagyev Dimitrije tanító a cserkésznevelésről tartott értékes előadást, Markovics Milán hegedűszámot adott elő zongorakísérettel, Mídes Voja Zmaj-verset szavalt hatatosan, Aradszki Mara és Komáromi Mariska négykezes zongoraszámot adtak elő művészi készséggel. Az előadás még egy hegedű- és énekszám után véget ért.

Rogaska Sztina, a világhírű fürdőhely gyomor-, bél- és májajajok, epekő, szív- és vesebántalmak ellen. Legelőször és legeredményesebb tartózkodás május-ban, júniusban és szeptemberben. Kérjen prospektust.

Szívbetegnek és érlelmeszedésben szenvedőknek a természetes »Ferenc József« keserűviz használata könnyű és pontos bélműködést biztosít. Klinikai vizsgálatok igazolják, hogy a Ferenc József víz különösen agyvérzésre és gutaütésre hajlamos idősebb embereknek kitünő szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerüzletekben, drogériákban és fűszerüzletekben. 15

Husvételre legszebb ajándék
egy doboz finom

RUFF-DESSERT

— Elkészült Mestrovics Iván új szobra. Zagrebből jelentik: A zagrebi művészeti akadémiában szombaton fejezték be Mestrovics Iván, a világhírű horvát szobrászművész legújabb művének öntését. A szobor Gergely Nini apátnak, a középkorbeli első horvát történetírónak alakját ábrázolja. A szobor nyolc méter magas és a tudós lelkézt állva ábrázolja, amint kezében vastag könyvet tart. Az impozáns nagy művet Mestrovics Iván Szplit városnak adományozta. Szplit város a Dioklecián-palota előtt fogja a szobrot felállítani. A szobrot szombaton a művészeti akadémia udvarára helyezték, ahol megtekinthető. A jövő héten fogják a szobrot elszállítani Szplitbe.

Használja mindenkori Kolini Cikoriánkat és meggyőződik, hogy az csakugyan kiváló kávépótlék. Tisztelettel üdvözlünkkel kellemes husvétünnepet kívánunk. Kolini pótkávégyár R. T. Ljubljana.

— Működve előadás Sztaribecsejen. Sztaribecseiről jelentik: A Tesla sportegyesület működvei husvét vasárnap este a Centrál-szálló színháztermében előadják a »Darázs-fészek« című vígjátékot. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Anderl-éremmel elismerten elsőrendű

Leánynevelőintézet

GRAZ — Lessingstrasse 19 Telefon 29-93
Szüneti otthon is. — Felvilágosítás, prospektusok

— A noviszadi történelmi társaság új alapítótájjal. Noviszadról jelentik: A noviszadi történelmi társaság dr. Pirnicski Jován novibecsei közlegyzőt és Vukovics Grga szombori ügyvédet alapító tagjai sorába választotta.

L. E. O. női harisnya utólrétegetlenül tartós és elegáns. Gyári lerakat a Harisnyakirálynál, Klein Jenőnél Noviszad, Velikihecserek és Szentá.

BAD GLEICHENBERG

AUSZTRIA, STÁJERO SZÁG

Világhírű gyógyórássok, modern gyógyászati berendezések

Kitünő gyógyredények

hurutoknál, asztimánál, tüdőgyulladásnál, szívujajoknál

Legjobb üllőhely

Körösi prospektus! 270

Párisi bijouterie és ridikulujdonságok megérkeztek. Balog Lina cég.

— Teaeast a Népkörben. Husvét hétfőn este nyolc órakor a Népkör vígjáték bizottsága táncdal egybekötött műsoros tea-estélyt rendez. Egy tea-jegy ára 15 dinár. Jegyek elővételben a Népkör gondnokánál válthatók.

Életünk sok apró kényelmességből van összetéve. Ha a mosással járó kellemetlenségektől Schicht-féle Radion használatával megszabadul, akkor fog csak valóban meggyőződni ennek a mondásnak valóságáról.

RÁDIÓ

Komoly és könnyű zene szerepel Európa husvétünnepén

Nagypénteken új csehszlovákiai adóállomás kezdte meg működését

A nagypénteki program az ünnep jelentőségéhez alkalmazkodott és valamennyi leadó egyházi zenét és irodalmat közvetített. Több helyen szerepelt Wagner Parsifal-ja, amely, tekintettel a jó vételre, kifogástalanul hallható volt. Nagypénteken Königsberg és Torinó között egy új állomás is életelt adott megáról, amely ezúttal adott először kísérleti műsort. Az adóállomás speakerje csehszlovák, német, francia, angol és magyar nyelven jelentette be az állomás nevét, amely Ferrari Bratislava. A kísérlet pompásan sikerült és nem zavarta egyik szomszédját sem.

A vasárnapi program kiemelkedő eseményei

Husvét vasárnapja rendkívül változatos programot nyújt, a leadók valóságban versenyeznek egymással a kitünő műsorok tekintetében. Érdekes előadást produkál Beograd, amely délen a Knez Igor című darabjából közöl részleteket (12.01). Délután Vajdasági falu címen tart érdekes előadást zenekísérettel (15.00). A stocholmi leadó Hoffmannsthal »Jedermann« című darabját közvetíti (19.15). A könnyű zenei műfajnak hódol a budapesti leadó, amelynek stúdiójából kitünő szereposztásban a »Madarász« című operette hallható (19.15). Operettelőadást nyújt Róma is, amely Gilbert egyik egyszerű darabját közvetíti (20.45).

Operaelőadást közvetít Berlin, Bizet Carmen-jét ujtja fel (19.30). Ugyancsak a Carmen előadását közvetíti Breslau (19.30). Frankfurtból Verdt egyik legnépszerűbb operája, az Aida hallható (19.30). Hamburg Hoffmann meséivel kedveskedik hallgatóinak (20.00). Operaelőadást ad Milanó a Skala-színházból, de a leadó nem jelzi, hogy melyik darab szerepel műsorán (21). Lipse Bach oratóriumát tűzte műsorra (19.30).

Több nívós hangverseny tarkítja a husvét-vasárnapi műsort. Kiemelkedik a hangversenyek programjából Bécs délelőtti hangversenye, a mikrofon előtt a híres Sängerknaben szerepel (10.20). London leadója több neves művész közreműködésével Grieg-estét rendez (21.05). Stambul operarészleteket közöl (21.00). Zagreb pedig Bécsből közvetít (20.30).

A hétfői program

Hétfőn ugyancsak változatos műsort ad Európa rádiója. Beograd hétfőn tartja meg első kamarazene-estét (21.15), ezután pedig a külföld részére szerb dalokat ad német fordításban (22.00). A hangversenyek között első helyen áll Brünn közvetítése. Itt operarészletek szerepelnek műsoron (17.30). Frankfurtból a stuttgarti filharmónikusok hangversenye hallható (19.30). Köpenhágán modern operette-zenét ad (20). Érdeklődésre tarthat számot London Schumann-hangversenye (18.45) és orosz baletzenéje (21.35). Budapest hétfői műsorának kiemelkedő attrakciója az áprilisi kabaré (21.00). Hasonló programmal szerepel Breslau, ahonnan áprilisi revüt közvetítenek (20.15).

A hétfői operaelőadások közül bizonyára nagy érdeklődést kelt Köln leadása. A kölni leadó az állami operaházból Wagner »Nürnbergi mesterdalnokok« című operáját közvetíti (17.30). Nápolyból ismét, a nálunk kevésbé ismert Donizetti egyik kitünő operája a »Don Pasqual« hallható (21.02). Prága Smetana-operát tűzött műsorra és ezt az előadást közvetíti Pozsony leadója is (18.55). Végül operaelőadást közvetít Zagreb, de a darab címét nem jelzi (20.00). Milanó ezúttal operett-előadást ad (20.30) és operettelőadást közvetít Hilversum, ahol a szép melódiaú Dróttostól kerül előadásra (19.55).

SPORT

Uralkodók és főhercegek neveztek be a montecarlói tenniszversenyekre

A professzionista Susan Lenglen fájdalmas szível nézte végig az amatőrök küzdelmeit

Montecarlo, március hó.

Idén, a hosszú tél és az erős hideg miatt az eddigénél is nagyobb számú közönség kereste fel a déli tengerpart narancs- és citromligeteit. Az angol király betegségeknek bizonytalan kimenetele Angliából sokakat visszatartott ez idén az elutazástól, annál nagyobb számban jöttek azonban a németek, akiket a nagy hideg ugyszólván valósággal kizavart az országból. Az amerikaiak kényelmesen berendezett három-négy-kéményes hatalmas gőzöskkel rándultak át az újvilágból és a partok közelében lehorgonyozva, aranybrotát béli belépőkben jöttek ki este a hajókról és az áttáncolt éjszakák vagy a megdézsmált roulette után újra csak a hajókra mentek vissza erőt gyűjteni a következő éjszakára.

A Riviéra előkelő társaságának sportélete is az előkelőség jegyében szokott lezajlani. Az autó-tennisz-regatta és galamblovó versenyek az ép testen kívül megfelelő anyagiakat is megkívánnak. A legjobb klubház éttermére ki van írva: »Itt csak autón érkezők lesznek kiszolgálva!«

A Riviéra idei sportélete a nemzetközi tenniszversenyekkel kezdődött, amelyek még máig sem fejeződtek be. A magyarok ez idén is meglehetősen szép sikereket produkáltak a nemzetközi versenyeken. Kéhring Béla a montecarlói férfipárosban 3:2-re verte a német Wormot és Galeppet az olasz báró Morburgóval, a vegyes párosban pedig Miss Bennett-et

és Cochet-et, a legjobb angol női és francia férfijátékosait 8:6 arányban. Mentonban a férfiegyes nyerte Matejka ellen (6:4 és 7:5-re), a férfipárost a német Wormmal del Bono és Stefani ellen 3:2-re, a vegyes párost Aussem kisasszonnyal 3:2-re Worm és Seaterswith ellen a vegyes elődöntőben. A női versenyek közül Markovicsné Montecarlóban, Wienerné-Soos Jolán Montecarlóban és Mentonban nyertek igen értékes díjakat. Amikor az Aradról jött Fülöp Béláné és a Szentáról jött Bokor-házaspár játszottak, az ő tiszteletükre felvonták a román és a jugoszláv lobogókat. A nizzai versenyek különös érdekessége volt, hogy talpig fekete gyászruhában a híres Suzanne Lenglen is végignézte a játékokat. Suzanne Lenglen annyira bántotta, hogy a professzionista játékosok közé sorolták, hogy annakidején nyomtalanul eltűnt és csak most bukkant föl. Két hét előtt meghalt az édesapja és így került elő a híres Suzanne az apja temetésére. D'Alvarez bemutatott játszott Aschilmannal, a svájci hajókkal és Cill Aussemmel Coen ellen. A női egyesben Reznicsék báróné verte Covellt, aki őt megverte Mentonban. Ez volt a leggyönyörűbb német győzelem és a németek tomboltak örömmükben. A tizenöt éves angol Leader mindhárom handicap döntőbe jutott, a férfiegyes azonban földát Dörnernek. Gyönyörű győzelmet ért el az aradi Fülöp Béláné, aki nyolcvanöt résztvevő közül első lett a női egyesversenyben. V. Gusztáv svéd király melegen gratulált

neki és sokáig elbeszélgetett vele az eredményes játék után.

A Riviéra sporteseményeivel kapcsolatban részletesebben kell foglalkozni a most elkészült új montecarlói versenytérrel. Akár festői beállítás, akár a sportcélokra megfelelő ideális felépítés tekintetében a montecarlói tennispálya a kontinens legszebb, legnagyobb és legdrágább tennispályája és méltán tekinthető a tennispályák leggyönyörűbb modelljének. Az ezerméter magas *Plan de Demoiselles* sziklatömbökből járhatatlan köfalszerűen alázuhán 480 méter magas *Rossignol* kőzetkolosszusába kellett belevájni a montecarlói *Country Club* 13.500 négyzetméter kiterjedésű sík területét. Itt az építőművészet *nyolcvanmillió francia frankért* gázsi munkát alkotott. M. G. *Henslein*, a *Country Club* titkára nem is habozott kijelenteni, hogy a *Société des Bains de Mer* valóban a tennispályák ideálját akarta megalkotni, amikor a híres *Letrosne* építész megbízta, hogy a *St. Romain* szikláiban egy olyan pályát építsen, amely a kösziklák tekervényes szeszélyeihez alkalmazkodva a pálya mézöit a klasszikus szépség egyszerűségébe ringassa. *Letrosne* gyönyörűen oldotta meg a reábizott feladatot. A téglavörös pályák között gyönyörű narancscitrom és pálmaligetek, kristálytisza forrásokkal és aranyhalas medencékkel, lugasszerű sétányokkal egy egész sportvárost varázsoltak a pár évvel ezelőtt még járhatatlan sziklák közé. A versenyzők részére épített klubház öltözői, olvasó és írószobái a legelőkelőbb szállodák és kaszinók berendezéseivel egyenlőjűek, az étterem pedig a tengerre néző hatalmas ablakabláival a montecarlói sportközönség legkedvencebb kirándulóhelyévé változott.

A híres *Butler* díjat, amelyet *Mr. George P. Butler* (U. S. A.) adományozott, az idén a francia *Cichet*, a *Beaumont*-díjat pedig *Miss Nuthall* és *Miss Bennett* nyerték el.

Ha körülnézünk a közönség soraiban, a világ legnevezetesebb nagyságait találjuk baráti együttesben a legszebb történelmi nevek viselőivel. *II. Lajos* monacói uralkodó csaknem mindennap megjelenik leányával, a trónörökös hercegnővel és *Péter* monacói herceggel. Ott ülnek naponta egymás mellett *V. Gusztáv svédkirály* rokonságával és kíséretével, a *Connaught* herceg, *Miklós* orosz herceg, *Helena* orosz nagyhercegnő, *András* orosz nagyherceg, *Daniló* montegrói trónörökös, *Joachim* főherceg, a német császár testvéröccse, a *Játékosok között pedig egy király, két uralkodócsaládbeli főherceg és a leghíresebb tenniszjátékosok, Cochet, Brugnon, Boususs, Landry, Peters, Rogers, del Bono, Stedni, Matejka, Kozeluch, Fritzhelm, Kleinschrott, Kehrling, Morpurgo, a hölgyek között Bennett, Nuthall, Mathieu, Lafaurie, Reznicek, Seaterswith, Aussem, Morrill, Bokor Bélané, Markovicsné, Wienerné Soos Jolán és Fülöp Bélané.*

A galamblovó versenyekben *Comte de Gramedo, Comte A. de Lazare, Frascolla de Tullio, Marquis Strozi, Comte Bernstorff, Baron Schilling, Comte de Chanchy, Comte de Changy, Momte B. Cittadini, Comte W. Mitrowszky, Baron de Rosée* nevei között a magyar báró *Biedermann Imre* és *Strassburger István* nevei mindig első helyen szerepelnek a díjat nyertek névsorában.

A most megtartott autószepegyversenyben *Mme Gabrielle Bush Minerva* kocsiával, *Mme C. Patry Rochet-Schneider* kocsiával, *Maro Santini Isotta-Frascini* kocsiával, *Mlle D. Reppelin Hispano Suizával, M. Sauvay Minervával, Mme Martineau Isotta-Frascini* kocsiával, *M. Charbonnier Hispano Suizával, Capitaine Gunnar Von du Burg Lanciával, M. F. Bonnardel Rochet-Schneider* kocsiával és *M. Lambert Citroni* kocsiával nyerték el az ugynevezett nagy díjakat, amelyeket a legszebb autók jutalmazására kítűztek.

Kotzig Károly

Veszélyes ellenfeleket kapnak a bajnokjelöltek a vasárnapi mérkőzéseken

Bácska—Sport és SzMTC—Zsak meccsek a Bácska pályán

Vasárnap a bajnoki küzdelem egyik legfontosabb és egyben legérdekesebb fordulója szerepel a programon. A mérkőzések a szezon legnívósabb küzdelmeit ígérk, amelyeknek eredményei esetleg el is dönthetik a bajnokság összes helyezéseinek sorsát.

A vasárnapra kisorsolt két mérkőzés már a szembe kerülő ellenfelek kvalitásait tekintve is egyenlően érdekes és a helyezések kialakulására is teljesen egyenlő befolyással bír.

A bajnokságnak ma három egyformán komoly aspiránsa van. Ezek a SzAND (10 pont), Bácska és SzMTC (8—8 pont). Tekintve, hogy a három csapat között még a gólarány sem jelent nagy különbséget (9:3, — 8:9, — 9:5) közülük egy győzelemmel már is bármelyik megszerezheti az első helyet, ha riválisa közbén vereséget szenved. A SzAND vasárnap szabad és Temesvárra rándult, míg riválisai folytatják a pont-harcot, így nagyon könnyen megtörténhet, hogy a forduló után már három tíz pontos csapatunk lesz, amelyek között pillanatnyilag csak a jobb gólarány dönti el a helyezési sorrendet.

A vasárnap szereplő bajnokjelöltek azonban olyan

ellenfelekkel állnak szemben, amelyek legalább is kétségessé tehetik, hogy az előretörésük sikerül-e. A Bácska a múlt vasárnap kitűnően szereplő Sport csapatával találja magát szemben, amely ha kijátsza legutóbbi formáját, komoly aspiránsa lehet a mérkőzés pontjainak. Az esélyek teljesen nyitak, mindkét csapatnak kilátása lehet a győzelemre, a legvalószínűbb azonban heves küzdelem után eldöntetlen eredmény. A mérkőzés fél négykor kezdődik. *Bíró Csajági.*

Teljesen azonosak az esélyek az SzMTC—ZsAK előmérkőzésén. A kiválóan szereplő vasas csapatnak legveszélyesebb ellenfelétől kell behajtani a pontokat, hogy megtarthassa előkelő pozícióját és továbbra is kilátása lehessen a bajnokságra. A vasutas csapat épen az elmúlt héten mutatta meg, hogy tud küzdeni és tíz emberrel sem adja fel a harcot. Kétségtelen, hogy a ZsAK ezúttal is ugyanezzel az ambícióval fog játszani és az SzMTC elismert képességei csak úgy érvényesülhetnek vele szemben, ha ugyanazzal az ambícióval főrekszik a győzelemre. *Bíró Sefcsics.*

Mindkét mérkőzést a Bácska-pályán játsszák.

A noviszadi Postás S. C. Szuboticán

A II. osztály egyik legéletképebb egyesülete, a tehetséges *Postás SC*-nek köszönheti Szubotica sportközönsége, hogy husvét másnapján nem marad program nélkül.

A derék postások érdekes mérkőzésről gondoskodtak hétfőre: lekötötték noviszadi testvéregyesületük, az ottani *Postás SC* csapatát, amely a legjogosabb jelöltje a noviszadi II. osztályu bajnokságnak.

A mérkőzés, amely délután három órakor kezdődik a Bácska-pályán, mindenképpen megérdemli a közönség érdeklődését és reméljük is, hogy a *Postás SC* dícséretes vállalkozása minden tekintetben a megérdemelt sikerrel jár.

Felhívás a szuboticei »Kék fehér« tenniszklub tagjaihoz. A szuboticei »Kék fehér« tenniszklub vezetősége értesíti a tagokat, hogy a tennispályák a jövő héten teljesen elkészülnek. Kéri a tagokat, hogy a tagdíjak befizetése végett jelentkezzenek Kovács és Gelányi cég üzletében. Ugyanitt jelentkezhetnek új tagok is felvételre.

A noviszadi csapatok husvét programja. A Vojvodina husvét mindkét napján az Odzsaci SC csapatával mérkőzik. A Radnicski Vrbáson vendégszerepel, ahol első nap a VSC, a második napon pedig a Dulcis lesz az ellenfele. A postások első nap a Petrovaradini Szlovacskaival, második nap pedig Szuboticán a Postásokkal játszanak. A petrovaradini Gradjan-

szki Rumán játsszák a Spártával, végül a Noviszadi AK első nap az oszjeki Hajdukat látja vendégül, míg a Makkabi a Vrsaci Dusán Szilnival mérkőzik. Második nap a NAK a Dusán Szilnival, a Makkabi pedig a Hajdukkal találkozik.

Az SzMTC Becksereken vendégszerepel husvét másnapján. A szuboticei vasasok kitűnő együttese, az SzMTC vasárnap este Velikibecskerekre utazik, hogy eleget tegyen az ottani bajnok Schwäbische meghívásának. A szuboticei csapat hétfőn barátságos mérkőzést játszik a Schwäbischevel, amely ma a Bánát egyik legerősebb csapata. A Vasas — a beteg Cérnai kivételével — legkomplettebb együttesével vendégszerepel Becksereken, ahol legjobb tudását kell kifejtenie, hogy a szuboticei futballsportot méltón képviselhesse.

A sztaribeceji sportegyesület husvét programja. Sztaribecejről jelentik: A sztaribeceji Szoko husvét mindkét napján az oszjeki Gradjanskit látja vendégül. A Radnicski Temerinben vendégszerepel, ahol a TTC lesz ellenfele. A Tesla Feketicser rándul át és az ottani SC-vel játszik.

Az Odzsaci Sport Klub husvétja. Odzsaciról jelentik: Husvét vasárnap az oszjeki »Zseljeznicsar« ellen a következő csapatát állítja ki az OSC: Bóhucz, (Katona) Hügel, Szatter, Schuy, Weisz, Knöbl, Kanyó, Grafelnik, Trischler, Niederkorn, Baranyi. Husvét hétfőn a noviszadi Vojvodina ellen: Katona, Hügel, Szatter, Schuy, Weisz, Knöbl, Leszmeister I, (Grafelnik) Schneider, Trischler, Niederkorn, Baranyi együttesével áll ki. A mérkőzés mindkét napon délután három órakor kezdődik.

FILM

A hét bűnök hajója

A Lifka-Mozi husvét hétfői műsora

A »Joshiwara« luxus-yacht az Oceánon uszó paradicsom. Ezen a hajón nincsenek gondok és nincsenek kötelességek, csak zene, tánc, szerelem és élvezet van és mámor tölti ki az utasok életét, amíg a két földrész között szelik az Oceán hullámain. Az utasok között van Killian Gurlitt is, aki fenyegető levelet intézett egy színházi ügynökhöz, akit aztán meggyilkoltak. Ez a levél egy idegen birtokában van, akit most Killian Gurlitt feleségét üldözi és zsarolja szerelmével. Killian Gurlitt a luxushajón keresi a titkoszolgát idegent és izgalmas jelenetek során az Atlanti Oceán közepén derül ki az igazság és olyan meglepő fordulatokkal oldódik meg a bonyodalom, amely visszaadja a férfinak szabadságát, életkedvét és szerelmét.

A hét bűnök hajója kitűnően rendezett Ufa-film, amely a közönség minden rétegének az izlését kielégíti. Azokét is, akik egy izgalmas bűnügyi drámát keresnek, azokét is, akik egy gyönyörűen és bőkezűen kiállított film szép felvételeiben szeretnek gyönyörködni. Az izgalmasan érdekes cselekmény, amelyet egy mámoros szerelmi történet kísér és a szép felvételek biztosítják a film sikerét, amelynek erős részesei a szereplők is. *Brigitte Helm* az orosz táncosnő szerepében művészetének minden kváfitásait csillogtatja, *Rina Marsa*, az Ufa új felfedezettje érdekes színésznő és velük együtt *John Stuart* a férfifőszereplő olyan kitűnő triót alkot, amelyhez méltóan csatlakozik *Curt Gerron*, *Hugo Werner-Kahle* és *Kurt Vespermann*.

A Lifka-mozi husvét hétfőtől kezdve színtrekerülő új műsorát egy mulatságos *Zoro és Huru*-vígjáték felújítása egészíti ki és avatja sikeres ünnepi műsorrá.

(—)

KÖZGAZDASÁG

A Prva Hrvatska Štedionica, Zagreb ez év március hó 8-án tartotta 82. rendes évi közgyűlését gróf Kulmer Miroslav elnökletével. Az igazgatóság jelentéséből és az 1928. évi zárszámadásokból az tűnik ki, hogy a pénztárforgalom 3 milliárd 12 millió dinárral nagyobb, mint az 1927. évi. Az 1928. évi mérleg 16,324.659.08 dinár tiszta nyereséget mutat ki, illetve az 1927. évről áthozott 1.043.634.09 dinárral összesen 17,368.293.17 dinárt. A főbb mérleg tételek a következők: Vagyon: Készpénz és más intézeteknél Din. 179,600.000. — Értékpapírok Din. 230,500.000. Tárcaváltók Din. 274,500.000. — Adósk Din. 1,494,700.000. — Törlesztéses kölcsönök Din. 26,600.000. — Ingatlanok Din. 148,000.000. — Összes vagyon 2 milliárd és 371 millió dinár. — Teher: Részvénytőke Din. 775,000.000. — Tartalékalapok Din. 78,600.000. — Nyugdíjalapok Din. 23,000.000. — Betétek Din. 1,524,000.000. — Hitelezők Din. 610,700.000. A múlt évben a betétek 31,403.000 dinárra emelkedtek, úgy hogy az összes betétek a Prva Hrvatska Štedionicanál 1,524,000.000 dinárt tesznek ki, amelyből Din. 1,332,700.000 betétkönyvecskékre esik. A közgyűlésen elhatározták, hogy a 17,368.293.17 dinár tiszta nyereséget a következőképp osztják fel. Tartalékalapra Din. 1,416.000. Ugyanannyit a nyugdíjalapra, Gróf Kulmer Miroslav alap a fiókok tisztviselőinek gyermekei részére építendő internátusra Din. 300.000, 16% osztalékra Din. 12,000.000 és 1,060.451.82 dinárt, amely az alapszabályokban biztosított igazgatósági tantiémek levonása után marad, átvisszerek az 1929. évre.

ENGLISKI MAGAZIN

elsőosztályu divatház

férfiak részére

Saját szabászat, kiváló szakember vezetésével
Férfi ruha és fehérnemű mérték után

BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. 18
ZAGREB, Strossmajerova 10

Aki a multból jött

Írta: Hesslein József

L Ismerkedés

Csendes, néptelen utcában, a nyüzsgő város szélén, elhagyott, komor ház kapuja nyílt ki nyikorogva. Magános férfi lépett ki rajta, mögötte bezárult a kapu, belülről kulcs csikorgott, retesz tolódot, kemény lépések elhaló kopogása zörgött. Azután néma csend.

A férfi kezében kis koffert tartott. A kapu előtt megállt és körülnézett. Sivár, vigasztalan környéket látott. Mélyet, nagyon mélyet sóhajtott és a két karját kitérte, mintha ölelésre hívná a világot. Jobb karját lehuzta a bőrönd, aztán mind a két karja leesett csüggedten.

Magas, szálás férfi volt, negyvenöt éves, arcát körszakál fedte és vastag bajusz, fekete, széleskarimájú kalap alatt a haj nullás géppel volt lenyírva. Öltözéke jószabásu volt, drága szövettel, de divatját multa. Felöltöje alul kiszélesült harangalakba, nadrágja egészen szűk volt, csak a bokánál bővült ki hirtelen és úgy feküdt rá a cipőre, mint a kamásni.

Egyáltalában olyan volt ez az ember, mintha a mult ködéből lépett volna ki.

Csak egy percig állt a ház előtt, aztán elindult, gyors, kemény léptekkel, mintha menekülne. Az elhagyott épület néma-komoran meredt utána. Az épület, amelyen ez volt a felírás:

Állami fegyintézet.

*

A város idegen volt előtte, sohasem járt benne, pedig husz évet töltött el abban a házban. Valahol elfogott egy fiakkert és a szállodába hajtatott. Utközben csodálkozott rajta, hogy milyen sok az autóbil ebben a kis városban. Szobát nyitattott, aztán a bejelentő-lapra ráírta a nevét: Kenesse Kálmán. Felküldte podgyászát és lement az étterembe.

— Pompásan fogok ma vacsorázni, husz év után először — gondolta.

Kabátját, kalapját letette és kéjesen nyújtotta ki lábát a szék alatt.

— Szabadság...! — sóhajtott és leírhatatlan, földöntúli mosoly ült ki a szemébe.

Amíg a pincér a megrendelt ételt elhozta, gyorsan végiggondolta a husz hosszú esztendő történetét. Gyorsan száguld az emberi agyban a gondolat, gyorsabban mint a fény az éterben, egy pillanat alatt éveken átkel keresztül. Egy másodperc alatt újra végigélte a nagy tragédiát.

— Embert öltem — gondolta és a pillanat ezredrésze alatt látta emint előírta a revolvért, hallja a dördülést, egy ember véresen terül le a padlón, a nő, akiért tette, sikolt, tárgyalás, ítélet: husz évi fegyház és egy női sikoltás a közönség soraiban:

— Szeretlek...!

Aztán a fegyház végtelen egyformasága, a szigor a fegyelem, a durva munka, egyedüllet, magabamélyedés, elszakadás a külvilágtól. Sejtelve sem volt arról, mi történt a világon a husz hosszú évben, új-ságot nem látott, senki nem mondott semmit, csak azt tudta, hogy háboru volt és hogy mi lett a vége. Azontul senmit. Nem volt nehéz pár perc alatt végiggondolni ezt a husz esztendőt.

— ... És most itt a szabadság, az élet... Bünhödtem, vezekeltem... Ne öl!... És én öltem. Hitvány volt, megérdemelte, de azért ember nem itélkezhetik és főként nem oszthat halált... De bünhödtem, megtisztultam a büntől a szenvedés tüzeiben. Felszabadult a lelmem és most már nem vagyok bűnös... Kezdjünk el élni!

*

Vacsora után bement a kávéházba és elnyúlt egy kényelmes páholy ölében. Kevesen voltak még a kávéházban, korán volt, csak a pincérek ödöngtek ásitva. Ráért a jövőre gondolni, tervezgetni.

Hiszen gondolai nincsenek, Szép birtoka van, Husz év alatt nagyon gyűlhetett össze az ügyvéd kezében, ami reá vár. Valóban csak élni kell, élvezni a világ gyönyöreit, kipótolni husz év mulasztását... És Annus? Vajjon mi van vele? Férjhez ment talán. Csak nem várt rá husz évig? Ő ezt nem kívánhatta, meg is üzent, hogy nem kívánja. És ha nem tette? Ha várt és most is vár öreá? Istenem, vajjon milyen lehet? most negyven éves. Valami petyhüdt vénkisasszony. Szegényke.

Lassan szállingóztak az emberek. Férfiak, asszonyok, leányok.

— Ejnye, de szemérmetlen az a nő, aki leült ide szembe. Hiszen alig van rajta ruha. És a szoknyája térdig se ér.

A szemét úgy vonzották a formás női lábak, mint a mágnes a vasat. Elpirult, mikor rajta kapta magát, hogy feltűnően odanééz. El-elkapta a fejét, de a következő pillanatban már megint ott volt a tekintete. Husz éve nem látott asszonyt.

— Vajjon miféle lehet? Kislány? Kokott? — tűnődött magában.

Egyszerre valami történt, ami mintha felelet volt

na a kérdésre. Kis tükröt vett elő a hölgy, aztán puderpamacsal porozta az arcát. Aztán valami kis piros vesszőt látott a kezében, amellyel végighuzott az ajakán és az ajk egyszerre olyan piros lett, mint a vér.

— Kokott — állapította meg magában és elfordította a tekintetét.

*

Azon az estén még sok meglepetés várt rá. Először is azon lepődött meg, hogy minden nő olyan rövid ruhát visel és a kávéházban nyilvánosan puderozza, ruzsozza magát.

— Tehát csak kokottak járnak a kávéházba — gondolta. — Ez érthető...

Ragvógó szemű, pompás termetű leányon akadt meg a szeme. Mikor belépett, kabátban, kalapban, rögtön érezte róla, hogy urinó. A ruhafőrs elvitte a kabátját és a kalapját és Kálmán szeme káprázott a csodálkozástól. A szoknyája még rövidebb volt, mint a többieké, keblei halmosodtak a dekoltázsban és a frizurája... csodálatos... hiszen a haja olyan, mint a férfiaké: egészen rövid, oldalt elválasztva, a fül szabad, a nyakán gondosan kiberetve.

— Pincér. Nem tudja ki ez a nő?

— Dehogyan nem, kérem. Komocsy gyárigazgató leánya.

És mikor az is a puderral és a ruzszal kezdte, akkor megértette a szituációt. Ez a mostani divat.

— Különös guszpus — gondolta. — Én ilyet nem tudnék megcsinálni.

És arra gondolt, vajjon Annus is így öltözik? Ilyen a frizurája? Ki van zárva... Lehetetlen.

*

— Csrrr... Bumm... Csrrr... — harsant fel valami zürös riasztó zsvaj és Sándor ijedten kapta föl a fejét.

— Mi az? — fordult ijedten a zai forrása felé és csodálkozva látta, hogy a zenekar harsogva játszik. De miféle hangszerek, uristen! Dob, cintányér, fures trombiták és milyen vadul ütök, tépik, cibálják. Micsoda szörnyű hangzavar.

— Hogy ezt kibírják! — csodálkozott és a két kezével befogta a fülét.

No lám s táncolnak reá. Erre a zenére. És pedig hogyan. Fiúk, leányok egymásba tapadnak olyan szorosán összesimulnak, a combjuk is összeér és ugrálnak vesszőtől, mint a bolondok.

A zenétől megijadtul a feje, az egész látvány fájdalmasan nyomta az agyát, a sok meglepő tapasztalat lehangozta. Egy pillantra eszébe jutott a fegyház nyugalmas csöndje és sóhajtott. Aztán fizetett és felment a szobájába.

Ezt nem lehet kibírni — mondta magának. Lefeküdt. Sokáig zugott a feje. Csak hajnal felé aludt el s nehéz, nyomasztó álma volt. Az este látott alakok zürzavartan vonultak el előtte rettentő vad lárma kíséretében.

II.

Kálmán

Pötlébredt és körülnézett. Első pillanatban azt hitte, a collában van. Aztán agyába szurt a valóság és felugrott, öltözködni. Ragvógó napfény aranya szűrődött be az ablakon és ettől felvidult. Kihajtatott az állomásra, beszélt a vonatba, mely a fővárosba vitte és gondolkodott.

— Konzervatív lettem. Elmaradtam a kortól. Nem értem meg a világot... Bennem van a liha bizonyosan, nem azokban, akik az este úgy felzaklattak. Isten tudja mi termelte ki ez a divatot. Mi vitte az embereket ehhez a zenéhez. Micsoda történések, élmények, lelki rázkódások és szenvedések elől rohannak holt ebbe a vad, esztelen és izléstelen táncsarkatükumba. Én nem mondhatok ítéletet, mit tudhatom én, hátha szép, művészi és morális mindez, ami úgy meggzavart. Egészen bizonyos, hogy én vagyok az egyetlen ember a világon, akinek nem tetszik. De én nem számítok, én a mult vagyok, amely nem érheti meg a jelent.

Magános nő szállt be a kupába. Fialat szép szőke leány, diszkrét eleganciával öltözve. A ruhája

„ORIENT“-KEKSZ
GRAHAM-KENYÉR, KARLSBADI KÉTSZERSÜLT
MAYER ALFRÉD
géperőre berendezett péküzemében
SUBOTICA, KAKASISKOLÁVAL SZEMBEN

A „JENSON & NICHOLSON“ féle
leghiresebb angol lackok
kizárólag

Mirkó Kalmár festékárú-üzletében
kaphatók. Subotica, Fra Jéle trg. 6. A Barátok temploma során

— csodálatos — lényegesen hosszabb volt amazokénál, a bluznak hosszú ujjai és kis diszkrét kivágása a nyakon. És ami a legkülönösebb, a haja, a dus szőke haja hátul kontyba van befonva, akárcsak husz évvel ezelőtt.

Kálmán értelmetlenül bámult a jelenségre. Hogyan? Talán ő is a multból lépett elő hirtelen? De hiszen lehetetlen, az egész lány alig van husz éves. A mostani kor gyermeke ő, hogyan lehet hát, hogy az izlése, a divatja, a külseje a multé?

*

Először valami sablonos módján a megismerkedésnek indult meg köztük a beszélgetés. Hamarosan rájött, hogy igen kellemes, intelligens, finomlelkű hölgy az utitársa. Egyszerre váratlanul kibuggyant ajkán a kérdés:

— Kisasszony, mért nem vágatja le a haját, mint a többiek?

A lány mosolygott és közvetlen őszinteséggel felelte:

— Egyszerűen azért, mert nekem a bubí nem tetszik.

— A bubí? Hát az kicsoda?

— A bubifrizura — kacagott a lány — tudniillik a rövid haj. Ámbár be kell ismerni, hogy kényelmesebb praktikusabb és soknak jól áll. De az etonra nincs igazolós. Azt látni se bírom.

— Eton? Az megint micsoda?

— Ember, hát honnan jön maga, hogy mindezt nem tudja. Talán még azt sem tudja, mi az a fox-trott?

— Bevallom, ezt a szót sohasem hallottam.

— Tangó, shimmy, jazz, blues?

— Mindezt most hallom először.

— Nahát, ez csodálatos.

— Ugy áll a dolog — hazudta Kálmán — hogy husz év előtt elmentem Afrikába oroszlánrvadászni. Forró lázba estem és husz évig nem jöhöttem haza. Nem is tudom, hogy maradtam életben. Semmit sem tudok arról, ami az utolsó husz évben történt ide-haza. Csak azt hallottam, hogy háboru volt. Nem tudok semmit. Husz évig éltem a szerezcsenek között, ez mindent megmagyaráb.

A lány csodálkozva hallgatta a férfi beszédét.

— A négerék között? Hiszen akkor mindent tudnia kellene. Hiszen a négerektől kaptunk mindent. A zenét, a táncot, a jazzt, a foxot, a kulturánk néger kultúra, a muzsikánk néger zene, a foxtrott néger tánc.

A férfi csak bámult. Hát a négerék? Európa a Nyugat, a négerektől tanul izlést, kulturát, művészetet? Mi ez? A nyugati kultúra csödjé? Népvándorlás Afrikából? Eh, nem kell gondolkodni rajta, később, majd később kiderül, megérti: De valamit felelnie kell a leánynak.

— A kongó-négerenél nem láttam ezeket. És maga? Magának hogy tetszik ez a néger kultusz-invázió?

*

A lány érdekesnek találta ezt a különös embert, aki husz év előtt elment Afrikába, oroszlánra vadászni és most tért haza egy ismeretlen új világba. Komolyan, okosan és készségesen beszélt neki:

— Az én izlésemet leolvashatja a külsőmről, a ruhámról, a frizurámról. Már mondtam, hogy nem tetszik nekem az új hajviselet. Én nem járok kávéházba táncolni, nem vagyok hajlandó éretlen ifjaktól ölelteni magamat mindenki szemeláttára. Ami a zenét illeti, én már csak megmaradok Bethoven mellett. Táncolni szeretek, de a lány valcert és a ritmikus csárdást elébe helyezem a sarlesztónnak. És százszor inkább egy jó cigány huzza, mint a zürös jazzband. És a verseket is jobb szeretem Petőfitől, mint Kudlák Lajostól. A renaisszánc sebb nekem, mint a kubizmus. Más az én izlésem és más a divat. Igaz visztok, hogy én nem élek a városban, kint lakom a birtokon, engem nem jártak át azok az áramlatok amelyek a városiakat ebbe az örvénybe sodorták. Érzik azonban, hogy nincs igazam. Egynek száz-ezerrel szemben nem lehet igaza. Az enyém a szépség, az övék az élet. Én nem élek együtt a világgal és a világ hogy olyan, amilyen, maga sem tehet róla.

Magasabb erők szabták meg az emberiség útját, izlését, kulturáját, ideológiáját. Hogy milyen ma a közizlés, a tánc, a zene, a művészet, az erkölcs, ezt nagy történések, világáramlások, leküzdhetetlen természeti erők szabták meg. Nemesak nálunk van így, hanem Franciaországban, Angliában, mindenütt. Igen, mi lemaradtunk, tisztelt oroszlánrvadász ur, lemaradtunk, mert légmentesen el voltunk zárva a külvilágtól. Maga Kongóban, én egy magában álló vastagfalú kastélyban, amelybe nem hatolt be a néger kulturabaktérium... De lehet-e hogy nekünk kettőnknek van igazunk az egész világgal szemben?.. Nem, mi vagyunk a csodabogarak...

A férfi feje kábult a sok ismeretlen fogalomtól. Kubizmus, jazzband, Kudlák Lajos? Az ut hátralévő részét mindent megmagyaráztott magának és mire megérkeztek, úgy érezte, nagyon jó barátok lettek, mint akiket valami közös nagy titok fűz össze szorosán.

Mielőtt kiszálltak, megbeszéltek, hogy még találkoznak.

(Folyt. jövő vasárnap.)

FELTÁMADÁS

Irta: Karlócai

A falu legszebb háza Füle Miklósé volt, ott díszelgett a szép épület a templom soron, a főtér egyik oldalán. Füle mégis a »szélre« huzódott egy jégverte, szalmazsuppos fedelű alacsony viskóba. Az is az övé volt.

A nagy házat bérbe adta a járási orvosnak, írásba tette azt, hogy a bérösszegezen kívül még ingyen orvoslás is jár a házáért.

Történt egyszer, egy igen-igen hüvös-nedves kora tavaszi napon, megfázott az öreg. Öreg? Dehogyan volt Füle Miklós öreg, gyerek pajtásai délcegen ióták az életrobotot, őt csak az elhanyagolt külseje... kusza bodros szakállá tette idő előtt öregemberré... S talán a cifra nevű hideglelés meg is ölte volna, ha véletlenül fel nem nyitja a düledező, korhadtfajú kaput Csalam Orbán, a szokásdéz övegyasszony, akinek egyik tyukja átrepült a palánkon. Már az ajtónál kezdte Örsze asszony a szokásos mondkáját:

— Hej!... Valaki!... Vén zsgor!... Fekete Lucifer!... Ropogós bankopréselő!... Merre hordja az irháját?... Talán már fazékba rejtette a kendermagos tyukomat?... Hej!...

De, hogy sehonnan sem jött morgás, (mert csak ez volt a koravén Miklós szokása, ha asszonynevet talált az eresz alatt) hát beljebb merészkedett az övegy.

Elvégre magányos ember, úgy hírlék pénze is rengeteg van, könnyen bekergeti ilyen helyre a szegény embert az inség ördöge... Hátha már meg is gyilkolták — képzelődött Örsze, — magát reszkettető rémképeket káprázva nyitotta meg a festetlen, elbarnult deszkaját s megállt egy pillanatra, hogy látása megszökjön a félmohályt. A kis ablak pókhálósűrűségével volt átszőve és nem tudott utat törni rajta a tiszta fény.

A szobácskában asszonyi kéz után siró rendetlenség uralkodott. Az asztalon többéves zsiradékok egymásra rakódása tartotta emléket a napok étrejének. Az almáriumon mosatlan edényhalmoz veszett bele a szürkületbe. Még a fiókok sem sorakoztak példás tapadással, a legelső különösen elfeküdt a helyétől s cafrangos rongyok sárgáltak ki belőle.

Örsze asszony nem volt valami finnyás orru dáma, de a hüvös levegőtől ő is megrázkódott és sietve föltárta a rozsdás závarzatu ablaktáblákat, miközben könyökig vájkált a poros pókhálóban.

A tavaszi délután enyhe melege szinte herobbant a kis szobába és még rettenetesebbé rajzolta üde világosságával a szeny tanyáját.

Végre arra is vett időt Örsze néne, hogy a sarokban huzódó ágyra tekintsen, ahol... uramfia... fölgugol valaki... a Füle szomszéd.

Mosdatlan, szakállas arcából szokatlan fényben égtek szemei s révedezően tapadtak az asszonyra.

— Víz!... Víz! adjatok!... Suttogták hideg-lelőden a száraz ajkak... majd visszahanyatlott az ember vackára.

Örsze asszony, bár sohasem becsülte szomszédját, most igazán megesett a szíve rajta és sietve keresett bögret, hogy italt hozzon ennek a szerencsétlen embernek.

Az uccán előszólitotta játszadozó kis fiát, Palkót, hogy szaladjon el az orvosért.

*

— ... Te Örsze, hogy kerültem én ide?... Szóltat meg Füle Miklós maga köré bámulva. Nem győzte csodálni azt a szép rendet, takaros tisztaságot, ami a szobában uralkodott. Ha nem látná a kakukos órát a falon és ágya felett a megbarnult feszületet, hát azt hinné, hogy idegen helyre vitték tudtán kívül.

— Hová? — Kérdezte vissza Örsze asszony, akit még sértett is ez a kötekedő hang, mert joggal mást várt az első öntudatos szavaktól.

— Hová... hová... hát ide... ebbe a... tisztaságba... motyogta most már bátoritanabban a férfi. S ahogy kezével, szokásához híven végig simítja állát, furesn mereszgeti szemeit, oly sima az arca, mint tizenéves korában. — Mit csináltak veled?

Talán csak nem boszorkányozta meg ez az asszony, hogy a... hogy... a... pénzt megkaparintassa — futott át derengő agyán az ijedt gondolat.

— Örüljök kend, hogy kendre ajtót nyitottam — mondotta nyugalommal Örsze — külfömben igazán nem itt lenne, hanem sárgaföldváron deszkát árulna...

— Te boszorkány hol a pénzem... a kis vaspántos ládikóm?... Ordított a zsgorí nem is ügyelve az asszony elejtett szavaira és hirtelen a nyakához kapott a kulcs zsinórját megragadni.

— Hát nem hiába, hogy az ördögöt még a poklok örök tüze sem tudta megváltani — pattogott a hirtelen méreg asszony száján — kendet is csak az átkozott garasai éltetik. Lelkével nem igen gondol, hej de de elérné egy alapos takarítás ott is.

S ezzel a beteg elé teszi a vaspántos ládikót. Füle tetovázik. A szokás hatalma küzd lelkében az emberi hála érzésével, majd így szól:

— Hát mi történt velem?...

Az asszony hallgat.

— Beszéli már no! — nógatja a férfi

— Azt már csak az új doktor ur tudná megmondani, mert oly tekervényes neve van a nyavalyának, amelyen kend hál' Isten' már szerencsésen át lábalt, hogy megzavarodna a nyelvem, ha ki kellene mondanom.

— Azt mondod, hogy én nyavalyás voltam — hült el az ember és szinte verejtékezett arra a gondolatra, hogy milyen rengeteg pénzt emészthetett fel a drága patikaszer — nincs nekem hugám semmi bajom.

Erősködött Füle, hogy elhessegesse magától a pénzkidadás remét, de ahogy fel akar kelni az ágyból, visszaesett.

Hm... hm — motyogta — hát lehet... lehet... igen legyengültem. Oszt Örsze te voltál mellettem?

— Én hát szomszéd. Talán csak nem hagyom elpusztulni.

— Pedig ugy-e nem volna kár értem.

— Ejjnye no minden emberért kár, még ha olyan zsgorí is, mint kend.

Füle ujból végig szántotta pillantásával a szobát, jól esett neki ez a fehér rend, ez a jószagu tisztaság. Majd rátévedt a pillantása a padkán üldögélő asszonyra is és úgy találta, hogy az Istennek igen szép teremtménye a nő. S milyen takaros... mintha csak ünneplőbe volna öltözve.

— Te Örsze — szólitotta meg a távozni készülő asszonyt — nem gondoltál soha se a magányosságodra?

— Nem én!

— Én igen úgy találom — folytatta Miklós — hogy eddig nem is éltem s ha te nem lettél volna... no meg a nyavalyám, hát nem is jöttem volna rá, hogy az Isten nem ok nélkül altatta el Adámot.

— Egvik lába még a gödörbe árnyékol s erről bajlódik — szemérmeskedett az övegy asszony.

— No-no nem vagyok én beteg már, csak gyöngye egy kicsit. Nézd Örsze milyen meleg a napsütése, azt hiszem a tavaszban járunk ugy-e... milyen nap van ma?

— Hétfő...

— Hétfő?...

— Az az... husvét hétfő...

Kristóf Károly:

KÉT VERS

1.

Ujabbán sokszor mondom, hogy: mókus. Izgat a szó használatom leányra, pipára, tulipánra, póznára, mókusra is mondom, tetszik nekem.

Aludtam. Didergő malac köszöngetett, teketé szamócska hajlongtak a szélben, szővel fursza idj volt. Odajött a mókus és megróttá tettem, miért emlégetem oklatan.

— Mókusok atyja — volt a teletetem —, hasonlít a [lányed szép mókusemberhez, kit naponta látok. Zenés ő, bociarca pajzán, leírnám száz szóval, az sem lenne

elég. Ezzel a röviddel: mókus lerajzoltam! Mókus.

2.

Pszt, te vagy az egyetlen, akinek elarulom, nem volt ember mellettem még soha lakat nélkül. A lakat ércházat őrzött és csak tizenkét csókoldásra nyit fel, tizenkettőre. A tizenkettőtől tizenegyet bogyszemed, kenyeres szájad kapott, egyet a lakat. A ház rég meghalt. Lakatjának ereje elszállt. Csakpótdták a nyitott ajtót, szél járta át a falakat. Nem maradt meg más, csak a tizenegy csók. Ez egy nagy szerelem története.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Falusí olvasó. Az írókat nem lehet »rang szerinti« fölsorolni mint a katonatisztekét és fizetési fokozatokba beosztott köztisztviselőket. A rangfoglalás ott se alapul mindig a lényegben és az érdemekben. — van genialisabb kapitány mint némely ezredes s egyik-másik miniszteri titkár külön tehetőség az excellenciás főnökénél. Hát még az írónál! Az a Juhász Gyula nevű poéta például, akinek a sorsáért (mert eltűnt) most annyian agódnak, sokkal erőtelesebb és eredetibb költői egyéniség mint nem egy a beérkezettek közül, aki könnyen kap kiadót s előkelő színlumban ül valamelyik irodalmi társaság kényelmes karoszkékében. S nincs két kritikus vagy két olvasó, akiknek szemében egyjornra rangsorban következzenek az írók. Mind-egyiknek van egy pár különösen kedveltje s esetleg olyan is egy-kettő, akitől irtózik... Ha a kérdését abban a formában ismételné meg, vajjon melyik író regényeinek vagy verseinek az olvasását ajánlhatjuk, könyvnyelben válaszolhatnánk.

Intelligens urleány, Szubotica, Baedeker köszönetet mond újabb szives leveléért és azt üzeni: sorából nemcsak arról gyvözött meg, hogy azokat intelligens hölgy, de arról is, hogy igazi urleány írta. Ellenben nem tudja, hogy őn mit nevez az »igazságkeresés« nehézt utjára, s mért nevezi azt az utat így, a melyen haladni látszik? Ez az ut mindig nehéz, s a kihez levelét intézte, őszintén kívánja, hogy sikerüljön rajta a helyét megtalálni s a végére nem nagyon fáradtan érni. Üdvözlet!

Érdeklődő, Beszkerék. Oly dolgokról kér tőlünk bővebb információt, amely »benne állt« a lapban. Nem adhatunk róla egyéb fölvilágosítást, mint azt, hogy hi-

szünk benne, mert megbízható forrásból, ottani levelezőnkől kaptuk. Ellenben figyelmeztetni óhajtjuk ebből az alkalomból arra, hogy magyarul nem mondják »benne áll a lapban«, ami megint egyike ama számtalan germanizmusnak, amelyekkel tele van a nyelvünk. A német persze így mondja: »es stand im Blatte«, de mink azt betűről-betűre szolgálailag lefordítani, amikor magyarosabb kifejezésünk is van rá? »Lapjukban volt«. »Lapjukban olvastam«. »A lapjuk hozta, közölte, írta«, stb. Mind jobb, s főleg magyarosabb mint az, hogy a lapban »állt«. Ugyanigy a lekszikonban sem »áll« semmi. Pedig gyakran hallani, hogy »minden áll benne«, amivel valószínűleg azt akarják mondani az illetők, hogy mindent megtalálnak benne, amire kíváncsiak. A műveltség első alapföltétele nem az, hogy valaki az anyanyelvén kívül még egy-két nyelven »parlirózzon«, hanem az, hogy az anyanyelvet megbecsülje és jól tudja magát benne s vele kifejezni. Ez egyszerűs mind félig-meddig felelet arra a kérdésére, vajjon angolul vagy franciául tanuljon-e inkább? Nézetünk szerint előbb az anyanyelvén iparkodjon mentül helyesebben beszélni és imni, azután pedig azt az idegen nyelvet salátítsa el, amelyre nagyobb szükség van. Ha pedig sportból, luksusból tanul, akkor azt, amelyik rokonszenvesebb önnek, vagy amelyiknek az irodalma jobban érdekli.

Disraeli nevét helyesen így ejtik. Dizraeli, — tehát úgy ahogy írják. A nemrég elhunyt Foch marsall nevét kétféleképpen is olvassák: Fos-nak és Fok-nak. Az utóbbi kiejtés inkább ajánljuk.

L. S., Velikakikinda. Ha a dardliban kijátszik és aus-t mond, azonban csak a hazaviendő ütessel van ki,

B-nek még joga van a kvartot bementeni, mert a hon-
or még a kártvára való ráadás előtt mondható be, te-
hát B nem marad maccsban. Más eset a bellánál, amely
minden bementést megelőző s hármikori érvényesíthető.

»Elektroitt«, Vel. Beckserek. A kértzett sónak
a neve előttni teljesen ismeretlen. Lehet, hogy ön
févesen kérdezi, illetve helytelenül írta le valahonnan.
Hivatalnok, A lakástörvény meghosszabbításáról
még csak tárgyalások vannak. Hogy milyen lesz a
meghosszabbítás, nem lehet tudni. Ma a jogi helyzet
az, hogy május 1-ére a lakás felmondható.

»Számokénti vásárló, Odzaci«, Május 5-ike kö-
rül lesz. Pontos idejét a lapban közölni fogjuk.

G. B. Ph. A kértzett orvosok címével sajnála-
tunkra nem szolgálhatunk.

Nyugdíjas, Crnabara. Értesülésünk szerint az igazol-
ványokat itt nem tartották vissza. Amennyiben nem
kapták meg, forduljanak annak az állomásnak a főnö-
kéhez felvilágosításért ahol, az igazolványokat átadták.

V. L. Feketics. Az a férfi, aki az ön sógorjé-
vel élt, nem jogosult a kis leányt magánál tartani és
nevelni, mert a kisleánnyal semmiféle rokonsági vi-
szonyban sem áll. Az anyának ez a rendelkezése, még
ha szabályszerű végrendeletben történt volna is, meg-
támadható, különösen akkor, ha a 13 éves leánygyer-
mek erkölcsi élete veszélyeztetve van. Ezért az illeté-
kes árvaszékhez kell a rokonoknak fordulni a pana-
szukkal, ahol ugy a neveltetés, mint a vagyoni kér-
dés a törvények szerint elbírálandó lesz és a kiskoru
minden érdekét meg fogják védeni. Az a kérdése,
hogy a bányának tulajdonában levő házat a feleség
eladta és a vételár felét magának megtartván, azon
a saját nevére földet vásárolt, kissé zavaros, mert az
elhalt tulajdonát képező házat az öröklés szabályai
szerint kellett az arra jogosult örökösöknek átadni.
Örökös pedig jelen esetben egyedül a kis leány volt
és az anyát csak özvegyi haszonélvezet illethette vol-
na meg.

R. L. Szubotica. Az öreg édesanyának tartására
a gyermekek egyformán kötelezve vannak, ha az anya
vagyonatlan. Abban az esetben, ha valakinek gyermek
egyedül teljesíti ezt a kötelességet, igényelheti a többi
testvértől, hogy a rájuk eső részt térítsék meg. A va-
gyonc anyának a tartásdíja az anya vagyonából kö-
vetelhető és ha ön teljesen szegény, akkor kérheti a
bélvezetes perelhetés kedvezményét.

V. Gy. Batina. A kiskoru vagyonát az apa szá-
madási kötelezettség nélkül kezeli, tehát a megmaradt
összeggel is szabadon rendelkezhetik. Ha a kiskoru
meghal, utána a vagyonát a szülők öröklik egyenlő
arányban. Ha a kiskoru vagyona ági vagyon, akkor azt
az az ág öröklí, amelytől származott. A háboruban
meghalt nőten fiúnak a hagyatékát szintén le kell tár-
gyalni, mint akárhol meghalt emberét és ha végrende-
let nem maradt utána, akkor a törvényes örökösödés
rendje szerint kell átadni a hagyatékot. Kérdéseinek
többi részére nézve nehéz felelni a hagyatéki és a tör-
vényes örökösök iratok megtekintése nélkül.

S. H. Szombor. A házasság jogerős felbontása
esetén a házastársak közszerzemény igénye érvényesít-
hető. Közszerzemény az a föbbletvagyon, amely a há-
zasság megszűnésekor jelentkezik a házasság megköté-
sekor létező vagyonnal szemben. Összehasonlítható tehát
az, hogy ki mit hozott a házasságba és mennyivel szar-
porodott ez a vagyon. Ez a szaporulat osztandó meg a
házastársak között. A honoratior és hivatalnok fele-
sége nem igényelhet közszerzeményt, ha azt férje sa-
bályszerű okiratham nem biztosította részére.

Állandó adófizető, Noviszad. Az optálási határidő
már lejárt. Sziveskedjék annak az államnak követsé-
géhez fordulni, amelynek területére optálni akar.

»Párisi ékszerész«, Levélét elküldtük párisi mun-
katársunknak, hogy a kérdéses ékszerész után érdek-
lődjék.

C. L. Debeljacsa. Amerika legelterjedtebb nap-
lapja az »Amerikai Magyar Népszava« 24. Union Stre-
et, Newyork, U. S. A. A heti lapok közül Az Ember
Göndör Ferenc lapja, amely szintén Newyorkban jele-
nik meg.

G. L. Szubotica. Peldányonkinti vásárlók egy
havi összegváltott lapjei után kapnak egy darab aján-
dékönvvet. Visszamenőleg nem adunk könyvajándé-
kot.

»Hü olvasó«, Szubotica. Zukor Adolf címe: Pa-
ramount Films, Famous Flavers Lasky Corporation
485, Fifth Avenue, Newyork.

M. Vel. Beckserek. A mostani új nyugdíjtörvény-
nek visszaható ereje nincsen, mert 1929 január 1-étől
van érvényben. Azoknak tehát, akik előbb lettek nyug-
díjazva, sem előnyét, sem hátrányát nem szabályozza.
Az új törvény szerint, hogy valaki nyugdíjat kaphas-
son, minimálisan tíz évi tisztviselői szolgálatra van
szüksége, akkor a díjnoki éveket is betudják.

P. Gy. B. Velikakikinda. Einstein professzornak
korszakalkotó felfedezése, amelynek az a lényege,
hogy a fizikai jelenség lefolyásának törvényszerűsége
független attól a rendszertől, amelyben a jelenség vég-
hemegy, vagyis a rendszeren belül észlelt jelenségekből
nem lehet megállapítani a rendszer saját mozgását, ha
a mozgás egyenes és egyenletes. Viszont ugyanaz a
mozgás és sebesség relative nem ugyanaz más és más
rendszerben. Mint ahogy a sebesség az ut és az idő
hányadosa, nemcsak a mozgás, hanem az idő is rela-
tív. Ez az alapelv, amelyből Einstein kifejtette elmé-
letét A relativitás tudományos jelentőségéről és alkal-
mazásáról már egész irodalom van. Ezt egy szerkesz-
tői üzenetbe nem lehet összefoglalni. Sok könyv jelent
meg magyar nyelven is (pl. Czukor K. A relativitás
elve, Beke Manó: Einstein élete és munkássága). Ein-
stein professzor ötvenedik születésnapját most ünne-
pelte a tudományos világ.

T. Klenovnik. Az Ön állampolgárságának megá-
llapításánál az az irányadó, hogy 1910 január 1-én holt
hirt községi illetőséggel. Ha a jelzett időben a Romá-
niához csatolt községben volt illetősége, akkor ön ma
román állampolgár, ha előzőleg vagy utólag másutt la-
kolt is. A jugoszláv állampolgárságot kérelmeznie kell.

R. J. B. Amennyiben több, mint tíz éve megsza-
-

kitás nélkül a mai Jugoszlávia területen él, kérelmez-
heti a jugoszláv állampolgárságot. Az állampolgársági
törvény 12. §-a értelmében a kérvényhez a következő
iratokat kell mellékelni: 1. keresztlevelet vagy szüle-
tési bizonyítványt, 2. hatósági bizonyítványt, hogy a
kérvény beadásakor legalább tíz éve tartózkodik az
ország területén, 3. régi államától elbocsátási bizonyít-
ványt, 4. erkölcsi bizonyítványt, 5. hatósági bizonyít-

ványt, hogy önmagát és családját eltartani tudja, 6.
annak igazolását, hogy az állampolgárság elnyerése
esetén valamelyik jugoszláv község az illetőséget ki-
látásba helyezte. — A kérvény benyújtásának van ér-
telme, mert különösen csehszlovák állampolgároknak a
belügyminiszter megadja az állampolgárságot, ha az
iratai rendben vannak és az illetékes főispán pártoló-
lag terjeszti fel a kérvényt.

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bácsmegeyi Napló)

	1	2	3		4	5	6	7	8	9		10	11	12	
13				14		15						16			17
18						19					20				
21						22				23		24			
	25				26						27				
28				29						30					31
32	33		34					35				36		37	
38		39										40		41	
42										43					
44												45			
46			47		48	49				50	51				52
		53		54						55				56	
	57		58					59	60				61		62
63						64						65			66
67							68				69				
70						71				72		73			
	74				75								76		

Vízszintes sorok:

- Magyarul: dolog
- Jobb híján, ezekkel a szellemes szavakkal indul a csevegés
- Szócska egyik Árpád-házi király nevében
- Önborotva készülék márkája
- »Eros« — sürgönyökben
- Torta is van ilyen
- Időtartam — más szóval
- Elhunyt magyar építőművész neve fonetikusan
- Gyufa, a nép nyelvén
- Nem nélkülöm
- A lószerszam egyik darabja
- Erdélyi város
- O'Neill nagyszerű színműve
- Zenei műző rövidítése
- Sir — népies szóval
- Rag
- Híres Mikszáth-regény főalakja
- A Tisza egyik baloldali mellékfolyója
- Ige
- Igy mondja a cigány a pénzt — névelővel
- Fésű készül belőle
- Mégóv bajtól, szerencsétlenségtől
- Az északi sark felfedezője
- Lángelme
- Német Vorvort
- A nagy háborúból ismertnevű falucska. Uzsok-
kal szemben
- Két szóból álló kérdőmondat
- Francia kötőszó
- Német fürdőhely neve — a fordítottja
- Érzékszerv
- A kevésbé örvendetes az benne, hogy rendszerint
kötelezettségekkel is jár
- Konyhasóból állítják elő
- A 16. században élt nagynevű olasz költő
- Mérnöki műszer az ilyen »lécs«
- Törekvés valamire
- Dickens egyik írói álneve
- Afrika néger nép
- A Perzsiától északra fekvő országok neve
- Jakob felesége
- Egy évszázad előtt élt híres olasz költő
- A sülydőlő hajó segélykiáltása
- A magyar irodalom első jelentősebb költője
- »Jó« Göre Gábor bíró ur sajátos írásmódján

Függőleges sorok:

- Orosz kommunista, Berlinből politikai propagan-
dája miatt tették ki a szürét
- Ezt a »masinisztról« mondja a nóta
- Ókori nép pénzegysége
- Németben sűrűn előforduló kettős magánhangzó
- Dávid király hadvezére, akinek meg kellett halnia
mert — szép felesége volt (2. Sámuel 11.)
- Közmondás
- Vizitiúndér
- Földműves teszi
- Közlekedési eszköz
- Ritka női név
- Nyakas, makacs, — más szóval
- Ige, a sport fogalomköréből
- Elhunyt magyar író
- Rettenetes kór, de némi levegőváltással ki le-
het belőle gyógyulni
- Madár
- Igy tesz a szekér a rossz uton
- Arab néptörzs
- Afrika folyó — röviden
- Angol férfinév
- Ebben a szakmában Svájc vezet
- Üzleti alkalmazott
- Sziget Schleswig keleti partjánál
- A pénz, vagy érme felső lapja
- Élvezeti cikk
- Francia női név
- Névutó
- Sör — angolul
- Vámhivatali közeg
- Vonatkozó névmás
- Magyarul: fészek
- Pusztit
- Adria-parti olasz város
- A nitrogén kapta ezt az ékes magyar nevet
- Erdei állat
- Nem ér sokat
- Nem eszik
- Jófejű emberről mondják
- Büntető
- X. Pius pápa korábbi neve
- S a többi
- Magyarul: király
- Helyhatározó rag
- A 24. vízszintes kezdő- és utolsó betuje

NEM A HIRDETÉSEK — HANEM A TÉNYEK BESZÉLNEK

1928. évben válogatóasztallal ellátott

SELEKTOR

vetőmagtisztító és osztályozógépet rendeltek:

Jugoszláviában

Dundjerszky Djoko ur gazdasága, Kamendin
Philipp Vollweiter, Novi Sivac
Sebastian Müller, Filipovo
Butter Máté, Odžaci
Spiess i drugovi, Gajdobra
Weber Anton és társai, Stanišić
Reinhardt Haip, Crvenka
Süli Márton, Mali Idjós
Filipp Bolz, Torza
Heimmelspach Anton, Parabuć
Peter Dreiss, Budisava
Schirmann & Kemper, Nakovo
Mengel Gáspár, Stari Vrbas
Alexander Riegg, Ruma
Desider Forgács, Bačka Topola
Martin Lončar, Conoplja
Peter Lohrmann, Pašičevo
Bácskai Cukorgyár, Novi Vrbas
Seljačka Ispomoć, Gorjani
Vasa Gruesku, Klek
Eckstein János, Vel. Bečkerek
Braun Mór, Ečka
Daruvarsko Kupatilo, Daruvar
Stefan József, Prigl. Sv. Ivan
Reiter Jakob, Ruski Krstur
Oblasni Odbor, 3 drb., Osijek
Philipp Klaus, Sekić
Nikolaus Birg, Vel. Greda
Splitter Oblast, Sinj
Mitar Persić, Golubinci
Zsilai István és társai, Pivnica
Kazán József, Tomaševac
Ádám Mihály, Temerin
Dennich Pál, Karanac
Valentin Unhold, Kníčanin
Oblasno Poljoprivredno Dobro, Modrić
Sauer Péter, Apatin
Lakatos Lajos és társai, Mol
Horváth Bögre Mihály, Zabalj
Csizmar György és társai, Srbobran
Hralla Josip, Retković
Oblasni Odbor, 2 drb., Sombor
Körtvélyessy János és társai, Ada
Kosta Paroški, Tovariševo
Takács Péter, B. Gradište
Végh János, Brekinska
Josef Butsch, Karavukovo
Nagy Mihály, Bač Petrovac
Aleksander Leib, Drenovci

Magyarországon

A Kormányzó ur Ólóméltósága kenderesi gazdasága
Kalocsai érseki uradalom, Kalocsa
Bárányos István ur gazdasága, Telekespuszta
Dr. Ajkay Béla ur gazdasága, Répcelak
Báno Iván ur gazdasága, Felsőmocsolád
Geiger Jenő ur gazdasága, Szolnok
Bibély Gábor ur gazdasága, Tiszaroff
Ledener Testvérek gazdasága, Pusztafenyő
Schöller uradalom, Léva
Csongrádvármegyei Gazd. Egyesület, Szentes
Makói Gazdasági Egyesület, Makó
Gazdasági Egyesület, Zalaegerszeg
Gazdasági Egyesület, Ókéske
M. Kir. Alföldi Gazdasági Intézet, Szeged
Hitelszövetkezet, Polgár
Hitelszövetkezet, Felsőmindszent
Hitelszövetkezet, Zalaszentgróf
Hitelszövetkezet, Igal
Hitelszövetkezet, Szány
Hitelszövetkezet, Pityvaros
Hitelszövetkezet, Karád
Hitelszövetkezet, Héves
Pásztoi Keresztény Tak. és Hitelszöv. Társaság
Hitelszövetkezet, Hejőkeresztúr
Gazdakör, Kiszombor
Közirtokosság, Kapuvár
Gazdakör, Dég

Gazdakör, Kadarkut
Selektor Társulat, Herdnádvecse
Gazdakör, Süttör
Gazdaszövetség, Kiscsószt
Gazdakör, Ujfehértó
Selektor Társulat, Forróencs
Gazdakör, Bácsalmás
Községi Elöljáróság, Pap
Nagykanizsa Város, Nagykanizsa
Gazdakör, Kápolnásnyék
Községi Elöljáróság, Szőreg
Községi Elöljáróság, Mohora
Mezőgazdák Szövetkezete, Csorna
Gazdakör, Szilváskány
Közirtokosság, Miklósi
Selektor Szövetkezet, Tiszkeszi
Dunaszekcső nagyközség, Dunaszekcső
Hangya Fogyasztási Szövetkezet, Dömsöd
Hangya Fogyasztási Szöv., Nagyléta
Hangya Fogyasztási Szöv., Ócsény
Hangya Fogyasztási Szöv., Balmazújváros
Hangya Fogyasztási Szöv., Bánd
Gerber György és társai, Siklós
Kempel János és társai, Hercegszántó
Nyíri István, malom tulajdonos, Berettyóújfalu
Bajusz András és társai, Solt
Bottlik Mihály és társai, Gyoma
Gegner Ádám és társai, Polgárdi
Mattern József és társai, Kisláng
Genáhl János és társai, Vaskút
Karkus János és társai, Tótkomlós
Wagner Antal és társai, Bácsbokrod
Rasztik Vince és társai, Mélykút
Kis Szilovits József és társai, Egyed
Dr. Bárány István és társai, Törökszentmiklós
Pintér János és társai, Jánoshalma
Albert Frigyes és társai, Kátymár
Nemeth Ferenc és társai, Kunágota
Ifj. Klenác József és társai, Gara
Kereszturi József és társai, Királyhegyes
Rajki Tóth Lajos és társai, Újalmosok
Halvax Imre, Sopron
Schumann Károly és társai, Mágocs
Schlitt István és társai, Lajoskomárom
Gajárszky János és társai, Hercegfalva
Balogh János és társai, Kóros
Mohl Lajos, Öttevény
Fábos István és társai, Marcali
Kiss Géza és társai, Kákics
Sámik József és társai, Kaposvár
Kaitz Mátyas és társai, Bágörcsöny
Müller József és társai, Babarecz
Brandecker Márton és társai, Csátalja
Mammel és társai, Nyomja, malom
Gehrling Ignác és társai, Bátaszék
Oláh József és társai, Sáp
Szkvorcz Ferenc és társai, Pusztakovácsi
Spitzer Béla és társai, Dombegyháza
Lipovány Péter és társai, Battonya
Zeitvogel Ferenc és társai, Véménd
Vági Mihály és társai, Bakonytamási
Tóttósi Bálint és társai, Harkány
Török László és társai, Szompácspuszta
Évin Mihály és társai, Bácsalmás
Kiss József és társai, Kevermes
Börsök Sándor és társai, Derecske
Weigel Ádám és társai, Gyöngy
Dömötör Lajos és társai, Dunaszentgyörgy
András József és társai, Dunavecse
Ifj. Pest Bálint és társai, Geresd
Szilágyi Antal és társai, Váncsod
Bagi István és társai, Kaba
Pauling Géza és társai, Hajdunánás
Karacs Albert és társai, Sáp
Fazekas Gábor és társai, Hajduböszörmény
Bódi Imre és társai, Kisigmánd
Bacsó András és társai, Mezőberény
Idb. Detky János és társai, Vámosgyörk, malom
Szabó István és társai, Bicske
Erdélyi Lajos és társai, Zengővárkony
Szőnyi József és társai, Tompa

Stroch János és társai, Pécsvárad
Papp Péter és társai, Jászberény
Szabó Sándor és társai, Tetétlen
Német József és társai, Hódmezővásárhely
Özv. Vonyó Györgyné és társai, Kaposvár
Szarvasi Hengermalom, Szarvas
Közraktárak, Budapest
Merkler Lajos, Bácsa, malom
Ifj. Detky János, Kápolna, malom
Farkas András és társai, Ócsöd
Kálnay Károly és neje, Mezőtúr
Marer Sándor és társai, Mezőtúr, malom
Tóth János és társai, Dunaegyháza
Zsámhoky György és társai, Horpács
Balogh János és társai, Jászkesi
Kovács Károly és társai, Vedresháza
Berkes István és társai, Csongrád
Gottlieb Fülöp és társai, Kiskőrös
Scholz Arthur, Zagyarokás
Molnár József és társai, Nádudvar
Füredi Imre és társai, Szabadzállás
Sass József, Nagyléta
Szedressy József és társai, Paks
Halvax Ferenc és társai, Isztimér
Giczi Gyula és társai, Rábaszovát
Horváth György és társai, Mezőőr
Giszinger Ádám és társai, Csikéria
Flegner Géza, Abony, malom
sokorópátka Szabó István, Sokorópátka
Kalmár Sámuel és társai, Nemesnádudvar
Bíner Gusztáv, Kőszeg
Hohn Pál és társai, Csávoly
Fazekas Endre és társai, Komádi
Lőrincz Antal és társai, Rákospalota
Krausz János és társai, Beleska
Császay Gyula és társai, Hajduszoboszló, malom
Schlitt Péter és társai, Magyarboly
Orosz Károly és társai, Dombbrád
Pánczél Lajos és társai, Hódmezővásárhely
Demeter István és társai, Hajdudorog
D. Tóth Kálmán és társai, Dévaványa
Listár Ferenc és társai, Polgárdi
Szalay József és társai, Nagybaracska
K. Bódis Sándorné és társai, Makád
Dániel László és társai, Belezna
Bugyi István és társai, Kunágota
Kiss János és társai, Jánoshalma
Szani Károly és társai, Biharmagybejtem
Szabó Ferenc és társai, Mikepércs
László Lajos és társai, Sárreudvari
Szántó és Lőrinczy, Nagyvárád
B. Nagy Ferenc és társai, Tisztarján
Vas József és társai, Békés
Mohácsi László és társai, Kisujszállás
Trungel Károly és társai, Egyek
Parahó Antal és társai, Jászárokszallás
Madarász György és társai, Orosháza
Metz József és társai, Gyula
Boda Géza és társai, Vönöck
Balázs János és társai, Csonkamindszent
Adler Jakab, Karcag, malom
Tóth János és társai, Lepsény
Kurucz Márton és társai, Tataháza
Darvas Aladár gazdasága, Hejőpapi

Olaszországban

Consorzio Agrario Cooperativo Gasteggio
Consorzio Agrario Cooperativo, 3 drb., Lodi
Consorzio Agrario Cooperativo, Pavia
Sindacato Agricolo del Livenza, Scile
Istituto Nazionale Genetica, Roma

Romániában

Traktor S. A. R., 3 drb., Bucuresti

Lengyelországban

Landwirtschaftlicher Verein, 3 drb., Lemberg

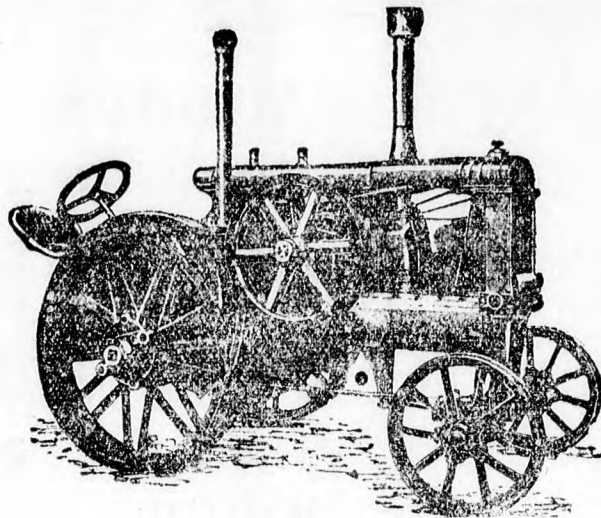
Ausztriában

Lagerhaus, Obersiebenbrunn

Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth

CSAK A JÓ GÉP - OLCSÓ!

A legjobb,
a legtartósabb, a legolcsóbb üzemű, a legegyszerűbb
kezelésű, a legkevesebb alkatrészt fogyasztó

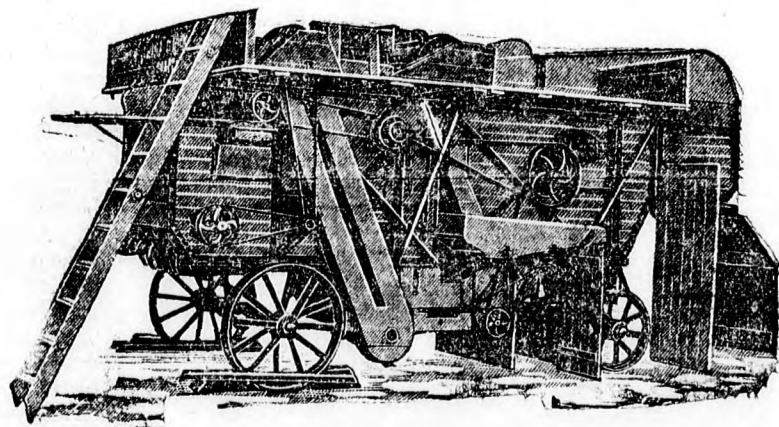

a

HSCS - nyersolajtraktor

1926 óta épül a HSCS traktor és ezen rövid idő alatt
1026 HSCS traktortadtunk el a vevőink teljes meglegedésére.

 90.000-nél több
Hofherr-cséplő dolgozik a világ minden táján.

50 év óta tudja minden gazda, hogy a

Hofherr-cséplő

a legtökéletesebb cséplőgép, mely mindenkor a technika fejlődésével
és a mezőgazdaság igényeivel lépést tart.

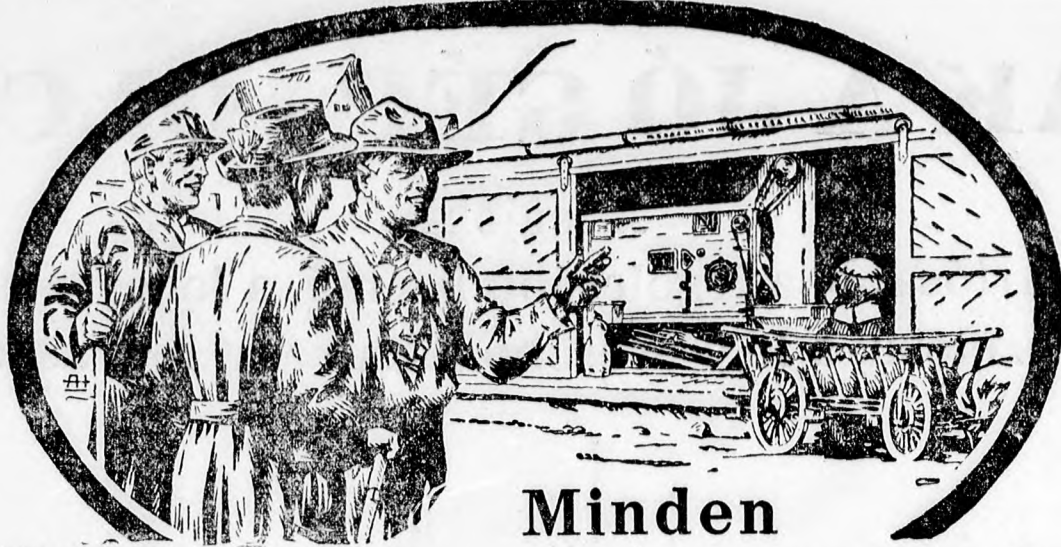
Nagy rostafelületek
Elsőrendű anyag

Nagy rázófelületek
Tökéletes kivitel

100%-os tisztaságu cséplés

Minden nagyságban úgy tölgyfakeretes, mint acélvázaz kivitelben, kívánság szerint úgy golyós mint gyűrűs csapágyakkal.

»PETKUS«

»PETKUS«

Minden

gazda földjén annyi a gaz, amennyit érdemel!

30-40 %-os vetőmagmegtakarítás és kisholdanként 5-6 méfermázsa terméstöbblet érhető el, ha a vetőmagot „PETKUS“-sal tisztítja, osztályozza és pácolja

Ön is meg lesz győzve, ha a „PETKUS“-t üzemben megtekinti!

Vezérképviselőt:

Bárdos és Brachfeld R. T. Novisad

Željeznička ulica 105/107

Somborban díjmentes információval szolgál **TOMA GROMILOVIĆ**, ahol a gép üzemben is megtekinthető**VÁNDOR A NAGY ÚTON**

VIDOR IMRE REGÉNYE

ELSŐ RÉSZ

AZ ELINDULÁS

I.

A barnára mázolt ablaktábla — éjszakára betéve — eláll az ablaktól egy arasznyira. A hajnal derengése ezen a részen át a szobába lopózik, hogy kikergesse az éjszaka sötétségét. A fény azonban még szürke, élettelen, színtelen. Bágyadtan siklik a szekrény ajtajáig. De a sötétség gyáva és már ettől is ijedten a zugokba húzódik. Pillanatról pillanatra nő a világosság. A homályból félenként, szinte próbálkozva — mint ha most formálódna életre — mind több tárgy bukkan elő. Ugy van ez, mint amikor régen történt dolgokra gondolunk vissza és lassankint kibontakozik a multból nemesek az, amire éppen gondolunk, hanem sok más is, ami vele összefügg. Nő a hajnal, fogy a sötétség. A kályha is látszik már, meg — elmosódva — a falóra kerek, fehér számlapja, az asztal, a székek, a lámpa is, de még bizonytalanul. Most egyszerre pirosra színeződik a szekrényen a fényes sáv. És hirtelen bizonyossá lesz a bizonytalan, határozottá, ami elmosódott, keményvé, ami bágyadt. Elevenné, valósággá lett a reggel. Felkelt a nap.

Először Rozsosné mozdult meg. Halk sóhajrással felült az ágyán. Kezével hátrasímitotta összes ritka haját, aztán nesztelenül — hogy a többi ne zavarja — felkelt, felöltözött, lármánélkül kinyitotta a szoba ajtaját és kiment a konyhába. Könnyű lépésére felneszel a macska. Feláll, nyújtózik és lustán, kecsesen asszonyához sompolyog. Rzsosné megsimogatja, de nem ér rá foglalkozni vele. A tüzhely elé térdel — aprófát, papírost már az este készített — és tüzet gyújt. Most kinyitja a konyha ajtaját, mert az udvarról behangzó csörömpölésről tudja, hogy megjött a tejesasszony. Két félliter tejet vesz és felteszi a tüzhelyre. Aztán előkeresi a kávészűrőt, a csészéket és halkán visszamegy a szobába. Odalép férje ágyához és csöndesen, a keze érintésével inkább, mint a hangjával költögeti. A

férfi felébred. Hatalmasat nyújtózik, hogy a teste is, meg az ágy is ropog belé és felkel. Cipőt, nadrágot huz, azután ő is a konyhába megy, ahol friss hideg kutvizben övig megmosdik. Az asszony a tej mellett áll, vigyáz, hogy ki ne fusson. Közben elnézi férje karján a kemény izmok játékát. A macska a meleg tüzhely mellé húzódott. Mosdás után, törülközés közben Rozsos a konyhaablakhoz megy, kinéz az udvarra, felkémlel az égre és megszólal:

— Ma szép idő lesz. Nem fog esni.

Az asszony:

— Hála Istennek! Féltem már, hogy elromlik az idő. Sándor szavalni fog és ha eső lesz, oda az egész. Még meg is fázik. Olyan könnyen meghül.

— Finnyás az a kölyök, mintha gróf volna — dörmögi Rozsos, de látszik az arcán, hogy nem haragszik ezért. Mintha még büszke is volna rá. Közben felöltözik teljesen.

— No, hol az a dézsza?

Ott van az asztal mellett. Viz van az alján és egy fakupa. Rozsos kiveszi a kupát, felemeli a dézsát és a vizet a tüzhelyen álló pléhfazékba önti. Aztán az üres dézsával kimegy az udvarra a kuthoz. Kerekes kut. A dézsát vízzel megtölti — három vödörrel fél belé — Rozsos dolga, mert az asszony nem bírja. Két év óta nagyon leromlott szegény. A pénztári orvost is megkérdezték már ebben a dologban. Azt mondta, pihenés kellene. De hogy miből, meg hogyan, azt nem mondta. Igaz, hogy nem is az ő dolga. Hát hogy legalább a nehéz munkától megkímélje, Rozsos végzi a vízhozást, meg a favágást. Behozza a teli dézsát, aztán veszi a kalapját és átmegy a Kraut Salamon boltjába zsemleért. A kis bolt az ucca másik oldalán van, szemben a lakásukkal. Rozsos minden reggel idejön. Kraut bácsi ráköszönt: — Jörigelt! Aztán a pálinkás poharak felé nyul, egyet kiöblit és belé a megszokott arányban rozstócsint és rumot önt, amit Rozsos egy hajtásra leönt a torkán. Most elbeszélgetnek, vagy a gyermekekről (Kraut bácsi fia egy osztályba jár Rozsos fiával), vagy városi, esetleg országos dolgokról. Rozsos most négy ropogós zsemlet választ. Hármát reggelire, egyet a fiának uszonára. Kezet nyújt, hazamegy. Otthon

azalatt elkészült a reggeli. A fiu még alszik, mert ma nincs előadás az iskolában és így ráér.

Halk, mindjobban erősülő bugással megszólal a gyár gőzkürtje. Mintha valami dühös fenevad bődülne el éhesen. Rozsos elindul munkába.

Rozsos Sándor felébred a bugásra. A szoba már egészen világos. Az ablaktábla nem zárja már ki a fényt és a sötétség teljesen eltűnt. Isten tudja, hová menekül ilyenkor. Talán az emberek lelkebe?...

Rozsos Sándor kinéz az ágyból. Minden tárgy régi ismerőse. Minden apróság itt összefügg az életével, mindegyiknek már szerepe volt benne.

A sötétpiros pamutpaplan, amelyen most a keze nyugszik, régi barát. Minden foszló gombját ismeri. Betegen, lázban, torokfájósan bányászor tapogatta, simogatta, huzogatta! Ágyával szemben kép. Vadászjelenet. Olesó nyomat, egyik sarkán szakadt is. De a vadász, aki az elcített szarvas mellett mosolyogva emeli magasra butykosát, már tizennyolc éve nevet rája. Ott a vaskályha. Télidőben, amikor a szél havas esővel korbácsolja végig a várost, milyen jól esik megbujni mellette és Jókai lélegzetállító regényeit olvasni. Ott van az asztalon a lámpa, amelynek fehér ernyőjén pirosra festett virágok nyílnak. Mióta emlékszik, mindig ez világított.

Felkelt. A székek, amelyen a ruhái voltak, kisetett a konyhába, ahol vígan égett a tűz. Mert hiába volt a napsugár, hűvös volt még ilyenkor — március reggelén — és bizony jól esett a meleg. Sándor leült a tüzhely mellé. A macska rögtön az ölébe ugrott és ott összegomolyogva dorombolt. Simogatta és a mai ünnepségre gondolt. Költőnek emelt szobrot halás szülővárosa, amely a költő életében csak éhezési alkalmakat nyújtott neki. Ezt a szobrot leplezik le ma. A főgimnázium önképzőköre, amelynek Sándor az elnöke, koszorút helyez el és Sándor saját versét — ódáját — fogja ott elszavalni. Halkan mondani kezdte:

Tavaszi virul a tar ligetben újra,
Viráglakasztó, jégtörő tavasz...

Szinte látta a sok emberfejet maga előtt. És magát az emelvényen.

(Folyt. köv.)

Eredeti perzsaszőnyegek minden nagyságban és minőségben
 valamint mindennemű **gépszőnyeg** legolcsóbb áron kapható. Az ország legnagyobb szőnyegraktára
Mahmud Skender-Safikjurdli

Központ: **Beograd, Knez Mihajlova 22. — Telefon 53-42**

Fiók: **Novisad, Vilsonov trg 7**

NYILT-TÉR

Tavaszi és nyári
angol szövetujdonságok
 óriási választékban megérkeztek.
Bózsó, szabó, Subotica
 Telefon 6-51

Szombor és környéke nagyérdemű közönségének tudomására adom, hogy a régi, jóhírű Lorek-féle gyógyszer-árakat átvettem.

Szombor, 1929 március 29.

Nagy László
 gyógyszerész.

3212

Nyilatkozat

Azon régebben tett hírlapi nyilatkozatomat, hogy férjem, Neumann Andor adósságaiért felelősséget nem vállallok, ezennel visszavonom és kérem meg nem történjen tekinteni.

Szombor, 1929 március 29.

Neumann Andorné.

3206

Szőlőültetők!

Megrendelhetik szőlővessző-szükségleteiket **Ingusz Testvérek** Ludas és Királyhalmi szőlőgazdaságában termelt, fajtiszta gyökeres, továbbá porbujtásos gyökeres és ősszel leszedett, télire levermelt, sima vesszőkből. Megrendelhetők a következő fajok:

- Olasz rizlingi porbujtásos gyökeres 1 db ára 150 pata
- Kövídinka porhajtásos gyökeres 1 db ára 150
- Szlankamenka porbujtásos gyökeres 1 db ára 150
- Mustos fehér porbujtásos gyökeres 1 db ára 150
- Eredeti fehér bakator porbujtásos gyökeres 1 db ára 150
- Szlankamenka gyökeres iskolából 1 db ára 150
- Szlankamenka sima őszi vermelés 1 db ára 30
- Kövídinka sima őszi vermelés 1 db ára 30
- Nemes kadarka sima őszi vermelés 1 db ára 30
- Bakator sima őszi vermelés 1 db ára 30
- Téli csemege lugas, vagy egyszerű tökemivelésre. Piros kecskeszemű vermelés, sima 1 db ára 1 dinár
- Fehér kecskeszemű őszi vermelés sima 1 db ára 1

Posta címe:

Ingusz Testvérek, (Palić-Supljak)

Sürgőnycim: **Ingusz, Palić.** Telefon: **Palić 2.**

Levél vagy távirati megrendelés alkalmával megrendelt szőlővessző mennyiségének arányában 25-50 százalék postán előre beküldendő, míg a fennmaradó hátralék utánvétellel lesz gyorsárúként a megrendelő költségén leszállítva. 2141

Beograd központjában
Rác Lajos
 vezetése alatt
»RUSKI CAR«
 étterem és kávéház
 az intelligencia találkozó-helye!
 A szuterénban az
»Eldorado Variete«
 április 1-én újból megnyit k
 elsőrangú attrakciókkal, ahol mérsékelt
 árak mellett kellemesen töltheti szabad
 estéjét 291

Hirdetmény

Közhirre teszem, hogy özv. Fischer Sámuelné szent-
 tai lakos rendelkezésére bocsájtott 6381 darab tojást 1929
 április 2-ikán d. u. 8 órakor dr. Miladinović Radivoj kir
 közjegyző jelenlétében Vilsonova ul. 7. számú raktárban
 elárvereztettem.

3202

Weisz Ignác.

Ön is örülni fog, hogy

ez a kalap

hálás gyapjufiléből, kétféle kivitelben
 és pedig sima széllel vagy szegett szél-
 lel, 19 különböző divatszínben, minden
 nagyságban, csak

78 dinár

Jöjjön idejében — jól fog vásárolni.
 Vidéki vevőink kérjük díjmentesen
 házi újságunkat

Kastner & Wier
ZAGREB

Rádióaktív termálfürdő
RIMSKE TOPLICE
 (Römerbad)
 Kütőnd hatásu reuma, csusz, közvény, isiás,
 idegesség és női bajok ellen. — Szezon májustól
 októberig. Pánzió az előszobában 60 dinár, a
 fűszobában 80 dinár személyenkint
 Prospektus ingyen Fürdőigazgatóság

Olesó árak: **Fűzők,** orvosi rendelésre haskötők
 a legmodernebb kivitelben
GUTAI-nénál
 VIII., Ostojčeva ulica 32.

Húsz évvel megfiatalítja

mert vis zaadja a haj eredeti szinét a férfifej-védjegyes **SCHNEEWEISS**
 hajregenerátor. Abszolút ártalnatlan, mert méreg és élelmentes.
 Kapható minden drogériában, gyógy- és illatszertárban. Ahol meg
 nincs, 40 DINAR beküldése ellenében franko szállít 2 üveggel a
 jogszámvál 16 képvisélet: **BALLA-DROGÉRIA, Vel. Bečkerek**

Halló! Hölgyeim!
A szépség titka fel van tárva!

Minden hölgy széppé varázsolható, ha az amerikai
 csoda „JOLLY”-szappant és krémet használja.
 „JOLLY” világhírű szépsítő szappan és krém, legjobb
 a bőrápolás terén, leghatásosabb szer szeplők, ráncok,
 redők, kiütések, lencsefoltok, orrvörösség, májfoltok,
 szemölcsök, pikkelyek, hajhullás, bőrhámlás stb. ellen.
 Már rövid használat után az arcot bársonyimává,
 fiatalosan üdév és alabaster hófehérré varázsolja.
 Csak egy próbát tegyenek hölgyeim és azután állan-
 dóan „JOLLY” amerikai csodaszappant és krémet fog-
 nak használni. 3018

1 garnitúra (2 krém és 1
 szappan) 45.— dinár. Kap-
 tató minden jobb kereske-
 désben, drogériában és
 gyógyszerárban. Ha ott nem
 volna, rendelje meg egyene-
 sen a jogszámvál 16-
 lerakattól

„VENUS”

kozmetika, speciális egész-
 ségügyi cikkek, haskötők és
 fűzők kereskedésben

OSIJEK

I., Kokotova 41
 Rendeléseket pontosan
 utánvétellel franko küldünk
 portómentesen

3 járatu hengermalom
 teljes felszereléssel és lakással
eladó

Ugyanott 14 linc békevoai föld, az állomástól
 1 kilométerre eladó és az egész azonnal át-
 vehető. Bővebbet Majšanski put 7 szám
 alatti malomban 325

Értesitem a tisztelt vevőközönséget, hogy
 megérkeztek tavaszi és nyári szövet-
 ujdonságaim. — Vételkötelezettség nélkül
 tessék raktáramat megtekinteni.

Tisztelettel

KÜNSTLER ERNŐ

angol uri szabó Szubotica, Sokolska ulica 4. 394

VITAMIN TÁPKÁVÉ

Kellemes ízű, az egészségre elsőrendű.
 Használata olcsó és jó. Kérjük min-
 denütt. Kapható minden jobb keres-
 kedésben 2855

Ház

Noviszádon, Temerini-uton, 1923. évben épült,
 több lakással üzletnek vagy iparvállalatnak nagyon
 alkalmas, nagy udvarral, jutányos áron, kedvező
 feltételek mellett eladó. Cím megtudható Kardo:
 hi detíval alattól Novisad, Vilsonov trg 7. Tel. 23-10 390

Női harisnya rendes sarkkal	5.—
Női flórharisnya jó minőségben	10.—
Női selyemharisnya divatszínben	12.—
Női ke tyü	5.—
Női ke tyü minden színben	5.—
Női ke tyü divatos mausnettával	10.—
Női bőrke tyü classé	40.—

Husvételi olcsóság
 BRAČA
LITTMANN-nál
 Szubotica (Kus) (e)
 Nagyérdemű vevőink husvétli ajándékbaa részeseinek

Női bőrke tyü mausnettával	50.—
Férfi ing	28.—
Férfi ing selyem elövel	40.—
Férfi zokni rendes sarkokkal	4.50
Selyem nyakkendő divatszínben	4.—
Selyem nyakkendő nem horgolt	6.—

JEVREJSKAU 7

SCHMOLKA HIRDETŐIRODA, NOVISAD

KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-70

Milyen autót kell hogy végy, vagy hozzátartozó-
ldnak és barátaidnak ajánlj?

A világ legmegbízhatóbb gyártmányát!

Melyik a legmegbízhatóbb
és legbiztosabb gyártmány?

Csak az, amelyik a legrégebb és az összes
tapasztalatokat, a legnagyobb tudást,
és tökélyt összpontosítja!

Motto: A gazdaság és nagy Ameri-
kának 220 millió, a kis és az-
ságnak Európának 470 millió
lakost kell eltartania!

MERCEDES-BENZ

Daimler és Benz voltak az automobil feltalálói. Űzemeik, amelyek világhírű üzemévé egyesítettek, évtizedes szüntelen és fáradhatatlan munkával az autópárt a tökélyig fejlesztették és az autónak a legelőkelőbb formát és a legelőkelőbb felszerelést és berendezést adták. MERCEDES-BENZ nem ismer szünetet vagy megállást, csak állandó újításokat, tökéletesítést. Bizonyi és a mindennek megszámlálhatatlan. Egyet en gyártmány ezen a világon nem aratott annyi helyi és világhírű, — internationalis győzelmet, — a szépségversenyben és kiállításokon annyi elismerést! Csak a legutóbbi New-York, Amsterdam, Koppenhága, Wien, Páris, London, Berlin, Rómában megtartott kiállítások adták újabb bizonyítékát annak, hogy MERCEDES-BENZ mindenütt a vezetőmárka. Az árak és minőség sehol sem állnak egymáshoz oly kedvező arányban mint a MERCEDES-BENZÉL. A Mercedes-Benz elsőosztályu kocsi a legkiválóbb minőségben és a legelőkelőbb kiállításban már D 107.500-tól kaphatók. — Ne vegyen tehát autót, míg egy MERCEDES-BENZ kocsit meg nem tekintett

DAIMLER-BENZ A. G. BERLIN

Vezérképviselő Jugoszlávia részére:

CHRISTIAN NUSSER

ZAGREB

BEOGRAD

Račkoga 4 — Telefon 41-68

Dečanska ul. 20 — Telefon 28-14

HELYIKÉPVISELŐK:

Novisad: August Bachinger
Vršac: Jovan Schmiedt
Ljubljana: G. Tomić Ing.

Vel. Bečkerek: Mavro Glücksmann
Sarajevo: Ing. O. Piennigberger
Mostar: Dušan Marinković

Kedvező részletfizetési feltételek

Mezőgazdák figyelmébe!

Vetőkukoricájukat csakis

»ABAVIT-B« szárazcsávázószerrel

kezeljék vetés előtt, mert ez a legegyszerűbb és leghatásosabb eljárás a vetőmagvakban rejlő betegségek leküzdésére. A Vajdaságban is több mintagazdaság fényes sikerrel használja

METZGER FÜLÖPNOVI-SIVAC

(Bačka), a LUDWIG MEYER mainzi (Németország) vegyészeti gyár vezérképviselése.

Alképviseltek:

Felső-Bácska részére: Pető Flóris Sombor, Braća Mihajlovića ul. 8.
Alsó-Bácskára: Braća Fischer, Bački-Brestovac.
Felső-Bánátra: Wöhaupt József, Vel. Bečkerek, postafiók 41
Bácska-Topola és környéke: Prokec Anta, Bácska-Topola

3 katasztrális holdra csak 25 dinár!

Részletes utmutatást és mindenmemű felvilágosítást készséggel ad valamennyi képviselő

BOTOT

AZ EGYEDÜLI A PÁRISI ORVÓSZERÉSZETI AKADEMIA
ALTAL VELEMÉNYEZETT SZÁJVIZ.
A világ legrégebbi gyára. Alapítva 1785

Mielőtt szőlőoltványt

vásárol, tekintse meg személyesen szőlőoltvány-
telepemet, hol a legújabb előosztályu oltványo-
kat, amerikai vadalanysa oltva
jutányos árban szerzheti be

SÉVAR LÁSZLÓ
mintaszőlő- és szőlőoltványtelep
Petrovaradin, Bakačeva ulica 523.
Ugy az alany, mint a tej tisztaságáért teljes
garanciát vállalok. 1238

Autótulajdonosok figyelmébe!

Duco fényezés,
uj kárpitozás,
tetők, oldalrészek,
huzatok, évekre
menő jóállás
mellett a legol-
csóbbban a már
közismert cégnél

HERMANN JAKAB, NOVI VRBAS

Allandóan raktáron tartok
garantált egészséges
burgonyát
kis tételekben is szállítok,
azonkívül nagyon szép
dughagymát is szállítok a
legkisebb tételben is
F. Ankel Aron
Cantavir (Bačka)

AUTÓ
„STUDEBACKER” gyártmány,
7 üléses, 6 hengeres, 75/125,
nagyon keveset használt
**olcsón
eladó!**
Cím a novisadi kiadóban

Ház asszonyok figyelmébe
ajánljuk
húsvéti bevásárlásunknál
garantált friss árunkat
és szolid árainkat
Kovács és Gelányi
fűszer- és csemege-
kereskedők
Subotica 2391
Labor-palota Tel. 8-45

Betegtoló koci
Járni nem tudó betegek ré-
szére tolos és magánhajtott,
amit a beteg önmaga hajthat,
garanciá mellett készit
Aleksander gnac
mechanikus
Subotica, V. Vároška ul. 18.
3223

Éjjeli üzlet
egy-ülálló, konkurenciánél-
kül, Rumán, házzal együtt
átadó illetve eladó
Az átételhez nem kell a teljes
vételár azonnal. Bővebbet a
háztulajdonosná
PETAR KLOKIĆ
Ruma, Pivarska ulica 4.

**Fiatal házaspár
keres
a beltéren 2 szoba
előszobás
lakást**
Konyha nem szükséges
Címeket „Május 1” jellegre
a kiadóba kér 2531

Ondolálás hajvágás, hajfestés Speciálta hölgyparóka készítésben és egyéb hajmunkákban. — Olcsó árak. **V. Bulajić** SUBOTICA Aleksandrova 15 Prokecsh-palota

Teyyen kísérletet a

NEIGE DES CEVENNES
Crème de Beauté Ideale
CRÉMEL

Ez az ideális szépítőkrém tudományos alapon egyesíti magában az eddigi összes modern rendszereket. Kiváló hatását felülmulhatatlan tulajdonságainak köszönheti. Ez a zsirtalan, száraz krém használat után sem látható, a bőrnek új erőt ad, eltávolítja a szaruképződményeket, amiáltal az arc teljesen új külsőt nyer.

A »Neige des Cevennes«-krémet a világ minden szép nője használja egész éven át: télen megóvja az arc bőr érzékeny pórusait a hideg, és szél hatásától, nyáron pedig a túlnagy meleg és forróságokozta bőrtisztatlanságoktól. Azoknak a szép asszonyoknak kedvenc szépségápolószere, akik meg akarják tartani fiatalosságukat és szépségüket, de azoké is, akik szépek és fiatalok akarnak lenni.

Ennek a csodás szernek felülmulhatatlan hatása eredményezte azt is, hogy ezt használják a leg-híresebb párisi szépségek is: Mistinguet, Spinelly, Marte Chenel, Napierkovska, Vera Sergine és sok más világhírű szépség, akik törődnek is szépségükkel. Ez tényleg a szép asszonyok és szép lányok krémje és épen ezért a legtöbben ezt is használják.

Egyéb különlegességek: Puder Citroneige, kéz-ápolópuder, Diamant körömápoló, Gold Crema esti használatra, Matineige dekoltázsához, Mous et Lait de Concombres hab és uborkatej szeplok ellen, ajk- és arcruzs, Lotion Brunehaut hajhullás ellen, szemöldök-crayon, Fard Indien, amely hosszú szempilát csinál, Eau de Cologne Ambree, szappanok, parfümök, stb.

Azt akarjuk, hogy mindenki meggyőződhessék arról, hogy ezek a szerek tényleg felülmulhatatlanok és épen ezért bárkinék

**ingyen
küldünk**

- 1 próbatégy NEIGE DES CEVENNES krémet nappali használatra
- 1 próbatégy CITRONEIGE kézfehérítőt,
- 1 próbadarab DIAMANT körömápolót,
- 3 csomag pudert 3 különböző színben, valamint
- szépítőszereink pontos használati utasítását tartalmazó katalógusunkat 6 dinár posta- és csomagolási költségeknek bélyegeken való beküldése ellenében.

A szétküldést az ország fölerakata, a **FRANCUSKI MAGAZIN OSIJEK I.**

végzi. — Pontos és olvasható címet kérünk. Zagrebi lerakat: Parfumerija Ema Burzelić, Marovska ulica 17.

Sombori lerakat: Nagy Imre »Kozmetika« illatszertára.

Képviselőket keresünk minden nagyobb városba. Előnyben részesülnek ismert illatszertarak.

REJTVÉNYEK

Mult vasárnapi számunkban közölt rejtvények:

I.

$$\frac{S}{4}$$

II.

$$\frac{leg}{e}$$

Az I-nek a helyes megfejtése:
Szekundáns

A II-nek a helyes megfejtése:
Egyenleg

Mai rejtvényeink:

I.

$$\frac{Szeresen}{Észak} \quad Y$$

II.

1	1	1	1	1
1	1	1	1	1
1	1	1	1	1
1	1	1	1	1

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Kuvik, 6. Fön, 9. Mosse, 14. Máltai kereszt, 16. Sablon, 18. Rög, 19. Szerel, 21. Ozren, 22. Ferro, 23. Trull, 24. Lait, 25. Santi, 27. Acsa, 28. Ila, 29. Jelző, 30. Som, 32. Cet, 34. Elv, 35. Lia, 37. Amoda, 41. Nielsen, 44. Jerez de la Prontera, 46. Karátos, 47. Kabul, 48. Láb, 49. K u. k., 52. Abs, 54. Nos, 55. Laska, 57. Lap, 59. Rizs, 61. Rabol, 62. Pele, 63. A rizs, 65. Metil, 66. Kever, 67. Tó-mozl, 69. Vin, 70. Fatime, 71. A munka nemesít, 72. Start, 73. Lót, 74. Jutas.

Függőleges sorok: 2. Umbria, 3. Valet! 4. Non, 5. K-t-n, 6. Firenze, 7. Ökörtől tanul atinó, 8. Negrí, 9. Mes, 10. Oszt, 11. Szerá, 12. Strucc, 13. Zsolt, 15. Illat, 17. a zalameal bíró, 20. Else Jerusalem, 22. Fal, 25. Ser, 26. Folto, 31. Mienk, 33. Ideál, 36. Altat, 37. Ajk, 38. Orr, 39. Aztán, 40. Les, 41. Nro, 42. Seb, 43. Nal, 45. Dobos, 50. Kabinet, 51. Okl, 52. Arató, 53. Szimat, 56. Sol, 57. Levita, 58. Perek, 60. Szoma... 61. Reval, 62. Petit, 64. Szur, 66. Kasu, 68. Int, 70. Fej

Mult heti számunkban közölt keresztsoros rejtvényt helyesen megfejtették 79-en. A kézfestésű hirdaptartót sorsolás útján Markovics Sándor Szubotica nyerte meg, kit arra kérünk, hogy 5 dinárt szíveskedjen beküldeni portóra.

**2 évi
hitel!**

Univerzális
asztalosgépek
amely egyengető és vastagsági gyaluból marógéppel, furógéppel, és körfűrészszel kombinálva, szalagfűrészszel is szállítható
Praktikus, helyet és erőt takarít!
Egyes gépeket is aszthajtásra, beépített villamos motorral vagy anélkül!
Golyós csapágyazással
Elsőrendű kivitel!
Gyártja és szállítja
Welker Werke, J. Wachstein
Wien, X/4, Laxenburgerstrasse 12
Díjtalan képviselőlátogatás

TÉGLA

helybeli gyártmány
jutányos árban

**Elsőrendű
asbestpala**

minden színben és nagyságban,
továbbá mindenféle épületfa,
deszka, lécs és cserép előnyösen kapható

Varga és Hacsmány

fakereskedők

Subotica—Aleksandrovo

Telefon: 827—828

**Kölcsön-
ponyvák és kölcsönzsákok**

Mindennemű és nagyságu
ponyvák gyártása a legolcsóbb áron

Schotten i Drug, Zagreb

Vrhovčeva ul. 11

Képviselőt:

Novisad, Jovana Subotića ul. 9

Táviratcím: JUTE

3095

Végzünk

hengercsiszolást

a legnagyobb pontossággal, eredeti Kellenberg-géppel

Készítünk

csiszolt dugattyukat

precizitásgéppel

**Fogaskerekek, autó-és
motoralkatrészek
gyártása**

**OTTO MÜLLER
OSIJEK**

PEJAČIĆEVA ULICA 8

**Legkellemebb
husvétii ajándék!**

**Gramofonok és
Lemezek**

hosszulejaratu részletfizetésre

Kedvenc művészeit csakis az

Edison Bell Penkala

lemezen hallhatja

Egyedárusítás:

A. Mamuzić
könyvkereskedő, Subotica

Kérjen ingyen árajegyzéket

Mirko Steiner i Sinovi
NOVISAD, VELIKI LIMAN 3121

GŐZFÜRÉSZ

és

LÁDAGYÁR

Nagy raktár mindenfajta épületfaanyagokból
Nagyban. Az elismert Kicsinyben.

BELISTYEI PARKETTA

Tel. 23-60. egyedárusitója Postafiók 28

**Asztalosok
és építetők
figyelmébe!**

**Kész ajtók
és ablakok**
azonnal lezárásra
kaphatók.
Megrendéseket úgy
helyben és vidékre
méret és ra'z szerint
vállaljuk.

Mihály István
asztalos
Subotica, Zlatarićeva 22
A tőltőlak'anya közelében)

Husvétii

Riz-ing-

BOR

Lit. 6 Din.

Pálinkák, likőrök és
rumok a husvétii ün-
nepekre igen olcsón

Konstantinović Lázár
fűszer- és csemek reske-
désében szerezhettek be.
Üzletvezetőséggel szemben
Telefon 6-19

**Plisse-üzem
berendezésére**

előnyös árajánlattal szolgál

I. Grünwald

Subotica 2600

Rudićeva ulica 3-b

Műjég

már kapható

Vukovics Antal

jéggyárában

V., Preradovićeva 21

Telefon 6-44

Elismerő nyilatkozat.

Megboldogult férjem, Sava T. Popović Beograd,
a „PHÖNIX“ Életbiztosító Társaság Wien, beogradi
igazgatóságánál

100,000 dináros
életbiztosítást kötött.

Férjem 1929 március hóban meghalt, én az életbiztosítás liquidálá-
sáért a „PHÖNIX“ Biztosító Társasághoz fordultam, amely kérésemnek
azonnal eleget tett és a biztosítási összeget, 100.000 dinárt azonnal kifizette.

A PHÖNIX Életbiztosító Társaság ezen gyors és kifogástalan el-
intézése készítet arra, hogy mindenkinek ajánljam, aki magát és családjá-
nak jövőjét biztosítani akarja.

Beograd, 1929 március 8.

Leposava Popović

**Maradt még ingyenes kiosztásra
3550 művészi életnagyságú arckép!**

Egyik legnagyobb műintézet elhatározta, hogy az or-
szágban kioszt 3550 művészi képet a mi közvetítésünkkel
eddiggi vevőkörének kiszélesbbitése céljából a következő fel-
tétellekkel; Aki beküld egy fényképet vagy egy csoportképet,
20—25 nap mulva kap egy 30 × 40 cm. nagyságra megnagyított képet, pontosan
a beküldött kép szerint. A beküldött kép hátlapján pontosan fel kell tüntetni a
beküldő címét. Azt kérjük, hogy csak tiszta, világos és új képet küldjön. Az eredeti
fényképet a nagyított képpel együtt küldjük vissza. Vám-, posta- és kezelési költség
címén mindössze 36 dinárt számítunk, amely a nagyított kép átvételekor fizetendő.
A megrendelések így címzendők;

Bivša Ekonomija, sada „Pomoć“ — Alfred Oblat, Zagreb, Sajmište 57

„POMOĆ“ cég, Zagreb. Igen tisztelt uram! Az Ön műtermében készült képet idejében meg-
kaptam. Kellemesen meglepett a kép szép kidolgozása és az olcsó ár. Teljesen meg vagyok elégedve a
képekkel, sokkal jobban, mint azok, akik hasonló képekért 180—280 dinárt fizettek. Csatoltan küldök
újabb képeket magamról és barátaimról is, abban a reményben, hogy a képekkel ismét meg leszek elé-
gedve. Teljes tisztelettel Milovan M. Dačić, őrmester az I. „Obilić“ lovasezredben, Nis. 3097

**Üzletemet
áthelyezem**

aug. 1-én a gimná-
ziummal szembe (régi
ecetgyár), mely alkalom-
ból az összes műszaki és
vasárak, gépszájok, tömlő-
törek, gumiarak, golyós-
csapágya, csőök, ar-
maturák, fürdőszobabe-
rendezések, dobsinek,
permetezőcikkék, szízen,
gépolajak leszállított áron
kaphatók

KEMENY GYULA
műszaki cég
Subotica. Telefon 29

Olcsó, de jó javítást, kész
és rendelt cipőket csak a

gyorstalpaló

Postanska ulica 4.
LUSPAI

**Ha
előnyösen
és olcsón
akar jó****vetőmagot**

vásárolni, beszerezheti
nagyban és kicsinyben

Kurteš Miloš

fűszer- és csemekereskedés-
ben Subotica, Huspiac. Tel. 483

**Iskolába ültetett
AKÁCFACSEMETEK**

2 évesek, 3—4 centiméter
vastagok, kisebb-nagyobb
mennyiségben darabon-
ként 3 dinárért megren-
delhetők. — Levélcím:
Faiskola Kraljevbrg. 3148

**ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR R. T.
BUDAPEST**

Elsőrendű kivitelű és teljesítményű

**legmodernebb
malomgépek és teljes
malomberendezések**

Mérnöki látogatás és költségvetés díjtalan.
Legjobb referenciák. Mintagépek raktáron.

Vezérképviselőt:

»MAŠINA«**GÉP- ÉS TECHNIKAI ÜZLET
VELIKI BEČKEREK**

Telefon 106

SLAVEKS FURNIROKAT

legjutányosabban szerezheti be

SLAVEKS D. D. ZA ŠUMSKU INDUSTRIJU
Zagreb, Brod n/S vezérképviselőjénél

LUDWIG HUBERTI SIN, NOVISAD
Cara Dušana 33. Postafiók 25

BUKGONYAT

étkező, Voltman, rózsá és fehéret
vagonfételben és kisebb mennyiségben

Telefon 155 legolcsóbban szállít Telefon 155

Kuntner Jakob Sombor

Divatöltönyök

m é r t é k u t á n

valódi angol szövetekből, tavaszi és nyári
ruhákhoz óriási választékban kapható

V. Vasiljević

angol uriszabósága

Subotica, Munjoševićeva ulica 7

Csiszolunk, rovátkolunk

kéregöntésű

hengereket

legújabb rendszerű csiszoló- és rovátko-
logógépünkkel a legpontosabb kivi-
telben és legjutányosabb árak mellett

Bácskai Gyáripár és Kereskedelmi R. T.
Sztári Becsej 1142

**CHABLOZ NEVELŐINTÉZET
BEX (Schweiz)**

Internátus 14—20 éves fiúk számára

Francia nyelvű tanítás. Kereskedelmi, bank- és szállodai z. táj
tanfolyamok. Julius, augusztusban nyári idegennyelvű tanfolya-
mok. Sport, játék, zene. Elsőrendű ellátás, gondos nevelés.
Kirándulások a Berner Oberland csodás hegyei közé. —
Méréselt árak.

Bővebb felvilágosítást nyújt:

GERŐ ANDORNÉ tanítónő

Budapest VI., Szinyei Merse ucca 3. III. 4.

Fotoamatőrök!**SOKKAL FONTOSABB**

mint a nagyfokú érzékenységű

AZ ORTHOCHROMASIA

a helyes árnyalatok elérésére

EZÉRT TEHÁT

lemezek és filmek. — Eddig tényleg utolérhetetlen.

Legjobb minőségű

ültetésre
jól válogatott
m. g. b. izható
kitűnő bor-
és c. emegs-

szőlőoltványok

kitartó amerikai alanyokon
oltva, igen erős gyökérszel-
mésűket árban kaphatók.
Kérjen árjegyzéket.

Györgyevics Misa
szőlőültvénytelep-tulajdonos
Novisad, Kiszácsi ulica 10

Pilissziro zást
damburrozást
gombbevonást
a legmodernebb, legszebb
kivitelben készít
Baschné Révész Anna
Cára Duša a u. 6.
Vas Ártm. ven. légv. ú. szemben

Husvéti ünnepekre
olcsó bor!
1 liter kitűnő
fehér fajbor 6 din.
1 liter kádaka
siller . . . 6 din.

Nojcsek Géza
fűszerkereskedésben
SUBOTICA
274.

BELFÖLDI
tisza tavaszi
vetőbüköny
kisebb tételekben
is kapható
Schöffler Hugonál
Sombor
TELEFON: 177

Drótkerítés
Tüskésdrót
ECLAIR VERMOREL
PERMETEZŐK
és minden más
vasáru
legolcsóbban
WEINER
vasútiútban
Subotica Rudičeva ul.

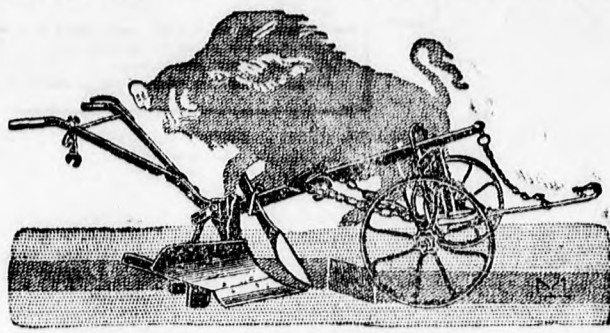
Ekonomia
közvetítő irodán keresztül
legalkalmasabban és
leghemarabb **VEHET** és
ADHATEL mindent amit
kiván. **VEL. BECKEREK**
Nemanjina ulica 6 szám
(Szerb templom utca) 3157

Gépszij
csehországi gyártmány, ga-
rantáltan prima minőség,
minden szélességben gyári
áron kapható
Braća
Donath
bőrkereskedés Subotica
Jelašičeva ulica

Házlebontás miatt
uborka, paprika, savanyit-
tott káposzta és külön-
féle fűszerek-konzervek
olcsón kiárusítatnak
Uborka kilója 4-10 din.
Paprika . . . 6-10 . . .
Ecet- és konzervgyár
I., Voja vícevi u 5

VIGYÁZZON a BEVÁSÁRLÁSNÁL

mert eredményes szántást
csakis a világhírű
EBERHARDT-féle
„vaddisznó“
védjegyű ekével érhet el
Ezek könnyű járásuak,
tehát kis igaerőt
igényelnek

A legtokéletesebb
munkát végzik, a
legjobb
acélból készülnek,
s így a
legtartósabbak!

Ezen ekéket beszerezheti **SZUBOTICÁN** a vezérképviselőnél
SZENES KÁLMÁN mezőgazdasági gépraktárában, s az alanti cégeknél:

Bačka-Topola: Guba József utódai	Bajmok: Vajda & Fischer	Stanišić: Schlemmer János
Sombor: „Agrikultura“	Novibečej: Richter Hugó	Sv.-Miletić: Kaić Márton
Velika-Kikinda: Braća Radović	B.-Petrovoselo: Adler József	Horgos: Pintér József
Osijek: Rekord Erdős r. t.	Apatin: Kleiner Ferenc	Martonos: A vaskereskedőknél
Stara-Kanjiza: Bata Károly	Beli-Manastir: Ignjatić Stojan	Ban.-Arandjelovo: Steiner Ödön
Nova-Kanjiza: Zarić K. Sava	Čantavir: Fogyasztási Szövetkezet	Sentán: A vaskereskedőknél
	Ada—Mol: A vaskereskedők	

3 05

INGYEN

Balzac művei

Rengeteg képpel illusztrálva.
Elhatároztuk, hogy ezeknek a szép és világhírű regényeknek nagy részét
INGYEN

adjuk, tehát mindazok, akik az alant található szelvényt 10 napon belül a lent feltüntetett címre beküldik, ingyen kaphatják a kiadásunkban megjelenő **BALZAC MESTERMŰVEIT** teljes 32 kötetben, kb. 5—6000 oldal terjedelemben. Kiadványainkat teljes fordításban **Ambrus Zoltán, Karinthy Frigyes, Lándor Tivadar, Schöppin Aladár, Szini Gyula, Hevesi Sándor, Salgó Ernő, Sebastyén Károly** stb. stb. fordítják, látják el bevezetéssel és rendezik sajtó alá.

Balzac a világirodalom egyik legkimagaslóbb jelensége, bölcselő, elemző, emberlátó és alkotó egyaránt. Mélyen járó elme és csodálatos művész, akinek műveiben az emberi lélek és az emberi társadalom nagy problémái, válságai, hullámzásai tragédiává magasodnak, bárha ő páratlan szatirikus elméjével komédiának nevezi ezt a halhatatlan mestermű sorozatot. Balzac mesterművei szép nyomásban kitűnő fordításban, a szokásos könyvalakban, rengeteg illusztrációval jelennek meg és csak a hirdetés és csomagolásért kérünk kötetenként 36 fillérsnyi megtérítést. A széküldés négykötetes sorozatonként, a tényleges portóköltés megtérítése ellenében törénik, avagy portómentesen vehető át kiadóhivatalunkban abban a sorrendben, ahogy a megrendelések beérkeztek. — Kiadásunk a következő érdekesítő műveket foglalja magában:

Goriot apó, Grandet Eugénia, A harminc éves asszony, A Nucingen-ház, A kurtizánok tündöklése és nyomora, A szárnárbor, A házasság élettana, Betti néni, Pons bácsi, Chabert ezredes, Honorine, Vesztett illúziók, A gyámság, Az elhagyott asszony, Cadignan hercegnő titkai, Serrasine, Facine Cane, Üzletember, Akik tudtukon kívül komédiások.

Mindennemü pénzküldemény egyelőre mellőzendő.

Jelen ajánlatunk csak azokra a szelvényekre vonatkozik, amelyek 10 napon belül be-
küldetnek:

Christensen és Társa
GUTENBERG
KÖNYVKIADÓVÁLLALAT
Budapest, IV., Váci utca és Eskü-út
sarak (Eskü-út 3.)
Telefon: Aut. 874-66, Aut. 882-72.

SZELVÉNY. 107

Alulírott Balzac mesterműveit illusztrált kiadásban a fenti feltételek szerint ingyen kívánja. — Átvételi elismerést és szállítási értesítést kérek.

Név: .....

Lakhely: ..... Postu: .....

Külföldi címek az illető állam nyelvén közzendők. — Feltétlenül jól olvasható adatait kérünk.

Husvéti olcsó locsoló parfüm **KAICS** illatszertárban kapható
Nagyban és kicsinyben **KAICS** Rudičeva ulica

LEVELEZÉS

Melvik barna doktor vagy patikus volna hallandó vidéki vendégszobákba várossi lányleveleivel szórakoztatni »Ketteskén szép az élet« jellegre írjon a kiadóba. 3014

Lila virág: I have to write you a long letter. Please write me your address c/o Franjo Taub, Sombor. 3211

Elsőrendű anyagból, szolid kivitelben, modern vonalakkal készülnek, Branchler burorai. Subotica, Halpiac. 411

FOGLALKOZÁS

Intelligens, megbízható németországi nő anyahelyettesi, házvezetőnői vagy mevelőnői állást keres, lehetőleg Novisadon. Ajánlatok »Egyedülálló« jellegre a noviszadi kiadóba kérék. 3195

Háziszolgai állást keresek privátházba, ahol a lovakkal nem kell foglalkozni, mert ahhoz nem értek. 45 éves vagyok, anyanyelvem szerb, beszélek románul, írrok és olvasok magyarul és németül. — Bárhova elmegyek. Fizetés egy hónap után meg egyezés szerint. Ajánlatokat »Háziszolga« jellegre a kiadó továbbít. 3191

Fräulein zu 2 Knaben, deutsch-kroatisch sprechend, per sofort gesucht. Gehaltsansprüche mit Angabe der bisherigen Tätigkeiten an Frau Charlotte Hahn, Osijek, I., ulica Štepa Radića 19/I. 3184

Szerbül és magyarul diktandó után kifogástalanul gépelő irodakasszonyt keres Dr. Fischer Artur ügyvéd, szerb tolmács, Budapest, Alkotmány ucca 31. 3226

Suche zu meinen 3 Kindern im Alter von 5 bis 9 Jahren, intelligentes, jüdisches Fräulein, der deutschen und serbischen Sprache vollkommen mächtig. Wwe Sándor Friedmann, Novi Vrhas. 3128

Utazók felvételnek egy legújabb patencikk és olajképek árusítására. — Ajánlatokat JU-MA Zagreb, Marovska 11 címre kérék. 3216

Óvadékképes kereskedő, akinek saját üzlete volt, állást változtatna. Vállalnia üzletvezetői, raktárnoki, felügyelői vagy kis malomnál vezetői állást. »Kereskedő« jellegű leveleket a kiadó továbbít. 181

Gazdasszony, szolid nő keresünk gazdaságba. — Fényképes ajánlatokat a kiadó továbbít. 3221

Közzeti alképviselőket vagy nagyobb községekbe helyi ügynököket keresek az egész ország területére lövedelmező cikk eladására. Josip Prokop Zagreb, B-cesta 17. Eladás viszontárusítóknak és közvetlen a fogvasztóknak. 3222

Keresek vizsgázott, éves gépész-keveset áprilisi belépésre. Fizetés meg egyezés szerint. Budisin Gyura, Velika Kikinda. 3149

Cipészegédet nagy gyakorlatl, keresztülvarrott és rámanvarrott állandó munkára keresek. Csakis elsőrendű munkaerők jelentkezzenek. Medve Imre cipészmeister, Pansevo, Sztarcevacski put 63.

Törvényszéki bíró négy-évi járásbírói és törvényszéki gyakorlatl ügyvédielőtti állást keres mérsékelt igényekkel. A magyar nyelvben kevésbé járatos, németül jól beszél, a hivatalos nyelvben tökéletes. Megkereséseket »Törvényszéki bíró« jellegre a kiadóba kérék. 3220

Szakácsnőt keresek Zagrebba, jól főző, tészta- és fekete kávékészítő, adagolásban jártas nőt április 15-re. Csakis fényképpel és bizonyítványmásolatokkal ellátott ajánlatokat veszek figyelembe. Az ajánlatok Mária Slobodić, Zagreb, Mesnica ulica 28/II. címre küldendők. 3208

Nagy kereseti lehetőség. Reprezentálni tudó képviselőket és képviselőnőket keres magánvevőknek óra- és ékszerárúknak részletfizetésre való eladására. »Alem« Zagreb, Nikolićeva 7. Feltétel leg alább 15.000 dinár óvadék vagy biztosíték. A következő körzetek jönnek tekintetbe: Subotica, Novisad, Veliki Bečkerek, Sombor, Velika Kikinda, Pančevo, Zemun, Vršac. 3186

Ügyesebb, fiatal faszobrászegéd állandó alkalmazást talál Weiner Lipót bútorgyárában, Senta. 3170

Gazdasszonynak ajánlkozom vidékre magányos urhoz. Leveleket »Szolid« jellegre a kiadóba kérék. 3159

Kisgazdáknak és önálló iparosoknak a subotici telekkönyvben felvett ingatlanaira kölcsönöket folyósítunk 4-8 éves lefizetéssel Centralna Banka Subotica. 2465

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasnapot és szombatot kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 dinár. Csak felhívogott jellegű leveleket továbbítunk. Kérdésekben kérjük válasszunk meg a kiadóba.

Földmőrlári állást keresek azonnali belépésre több-éves bizonyítványokkal, a vám- és kereskedelmi öröklést, valamint az összes gépek szakszerű kezelését értem. — Cim: Molnár könyvkereskedés, Senta. 3088

Közvetítjük a legrövidebb idő alatt az engedélyket minden fajtájú, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimerés, líčno i mesno pravo stb). Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 2349

Borbélysegédet tanyára teljes ellátással felveszek. Idősebb segéd is lehet. — Mészáros János, Senta-Tornyos. 3021

Gyapjufonogegéd, ki a gépközeléshez tökéletesen ért, teljes ellátással állandó munkára felvétetik írásbeli ajánlatokat »Gyapjufonog« jellegre a kiadóhivatalba. 2957

Kelmefestősegéd, aki a férfiruha vasalás is érti, felvétetik Róth Gáspárnál, Sztari Becejen. 2967

Nevelőnőket, okl. tanító- nőket nyelv- és zenetudással vagy anélkül, gyermekkertésznőket egyszerű fräuleinokat ajánl a leg- lelkiismeretesebben: Pädagogenbund, Wien, IV, Karlsplatz 7. Az összes ifjúsági felhívogatok lerakata Távtanítás, 1929 január 1-től: Wien I. Kumpfgasse 7. 13579

Gyógyszerész-asszisztentst nyelvismeretekkel keres Ivačković M. gyógyszerész, Vel. Kikinda. 2951

Konvenciósi béreest, családosat, felvezet fakerskedő, Herzog László Subotica. 3074

Gyógyszerészegéd, oklevelest, mielőbbi belépésre keresek. Cim: a kiadóban. 3144

Fényképészegédnő teljes- képzésű munkaező, jó vidéki műterembe kerestetik. Ajánlatokat »Önálló« jelleggel a kiadó továbbít.

VÉTEL-ELADÁS

KIRAKATÜVEGEK VITRUMNÁL NOVISAD, FUTOŠKI PUT 137. 1734 2420

Jókarban lévő négyüléses Chevrolet autó jutányos ártért eladó. Megtekinthető Limbekenél, Bácska Topola. 2914

Megvételre keresek 8-25 HP benzín vagy szivógáz- motort. Ajánlatokat az ár megjelölésével kérék. — Kozma Kálmán, Csantavir 3093

Borbélyüzlet haláleset miatt minden elfogadható ártért eladó. Cim a kiadóban. 3200

35 HP és 6 HP szivógáz- motor olcsón eladó. Törőcsik János, Sztara Moravica. 2959

Árverés. A subotici I. kör, Topnička ul. 27. sz. alatti lakház 1929. évi áprilisi hó 5. napján d. e. 9 órákor a telekkönyvi hatóságánál (járásbírószék 21. aító) tartandó nyilvános árverésen el fog adatni. 3164

30 és 14 lánca prima szántó Zobnaticán, 2 km-re a vasutállomástól eladó. — Érdeklődni Zobnaticán a vasuti őrnél. 3214

Palicsi villatelekek a leg- szöbb helyen parcellánként vagy egészben el- adók. Vadász Pál mérnök. 3210

6 HP Umrath és egy 8 HP MÁV magánjáró garnitúra, továbbá 6 HP és 8 HP magányos magánjáró kazán és egy láncaos magánjáró szerelvény elkötözés miatt nagyon olcsón eladó. Kelemen István, Sztara Kanjiža. 3132

Földek, 36 és 50 lánca föld tanyával Senta eladó. — Kadvány Orbán, Senta, Tópart 17. 3158

Kávéház Molgunarason, a templom mellett levő, jó- forgalmu »Centráln«-kávéház azonnal eladó. Bö- vöbbit felvilágosítás a hely- színen. 3157

Cseréüzlet folytán tulajd- omnosa jutott 40 év óta Beograd központjában fennálló fodrászüzlet, ame- lyet most 9.000 dinárért eladok. Házbér 3 hónapra előre kiifizetve, ez a vétel- árba be van tudva, az üzlet üzembem megtekinthető és átvehető. S. Kardoš, Beo- grad, Makenzićeva 23. 3182

Eladó 1922 évbeli Hofherr láncaos magánjáró eséplő- gép teljes felszereléssel. Kanyó József, Kula. 3188

Eladó ház Sztara-Kanji- zsan nagy portályal, a melyben fűszerüzlet és koresma is van. Érdeklő- dni lehet Simon Jánosnál, Sztara Kanjižan. 3183

Tenyész tojások, téli-tojó, telivér, fajtiszta Orping- ton eladó darabonként 8 dinár. Kongo A., I. Skotus Viatora ul. 42. 3179

Padeion a vasuti vendég- lő elkötözés miatt jutá- nyos áron eladó. Érdeklő- dni lehet a vendégősnél. 3218

Vendégő. Vranjevo a Stanković-féle vendégő, jóforgalmu helyen, más el- foglaltatás miatt eladó. — Bövöbbit Kiss Ferenc tu- lajdonosnál. 3193

2 garnitúra eséplőgép egyik 6-os MÁV garnitú- ra, a másik 4-es Umrath, Kabok Gergely, Martonos szállás. 2920

22 hold prima szántóföld tanyával együtt a novibe- cesi határban, bereken, szabadkézből eladó. Infr- máció kapható Jovanovic Giza könyvkereskedésé- ben, Novi Becej. 3092

Jóforgalmu fűszerüzlet kül- ön italméressel és pék- ség eladó. Kucsera István Bácska Topola, Vágőhid- sor. 3085

Műtrágya, superfoszfát, heremag, répagam, fűmag, virágmagvak legelőszóiban kaphatók Singer Mátyás, Senta, Kralia Aleksandra 22. 3050

Varrógép, nagy karikaha- jós, Singer gyártmány, többféle butor és könyha- berendezés. Ugyanott több uccai lakás és bolthelyiség eladó és házmester-család felvétetik. — Bövöbbit dr. Blum fogorvosnál, Suboti- ca. 3173

Eladó 2 darab »Sulky« versenycsoki hozzávaló számszámmal. — Cim: Ed- mund Beck, Indija. 3187

Új sarokház üzlethelyiség- gel Szegedi szőlőkben, Teslina ucca 26. eladó, esetleg kiadó. 3181

Szabóüzlet betegség miatt olcsón eladó. Huszka Já- nos, postás Subotica. 3199

Hálószobaberendezés, szép és jókarban, diófafunérral 3200 dinár, nagy tükör és egyéb bútordarabok el- adók. V., Gajeva ul. 63. 3198

Eladó Bácskai elevátor és négylyuku Hofherr kuko- ricamoroszoló. Jónás István Bács. 3230

Megvételre keresek jó karban levő, kézihajtásos hentes kecs-gépet. Ste- van Bartalovic, Bács. 3229

Két darab Ford csukott, egy darab Chevrolet luxus, egy darab Ford te- herautó olcsón eladó. Drapsa Vladimir, Kula. 3192

4 darab kerékpár, belőle 3 női- és 1 férfibeikli, mind jó állapotban, eladó. Cim Vilsonova ul. 28. 3166

Eladó ház, nagyobb esa- ládi ház I-a tétőlából épít- ve, cseréptetővel, nagy udvarral szabadkézből el- adó. Ház áll 5 szobás la- kásból és mellékhelyisé- gekből. Cim: I. kör, Bro- zova ul. 15. 3067

Jóforgalmu nyári vendég- lőmet eladnám vagy feles- be társulnék. Ugyanott a nyári idényre óvadékkal rendelkező főpincér felvéte- tik. Ajánlatokat »Nyári vendégő« jellegre a kiadó- ba kérék. 3141

CHIFFON — VÁSZON

Férfi és női
fehérműk, pyjamák és gyermekkelengyék
elegáns és divatos kivitelben
Wagner Ferenc fia
divatárú üzletében, Fótér — Karadjordjev trg

BUTOR
Legszöbb
Legjobb
Gyári áron

Részletre is
Fister Gusztávnál, Fra Ješe trg 6
Barátok temploma során

Autók Duco-lakkozását
kézi fényezését és tapacirozásánál előforduló
összes munkákat garanciával vállalja

Szkala Mihály
Oslobodjenje ul. 23

Saját készítésű
gyermek-, leány- és fiuruhák

tavaszi felöltők, fehérműk
szép kivitelben és olcsón kaphatók
Facsar szalonban
Subotica, Paje Kujundžićeva u ica 11

RADIO

KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbíhatók

BUTORT
izléses és jó minőségben, méltányos ártban, részletre is

Nagy Varjas Rókus
asztalosmesternél
VI. kör, Vukovićeva ucca 38. (Csirkepiacnál)

MECHANIKAI-GÉP
Speciális fém- és vaseszterga munkák,
gépjavítás, új konstrukciók a minden-
nemű szivattyuk készítése és javítása

PUSKAS FERENC
modern mechanikai és gépműhelyben
Tolstojeva (volt Ódor) ucca 7 szám

Menyasszonyok figyelmébe!

Ajánlok tiszta len-damaszt abroszt,
szalvétát, ágyneműt, törülközőt.
Varga Flórián len-damaszt szövőgyár
Subotica, Trumbićeva ucca 3.

LIFKA-MOZI

Hétfőn, kedden és szerdán!
UFA A VEZETŐ VILÁGMÁRKA!
HÉT BÜNÖK HAJÓJA
Brigitta Helm parádés szerepe,
mint keleti táncosnő és kalandornő
ZORO-HURU
Szerencsekör

Gyenge férfiak

kérjék a szenzációs
Amor Star ismertetőt,
azonnali eredményért garancia.
Mayerhof optikus,
Vel. Becserek. (10 dinárért prospektus és felvilágosítás.) 2643

Eladó cséplőgarnitúra MÁV
kaszán Shuttleworth cséplő-
vel, Dér Imre, Cantavir. 2963

Eladó magánjáró cséplő-
garnitúra 6 HP Hofherr-ele-
vátorral és egy 4 HP ben-
zinmotor körfűrészsel
együtt. Lorenc Klumpner,
Zabalj. 2989

Sarokház lakásokkal, ki-
sebb házak telekkel posta
közelében, villa Palicson
két lánccal földdel eladók.
Földes ruhazlet. 2086

Új szikvizgyár Szuboticán.
Városzerte nagy érdeklődés
kíséri a Favorit Chabeso-
szikvizgyár működését.
A házagypótló iparvállalat
üzeme VIII. Antunovičeva
ul. 4. szám alatt van, pom-
pás, a legmodernebb higie-
na igényeit kielégítő higie-
dezéssel. Ragyogó tiszta-
ság, modern technika leg-
modernebb gépeivel, üveg-
mosásával felszerelve. Bár-
kinek lakodalmakra, mu-
latságokra a legkisebb meg-
rendeléstől bármily nagy
mennyiségig szolid napi
áron azonnal szállít. Vi-
déki megrendeléseket sa-
ját teherautón vagy vas-
uton 24 óra alatt eszközlük.
Becses pártfogást kér
kiváló tisztelettel Favorit
szikvizgyár. Vagyázon a
címre. 2253

Drótkerítések legjobb mi-
nőségben Kovácsnál, Su-
botica, Lifka-mozi épület.

Raktárfelosztás miatt a
következő gépek olcsó áron
eladók: 1 drb Lanz gyárt-
mányú 6 éves eredeti gyári
magánjáró 12 légkör nyomá-
su 28-36 lóerős szelepes
vizművelő gőzgép. Egy drb
Manscheffer gyártmányú
vontatós nversolaj lokomo-
bil. Egy drb Arys gyártmá-
nyú 6 üléses személyautó,
most volt generáljavítás
alatt, új karosszériával és
bőrzással, 1 drb Ganz-
Bissing gyártmányú 5 ton-
nás teherautó, továbbá 5-
6-7 számú elsőrendű resi-
cai acélekék. — Mészáros
Ádám, Szubotica, Brzova
ul 10. 2587

Hálószoba és konyhabere-
ndezés eladó. Il, Prešerno-
va ul. 7. 2249

Mészárosoknak legjobb és
legolcsóbb jégszekrényt ké-
szít, Ujváry Ferenc szitalos
Temerin. Prospektus ingyen.

Motorokszkár, használt,
jókarban levő, olcsón eladó
Cim a kiadóban. 2965

Bécsi házat jugoszláviai
alattvalótól megvételre ke-
resnek. Bega hrdető Ve-
likiberek. 2832

Veszok használt cséplő-
garnitúrákat, cserélek új
MÁV-gépeket kedvező fi-
zetési feltételek mellett. —
Schumacher Rezső, MÁV-
gépgyár kerületi képvisel-
ete Sztári Becsejen. 918

Hol vásárol a vidéki
legolcsóbban kész férfi,
női, fiú és gyermekruhát
Szuboticán? Földes Samu
ruhaáruházában, Rudics
ucca gyümölcsiac. Férfi-
öltöny 525, divatraglán
675, női felöltő 425, gyer-
mekruhák 225, Trenco coat
725, munkásruhák 140 di-
nártól. Tessék meggyőződni
véteklényszer nélkül, ügyel-
jen a cégre. 2751

Többféle gyártmányú és
nagyáru, használt cséplő-
garnitúra eladó olcsón
és kedvező fizetési felté-
telek mellett Schumacher
Rezsőnél, Sztári Becsejen.

Eladó nagyobb mennyisé-
gű nemes gyümölcsfa,
diszfa és diszcserjék báró
Tallian Tibor ur máriate-
lepi gyümölcsfaiskolájá-
ban Nova Kanjiza, Bánát.
— Árjegyzékét dímenten-
sen küld Nagymihály An-
tal faiskola kezelő. 2964

Eladó kávéház Melon, az
adai nagy utcán a Kert-
kávéház 600 négyzetgöl te-
lekkel, elköltözés miatt el-
adó. — Érdeklődni lehet
ugyanott Szántó Sándornál.
3023

Eladom 50 lánccal elsőrendű
szántómat egy tagban, vagy
kisebb parcellákban vetés-
sel együtt. Érdeklődni le-
het Milan Ugljesics kocs-
márosnál, Jagodnjak, Ba-
ranja. 2710

Rózsás és fehérburgonyát
legolcsóbban szállít Danilo
Ivkov, Stapar. 2957

Figyelem!

Ismételten figyelmeztetjük
a t. fogyasztó közönséget,
hogy minden

IDOL CIPŐKRÉM

dobozban van egy betű.

Ha a betűkből az

IDOLKRÉM

szót összeállítja, vagy

120 drb vegyes betűt beküld
kap ezért jutalmul

egy szép órát

Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika d. d.
Novisad

Mielőtt VETÍTŐGÉPET
vásárol, tekintse meg legújabb rend-
szerű, ventilátor hűtővel ellátott
A. E. G.
„Successor“ és „Triumphator“
gépeinket!
ORIENT-FILM D.D. Subot'ca
Ciril-Methoda 10

Siemens benzinaggregat
(benzinmotorral egybeépí-
tett dinamó) 3 HP, 1 1/2 Kw
házi villanyvilágítás előál-
lítására moziknak, magá-
nosoknak vagy orvosoknak
kiválóan alkalmas, alig
használt állapotban, alkalmi
árón eladó. Cim: Dr.
Szántó Miklós, Sombor.
150 hold prima föld Oszi-
jek közelében a vasutálló-
más és köves út mellett
szabad kézből eladó. Ma-
cin Mikó, Vuka Pusztja Li-
povac, Slavonija. 3004
Hofherr lánccos magánjáró
8-as gőzkaszán eladó. Fa-
ragó Menyhért, Zednik.

VÁROSI MOZI
Nagyszombat, husvét vasárnap és hétfő
Nagy ünnepi kettős műsor
A zsarnok gyermeke
Dráma a közelmúlt ir forradalom idejéből
Főszereplők:
VICTOR MC LAGLEN, JUNO COLLYER
Az erdő gyermekei
Főszereplő:
TOM MIX

Fordtraktor Máv, cséplő-
vel és elevátorral, teljes
felszereléssel és 1 Máv.
25 HP. szivószómozor
üzemképes állapotban el-
adó. Varnyu Ignác Teme-
rin. 2904

Zongora és jókarban levő
hálószoba, 3-as Wertheim-
kassza és egyéb butorok el-
adók. Cim a kiadóban. 3007

Tölggyáru, fűrészelt, vagón-
és kisebb tételekben is kap-
ható. I. Gőzfűrész és Gőz-
malom r-t. nől Sztara Ka-
njizsa (Bácska). 2928

Beograd legelőnekebb he-
lyén jól bevezetett órás-
és ékszerészlet eladó
igen előnyös feltételek
mellett. Cim a kiadóhiva-
talban megtudható. 2888

Autó, Itala gyártmányú,
teljesen üzemképes, olcsó
áron, hitelképes egyéneknek
kedvező fizetési feltételek
mellett eladó. Cim megtud-
ható Kardos hirdetővállal-
atnál, Novisad, Vilsonov
trg 7. Tel. 23-70. 3120

Eladó a novibecsei határ-
ban 46 kat. hold szántó, 16
hold legelő tanyával. Ér-
deklődni lehet Kaszás La-
jos kereskedőnél, Novihe-
cej. 3122

Amerikai íróasztalt és
egyéb irodai berendezést
keresünk. Zephir kályha-
gyár, Danicicéev put (Palicsi
ut) 26. Telefon 131. 2866

Cséplőgarnitúra, 8 HP,
45.000 dinárért eladó
Cim: Rottenheber Péter,
Szanád, Bánát. 3022

I. H. C.
DEERING
amerikai aratógépek
Fűkaszalók
Kukorica ültető
MANILLA
(KÉVEKÖTŐZŐ)
Állandó raktár!
Kérjen ajánlatot
BARZEL D. D.
I. H. C. Deering-gyár ké-
piselete SZUBOTICA

25-30 HP gőzgépet, eset-
leg félstabil — keresek,
csakis jó állapotban. Cim
a kiadóhivatásban. 2954

Két-háromszobás
lakást
mellékhelyiségekkel ke-
resek május 15-re. Ci-
meket a kiadóba kérek

Buzaörlés
6%, kütűnő lisztek,
vagontételben olcsóbb
Ligeti Imre
vizi turbinamalom,
NOVI-VRBAS

Sztári Becsejen 35 év óta
fennálló vendégem házzal
együtt haláleset miatt sür-
gősen eladó. Bővebbet Hor-
váth Ferencnél Sztári Be-
csejen (Halászosárda).

Írógép vétel, eladás, javi-
tás és karbantartás szak-
szorúen Gémesi egyedüli
írógép-specialistánál, Subo-
tica, Paje Dobanovackog
ulica 8. 207

Eladó villa Palicsfürdőn
földművelésiskolai villanyos
megállónál 6 szobás, fürdő-
szobával, vízvezetékkel, 20
évi adómentességgel. Bem
földművelésiskola. 3032

Patkányokat irt a Rától,
mezei egereket az Arvinia
konyhai rovarokat a Ga-
madin, poloskát a Ste-
nol, bolhát a Puleksin.
Mindenütt kaphatók! Bio-
kemija Zagreb, Hatzova 25,
telefon 59-69. 129

Négyszéves eredeti 8 HP.
Hofherr-magánjáró, 16
éves 54" Gazdasági cséplő-
gép, 3 éves Fordson 30
éves, teljes 8 HP Hof-
herr-garnitúra, 20 éves
48" Schlick-Nicholson
cséplő kedvező fizetési
feltételekkel olcsón eladó.
Régi gépeket új gépre be-
cserélünk. Masina gép-
üzlet. Velikibecskerek.

5 lánccal kukoricaszár a Sze-
gedi Szőlőkben eladó. Bő-
vebbet: Ruttkaynál, Lelenc-
ház mögött. 2962

Rózsák, magostörzsű és
alacsony bokorrózsák 120
különböző változatban a
legolcsóbban kaphatók a
Kuman téglagyár kerté-
szeténél. Vinkovcin. 2740

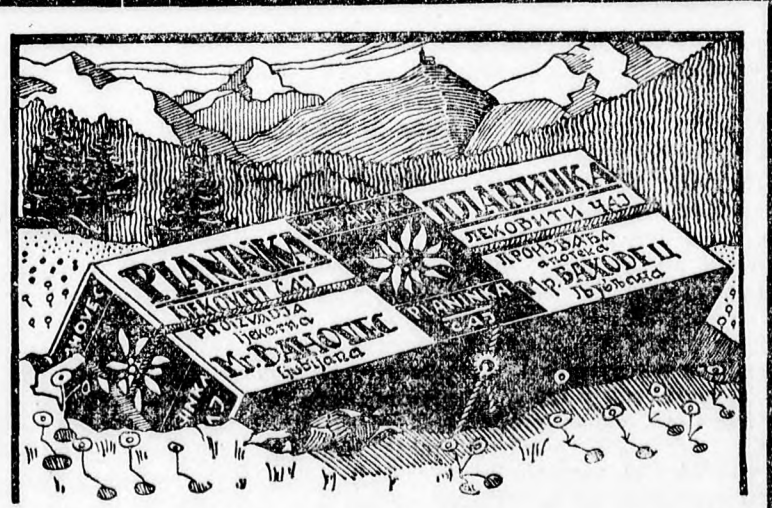
Jóforgalmu péküzlet Csant-
taviren a vásártéren, új
malom mellett május 1-re
kiadó vagy örökáron eladó.
Bővebbet a tulajdonosnál.

Faszükségletét legolcsóbb-
ban beszerezheti fa-
és horodgyári hulladékokból
Kopp keményítőgyár hor-
odgyári osztályában.

Kis családi ház eladó.
Maisai szőlők, homokhá-
nya, Curčićeva ul. 16. 2809

Hatvan év óta fennálló, jó-
forgalmu fűszerüzlet be-
rendezéssel és házzal
együtt eladó. Balázs La-
jos Staribecej. 3109

29 éves Máv. lánccos át-
alakított magánjáró Mar-
schall szabályozóval más
vállalkozás miatt eladó.
Érdeklődni Földvári Béla-
nál, Sztáribecsejen, ugyan-
ott használt gőz- és trak-
tor-garnitúra csere legelő-
nyösebben. 2729

TAVASZI KURA. Itt a tavasz és a bimbózkodás. Ilyenkor leg-
inkább egészségünkre gondolni, mert amint a
növényi nedvek, a vér is a testben erőtelje-
sen felgyülemlett káros anyagoktól meg kell tisztítani. Ha a szervezetet éltető nedveket visszatartja, az ellen-
állóvá és egészségeset tesz. Erre a célra a legjobb a természetes „PLANINKA” teakura, minthogy ez a
tea kizárólag válogatott hegyi gyógynövényekből készült. Hosszú évek tapasztalatai igazolják, hogy a „PLA-
NINKA” tea kipróbált és jó gyógyhatással rendelkezik, a legkiválóbb vérkeringés szabályozó és vérfrissítő
szer, amely megemlést a kórokozók filtrálja a vért, előmozdítja a szabályos vérkeringést és ezzel együtt
az egész szervezet megújulását. Egy 6-12-os „PLANINKA” teakura hatása rendkívül kiváló, teljesen
mégrementes a következő betegségeknek ajánlatos: rossz emésztésnél, lefagyásnál, bélrenghe-
sénél, szélülésekénél, aranyeres bántalmaknál, szivvengességénél, szívelégtelenségénél, idegbe-
járnál. A „PLANINKA” tea fokozza az étvágyat és különösen jó hatású érdeklényességénél és idő-
dugulásánál. — Kérjen gyógyszerárakban csak valódi „PLANINKA”-teát, amely nem nyitva, hanem
leptombált 20 dináros csomagokban kerül eladásra. Minden csomagon fel van tüntetve a készítő neve:
MR. L. BAHOVEC GYÓGYSZERÉSZ, LJUBLJANA

Akácfa komlószlop, száraz, prima, válogatott, komlódrót, takarmányrépa eladó. Senoe 17. Telefon 756. 2700

Vennék használt, 20 éven aluli, eredeti MÁV 10 HP gőzlokomobilt. Einberger Emil, Mokrin. 3020

Eladó Fiat 502-ös, ötüléses, nyitott autó, kitűnő állapotban. Fejős Péter, soffőr, Nova Kanjiza (Bánát). 3084

Szántóföld, elsőosztályú 25, 88 katasztrális hold Osijeknél épületekkel: szabadkézből eladó. Franjo Kis, Posta Čeminac (Baranja). 3070

3 HP 10 légkörös fogaskerekes renászerdő MÁV-csőplógarnitúra gyári elevátorral eladó. Vicei Antal, Bačka-Topola. 2415

Eladó, esetleg bérbeadó 1 HP villanymotor, egy fasztergapad, egy gyalupad, V., Mokrančeva ul. 9. 3025

Eladó 8 HP Hofherr-Schranz láncos gyári magánjáró 54 collos cséplővel, gyári elevátorral, 5 éves, kifogástalan jó karban. — Csak személyesen tárgyalok. Schlemmer Johann, Stanišić. 3035

Nemes gyümölcsfák, bokorok, kistenyők, hársfák, málnavessző, földieper tövek kaphatók Rutkaynál, Szegedi-szőlőkben. 3178

Csőplógarnitúra, teljesen jó karban, a gőzgép Nicholson-gyártmány, 14 éves, eredeti gyári magánjáró, gyárilag szántógépre készíttve, olcsón eladó. Bischof János, Nova Crnja (Bánát).

Fűszertüzet lakással, halál-esté miatt minden elfogadható áron eladó. Cim a kiadóban. 2988

Patkány patkányt felelősséggel irtja. Kapható Suboticán, Hercl drogéria és Kurtas kereskedésekben. 2978

Csőplógarnitúra Marshall 6 HP láncoskaszán Hofherr cséplővel eladó. Amić Lennard, Čantavir. 2921

Teljesen jó karban levő 30 HP és 6 HP villanymotor és egy sziggyártógép nagyon előnyös áron eladó. Szubotica, Cara Lazara 2. 2583

Botegtolókosci használt, jó karban levő, megvételre kerestetik. Cimeket a kiadóba kérek.

KÜLÖNFÉLE

Diszkrét beláratu tiszta nett szobát keres vidéki pár. Ajánlatok »Háborítatlan órák« jelígeré a kiadóba. 3204

Kiadó több uccai lakás, hálókamerák, pince, műhely. Ugyanott nagy Singer varrógép, többféle butor és konyhafelszerelés eladó. Házmester család felvétetik. — Bővebbet dr. Blum fogorvosnál, Subotica. 3174

Nagyobb műhelynek, raktárnak, vagy gyárhelyiségnek megfelelő világos téglapépület, 18 m. hosszú 8 m széles azonnal kiadó egyszoba-konyhás lakással együtt. Daničičev (Palčić) put 40. 3201

Szuterén a Gimnazijska ulica 6. ulonnan épült házban azonnal kiadó. Érdeklődni Miladinović ügyvéd irodájában. 3209

Janošević Gyúro

divatáru-nagykereskedésébe

Beograd, a Tudományos Akadémia palotája

nagymennyiségű

új női tavaszi felöltő érkezett

A nagy gazdasági pangásra és a fogyasztó közönség gyengébb vásárlóerejére való tekintettel, a Janošević cég elhatározta, hogy a tavaszi felöltőket a mostani szezonban a legolcsóbb áron árusítja, de kötelességének tartja, hogy **olcsó pénzért is a legjobb minőségű árukat hozza forgalomba.**

Külföldi felöltőkön kívül nagy mennyiségű saját készítményű felöltőt hozok **ezuttal forgalomba,** amelyeket már azért is rendkívül olcsón árusíthatok, mert a konfekcionáló közvetítő kereskedő haszna és a tulmagas behozatali vám elesik ennél az árunál.

Tavaszi köpeny panama-szövetből és másféle legújabb gyapjuanyagból: 630, 665, 680, 710, 880, 920, 1225 dinár.

Tavaszi köpeny kasha-szövetből: 485 680, 885, 920, 990, 1040, 1050, 1060, 1070, 1185, 1240, 1290, 1320, 1330, 1450, 1480 dinár.

Tavaszi köpeny mintás angol gyapju anyagból: 710, 720, 725, 730, 800, 855, 895, 955, 960, 975, 990, 1000, 1010, 1070, 1090, 1100, 1150, 1170, 1210, 1250, 1260, 1275, 1300, 1385, 1425, 1430, 1590, 1595, 1600, 1620, 1695, 2070, 2420, 2460 dinár.

»Trench-Coat« **gyapjuköpenyek:** 800, 850, 900, 950, 1050, 1140, 1190, 1210, 1230, 1530, 1550, 1570, 2070 dinár.

»Trench-Coat« **köpenyek pamutos, impregnált gabardinból:** 800, 850, 950 dinár.

»Trench-Coat« **köpenyek kockás koverrkóbból:** 940, 950, 1050, 1140, 1210, 1250 din.

»Trench-Coat« **köpenyek kétoldalas »Fregoli«:** (impregnált gyapjugabardin és mintás angol szövet) 1620, 1680, 1690, 2200 dinár

Tavaszi köpenyek impregnált gyapjugabardinból: 495, 580, 650, 750, 785, 820, 825, 830, 850, 860, 930, 960, 975, 1070, 1100, 1120, 1160, 1200, 1240, 1425, 1530, 1750, 1770, 1960 dinár.

Praktikus »Cover-Coat« tavaszi köpenyek: 380, 510, 565, 650, 710, 810, 840, 900, 915, 925, 950, 990, 1050, 1070, 1080, 1125, 1140, 1150, 1190, 1230, 1250, 1280, 1300, 1320, 1350, 1370, 1400, 1530, 1570, 1610, 1630, 1710, 1750, 1790, 1800, 1960, 2030 d.

Selyem tavaszi köpenyek: 480, 500, 560, 600, 620, 970, 1200, 1290, 1320, 1500, 1595, 1625, 1690, 1760, 1800, 1835, 1850, 2000, 2140, 2400, 2500, 2670, 2800, 2920, 3120 dinár.

Gummi-esőköpenyek különböző színekben: 240 dinár egyszínű, 250 és 280 dinár mintás.

Esőköpenyek bőrimitációból (viaszkos vászon): fekete 270, 320, barna 385, 410, 450, piros és kék 340, 380 dinár.

Esőköpenyek mintás selyemből, gummizva: 480 dinár.

Esőköpenyek gummizott krep de chineből (halványkék, drapp, piros színben): 1100 dinár.

Esőköpenyek vízhatlan selyemből (piros, barna és lila színben): 480 dinár

Esőköpenyek düftinből: 850 dinár.

Naponta újabb és újabb szállítmányok érkeznek női felöltőkből és ruhákból, angol férfi szövetekből és más diszmutárból.

Nagy választék angol öltöny- és felöltőszövetekben a legfinomabb és középminőségben. Férfiruha és felöltő mérték után. Szavatolunk minden darab elsőrendű elkészítéséért. Vevő nem köteles átvenni oly darabot, amellyel nincs a legteljesebb mértékben megelégedve.

Különösen felhívjuk a vásárlóközönség figyelmét a legújabb tavaszi angolszöve- teinkre, amelyek a legfinomabb gyapjuból és háromszoros drótbetétből készülnek az ugynevezett »tritwist« anyagra, amely így a legerősebb anyag férföltönyökre és felöltőkre, amit eddig az angol szövetipar produkált.

Saját szabászat női köpenyek, kosztümök, ruhák, férfiruha és felöltők készítésére elismerten elsőrendű szabókkal és varrónőkkel. Kész férfi esőköpenyek impregnált koverkót-gabardinból, halványszürke és fekete színben.

Férfi »Trench-Coat« köpenyek gyapju és pamut gabardinból és koverkótból. **RENDKIVÜL NAGY VÁLASZTÉK LEGFINOMABB GYAPJU és SELYEM- ANYAGOKBAN** női felöltőkre, ruhákra és belésnek.

Naponta újabb és újabb párisi újdonságok érkeznek.

Kérjen még ma mintát abból a szövetfajtából, amely iránt érdeklődik.

Tiszteknak, állami tisztviselőknak, nyugdíjasoknak, állandósított banktisztviselőknak, orvosoknak, gyógyszerészeknek, lelkészeknek és ingatlantulajdonosoknak hathavi részletfizetési kedvezmény.

Készpénzvásárlásnál 5% pénztári engedmény!

Pékkemence 1 szoba-konyhás lakással kiadó. Ninkov Dahina, Pačir. 3013

Üzlethelyiség azonnalra kiadó. Steiner Kálmán, Manoilovičeva ul. 3. 3171

Rendesen butorozott szobát, teljesen különbejárattal, keresek azonnalra a centrumban. Ajánlatokat »123« jelígeré a kiadóba kérek. 3073

Kiadó ul ház, a házbevalkólásáért. Cim a kiadóban. 2831

Május 1-re a szubotical főter legforgalmasabb helyén üzlethelyiség kiadó. Cim a kiadóban. 3197

Két vagy háromszobás lakást mellékhelyiségekkel a város belterületén május 1-re keres gvermektelen házaspár. Ajánlatok Slavia, Cara Dušana ul. 1. Telefon 375. címre küldendők. 3161

Kétszobás modern uccai lakás mellékhelyiségekkel májusra kiadó. Antunović ul. 11. 3224

Szok üzlethelyiség Bene Sudarevič ul. 19. jelenleg Hudovszky-féle patika, kiadó. Ugyanott egy uccára nyíló betonozott pincehelyiség kiadó. 2378

Különbejárati kétágyas butorozott szoba kiadó. 13. Novembra ul. 18. 3203

Bálmokon, a főtéren, jóforgalmu vendéglő visszavonulás miatt kiadó. Érdeklődők forduljanak Kullity Gyula tulajdonoshoz. 3213

Főtéren kiadó: 2 szoba, előszoba, fürdőszoba és a szükséges mellékhelyiségek. Sokloska (Gombkötő) ulica 2, II. em. 3163

Ujencok! Szakavatott egyének pontos felvilágosításokat adnak katonai természetű, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megrövidítésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9.

Örökbe fogadnék 12-13 éves jobb családból való leányt, Subotica, Skotus Viator ul. 84. 2915

Nagyobb helyiséget vagy magányos házat keresek közel a beltérhez orosz klub és étterem részére. — Ajánlatok Dobrovojski, Paje Kujundžića ul. 48. címre küldendők. 2947

Két uccai szoba előszobával üresen kiadó május 1-re Iróasztal is eladó. Cim: Trumbićeva ulica 30. 3116

1 lánc föld kiadó. Šantičeva ul. 11. 3080

Különbejárati butorozott szoba április elsejére kerestetik. Cimeket a kiadóba kérek.

Három szobás, fürdőszobás lakás berendezés egy részével májusra átadó. Cimeket a kiadóba »Komplett lakás« alatt. 3104

Juniper zöld sósorszesz boróka kivonattal hatásra nézve felér bármely más sósorszesz három üvegének hatásával. Kapható gyógyszertárakban, fűszerüzletekben. Postai szétküldés Blum gyógyszerár, Subotica, fopostával szemben.

Husvétii locsolásra autó jutányos áron kibérelhető. Érdeklődni lehet házmester-nél. Antunovičeva ul. 4.

HUSVÉTI BESZÉD

Irta: DEBRECZENI JOZSEF

A hőmérő higánya a tavaszt jelentő enyhe fokok mezejére szállt alá, a nap megnyitotta nyilvános melegedőjét, a falinaptár foszlott lapjairól pedig a husvét piros számjegyei bukkannak elő. Ünnepe van, giling-galang, a harangok szavalókórusa a béke és elnyugvás örökszép verseit fújja, néhányan felnézünk ilyenkor az égre, néhányan megpihenünk, néhányan megtorpanunk és vannak köztünk fellegjáró lelkiületek, akik mindjárt a teljesülés városának aprópénzére szeretnék átváltani a husvét-i reménység nagybankóit. Kevesen vannak ilyenek — salnos vagy örvendetes, ki tudja? — kevesen vannak, mert hiszen ki látná tisztábban a hétköznapiok szürkekabátú, szürkehajú és szürkeéltű emberénél, hogy a reménység papirpénzeinek hiányzik az etikai törvényekben előírt ércfedezete, ki látná tisztábban nálunk, hogy a reménykedés értékei inflációs értéket, felelőtlen, fedezetlen banknóták és elmutatóinak a leghőbb, legforróbb, legkínzóbb kiváratra sem fizet csengő valósággal a világ.

Március harmincegy, április egy. Giling-galang, a templomok gongjai áhítatra invitálnak. Két nap az Ember Fiának két napja. Az Ember Fia sok-sok évvel ézelőtt, mint írjuk, mondjuk, daloljuk és hisszük, kinhalált halt egy eszméért és magával vitte a hűvek, a jók és az érdemesek maroknyi rohamcsapatának reménységét. Nem sokkal később az Ember Fia feltámadt, visszatért áldó kezeinek deleje, messzirenező szemei fölött kigyulladt a dicsőség kerek, fehér fénye és ez a fény, mint a gondolat örökmécsese világítja azóta is az Istenembert, aki a századok desztillációján keresztül diadalmas eszmévé lényesült át, a szeretet, a megbocsátás, a béke és a megértés eszméjévé.

Papíron legalább is így van. Pergamenten is. Könyvekben, agyakban és szívekben is és mindenütt, ahol a teóriák légiures tere terül el. Csak éppen a valóság levegőjén sorvadnak el a könyvek ígéri, kérdő és felkiáltójelei, mint az idegen talajba palántázott virág.

Mégis kell, nagyon kell a husvét reménykedő, ujjongó jelbeszéde, mint a falat kenyér, mint a korty víz és a csipetnyi levegő. Az emberek a technika és a kultúra vértetében is megőrizték szeretteiket és átmentették megértésüket a könyvedén aperiapiálható szimbólumok iránt. Menynyivel több értés és értékelés jut ma is a riki-tóbb, feltűnőbb szimbólum, mint a komplikáltabb zordabb valóság számára. Vállrakapunk egy jelképet, tűzön-vízen meghordozzuk, a szeretet drágamivű rájárába keretezzük és ágyunk fölé akasztjuk. Vele alszunk, vele álmodunk. A szimbólummal. Van ebben valami atavisztikus, talán a faragott képek ezeréves kultuszának késő kitérőse ez. Kiinn pedig, az ablakon, a falakon kívülről ezalatt sárga lánggal loboghat a vizsaly, tortülhet a meghasonlás és magasra emelt pengék szikrázó éle alatt hadd sóhajtson végsőt a könyörület.

Ezért is dicséret, dicsőség a naptárnak, amely két héttel vagy többel előbbre rukkoltatta a husvétot. Az ünnep olyan, mint egy hegytető reggel. Az ember fáradtan, meggyötörtén ér fel az ünnep ormára, megpihen és publikumává szegődik a napkeltének. Aztán előre néz egy kicsit, hátra is tekint valamelyest, s megtelik a gondolatok és tervek, a jóság és a megbecsülés elektromosságával. És itt mindig sikerül az, ami a hétköznapiok mérgező levegőjében olyan sokszor nem megy. Felejt. Az ünnep demarkációs vonalán innen hagyja a gondolatokat, a megbántást és könnyű szívvel dobja a mélybe a csömör teli tarsolyát. Mindnyájunk homlokáról egyszerű érintéssel simítja el a gond szeszélyes grafikonjait az ünnep magnetizmusa, ezért hozsanna az ünnepnek.

Az ünnepnek és hű csatlósainak, a jóságnak és tisztaságnak, akik az illúzió kozmetikai szereit, a pihenés remekbe szőtt szönyegeit és a béke kenyérét meg tisztavízét hozzák.

És a feltámadás?

Ne játszunk ezzel a szóval. 1914-ben is fel-

támadás volt. Feltámadtak a dzsinek, a pokol gázálarcos dzsinjei, feltámadtak a fegyverek és lomhán, gyakorlatlanul, mint ezer éve alvó szörnyek megindultak a tankok. A mezők testébe irtozatos sebeket tépett a feltámadt gránát, házak és templomok tisztes, öreg arcát feketére mázolta a löporfüst.

Ne játszunk ezzel a szóval. Egyszer ejtsük

csak ki hetenkint, ünneplő ruhában, mint a lezszentebb szentséget, mint a legnagyobb fenséget.

A feltámadás belülről jön majd, a megkínzott, elgyötört emberség legbensőbb éniéből, amelyet még mostoha körülmények kendőznek felismerhetetlenné. A szunnyadó jóság ébredése lesz a feltámadás.

És ezért szavato! minden kincsével a husvét.

Régi levelek

Irta: BAEDEKER

— Az emlékezések könyvéből —

Az Esti Levelek írójáról szóló emlékezéseimben, semmi kétség, a legfőbb s tulajdonképpen egyedüli érdekesség, amit az ő mesteri tollából közölök: pompás *magánlevelei*, amelyek a nyilvánosság számára irt híres Esti Leveleknél is hibében jellemzik szerzőjük eredeti emberi és írói egyéniségét. Nem szoritkozhatok hát arra, hogy levelesládámban lévő írásainak egyedül ama vonatkozásait közöljem itt, amelyek a Szájru-Szajra című könyvvel kapcsolatosak, hanem beiktatom e cikksorozatba egy oly episztoláját is, amelynek csak végső sorai vannak összefüggésben a kérdéses könyvvel. Egyebekben a levél annak szerzőjével s a címzettjével meg a kettejük baráti viszonyával foglalkozik. Bármily kevésse tartsa is az olvasó érdekesnek azt az egyéniséget, akéhez e levél Tóth Béla intézte, az *mint levél* fölötté szép, gondolatokkal teljes, s talán abból a szempontból is elolvasásraméltó, hogy oly baráti szövetségbe világít bele, aminő a miénk volt s amelyhez hasonló ma alig képzelhető. A mai ember okosabb is, ostobább is, semhogy ily barátságot ápolna. Mivelhogy okosabb, minygyárt látna, hogy semmi haszon se néz ki belőle, s mert ostobább, nem venné észre, hogy az mily erkölcsi nyereséggel kínálja. Tessék ma elképzelni két embert, akik különböző városokban laknak, alig fordultak meg egymásnak a lakásán, sohase kártyáztak együtt, s mégis nemcsak »jóban«, de őszinte vallomásokig terjedő bizalmas barátságban vannak! Nos *elképzelni* még csak lehet ma is két ily fura emberpéldányt, de rájuk *találni* kissé bajos volna...

A mai olvasó valószínűleg nemcsak azon fog csodálkozni, hogy egy emberöltő előtt voltak írók, akik *ily leveleket* váltottak egymással, de még jobban azon, hogy valaki (kora legkitűnőbb íróművészeink egyike) *engem* tüntetett ki a barátságával. Bizonyára lesznek, akik azzal fognak szellemeskedni — mert némely »nyájas« olvasó maliciózusabban a legrosszabb máju irónál — hogy hiszen éppen azért szeretett engem annyira az Esti Levelek írója, mert ritkán találkozott velem. Talán igaz is lesz, ha ilyen viccel. Tóth Béla erősen kritikus természet volt, elsörendű emberkritikus. Élesszeműségben őt abban az időben talán csak Bródy Sándor multa fölül, aki még mélyebben tudott belelenni az ismerősei veséjébe. Az Esti Levelek írója hozzá még kissé szkeptikus és bizalmatlan is volt, akit némely ember és némely írás lelkesedésre ragadott ugyan, de még több ember és még több írásmű meg egészen hidegen hagyott, sőt haragra indított... Lehet, hogyha naponta találkozok velem, a kritikája fölibe kerekedik az elragadtatásának és kiábrándul belőlem, — hiszen ezen a kijáratodási folyamaton valószínűleg nem egy olvasóm is keresztülment, pedig nem találkozok velem mindennap, hanem csak minden héten, s akkor se egészen velem, hanem csak azzal, amit a kontárfollam elejbe tesz. A tény kétségkívül úgy áll, s én leszek az utolsó, aki tagadja, hogy a kitűnő író tulbecsült engem. De hát a barátságunk elmaradhatatlan velejárója ez. Az igazi jóbarát *mindig* tulbecsüli azt, akit szeret. (A szeretet alapján talán nem is egyéb mint tulbecsülés. S ha valaki azt mondja: »nagyon szeretem X-et«, ezzel igazában azt árulja el, hogy »tulbecsüli X-et«.) Még a mai — barátságoknak nevezett — pajtáságokban is azt tapasztaljuk, hogy a »felek« többet tartanak egymásról, mint amennyit érnek. Ily túlértékelés nélkül nincs is se barátság, se szeretet, se szerelem, se semmiféle vonzódás. Hiszen még a csinos külsőn vagy valamely más tetszetős tulajdonságon alapuló rokonérzés (rokon-szeny) is azzal a favorizáló értékbecséléssel jár, hogy korlátolt itéletünkkel előnyösebb színben látjuk valakinek a tulajdonságait mint amilyeneknek azokat a teljes objektivitás itélné. Hát még a régibbfaftájú barátság, amely nem követte meg mint a mai, az örökös, lehetőleg *mindennapos* együttlétet, amiből a modern barátság vagy pajtásodás táplálkozik, de egymás szellemi és erkölcsi erényeinek a méltánylásán, rokon izlésen s két lélek harmóniáján épült föl! Ott nem volt *conditio sine qua non* a napról-nap-

ra való találkozás, s a jóbarátok nem feledkeznek meg egymásról, ha nem is kártyáztak együtt hetenkint hétszer.

A barátságunk ilyen — szinte klasszikus — szelleméből folyt a szóbeli és levélársalgás kissé precieuse-ebb, de melegebb és hízlegőbb hangja. A kabarékorszak s a háborúutáni idők brutálisabb társalgási hangjától bizony nagyon elüt az a tónus, amely például az alább közöltből hangzik ki, s a mai ember talán csodálkozni fog, ha látja, hogy régente divat volt (de szívből s nem atelier-ből eredő divat) *dicsérni egymást* társalgásban s levelezésben. A »szent öreg«-tól, Kazinczytól ránkmaradt »szent örökség« lehetett ez, amelyet egynémelyek, persze nem valami sokan, kegyelettel őriznek ma is, mint egy régi családi ékszer vagy egyéb becses relikviát, oly őstől származót, akit okunk van tisztelni. Valljuk meg: szép s nemes szokás volt ez, amely a régiebb írói viszonyokat melegebbé tette a maiaknál.

Mielőtt a soron lévő levelet lemásolnám, következik néhány rávonatközö megjegyzés.

Cerevisia-ország néhai királya, akit a levél-író említ, Bajorországnak (Sörországnak, »Bierland«-nak) egyik királyát, a tragikus sorsu és különös életvitelű II. Lajost (de genere Wittelsbach) jelenti, aki tudvalevőleg egy-maga élvezte a színházban barátjának Richard Wagnernek nagyszerű dalműveit. Ez a boldogtalan ember csak akkor tudott gyönyörködni a géniuszok műveiben, ha tanuk nélkül állott velük szemben. Ha néha-néha »államrezouból« meg kellett jelennie valamely théátre paré-n, az annyi volt neki, mint-ha vesztőhelyre vinnék.

Nem engedni a negyvennyolcból. Ugy lát-szik a levélből, hogy kérdést intéztem annak író-jához, vajjon honnan ered ez a »szálló ige«? Én ugyanis annak tartottam a mondást, s az is lesz, mielőst ráakad valaki a forrására, ami nem is teljesen lehetetlen, mivelhogy a népszerű szólam csak 1848 után támadhatott, s így nem oly régi, hogy a szerzője föltalálhatatlan lenne. Egyelőre természetesen igaza volt Tóth Bélának, hogy nem lévén gazdája, a *folklore* birodalmába tartozik.

Melyik tárcáját nevezte a levélíró influen-zásnak s tartottam én igaznak, ennyi sok eszden-dő után persze nem tudhatom, de úgy emlékszem, hogy a *Hét* egy cikkéről lehetett szó, amelyben, mint sokszor, fején találhatta a szöveget. Akkor ugyanis még szokás volt, hogy ha az író valami okosat irt, a kollégái szíval vagy írás-ban elismerésüket fejezték ki neki. A régi jó időkben ez velem is sokszor megtörtént s a levelesládám nem egy erre vonatkozó »okmány«-t őriz. Amióta vajdasági író lettem, ez már csak elvétve fordul elő. *Itt ez nem szokás.* Lehet, azért, mert ma már nem írok okos dolgokat... De mégis, más oka is lehet, mert olyan kollégáim, akik föltétlenül okos cikkeket írnak, se igen kap-nak erre mífelénk hasonló elismerő okleveleket. Molnár György, a nagy tragikai színész, valami-kor szomorúan »virágtalan város«-nak nevezte el a régi Szabadkát, ahol kevés virágot dobhat a színésznőknek s még kevesebbet a színészeknek. Ha a kitűnő művész élne, a Vajdaságra vonatko-zólag is igaza volna, — virágtalan országrész ez, amely nemcsak habérrel nem szolgál az írónak, de az elismerés legesekeleyebb ibolyaszálá-val se kedveskedik nekik. (Kivéve azt a néhány lelkes urat és hölgyet, akik épp áltálal szállítják le szabállyá e törvényt, mert ők: kivételek alóla.)

Jellemző, amit a tárca igazáról mond az Esti Levelek művésze: *igaz mint egy levél.* Ő a levelet az *En* legigazabb megnyilvánulásának, az egocentrikus körből az általános emberi érdeklődés területére való átlépésnek tekintette, s velem együtt hitte, hogy egy levél — föltételezve, hogy őszinte a hangja és tartalma — hitelesebb bizonyító okmány mint bármely hatóság pecsétjével ellátott és kellő számú tanuval »előttemezett« bé-lyeges papíros. Ez szolgáljon egyszersmind magyarázatul e mentségül, hogy levelesládámból olykor egy-egy ilyen »igaz« írást bemutatok a mai olvasónak. Ma talán — sőt bizonyos — jobb

novellákat írnak mint a »mi időnkben«, de leveleket a régiéket irtak szebbeket.

Egy ilyen következik itten.

TÓTH BÉLA

IX. FERENC KÖRUT 13.

Kedves jó barátom!

Hallgasd és törd meg zsörtölődésemet.

Te a legszellemesebb magyar ember vagy, akit ismerem adatait.

De hajh, bár lennél kevésbé szellemes!

Miért?

Mert benned a szellem és az anyag nem osztódik el kellő arányban. Vagyis több benned a lélek, mint a test: sőt tested alig van és most látom először, hogy nem örült fölöslegesség az a filozófiai bizonyítás, hogy az embernek teste is van.

Ez eddig meglehetősen érthetetlen írka magyarázata az, hogy te a világ legjobb levélírója és a világ legrosszabb vendége vagy.

En ezt a bűnödöt vagy erényedet igen megbecsülöm, ha nem szeretnék tégedet személyesen is.

(A levélnek most következő harmadát már közlöttem egyszer, de nem dítalom újból lenyomatni. Nemesak az összefüggőség kedvéért, de a benne lefektetett nagy igazságokért és az episztolának mint műtájának igen szellemes és találó dícséretéért is. — B—r.)

A levélírás az én szememben véghetetlen becses dolog. Szinte azt mondom, hogy magasabbnemű megnyilatkozása az énnek mint a líra: mert határtalanul korlátlan és keretbe (mely nincs) befér minden. Kerete, mondom, nincs; és mégis van: egy parányiság és egy végtelenség: az én. Strok, ha elgondolom, hogy ez a gyönyörű, kedves művészet kivészen van; sőt véggépp kápusztult. Azt is tudom, mi ennek az oka: a vasút és a telegráf. Immár könnyű takarékoskodásunk a térről és az idővel. A személyes érintkezés, a legpraktikusabb dolog diadala a relációk régi jó módján.

Mme de Sévigné, ha ma él, nem írál leveleket; mert minden héten vasutra ül, hol ő, hol Mme de Grignan; vagy ott a »városközi távbeszélő«, amelybe minden este bele lehet kiáltani: »Bonsoir, ma chère bonne!... Kazinczy — ne mosolyogjunk a szent öregem, mert ő, hiába, nagy levélíró volt —, ha kortársunk, följár az Akadémia üléseire és levelezőlapon köszöni meg Palágyi Lajos hommage de l'auteur-jét, mert vérünkben van, hogy az írással spóroljunk.

Kivált mi írónak van a vérünkben. Az ördögbe is, vittük már annyira hogy eredeti kéziratunk sorát, 500 fillérral honorálják. Szinte lehetetlennek érezzük nem nyomtatás alá vagyis »céltalanul« írni.

Ez a levélírás halála. Az intim írából concert populáre monstre-zenekara lett. A nyilvánosság elrabolta azt a gyönyörűséget, hogy egy főből álló publikumhoz szóljunk, aki bizonyosan ért bennünket.

Te, édes barátom, utolsó híromdója vagy a lélek e nemes szabadságának. (En meg őt, e nemesönüsü levél művésziróját tartottam és mondtam az utolsó klasszikus epistulae-scriptor-nak. B r.). Nagyra becsüllek ezért. Nemesak önzésből, hogy leveleidet olvasnom élvezet, de mert imádom ezt a kihalt művészetet. És hogy kontármódra bár, én is irkálók neked néha levelet, arra nemesak szeretetem indít, hanem — hogy úgy mondjam — lelkeim oekonomiája is.

E pillanathon tiz sürgős, kötelező munka van a nyakamon. És én mégis ezt a levelet írom. Miért? Mert üdülok, pihenek, erősödöm itt ez asztalnál, mely máskor gyalupad nekem.

A régiéket talán azért tudták annyit dolgozni, mert a levélírás frissítette őket szüntelenül.

Levelet írni egy kedves, genialis emberünknek százsor külön nyugalom, mint a buta hempergés egy klub díványján, ostoba modern beszédek között.

Ezt én mind vallom és cselekszem. De mégis nehezebb, hogy a multkor a Korona rossz kávéját ittad és nem az én igazán jeles főztemet.

Az ilyen személyes huzódózásnak néha megvan a maga jogos oka. Velem is megessett már, hogy rejtetlen csalódtam ismeretlen-ismerősökben, akikkel sokáig csak levélben érintkeztem. De ezzel a csalódással aztán velejárt az is, hogy nem tudtam nekik több levelet írni.

Ez a törvény, azt hiszem, általános. És te mégis irsz nekem, noha ismersz. Ez a bizonyosága, hogy nem irtózol a személyemtől. Miért kerülsz hát?

Istenem, igazi szégyen, hogy mi, régi jó cimborák, egymást eddig csak koreszmában, kávéházban láttuk. En ugyan ezeken a parlagi helyeken is megismertem benned a kedves embert; de emlémem, az én ötszögletű, napsugaras kis műhelyemben, az én szeretett könyveim között, te másabb embert látnál bennem, mint az idegenben.

Konkluzió: tárt karokkal, igaz szívvel várlak. ...Hát én ismét igen beteg voltam. Nagy írói dicsőségem, hogy amaz influenzás tárcát igaznak

ítélted. Valóban az igaz mint egy levél és boldog vagyok, hogy egyvalaki megértette és méltatja a tömördek sok bitang söt tritang ajtóshiba, bajtöhasi, sajtöhöba, bajhasító, basóhajt, hatbatósi (ez is eltördelés) »dacára«. Nekem ez elég.

Hogy tárcád kézirat maradj, én örülök neki, mert — reméltem — levélle válik és én, mint Ce-revisia-oroszág néhai királya, egy ezerek számára való előadást egymagam élvezek végig. Ettől ne fossz meg, kérlek!

Nevem napján még félig akasztott ember voltam, hogy beteljesedjék rajtam a magyar kívánság 50%-je. De azért a te kedves gratulációd nagy örömet szerzett nekem. Denique non omnis mortuus sum; van egy jó szív, akinek még ezen e réven is eszébe jutok én »néhai«.

De hohó, mit akarsz te ezzel: »Nem engedni a negyvennyolcól, hogy' történt, hogy ez kima-

radt!« — Annak ezer oka van. Csak egyet említek, de az elég: nincs gazdája.

A szálló igék gyűjtése és kritikája a legnagyobb személyeskedés a világon. Ki mondta? Aer hat es gestgt? Qui l'a dit? Chi l'ha detto? (Itt néhány török vagy arab szó következik, amelyhez való betűk nincsenek a Bácsme gyei Napló jöfölszerelt nyomdájában. — B—r.) Etc. Etc. Mily helyt nem lehet válaszolni a quis-re, a kategória sorompója megnyílik és a frázis átsétál az egyszerű szólások, vagyis a paraszt vagy uri folklore határtalan országába.

No de most elég. Csak azt mondom, amit ugyis tudsz, hogy vagyok

szerető nagyrabcsülő híved

Tóth Béla.

Bpest, 95. IV. 29.

Ambrus Balázs:

Tavaszi vers

Vad, kegyetlen tél után,
Mily szép tavaszi délután.
Naplényes, tiszta délután
Sétálni jó ebéd-után,
Az aszfaltan állani jó
S örülni, hogy eltűnt a hó,
A melytől didergett a föld
S a mely engem is majd megölt.
De ah katonazene szól,
Egy kis veréb is beleszól,

Jókedvű boldog kis veréb
Hogy tetszik nekem a zenéd
Mély tisztelettel hallgatom,
Ezen a szelid halk napon,
Mert most minden dalol, fütyöl,
Az öreg föld is felüdül.
Előveszem a hitemet
A mely megtört s a szívemet
S míg állok csendbe a napon
Azt mondom: élni jó nagyon.

Elmegyek az amulett mellett

Igen a Polikratesz! Szerencsés ur volt, direkt rossz volt nézni a szerencsését. Győzött a csatában, a tözsdén azok a papirok árfolyamai emelkedtek, amelyeket az ő ügynökei összevásároltak és bizonyára egy kártyában, mint a szerelemben is kedvezett neki a szerencse. Amint Schiller balladájából még emlékeztünk erre így szól hozzá a barátia:

— Nézze kedves Polikratesz ur a hallatlan nagy mazli (mazli görög szó, annyit jelent, hogy szerencse), ami magát üldözi már nem kóser (kóser ugyancsak görög szó magyarul: kóser). Meglássa, hogy az istennek a végén úgy rámasznak magára, hogy attól kódul. Jó lesz valamit tenni ellene.

Mire Polikratesz, hogy magának végül egy rossz napot szerezzen, fogta legkedvesebb gyűrűjét és bedobta a tengerbe. És mit tesznek az istenek? Másnap egy halász kifog a tengerből egy nagy halat és a halat ajándékba viszi Polikratesznek. Felnyitják a hal gyomrát, hát nincs benne a Polikratesz gyűrűje? Hát igenis benne volt! Így visszajött a gyűrű és ráadásul egy nagyszerű halpapríkához jutott az a szerencsés Polikratesz. Az irigység csupa emberei jellemvonás, mindamellett nem tagadhatom, hogy irigye vagyok Polikratesznek. A mondák világában egy ellen — Polikratesznek helyét foglalom el. Az én hadaim nem győznek a csatában, mert hisz nincsenek hadaim. Ha a gyűrűmet tengerbe dobom, az otthaszná a tengerbe, szerencse, hogy nincs gyűrűm. Melyik halásznak jutna az eszébe, hogy nekem egy halat hozna ajándékba, legyen az akár egy egyszerű hering is? Az én pechem határtalan.

— Jó lesz valamit tenni ellene — mondotta egy barátom, akinek éppen elpanaszkodtam, hogy úgy a kártyában, mint a szerelemben elhagyott a szerencsém. Igen, mintha elválták volna...

Milyen szeszélyes Fortuna istenasszony és mennyire megbizhatatlan. A véletlen eshetőségek milyen végtelen skálája játszik életünkkel. Németországban legutóbb egy szegény vak házaló megnyerte a főnyereményt. Este mint szegény vak koldus feküdt le és reggelre, mint gazdag ember ébredt. Ezzel szemben Bécsben egy szegény asszony reggel az iskolába kísérte gyermekét, visszajövet egy ház előtt haladt el, amelynek ereszeről éppen akkor vált le egy darab vakolat és agyonütötte a boldogtalant.

Az én szerencsém csak odáig terjedt, hogy nem mentem el a ház előtt, amikor egy kő hullhatott volna fejemre. De viszont attól a helytől is messze jártam, ahol a főnyereményt kihúzták. A relativitás elméletét itt is figyelembe kell venni. Szerencsés vagyok tehát, mert a háztetőről nem az én fejemre zulant a kő és egyben szerencsétlen, mert nem zuhant egy főnyeremény a nyakamba. E szerencse és a szerencsétlenség két polusa között valahol a közepen imbolyogva igyekszem magamat egyensúlyban tartani kompromisszumot köve a sorssal: jó, bele vagyok egyezve, ha nem ütöm meg a főnyereményt, de ezzel szemben ne essen soha téglá a fejemre. A negatív szerencse sem megvetendő.

Egy könyvkereskedés kirakatában egy különös írás vonta magára a figyelmemet. Az írás tudomásomra adja, hogy itt ebben az üzletheben kapható a Jupiter-amulett, amely az eredeti Kircher Atanáz jesusita pater 1665. évbéli Jupiter-amulettje után készült. Az amulettek között a Jupiter-amulett a legelső helyen áll

és viselőinek minden tekintetben nagy szerencsét hoz. Egy Jupiter-amulett ára tiz silling.

Vége, eszméltem fel, saját szerencsémnek lehetek a kovácsmestere. Egy ilyen Jupiter-amulettet kell beszereznem és a szerencse nyomomba fog szegődni. Tiz silling, egy kicsit drága. De talán lehet alkudni Jupiterrel. Az arcomra pir szökött, amikor az üzlet küszöbét átléptem. Péltém, hogy a kereskedő ki fog nevetni, van azon nevetni való, ha valaki egy ilyen amulettől várja a szerencsését. A talált patkószeg, az más, az talán megembereli magát és nincs kizárva, hogy az illető, aki patkószeget talál, egyben ternőt csinál a lürrin. Minden meggyőződés nélkül kértem a kereskedőt, hogy mutasson egy Jupiter-amulettet. A kereskedő megöröszvén komolyságát, elem rakta a talizmánt, a mely állítólag azt a varázserőt rejti magában, hogy pénztárcámból tiz sillinget képes kivonni. Diszes tokban egy tallér, amelyre különböző ákombákomok voltak felrajzolva az öreg Jupiterrel.

— Öszintén szólok én nem nagyon bizom, ha ezt az érmet a mellényzsebembe teszem, attól szerencsém megváltozik.

De a kereskedő nem hagyta becsmérlni a Tafizmánját.

— Okosabb emberek, mint mi ketten, egyetemi tanárok viselik a Jupiter-talizmánt — mondotta és nyomban elővette a saját amulettjét, amelyet az óraláncán hordott.

— Drága jó uram. Nem volna valami ölcsőbb. Inkább megelégszem egy kisebb porció szerencsével.

— Ajánlhatom, hogy vegye meg a hónap követ. Annak a hónapnak követ, amelyben született. Mikor tetszett születni?

— Decemberben.

— December, nagyszerű, akker türksiz. Egy kis türksiz követ vegyen magának, meglássa, hogy mennyi szerencsét sugároz ki magából egy ilyen hónap kö.

Vegyek? Ne vegyek? Türksizt, vagy Jupiteret? Hiába vártam, hogy egy jó szellem tanácsot fog adni, hogy miképen határozzak. Ha Jupiteret veszek, talán megharagszik a türksiz. Ha türksizt, ugy Jupiterrel támadhat bajom. Boldogok, akik hisznek. A kereskedő velem szemben, hisz: azt hiszi, hogy sikerül egy amulettet eladni.

— Majd holnap újból eljövök — mendóttam — az ember egy fontos dologban, amely egész életére kihat, nem dönthet ilyen hirtelen. Hát ha éjszaka megálmodom, hogy a türksizt vagy Jupiteret vegyem meg.

— Egyen szerencsém — bucsuzott a kereskedő.

A talizmánok terén is nagy a konkurrencia. Kezemb került egy prospektus, amelyben egy ugynevezett akadémius ajánlja dusan felszerelt saját gyártmányu talizman raktárát. Az illető akadémius kétféle szerencsét hozó talizmánt hozott forgalomba. Az egyik talizman különös szerencsét van hivatva hozni. A másik a szerencsétlenségek ellen véd. A harmadik egészséget biztosít. Egy negyedik pedig kártyát és a lövésény szerencsét szabályozza. Külön talizman készült a női szerelem és külön a férfi szerelem eseteire. Egy talizman, amely az imádott nő szívet hajlíti hozzád 4 és fél márkába kerül, míg a férfi szerelem ölcsőbb, csak négy márkába. A különböző értékekből azt lehet következtetni, hogy ugylátszik e misztikus erők is tudatában vannak annak, hogy a nő szerelme a drágább. Egy fél márkával drágább.

Tamás István:

KÉT HUSVÉTI VERS

Magdolna menthetetlen

Hid a havas északában, trambulín, honnan fejest ugrodna északánként
éhesek, életuntak és elhagyott szeretők,
kiknek már minden mindegy,
Itt látam hullni csillagként Magdolnát is,
lábai megvillantak a holdfényben, akár a kardpengék
és karjait keresztezte fonta mellén, mintha aludni térne.
Éjfélig virrasztott egy padon és ekkor gyúlt ki benne
ja retentő világosság.
Álmomban sokszor viszontlátom,
szőke haját, nyakát és szemét, amely süitött, mint a
lparázs.

fehér arcu Magdolna,
ha szempillantással előbb nyulok ki érte,
lila ajkait most nem csókolnák éhes csukák,
itt ülne vélem kéz a kézben,
meleg sálát borítanék a vállára és mesélné magáról,
[hogyan]

Isten uja

Fiatalember siet át az utcán, rohanya jár, szinte szökő-
léccsel,
az arca borolydtalan, mint a mozilepedők feyenceiél,
[az állán melába,
kigombolkozva vágtat és a kedélyes polgárok így
szólnak fejcsóválva:

»na nézzék, biztos melege van!
Szép fia, különösen a profilja érdekes,
kicsit szenvedő és már két napja nem evett,
hangosan beszélget önmagával:
»Nem fogok tovább drukkolni a mindennapi babléves-
ért, a főnök ur mosolyáért,
a szeretőm csókjáért és örökké reménytelenül ál-
lítani egy télikabátot!
Előtte már a folyó, örvényekkel és halakkal,
de Vidéki Bácsika megszólítja:
»Pardon uram, merre van a Kereskedelmi Bank?
és kalapot emel,
»Boldog ember, bankkal áll összekötötésben — gon-
[dolja,

milyen borzalmas pillanat volt amikor visszarántottam
[a folyó partján,
hogyan látott az örvényekben mikor megrohanánk a
[szennyes légesomók
és hogy unta akkor kis semmi életét.
Am titkon mindig remélte, hogy utádba küld végzete,
(a sorsunkat mások diktálják ott fenn, bölcs mennyei
[igazgatóság.)
ó, arany szoba, alkonyat, angyalos fallóra,
»csókolj meg édes!
Ütembe veszem csöpp kezét, melyet most talánk ha-
[lak ráigcsálnak
és szívemre szoritom lágyan a hölgyet,
kül jégkoporsó ringat te a Dunán s ó, ki sohase látott
[még tengert,
húsvétra biztos eljut az óceánig!

ám nem ér rá fecsegni, sürgős dolga van,
pont tizenkét óraker, harangkonduktör végre lehűti
[forró fejét a zajló
jégháblák közt.
Az életösztön, a gyáva bohém, kétségbeesetten ka-
[paszkodik belé
és egyre biztatja: »talán holnap!
és Madách jut eszébe, hogy ember küzdve küzd] és
[bizva bizdál!
és az édesanyja simogató keze...
»Tessék arra jobbra egyenesen» mutatja az utat
aztán reménységár: Mi lenne ha közlőne vele duft
[felkiállapotát?
Ha alkulesolná az agg szépen vasalt térdeit?
Isten uja! — sikoltja mellében egy hang, aztán
[járni a korlátot
az elképedt öregur előtt, aki összecsapta két kezét:
»Uramisten!

Lonci kisasszony, a resti angyala

Irta: László Ferenc

I.

A kis vasuti állomás vendéglőjében zagyva hangzavarba olvadt a beszélgetés, a siető utasok kiáltozása, a pincérek éneklő rendelése és az evőszékzők csörrenése. A kis mezőváros vasuti állomása kényeszerű megállást parancsolt az utasoknak, akik ezen a vonalon robogtak céljuk felé, mert egy szeszélyes kéz, amely valamikor a vasuti hálózatot megrajzolta, ezt a kis mezővárost vasuti gócponttá avatta, ahol minden irányból összefutottak a vonatok és alig volt ember, aki ezen a kis állomáson ne szállt volna át, vagy ne várt volna egy-két órát a csatlakozásra. A nemzetközi vonatok utasai is megismerkedtek ezzel a jelentéktelen kis állomással, amelyen néha négy-öt gyorsvonat és expressz is összetalálkozott. Ezekben az időpontokban lázas, nagyvárosias élet volt a kis vasuti restiben, mert a vonatjukra váró átszálló utasok nem is tölthették máshol a kényeszerű várakozás idejét, mint a kis vendéglőben.

Stengl József ur, a vasuti vendéglő öreg bérője már évtizedek óta látta hasznát ennek a kedvező me-
neitrendnek. Jó üzlet volt a vasuti resti és Stengl ur a különböző valutákban fizető, sokféle nemzethez tar-
tozó utasok itt elköltött ebédeiből, uzonnáiból és spiccereiből egész szép vagyont gyűjtött már. Stengl ur fehér szakállá úgy hozzátartozott ehhez a vasut-
állomáshoz, mint az átszállás, a várakozás és voltak utasok, akiket az öreg restis évek után is megismert és úgy üdvözölt, mint rég nem látott családtagot. Stengl ur vaióban a legszelebbekörü ismeretséggel dícsked-
hetett, alig volt ország, ahol ne lett volna néhány régi törzsvendége. Stengl ur már rég özvogyember volt és itt élt a kis állomásépületben már hosszú évek óta leányával Lonci kisasszonnyal.

Lonci, az egész kis mezőváros és a forgalmas kis állomás Lonci kisasszonya, itt született a vonatfütyös, kormos levegőjű kis pályaudvaron, itt játszott valami-
kor az állomásfőnök gyerekeivel, itt szőtte leány-ábrándjait és itt fenyegette a pártában maradt vénlány magányosságát. Mert Lonci kisasszony már nem volt fiatal. Az ifjuság rózsái már lehervadtak az arcáról, amelyen néhány alattomos ránc settenkedett, a szemé-
nek régi tüze megfakult és fekete hajában már meg-
hullt néhol egy-egy ősz szál is. Lonci kisasszony soha-
sem volt szép, de egész kellemes arcú lány volt, sem-
mitmondó, szűke front-arc és bár az évek mindig bób-

bet vettek el a fiatalság bájából, a vénlányosság meggyé-
jén sem volt még kellemetlen.

II.

Különösen ilyenkor élénkült meg Lonci kisasszony, amikor a különböző irányból befutó vonatok ottanták a sok utast a restibe. Ezekben az órákban Lonci kis-
asszony visszafiatalodott néhány évvel, csinosabb, frissebb és fiatalabb volt, mint máskor. Mert Lonci kisasszony most már néha elhagyta magát, a vendéglő személyzete gyakran lomposan, kócosan látta, vén-
lányos kedvetlenségbe süllyedve, sőt mindig sürűbben zsörtölődött is az apjával, a pincérekkel, a szakácsné-
val, mindenkivel, amúgy igazi vénlányos okvetetlenke-
désel. De mielőtt a triestü gyors és a Simplon-expressz és a többi vonatok beérkeztek, Lonci kisasszony gon-
dosan kiöltöztöt, ruzt kent hervadó, árva ajkaira, óva-
atosan elrejtette az ősz hajfürtöket és megfiatalodva jelent meg a restiben.

Ilyenkor különös, nagy izgalom vett erőt Lonci kisasszonyon, valami kábult mámor, mint szerelmi ta-
lálkozó előtt. Lonci már akkor is boldogan lebzszelt a restiben, amikor még fiatal volt. Naphosszat önfeléd-
támulással nézte a gyorsan változó utasokat, a gyors-
vonatok első osztályu fülkéiből kiszálló bundákba és illatfelhőkbe burkolt nőket és a többnyire sárgakeztyűs, sportruhás férfiakat. Ugy el tudott ezen szórakozni, mintha érdekes regényt olvasott volna és mint a gyors-
vonatok változó filmkockái, úgy peregetek le előtte az érde-
kes és vonzó képek a kis resti éttermében, mindig más és más új szereplőkkel.

Az évek során ez a resti észrevétlenül úgy bele-
kapcsolódott Lonci kisasszony életébe, hogy már nem is tudott volna lemondani róla. Ez jelentette egyhangu életében a nagyvilágot, az ismeretlen, szép életet, a tá-
voli, ködös vágyakat és ábrándokat. Ez a néhány örökké megterített asztal benn a kis étteremben és ki-
n a virágos kis kosarakkal díszített perrenon jelen-
tette Lonci kisasszony számára az örömet, a szépséget, az életet. Csak kétszer volt néhány napig nagyváros-
ban, távoli rokonoknál, de akkor is visszavágódott ide a kis restibe, mert hiszen ide eljött hozzá Róma, Kon-
stantinápoly, München és Páris, a rejtelmes Kelet és a finom Nyugat, az egész sejtelmes, nagy világ.

III.

Lonci kisasszonynak egyetlen szerelme volt a vas-

uti resti és ennek a hálátlan szerelmesnek köszönhetően azt is, hogy az évek elmúltak felelte, anélkül, hogy férjhez ment volna. Lonci kisasszony naponta többször, mindannyiszor, alányszor vonatok érkeztek, más-más férfiakat látott, elegáns urakat, diplomatákat és mű-
vészeket, szélhámosokat és globeitrottereket, ügynő-
ket és arisztokratákat, nagyvilági férfiakat, akik né-
hány percre felkeresték magányában. Ezek az idegen férfiak ugyan nem is vettek tudomást Lonci kis-
asszonyról, de ő mégis a magáénak képzelte őket, azokra a rövid fölörákra, amíg az étterem asztalainál foglal-
tak helyet, az ő vendégei voltak valamennyien, messzi-
ről jött és távoli országokba siető, drága férfi-vendé-
gek. És Lonci kisasszony egyoldalú, futó ismeretsége-
ket kötött, majdnem mindig úgy, hogy a másik, a férfi nem is tudott erről. De ez nem is volt fontos Lonci kisasszonynak, őt ez is kielégítette, voltak titkos ideál-
jai és félve őrzött emlékek és úgy válogatott az idegen férfiak között, mint a primadonna ruhatarának dus kincsei között, mintha mind rendelkezésére állna, csak ki kellene nyújtani értékét a kezét.

Ezeknek az idegen ábránd-férfiaknak a kedvéért aztán Lonci kisasszony megelégedezett az igaziakról, azokról, akik a kis mezővároskában éltek. Darabos, műveletlen, rosszul öltözött emberek voltak ezek a pá-
risi urakhoz és más nagyvilági gavallérokhöz hason-
lítva és Lonci kisasszony nem egy kérését utasította vissza fiatalabb éveiben az egyszer látott, gyorsan odébbálló idegen férfiak kedvéért. Stengl ur értelme-
lenül csóválta a fejét, amikor Lonci kisasszony egy-
egy kérését kikoszorazott és a derék vendéglős sehogy-
sem tudta megérteni, hogy miért nem jó a lányának egy derék iparos, vagy kereskedő. Akkor meg komoly családi jelenetek is voltak Stengléknél, amikor Lonci a cukorgyári könyvelőt is visszautasította, mert Stengl urnak ez a komoly, takarékos és jóízűtől fiatallember különösen tetszett és szívesen fogadta volna vejének. Az évek során azonban Stengl ur is belenyugodott kénytelen-kelletlen a változhatatlanba, hogy Lonci kisasszony nem akar férjhez menni, a kérék is elma-
radtak és Lonci kisasszony lassan fonyadt, mint a virág, amelyet nem ér sem eső, sem napsütés.

Lonci kisasszonyból vénlány lett és minél inkább multak az évek, annál jobban ragaszkodott a restihez. Ott ült a kasszánál, amikor a vonatok beérkeztek, vagy fel-alá sétált a perrenon megterített asztalok között, mint valami basa, aki háremének rejte őrzött asszo-
nyai felett uralkodik. Lonci kisasszony, szegény, min-
den meddő szeretetét, minden lappogó gyöngédségét, minden asszonyi melegét ezekre az idegen férfiakra pa-
zarolta. Ha tetszett neki egy utas, féltő gondallal ügyelt a konyhában arra, hogy a legjobb adagot kapja, vagy ha a pincér késett, maga nyugtatta meg pár szóval az ideges vendéget. Ez volt mindössze a közvetlen érint-
kezése a restiben megforduló férfiakkal, akik ilyenkor olyasfélével gondoltak, hogy Lonci kisasszony egész ügyesen vezeti az üzletet és egy futó »köszönöm-
mel hálálták meg a gondoskodását. De többet aztán nem is vettek tudomást Lonci kisasszonyról, aki maga is olyan volt, mint az állomás, amelyhez hozzátartozott, kényszerű, néhány perces megállóhely csupán, ahol kénytelenül töltötték rövid időt, aztán boldogan, fel-
szabadulva továbbsiettek...

IV.

Egy nagy és diszes dobozt őrzött Lonci kis-
asszony félve és ebben rejtegette régi futó szerelmeinek furesa emlékeit. Mint a kacér szép asszony, aki régi szerelmesleveleket vagy hajfürtöket, verseket, vagy forró vallomásokat őriz, úgy rejtegette Lonci kisasszony ezeket a furesa emlékeket. Egy papír-szal-
vétá, amelybe az imádozt férfi valamikor a száját tö-
rölte, számológépdula, amelyre a szórakozott utas va-
lamit rajzolt, sietés közben az asztalon felejtett ciga-
retta-zipka, ezek voltak a furesa emlékek, amelyek Lonci kisasszony dobozában évek óta összegyűltek. Óvatosan kellett ezeket az értéktelen tárgyakat az asz-
talokról a maga számára megmenteni, hogy ne lássa senki, mert biztosan kinevetnék volna. Amikor magá-
nyos esteken a szobájába zárkozva turkált az ócska lim-lomok között, csak néhány emlék juttatta eszébe a férfit, a legtöbbet azonban már nem is tudta emléke-
zetébe idézni, hiszen csak néhány percig sodródott a közelébe a férfi, akinek emlékeit egy egész életre meg akarta őrizni.

Egy szál összeszáradt piros szegfűt őrzött Lonci kisasszony a legnagyobb szeretettel. A férfiak, akik egynéhány percre örömet loptak egyhangu életébe, kö-
dös képen olvadtak össze az emlékezés tükrében, de ennek a piros szegfűnek a viselőjét úgy látta maga előtt Lonci kisasszony, mintha csak tegnap nyújtotta volna feléje a virágot. Ez volt az egyetlen emléke, amit nem úgy kellett elcsennie a takarításra váró asz-
talról, az egyetlen emléktárgya, amit kapott. Magas, barnaarcu, feketeszemű férfi volt, évekkel ezelőtt járt a restiben egyszer és Lonci kisasszonynak annyira megtetszett, hogy maga szolgálta ki. A férfi néhány kedves szót mondott neki és mielőtt beszült a vonatba, mosolyogva vette ki gomblyukából a piros szegfűt és odaadta neki. Lonci kisasszony, talán azért, mert nem emlékezett el ilyen figyelmességekkel, talán mert olyan mélytűzű szeme volt a férfinak, azóta mindig ezt a levéget kereste az utasok nyüzsgő áradatában. Nem tudta, hogy kicsoda, nem is sejtette, hogy hol van az otthona, de úgy várta évek óta, beteges vágygal és

görcsös reménykedéssel, mint valami mesebeli herceget. Tudja, hogy el kell jönnie megegyezni, neki az utasok utasának, a legkülönb férfinek, el kell jönnie hozzá, vagy érte, ezt nem tudta biztosan, csak sejtélesen érezte, hogy ennek a férfinek még fontos szerepe lesz az életében...

A férfiak jöttek-mentek a kis vasúti restiben. Lonci kisasszony mese-birodalmában, de ez az egy azóta nem tért vissza. Lonci kisasszony továbbra is kötötte a futólábas, egyoldalú ismeretségeket és tíz perces árva kis szerelmeket, de a szívében hű maradt ehhez az egyhez, aki egyszer piros szegfűvel ajándékozta meg.

V.

Ezen az őszi estén, amikor a kis resti percek alatt megtelt a beérkezett vonatok utasaival, megtörtént a régvárt csoda. A piros szegfűs férfi, az álmok lovagja ott ült az egyik asztalnál. Lonci kisasszony a torkában érezte a szíve dobogását, az ajka kiszáradt az izgalmától és árva vénlány-teste remegett. Odaféltogott a férfi asztalához és barátságosan köszönt. A férfi szórakozottan viszonzta az üdvözlést, anélkül, hogy felnézett volna az asztalon fekvő menetrendből. Lonci kisasszony el sem tudta volna képzelni, hogy álmának hercege, akire a napnak minden órájában gondolt és akire a legnagyobb tömegben is azonnal rátalált volna, nem ismeri meg.

Most... most meg kell történni a csodának... gondolta Lonci kisasszony. Az élete most változáshoz ér, most nem hagyja megint elrohogni maga mellett az életet, amelyet mindig csak percekig kapott alamizsnaként idegen és közömbös emberektől. Most megragadja a boldogságot és nem engedi el, most egyszer boldog és szerelmes akar lenni ő is, utazni akar ezzel a férfivel, mint más asszonyok, akiket naponta látott férfiak oldalán, szeretni akar és azt kívánja, hogy 5t is szeressék... Lázás ajkai már a szavakat keresték, hogy a régi emléket felidézze, de még mielőtt megszólalhatott volna, hallotta, hogy a férfi megkérdezi a pincértől:

— A Simplonnal jöttem és a gyorsral utazom tovább. Mennyi időm van még?

— A gyorsvonat egy félórát késik — felelte a fizetőpincér.

A férfi szórakozottan az órájára nézett.

— Kérem, tartsák fenn ezt az asztalt, mindjárt visszajövök — mondotta. — Addig itt hagyom a kabátomat.

Lonci kisasszony sóhajtva nézett a férfi után, aki a perrón forgatagában tűnt el. Jó is, hogy pár perc ideje van, most legalább meggondolhatja, addig, amíg visszajön, hogy miképpen szólítsa meg és mit mondjon neki. Hátha mégsem ismerte meg a férfi mindjárt?... És Lonci kisasszony szerelmes, gyöngéd szavakon törte a fejét, amelyeket még sohasem mondott és amiket most akart először kimondani...

A következő percben azonban Lonci kisasszony lábai a földre gyökereztek és ájul rémülettel nézte a visszatérő férfit. Egy nő jött vele karbaölvé, fiatal, tüneményes szépségű nő. A férfi szerelmesen nézte a hódító, nagyvilági nőt és udvariasan tette eléje a székét.

— Van még egy félóránk... Gondoltam, addig maga is elhete valamit kedves...

Lonci kisasszonnyal forgott a világ. Hiszen őt megcsalták, csunyán, aljasul becsapták az egész életén keresztül... villant át az agyán... talán ki is nevettek. Réveteg tekintete a tükörre esett és csunya, felduadt arcú vénlány vigyorgott kajánul a szemébe. És az a másik ott, az az asszony, aki elrabolta az álmait, szép és fiatal és boldog... Lonci kisasszony úgy érezte, hogy a fájdalom, amely összeszorította a szívet, amelyben benne sirt egész elmúlt életének céltalansága, meddő vénlányosságának minden szomorúsága, elveszi az eszét. Fátyolos szemekkel nézett körül a restiben, amelyet annyira szeretett és amely eddig az életet jelentette számára. Némán bucsuzott ettől a hangos, nyüzsgő élettől, amely eddig nagyvárosi színeket és kis szépséget adott kietlen magányában... Bucsuzott az egész élettől, amely most már céltalannak látszott... Hűtelemek lettek hozzá a resti vendégek, most már tudta, bizonyosan tudta, hogy valamennyire liába pazarolta a szeretetét. Elpocsékolta az egész életét, amelynek most már nincs többé célja és értelme... Könnyes bucsút vett Lonci kisasszony az élettől és ott a kasszában, ahol ma este ült utoljára, csöndesen felzokogott...

Künn egy vonat füttye hangzott élesen és a férfi idegesen hívta a főpincért.

bonyodalom, sőt 1854-ben nagy érdemei elismerésül a »grande naturalisation«-ban részesült és mint külföldinek megengedték az orvosi gyakorlatot. Etéren híhetetlen népszerűsége tett szert, úgyhogy a politikai, irodalmi, tudós- és művészvilág legjelesebbjei, mint a két Dumas, Chopin, Alphonse Daudet, George Sand, Ambroise Thomas, Balzac, Lamartine, Gambetta, Liszt Ferenc, Emilie Olivier, Heine és mások voltak állandó paciensei. Heine 1851-ben a rendkívül alacsony növésű dr. Grubyról ezeket írta: »Minden bajnál az ember a legkisebbet választja és az én orvosom olyan kicsiny, hogy majdnem azt mondhatnám, hogy nincs is orvosom«.

Gruby a Tuileriákban is bejáratos volt, ahova minden komolyabb megbetegedéshez elhívták. Betegjei sorában azonban sok képviselő, szenátor, diplomata, arisztokrata tartozott. Paciensei istentették és művészbetegei több alkotásukat neki ajánlották. Ő volt a második császárság »dédelgetett kedvence«. Ő állapította meg, hogy Heine, akihez konziliumra hívták, hátgerinc-sorvadásban szenved. Amikor dr. Gruby megvizsgálta a beteg Heimet, hogy még sokáig fog élni, az ugyanosan felelte: »De legalább ne mondja ezt meg a feleségemnek«.

Órákig vizsgálta a betegeit, akiket minden élet-körülményre nézve megkérdezett, hogy aztán pontos diagnózist tudjon mondani. Nemcsak gyógytanácsokat adott, de a lakásberendezésre, öltözködéssre, ágyra vonatkozólag is utbaigatásokat adott. Gyógyszereket ritkán írt, főleg aromatikum preparátumokat rendelt. Ő volt az első egyike, aki betegeit pszichoanalitikus szempontból megvizsgálta és legfőbb erőssége szavainak és orvosi tanácsainak szuggesztív erejében volt. Orvosi tanácsai azonban különösképp és bizarrak voltak és nem lehet csodálkozni azon, hogy kartársai emiatt kigunyolták. Főspecialitása az emésztési szervek betegségeinek gyógyítása, az anyagcsere elősegítése és a neurasthenia gyógykezelése volt. Különösképp orvosi tanácsai például ilyenek voltak: Elrendelte, hogy valamelyik beteg minden nap a Bastilletől a Madeleine-ig sétáljon és minden hatvannyolcadik lépésnél morszoljon szét egy szőlőmagot a fogai között. Vagy egy másik betegnek azt rendelte, hogy naponta háromszor hét és fél percig, az ebédlő asztalon törzsmozdulatokat végezzen, vagy egyen a beteg minden este két nyers tojást, amelyet negyvenhét sószemmel hirtelen meg, vagy álljon naponta többször a fejére és percekig fusson négykézláb, vagy minden étkezés után a beteg 580 lépést tegyen a szoba szélességében és 2010 lépést a szoba hosszúságában. Egy vérszegény leánynak azt rendelte, hogy mindennap éjjel akasszon ágya fölé egy nyers sonkát és nyitott ablaknál aludjon. Egy neurastheniának azt ajánlotta, hogy az ötödik emeleten béreljen lakást és minden szobáját zöld tapétával borítsa. Négy hét múlva a paciens meggyógyult.

Alekszander Dumasnak azt rendelte, mert álmatlanságról panaszkodott, hogy a Szt. Lazare pályaudvarról a 4.40 órás vonattal utazzon Versaillesbe és vissza. Dumas ezt örültséggel mondotta és felháborodva elment. Pár nappal később véletlenül a pályaudvar közelében volt, eszébe jutott Gruby és tréfából beült a vonatba. Versaillesba utazott és amikor onnan vonaton visszatért, olyan mélyen aludt, hogy a kalauznak kellett álmából felrázni.

Dr. Gruby gazdag betegektől néha fantasztikusan magas orvosi díjakat kért, másfelől szégyen betegeket, nemcsak ingyen kezelte és számukra külön rendelő órát adott, de ingyenes orvosságokkal, sőt nagyobbösszegű ajándékokkal is látta el őket. Jótékony cselokra nagy összegeket áldozott és nagyösszegű alapítványokat létesített. Dr. Gruby külföldben minden tekintetben külön volt, agglögény maradt, nehogy a családi élet elvonja idejét a tudományos munkától.

Amikor az angol királynő megbetegedett, dr. Grubyt Londonba hívták, ahol megmondotta a királynőnek: — Felségednek az a baja, hogy túl sokat eszik.

Saját tervei szerint építtetett magának egy kocsi, amelynek nem voltak oldalablakai, hanem felülől kapta világosságát. Ebben a csukott kocsiiban íróasztal, kis könyvtár volt és ebben a kocsiiban látogatta betegeit. Néha-néha, hogy megtudja, hogy merre jár, kidugta a fejét a kocsi tetején. Annyira szerette ezt a kocsit, hogy amikor az angol királynőhöz hívták, kikötötte magának, hogy azt a kocsit magával vihesse. Állandóan fezbén járt.

Lakásán a legnagyobb rendtelenség volt. Az asztalok, pamlagok, székek, padló tele volt könyvekkel, míg más székeken aszaltzilva volt felhalmozva, a szoba szögletekben emberi és állati csontvázak, egyes asztalokon exotikus növények, amelyeket állandóan öntözött. Hálószobájában még régi hűsleges szolgálát sem engedte be és az ebédet is csak az ajtóreszen át adhatták be neki. Soha senki a szobájába nem léphetett. 1839-ben március végén nyolcvankilencedik életévében halt meg. Huszonnégy óráig nem hagyta el párisi lakásának hálószobáját, mire hűsleges szolgálója rendőrséggel nyitatta fel az ajtót és amikor beléptek a szobába dr. Grubyt a földön holtan találták. Végelgyengülésben halt meg.

A francia és a világsajtó melegen parentálta el a tudóst. A párisi Figaro azt írta, hogy Grubyyal egy kiváló tudós tűnt el, aki Empedoklész mintájára nem akart meghalni, csak el akart tűnni.

Dr. Grubynak a Bácskában és Noviszádon közel rokonai élnek, akik kegyelettel őrzik a tudós emléket.

Major József

Egy bácskai orvos használta először a vattát a sebészetben

Hogyan lett a kiskéri orvosból az angol királynő, Dumas, Chopin, Balzac Liszt, Heine kezelőorvosa?

Néhány nap múlva lesz harminc éve annak, hogy dr. Gruby Dávid, a nemzetközi hírnevű orvostudós, a kiskéri zsidó kereskedő Párisba elszakadt zseni-fia Párisban meghalt. Dr. Gruby Dávid korának egyik legnagyobb tudósa volt, aki nemcsak Páris legkeresettebb orvosa, de királyi udvarok, neves tudósok, politikusok kezelő orvosa volt és az orvosirodalom terén is maradandóbecsű felfedezései hallhatatlanságot biztosítottak számára.

Dr. Gruby Dávid Ferenc, a bácskai Kiskéren 1810 augusztus huszadikán született. Apja szatócs volt, és mert apjának, Gruby Mendel Menachemnek kilenc gyermeke volt, nem költöztetett tanításukra annyit, hogy legtehetségesebb fiának, Dávidnak tanítását kis jövedelméből fedezhette volna. Gruby Dávid már gyermekkorában tanúságot tett rendkívüli képességeiről és kiváló hajlamairól. Apja a mezőgazdaságban akarta foglalkoztatni, de a kisfiu inkább a könyveket bujta. Ez nem tetszett az apjának, sem mostoha anyjának és ötven krajcárral világáig bocsájtották. Gruby Dávid gyalogszerrel indult el Kiskérről Pestre és utközben mezei munkával tartotta fenn magát, Pesten ellátás ellenében egy zsidó kifőzdében valamilyen állást vállalt. A piarista gimnáziumba azonban zsidó volta miatt nem vették fel. Hogy tudásszomját mégis kielégítse, az akkor tízéves Gruby Dávid belopódzott a piarista gimnázium folyosójára és a fülét a tantermek ajtárára téve, a folyosóról hallgatta az előadásokat. Egy napon az egyik piarista tanár tettenérte az ajtón hallgatódzó Gruby Dávidot és meghatottan, saját felelősségére megengedte, hogy a gimnázium tanulói sorába lépessen.

A kis Dávid feltűnésteltető előmenetelt tanusított. Óraadással sikerült magát fenntartani és a pesti piarista gimnáziumot kitűnéssel elvégezni. Ezután az orvosegyetemre iratkozott, majd Pestről a híres bécsi orvosegyetemre került, ahol azonban nagy nélkülözéssel küzdött. Már egyetemi hallgató korában, nagy nyomora ellenére, fizikai és kémiai kísérletekkel foglalkozott és kis lakószobájában berendezett laboratóriumának fenntartására adósságokba keveredett. Gyakori eset volt, hogy végrehajtásokkal zaklatták. Ryenkor Gruby Dávid klorgázzal riasztotta el kellemetlen vendégét, a végrehajtót. A fiatal Gruby Dávid mellett, hogy késő éjjel beleyülő kísérletekkel és tanulással foglalkozott, időt tudott szakítani szórakozásoknak is és mint kitűnő keringőtáncos volt ismeretes. Kedvenc tanulmánya az anatomia volt és előszeretettel foglalkozott a mikroszkópiával.

1839 március 18-án Béciben doktorrá avatták,

röviddel rá a bécsi egyetem sebészeti osztályán alkalmazták, mint sebészgyakornokot, ami ritka kitüntetés volt, mert ő volt az egyetlen zsidó, aki ezt akkor elérhette.

Dr. Gruby Dávid külföldi orvosok számára anatómiai-fiziológiai tanfolyamokat tartott és latin nyelvű tudományos munkákat írt, amelyek olyan feltűnést keltettek, hogy a bécsi egyetemen rendkívüli tanári állást kínáltak fel neki, azzal a feltétellel, hogy kikeresztelkedik. Dr. Gruby visszautasította az ajánlatot és egy Bécsben átutazóban levő világhírű francia egyetemi tanár tanácsára 1841-ben Párisba ment. Eleinte sok nehézségekkel kellett megbirkóznia, de erős akaratával és vasszorgalmával leküzdötte azokat. Párisban körházakban működött és az egyik leghíresebb párisi körház reá bízta egyik osztályának vezetését. Párisban anatómiai-mikroszkopiai, fiziológiai és patológiai tanfolyamokat tartott, amelyek nemzetközi hírnévre tettek szert, úgyhogy később világhírűvé lett tudósok látogatták ezeket a tanfolyamokat.

Ebben az időben korszakalkotó felfedezéseket is tett, így többek között különböző bőrbetegségek okozóit fedezte fel, amelyeket csak szerénysége miatt nem neveztek el róla, sőt maga nevezte el azokat más és más nevekkel. Etéren való felfedezései új korszakot nyitottak nemcsak a dermatológiában, hanem az egész orvostudományban.

Legnagyobb jelentőségű felfedezése azonban kétségtelenül az volt, amely a vattát első ízben alkalmazta a sebészetben. Addig a sebésztudomány más eszközöket használt erre a célra és 1859-ben ő ajánlotta első ízben egy bécsi orvosi szaklapban a vatta használatát. Behatóan foglalkozott az összehasonlító anatómiával és munkái több nyelven jelentek meg. Kloroformmal és aetherrel való összehasonlító kísérletei, nemkülömben nagy jelentőségűek voltak.

A harmincegyéves dr. Gruby Dávid 1848-ban Pestre jött, hogy résztvegyen a magyar szabadságharcban. Annak befejezése után kizárólag az orvosi gyakorlatnak élt. Fizikai és kémiai kísérletein kívül állatokkal is kísérletezett, ezenfelül párisi rendelője mellett laboratóriumot rendezett be magának, amely egy csillagvizsgálóval volt ellátva.

Egy éjjel halálos beteghez hívták, akinek betegsége mellett az volt még a baja, hogy rossz orvos kezelte. Dr. Gruby valamit rendelt a halálos betegnek, aki meggyógyult. A beteg kezelőorvosa feljelentette Grubyt, hogy miot külföldi orvos nincs joga orvosi gyakorlatot folytatni, de világhírű francia professorok közbenjárására elismult a feljelentésből származott

SZENZÁCIÓ

Jelenet

Irta: Magyary Domokos

SZEMÉLYEK:

Rosenfeld
Weisz
Galambosné
I. asszony
II. asszony

(Szin uccarészlet, balról ház kiskapujával, középben pad, Rosenfeld a padon ül és újságot olvas. Jobbról jön Weisz.)

WEISZ: Rosenfeld! Magát is lehet látni?

ROSENFELD: Mostanába engem inkább olvasni lehet, mint látni... Hát maga?

WEISZ: Mióta a Grünbaumtól repültünk, azóta nem is láttam. Mi az ott hagyta már a rövidúrut?... Mibe utazik most?

ROSENFELD: Hogy lehet ilyent kérdezni. Maga nem olvas újságot? Pedig a múlt héten is benne volt a nevem... Akarja látni? (Benyúl a belső zsebébe.)

WEISZ: Na?! Tudja, hogy én undorodom a törvénytörési rovatról... Dehát talán csak nem?... Sikasz...?

ROSENFELD: De hülye maga. Hát mit tételez fel rólam? Hogy én? Vegye tudomásul, hogy én nem... Hanem igenis pályát választottam. Tudja az úgy van, hogy akiben tehetség van, abból előbb-utóbb kitört.

WEISZ: Kitört? Azt akarja mondani, hogy magából kitört?

ROSENFELD: Mint egy vulkán.

WEISZ: A tehetség?

ROSENFELD: Hát mi más. Persze, hogy a tehetség. Látja megérti maga, csak kétszer kell mondani. Kicsit lassan mozog az esze.

WEISZ: Szóval kitört... És ezért kellett pályát választani?

ROSENFELD: Mit gondol, hogy majd a rövidúru szakmában fogom kamatoztatni? Olyan pályára léptem, ahol a tehetségem érvényesül...

WEISZ: Ugy látom, hogy úszorakamatot számított utána, ha már is bekekerült az újságba.

ROSENFELD: Pardon... Az újsághoz. Mert most már újságró vagyok.

WEISZ: Na ne mondja? Ki hitte volna? De én mindig is mondtam a Glücknek, hogy meglásd a Rosenfeldből még lesz valami... Ismeri a Glücköt? Tudja az a víznyelés. Most vele dolgozom... Csuda jó főnököm van, a Fleckenstein. Tudja milyen jóba vagyok vele... Már majdnem kártyázunk.

ROSENFELD: Ezt úgy gondolja, hogy maga már benne volna a partiban, csak még ő nincs. Mi?

WEISZ: Akár hiszi, akár nem, de borzasztóan jóba vagyunk. A múltkor is azt mondta, hogy hallja maga Weisz, maga az én jobb kezem.

ROSENFELD: Na ezzel nem sokat mond, mert a Fleckenstein balkezes. De hát hogy került bele az esernyős szakmába? Maga ahhoz nem ért.

WEISZ: Kitört.

ROSENFELD: A tehetség?

WEISZ: Nem. Az esernyőm nyelve, mire elmentem a Fleckensteinhez, hogy vegyek egy másikat. Az öreg nyomban a keblére ölelt... Erre ott ragadtam. Akarja látni a mustrát?... Nézze ez a fekete karcu nádszál, ugy hajlik, mint a nő a táncnál, direkte énekel, potom pénz, részletre házhoz szállítva, vagy ezt a csikosat, nézze ilyen csinosat hord a nagytatám már öt éve, én adtam el neki és még mindig meg van. Garantálom, hogy el sem lehet hagyni, olyankor szól. Nézze most is szinte megszólal, olyan ragyogó, kicsit széles, kicsit fényes, akár a lány olyan kényes. (Rosenfeld szöveget akart juttatni, de nem sikerült neki, végre Weisz nagyot futva abbahagyja.)

ROSENFELD: Nézze nekem hiába énekel, nekem dalolhat, engem nem paliz be.

WEISZ: Még ejtőernyővel is szolgálhatok... Van magának fogalma, hogy milyen praktikus egy ilyen ejtőernyő?

ROSENFELD: Elképzelem. Ha valahonnan kirugják, hogy a lába sem éri a földet, csak felnyitja a kollektiót és ki van csukva a könnyű testi sértés. Mi?

WEISZ: Erre még nem is gondoltam... de legközelebb kipróbálom. Rosenfeld maga valóban egy tehetséges ember.

ROSENFELD: Csak ne hizelegjen. Azt hiszem, hogy maga nem is ok nélkül undorodik a törvénytörési rovatról. Hiába hizeleg és hiába undorodik, én ugye tussolok, nálam nincs tussolás, mint a Petsauer-nél, nálam csak purifikálás létezik.

WEISZ: Hogy kiművelte magát.

ROSENFELD: Ez csak természetes, de hát akinek tehetsége van, annál az ilyesmik könnyen megy...

WEISZ: Az jó. Annak nem is kell gondolkozni.

ROSENFELD: Na, néha, néha nem árt. Mondjuk évés előtt egy félórát.

WEISZ: Ajaj? Volt idő, amikor én évés előtt tovább is gondolkoztam... azon, hogy miből is fogok ebédelni.

ROSENFELD: Le kell kopognom, hogy nekem

ilyen gondjaim már nincsenek... Most máson kell törönnöm a fejem. Például épp egy félórát gondolkodom azon, hogy mit is jelent az a szó, hogy munka görögül. Sehogy sem jut az eszembe.

WEISZ: Az a szó hogy munka?... Görögül?... Héherül nem jó?... Várjon csak...

ROSENFELD: Mit anzárol itt? Talán csak nem azt akarja mondani, hogy maga tudja?

WEISZ: Ne zavarjon ha gondolkodom... Igenis tudom... Os... Os... meg van már! Melos...!

ROSENFELD: Melos? Honnan tudja, hogy melos? Maga ilyesmit nem szokott tudni?

WEISZ: Hát nem hallotta még maga, amikor azt mondják, hogy melozni? Ez cejt görög kifejezés... Én melozok, te melozol, ő meloz... Látja? Meloz. Még ragozom is.

ROSENFELD: Nem ragozza, hanem deklinálja...

WEISZ: Nekem így is jó... Kérdezzen még... milyen rovatot is vezet, hátha ahhoz is értek (nagyon henevél).

ROSENFELD: Legutóbb a legújabb rovatot veztettem, most pedig csak szenzációkban utazom, azonkívül a helyreigazítás rovat is az enyém. Ez a kettő ugyanis szorosan összetartozik... Tudja kiváló szímatom van... Minden szenzációt megérezek...

WEISZ: A helyreigazítást nem?

ROSENFELD:... Minden szenzációt... elég, ha valaki elejt egy szót...

WEISZ: Akkor maga felveszi.

ROSENFELD: Igen, felveszem a fonalat...

(Ebben a pillanatban kilépnek a kiskapun Galambosné, I. asszony és II. asszony.)

I. ASSZONY: Ó... Ó... Ó...

II. ASSZONY: Ó... Ó... Ó...

GALAMBOSNÉ: Ugy bizon' elrabolták...

ROSENFELD (ez a szó megüti a fülét) Elrabolták.

WEISZ: Ugyan kit?

ROSENFELD: Majd én megtudom. (Odalép az asszonyokhoz) Baj van, baj van Rebeca néni?

GALAMBOSNÉ: (rábámul) Galambosné vagyok kérem alássan, nem Rebeca néni. Galambos Jánosné.

ROSENFELD: Nem tesz semmit... Hát elrabolták Weisz: Ezt így kell?

GALAMBOSNÉ: Hát bizon' elvitte az a gonosz. Csak tudnám, hogy jól bánik vele...

ROSENFELD (oda sem figyel, hanem előveszi a noteszt és jegyezi.) De hát mikor?

WEISZ: Hol?

GALAMBOSNÉ: Hát tegnap. Ezt se gondoltuk volna az öreggel. Olyan hirtelen jött, hogy még... Kocsin vitték el... kocsin a lelketem... De mit érdekl az az urat?

ROSENFELD: Mondja csak néni, engem minden érdekel.

WEISZ: Engem is, de még hogy, holnap megveszem az összes újságokat...

GALAMBOSNÉ: Hát az úgy volt, tudja, hogy észre vettük mi, hogy valami készül, de hogy ilyen hirtelenben...

ROSENFELD: Persze egy-kettőre. Mielőtt megakadályozhatták volna. És csak a leányt? Pént nem?

GALAMBOSNÉ: Dehogynem, dehogynem, pént is. Követelte. Anélkül nem ment volna. Ezerötszázat, amit összeszóróltunk a dísznökből... meg azt a sok ruhát. Tudom jól járt vele. (Weisz ezalatt térdhívja a két asszonyt és mutogatni kezdi a kollektióját.)

ROSENFELD: Na és maguk mit csináltak? Hagyták? Nem tudták megakadályozni?

GALAMBOSNÉ: Próbálta az uram, eleinte ellenkezett, de aztán látta, hogy nem megy, hát hagyta.

ROSENFELD: Mi nem megy?

GALAMBOSNÉ: Hát az ellenkezés. Így aztán bekötötték a fejét.

ROSENFELD: A szemét...

GALAMBOSNÉ: Nem. A fejét.

ROSENFELD: Rettenetes. Megkötötték... Mondja csak tovább... mit csinált a leánya? Hogy is hívják?

GALAMBOSNÉ: Marinak a lelkem. Bizon' riva fakadt, amikor a kocsiba ült.

ROSENFELD: Már amikor elhurcolták.

GALAMBOSNÉ: Igen, amikor hurcolták.

ROSENFELD: Rendőr volt?

GALAMBOSNÉ: Hát hogy a fiam is rendőrkötőna a városban, elhívta egy-két cimboráját. Itt is vótak hajnalig.

ROSENFELD: Hajnalig nyomoztak: És a szomszédok látták... Nem ismerték azt az embert?

GALAMBOSNÉ: Akad egy-kettő aki ismeri. De miket írkal maga abba?

ROSENFELD: Megírom az újságba.

GALAMBOSNÉ: Az újságba? Hát abbizon' jó lesz. Hadd tudja meg mindenki. Az uram is akarta, de gonduta az is pénzbe kerül, mer' hogy így is sokba vaa.

ROSENFELD: Idegsokkba... Nagyszerű... azaz, hogy rémes... Hát bizony, bizony nagy csapás... (Weiszhez) Látja? Ez a szenzáció... Vakmerő leányrablás a Citrom uccában... Idegsokkot kapott a szerencsétlen apa... Felismerték a tetteseket... Ugy-e

ilyen hangzatos címek? Most rohanok, mert a nyomdába kell már a kézirat... (EL)

WEISZ (közelebb lép Galambosnéhoz): Mondja néni, tényleg elrabolták?

GALAMBOSNÉ: Kit?

WEISZ: Hát a leányt.

GALAMBOSNÉ: A nyavalyát. Férjhez ment, mert már küszöbön a kereszélő.

(Függöny.)

Pofon

— Egy emlékiratból —

... Esti társaságban, mely csupa hasonszőrű, husz-éves fickókból állott, nem egyszer előfordult az is, hogy valakit hirtelen, minden ok nélkül pofon akartak vágni, csak azért, hogy élvezzék a gyorsan támadt drámai helyzetet s mintegy kísérletezzenek vele. Ezen az ötleten, melyet sem unak, sem elcsésnek nem lehet nevezni, órák hosszat mulattak, anélkül, hogy egyetlenegyszer is megvalósították volna, mert a gyáva, édes ábrándozás teljesen kielégítette őket s a kivétel az elképzeléshez mérve számukra már halvány, érdektelen lett volna.

Bárhol, bármikor felöltött bennük ez a csiklandó gondolat. A színházak nézőterén éppúgy, mint az utcán, vagy a villamoson, korareggel, télen éppúgy, mint késő este, nyáron. Még jókedvűktől se férgött. Megesett, hogy kétségbesetten gubhasztottak kávéházi törzsasztaluknál, a pénztelenségük, a szerelmi csalódásuk miatt, vagy komoly kérdésekről vitáztak, mely mindnyájukat egyformán érdekelte s ekkor valamelyikük fölvetette az izgatató lehetőséget, hogy okvetlenül nyakon kellene már csapni valakit, ami által nemcsak az ő sorsa változnék meg, hanem az övék is. Mindenekelőtt az anyagi föltételeket beszélték meg, hogy ki mennyiért lenne hajlandó a merénylőre. Aztán szakértő szemmel vizsgálták az anyagot.

Azok, akik a kávéházban ültek, egyszerre valamennyien vizsgáló jelöltéknek tesztettek, egy szépségverseny résztvevőinek, a döntőbírók előtt. Türelmesen várták végzetüket. De a selejtezés, latolgatás sok időt vett igénybe. A feltűnően ellenszenveseket s azokat, akiket félig-meddig ismertek, azonnal visszavetették. Mindig az volt a cél, hogy a támadás az ő számukra teljesen indokolatlan legyen, az illető számára pedig teljesen érthetetlen, megmagyarázhatatlan, úgy-ahogy az első másodpercokban egy irtózatossá felreértésre gondoljon s inkább az ámulattól dermedjen meg, mint attól a váratlanul érkező, dörgedelmes pofontól, amelytől csillagot szór a szemé és elbicsaklik, kifecsközik az alkarcájára. Választásuk rendszerint tekintélyes urakra esett, akik feleségük, leányaik, fiaik nyájas körében tanúzták ott, szelíden és elégedetten szivarozgatva. Máskor kiválasztották az erőseket, az izmosokat, a vérmeseket, az ingerlékenyeket, akiknek villogó szeméről látszott, hogy nem ismerik a tréfát, hogy támadójukat egy székkel vernék agyon, hogy egyszerűen letepernék a földre és kítaposnák a belét. Ez volt az érdekesebb, a kéjesebb, a tartalmasabb élvezet.

Miután végképp döntöttek az áldozat személye felől, tisztázták egyetmást. Kijelölték, hogy melyikük hajlja végre a tervet és miként. Néha a férfias elintézés mellett foglaltak állást: odalépni az asztalához, végigmérni s minden tekintőre nélkül arcú ütni. Néha az alias orvátmadás eszméje diadalmaszkodott: hátulról a tarkójára mérni, visszakézézhől, egy olyan pofont, hogy menten leforduljon a székről. Ettől a pillanattól kezdve az áldozat minden tette minden mozdulata, akármit is csinált, ellenállhatatlanul nevelőséges volt, ha semmit se sejtett, akkor tájékozatlansága röhögötte meg őket, de többnyire észrevett valamit. Mind gyakrabban feléjük pillantgatott, kihívóan, vagy könyörögve, talán nárbajszókat, talán békekötéseket akart már küldeni hozzájuk, majd izgett-mozgott, fizetett, indult. Eltávozóban nem egy üdvözölte is őket, holmi leírhatatlanul zavart és tévóta taglejtéssel.

Évek múlva többször találkoztak az utcán ilyen áldozatokkal. Azóta régen elfelejtették őket. Tünődve álltak meg s azon töprengtek, honnan ismerhetik. Nem jöttek rá. De megérezték, hogy valami villamoság sugárzik belőlük, egy hűvös kapcsolat, melyet valamikor hetyre, könyörtelen, játszi ifjuságuk teremtett. Estéit és cimboráit egyelőre ők fűzték össze a felnőttek komoly, dolgozó társadalmával. Ezek voltak az ő lelki tokonai...

Kosztolányi Dezső.

**A BÁCSMEGYEI
NAPLÓ-RA**
bármelyik naptól kezdve
lehet előfizetni s az
előfizető részestül a
könyvkedvezményekben

Kigyógyították a barátomat

Irta: Vidor Imre

Szelid, szemérmes, szük- és halkszavu szöke fiatalember volt a barátom. Ezek a tulajdonságok — a szökése kivételével — még fokozódtak, ha nők társaságában volt. Ilyenkor egészen gyáva és nevéstesen félszeggé lett. Valahogy azután vagy maga rájött, vagy mások világosították fel, hogy a viselkedése valami lelki rendellenességre mutat és betegségi tünet. Ha nem tesz valamit ellene, még majd a pályáját is kedvezőtlenül zavarhatja, mert ügyvéd létére a boldogulása nagy részben azoktól a külső megjelenési formáktól is függ, amelyeket együtt közönségesen felépésnek neveznek. Pszichoanalitikus módszerrel azonban nagyon könnyen lehet ezen a bajon segíteni. Nagyon egyszerű a dolog. Megkeresik a rendellenes viselkedés okát és azt megszüntetik. Mert ugye ha az ok megszűnik, az okozat automatikusan elcsúsz. Ez csak egyszerű és érthető! Csak épen meg kell próbálni.

Igy történt, hogy a barátom úgy félőre eltűnt a szemhatárból. Csak annyit hallottam róla, hogy kezelés alatt áll. Magam is kíváncsi voltam, hogyan fogják átfómálni.

A múltkor aztán találkoztam vele. Még szöke volt ugyan, de egyébként külsejében teljesen megváltozott. Tülszögűt kiabált a kábaról, a járása harcias, minden mozdulata szinte hangos volt és már messzről erőlyesen hallóztam felém. Nagyon örültem ennyi változásnak és melegen gratuláltam a nagyszerű gyógyulási eredményhez.

— Igen — mondta a barátom — más emberré lettem. Ujjászülettem lelkileg és ezzel testileg is. Tudod, amíg azelőtt... izé...

Egy pillanatra elhallgatott, mintha gondolkodnék, majd megfogta a kabátom gombját és folytatta:

— Látnod, ez érdekes, hogy miért használtam most ezt a szót, hogy *szöke*. Bizonyára olyan gondolatot akarhattam szavakba formálni, amelynek a kijelentése ellen valami belső gátlás lépett fel cenzoznak és nem engedélyezte a kimondását. Erre a tudatalatti vétóra reflexszerűen védekezéssel előrántottam a mindentpótló izé szócikát. Ugye érdekes? De várj, hadd folytassam. Mit is akartam mondani? Látnod az a tudatalatti közlekedési rendőr az egész gondolatot megállította az utvonalon. De én most nem fogok engedelmkedni. A bennem felhalmozott energiával elleneszegülök a gátlásnak, megkeresem a gondolatomat és folytatom. Igej, látom, már tudom is. A betegségem idejéről akartam beszélni. Tudod, az ugy van, hogy az emberek a betegségekkel valami szegyenek érzik, restellik, hogy más előtt beszéljenek róla, innen a gátlás. De én kimondom, amit akartam. Hogy amíg beteg voltam, mindig úgy éreztem magamat, ha mással álltam szemben, mint a diák a tanárja, vagy a vádlott a vizsgálóbíró előtt. Mindig drukkoltam. Elraktározott gyerekkori lelki trauma. Amióta azonban kigyógyultam, ez a rossz érzésem teljesen megszűnt. Felszabadultam Élek!... De nézd csak, egész idő alatt a kabátod gombját fogom! Nem érdekes? Vajon miért? Talán tudatalatti érzésből védekezem az ellen, hogy tölem megszökhesse. Mert nagyon örülök, hogy találkozunk és szeretném, ha végighallgatnál és velem örülnél, hogy ilyen szépen kigyógyultam. Valószínű azonban, hogy itt is csecsemőkori élmények elevenednek meg bennem, talán a dadással kapcsolatosan, amelyek már a tudat alá kerültek. Majd ki fogom elemezni magamból.

— És a nők? — kérdeztem, hogy más irányba tereljem.

— A nők barátom? Minden rendben van. Tudod, azelőtt kiszáradt a torkom és nedves lett a kezem, ha velük kellett lennem. Most? Érzem, hogy férfi vagyok és értem, hogy a nemek nagyszerű összecsapásában a férfi a támadó fél és a nő csak a harc ingerének fokozása céljából védekezik a kellemes támadások ellen. Nősülésre azelőtt gondolni sem mertem, hideg verejték ütött ki rajtam, ha csak eszembe ötlött. Most komolyan folgalkozom a nősülés gondolatával. Tudom, hogy a családalapítás nemcsak kötelesség, de boldogság is. A családi boldogság. Milyen furcsa, hogy a magyar nyelven a család szó és a csal ige azonosak. Mintha közös töből fakadnának. Vajon mi csoda mélyreható okok dolgoztak itt, hogy ennek a két fogalomnak közös szava van? Erre csak analitikus uton lehetne rájönni, azt érdemes volna kiemelni...

Ismerős szép asszony jött felénk. Köszöntünk. A barátom utána bámult.

— Érdekes — mondta rövid idő múlva. — Most hogy utána néztem ennek az asszonynak, egészen világosan ez a szó rajzolódott ki a szemem előtt: *ringlő*. Vajon miért? Talán hogy olyan kívánatos, üde, mint friss ringlő, ami különben kedvence gyümölcsöm? Vagy talán a ringlő járása váltotta ki belőlem ezt a szót? Ringlő... ringlő? Vagy a bokszolók ringjére gondoltam? A kipárnázott rugalmas keztyűkre? És a ló?... Hát ez nagyon izgató. Boesáss meg, de ezt ki kell elemzennem. Utána sietek, talán ha beszéllek vele, kifürkészem.

Elrohant. Utána néztem. De nem a ringlő jutott az eszembe.

Barátom, amíg beteg volt, szelid, szemérmes,

szük- és halkszavu fiatalember volt. Mindenki szerette és nagyon rendes embernek ismerte. Amióta kigyógyult bajából, az volt az egyhangú vélemény róla, hogy bolond. Hamarosan megnősült családot alapított.

Azóta nem igen látom. Talán a felesége révén sikerül kiemelni, hogy a család és a család tövei miért közősek. Az asszony — ugy hallom — ebben a tekintetben elég tanulmányi anyagot nyújt neki.

Péter a halálba indul

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Ahogy a vézna kis emberke vezette sietős léptekkel a lányát, hátulról nézve úgy tetszett, mintha testvérek volnának. Az ember harmadik gimnazista, legjobb esetben negyedik, a leányka pedig négy esztendő.

Egymás kezét fogva haladtak gyorsan a forgatagban, ahol egymáson lépnek át a népek az érvényesülés harcában és sietnek, roppantul sietnek élni. Őket talán észre sem vette senki — hiszen anyyi apa viszi magával az apróságot! Azonban Tóth Péter úgy érezte mégis, hogy szigorú szemek merednek reá s büszke hangok harsognak a levegőben:

— Nini, Tóth Péter, a kifogástalan napidíjas, imhol sétálgat az őszi verőfényben, reggel kilenc órakor mikor a többiek megiesztített szorgalommal intézik a tekintetes alispáni hivatal fogalmazványait! Ejnye, ejnye Tóth Péter, ön, a példászerű mintakép kezd nagyagá válni!

Hát szó ami szó, reggel kilenc órakor még nem látták Tóth Pétert az uccán, de az intő beszédek is inkább csak elképzelték. Nem bántotta senki, nem törődtek vele, hogy merre tart, noha igazolásképpen szerette volna odaköltani az embereknek:

— Nem kell olyan szigorúan venni a dolgot, mert az első mulatozás egyuttal az utolsó is. Agyó, tekintetes alispáni hivatal, szilicet nagyiroda, én oda többé nem megyek vissza s a tisztelheteli főjegyző ur szarkaláb betűim utódom rontja az elméjét és erőlteti a szemét. Igaz ugyan, hogy hivatalos bejelentésből nem tudják még az esetet, de majd tudomást fognak róla szerezni.

Miután pedig így megadta a magyarázatot, rögtön nyugodtabb is lett s már nem sietett annyira. Sőt bizonyos ravasz mosoly lúzódott az ajka szögletébe, amely józta mulatást jelentett afőlött, hogy az egész emberiség csalódik.

— Persze, fogalmuk sincs a terveimről, ám fognak azért nagyot nézni!

Már túl voltak a város népesebb részein, a folyó hídján haladtak keresztül, amely a parkba vezet. A csöpp Rózsika, a ragyogó aranyhaju apróság (olyan feje van akkurátusan, mint az anyjának ragyogó rozsdavörös lángtenger az egész, a szeme pedig fekete), ma különösen beszédese hangulatban volt. Járt a pici szája állandóan:

— És csokoládé is lesz ott?
— Anyi fiaeszkám, amennyit akarsz.
— De én nagyon sokat akarok. És akkor amit nem tudok megenni, azt elteszem máskorra és akkor mindig lesz.
— Mindig, kicsikém.
— És vannak ott szép madarak is?
— Ojjé, minden fán száz.
— Sok fa lesz ott?
— Egyik a másik mellett, ameddig csak el tudsz látni.

— Én játszani akarok a fűben.
— Azt is megtesszük.

A park túlsó felében terül el a gyermekiátszó hely. Szombat délutánonként zsufolásig tele kis diákokkal, akik szinte magukon kívüli állapotba jönnek a jó levegőtől és egészségtől duzzadó arcuk csupa öröm, boldogság. Az énekes madarak ilyenkor elhúzódnak, vagy megbuvnak félve a fészek alján, mert szokatlan lárma ez és legkevésbé alkalmas a szerelemre.

Most nem zavarta senki őket, csend volt, ünneplés és magasztos. Az őszi verőfény még melegen sültött, gyöngye egy soros levepázsit takarta a földet, kevés volt még a fán is a sárga. Tóth Péter legelőbb is a zsebeit üresítette ki. Egymásután bujtak elő onnan az édességek, továbbá egy gummi labda, kis fatilinkó, amilyent a tótok árulnak, meg néhány porcelán baba holmi színes rongyokkal. Azután kezdetét vette a játék. Rózsika azt mondta:

— Apácskám, én most lovagolni akarok.
Az aranyhaju gyerek a hátán termett és gyeplové alakítva át a becsületes terjedelmű tarka zsebkendőt, szinte fuldokló gyönyörűséggel kiabálta:
— Gyí, te fakó! Most elutazunk a nagyapóhoz.
Jelezte sorra a helyet, ahova elvitte a gondolata, sőt egyszer az öcsikét szerette volna fölkeresni, de eszébe jutott valami.
— Apácskám, egész komolyan meghalt az öcsike? És mikor halt meg? Nagyon régen?
— Picike volt még akkor.
— Ilyen, mint a babám?
— Valamivel nagyobb.
— És mikor jön vissza?
— Soha, kicsi Rózsika, soha.
— Ugye, angyal lett belőle, hogy szeretném látni!

— Nem lehet, mert nagyon messzé van.
— Te se mehetsz hozzá?

A gyerek már ott kuksolt a földön könyökre támasztott állal s úgy nézett farkasszemmel, mintha ellenőrizni akarná az apja minden szavát, ha vajjon igazat mond-e és nem tagad le valamit? Hogy pedig késett a válasz, megismételte a kérdést:

— Mikor mégy el hozzá?
— Még ma.

Rózsika ezt tudomásul vette és hozzá fogott a baba felöltöztetéséhez, míg Tóth Péter nézte a rezgő falombokat, az imbolyogva röpködő darazsakat és tele lett a szeme könnyel. Később már csak a gyereken függött a tekintete és így esett, hogy nem volt ereje a zokogásának visszafojtására.

— Apácska, miért sírsz?
Már is ott volt mellette és husos kis karjával átölelte a vékony ember nyakát.

— Apácska, ne sírj, hiszen én szeretlek!
Az ember gyöngye melle izgatottan hullámzott.

Rózsika leült az ölébe és hátra hanyatlott kissé lustán, mintha ez volna számára a legpompásabb hely. A hajával érintette Tóth Péter állát, néha hátrafordult és megsimogatta az arcát, különben igen tetszett neki a helyzet, hogy így összefonódva ülhet az apjával, aki elhalmozza a csókjaival. Pici szívében a hála virága kezdett bimbózni, s közben kis macskadorombolásával motyogta:

— Nagyon szeretem apácskát! Apácskát szeretem a legjobban a világon.

— Hát anyácskát!
— Őtet is szeretem, de ő nagyon haragos és sokat ver. Én jól viselem magam, de ő azonnal megharagszik. Egyszer esett az eső és nekem a gangon kellett lennem, mert a mama nem volt otthon és elvitte a kulcsot.

Tóth Péter melléből sóhajtás tört elő.

— Sok dolga van mindig szegény anyácskának. Azért te vagy az ő egyetlen kis lánya.

Rózsika fűszálakat igyekezett összekötözni, kicsit vonogatta a vállát.

— Mégis apácskát szeretem jobban. Anyácska sosem visz sétálni, pedig már láttam, mikor az uccán sétált a bácsikkal. És a cukorból sem adott, pedig volt neki sok, az a fekete bácsi hozta, aki akkor jött mindig, mikor apácska a hivatalban járt.
— Sokat tud ez a gyerek. Istenem, mi lesz belőle! — sóhajtott utabban Tóth Péter, de nem kérdezősködött, legkevésbé a fekete bácsi nevét vette az ajkára.

Arról ő már többet tudott, egész oltárok rombolódtak össze benne egy éjszakán át. Az asszony? Az úgy tekintett rá, anyi bünnös fensőbbéssel, hogy megalázkodott, még jobban összezsigorodott előtte. Sok, nagyon sok keserűség ez egy szívnek.

Megint Rózsika csacsogott:
— Apácska szeret velem játszani?
— Csakis te veled, kis kincsem.
— Anyácska sosem szokott. Olyan jó, hogy nem jött velünk ide, mert megint haragudnék. Itt pedig olyan szép minden. Ugye, hívtad velünk?
— Anyácska nem tudja, hogy hol vagyunk.
— De keresni fog.
— Nem talál ránk, csak estére tudja meg, hogy hol voltunk.

A nap már magasán állt az égen, egyenesből hirtette sugarait. Az ember föltápászkodott.

— Gyereink, kicsi Rózsikám, ebédnél.
— Haza?
— Nem. Erre a park oldalán van egy vendéglő, adamegyünk.

— De én barackot is akarok.
— Lesz, amennyit kívánsz.
— Meg csirke combját, az nagyon jó!
— Ma te rendezel meg az ebédet.

A kislány tapsolt örömben és fűgén szedegette össze a holmijait. Aztán tipegett az apja mellett, aki sokszor el is fejtett válaszolni a kérdéseire. Sok apró, mindenre kiterjedő, fejlődő fantáziáról tanuskodó kérdésre.

— Én viszek haza is barackot, akkor elteszem halnapra a csokoládéval együtt.

Egyszerre fölkiáltott rémülten:
— Jaj, apácskám, még nem is ettem a csokoládéból.

— Most már hagyjuk ebéd utánra.
— Jó.

Lukullusi lakoma következett, talán maga Tóth Péter sem evett ennyi jó. Egy-egy falatot csak mindentől, több nem ment le a torkán. Inkább nézte a gyermek étvágyát, a fölesillanó szép szemét, amivel magába szeretne kebelezni egyszerre mindent, a tottát, gyümölcsöt, a sültet, míg végre panaszosan megszólal:

— Apácskám, nem tudok többet enni! Én elviszem mindet, ami van.

A vendéglős, ki sose látta Tóth Pétert, filozófó elege volt és szerette kutatni, ha önmagában is, mindenek az okát.

— Ime, gondolta, valami kishivatalnok, akinek nincs otthon felesége. Most költségekbe veri magát, utána koplal egész hónapra keresztül.

Tóth Péter felfogta a tekintetét, meg is értette. A szegény kisemberek megéreznek mindent, úgy olvasnak az arckifejezésből, mint mások a könyvből s válaszolnak is rá egy másik pillantással.

— Kedves barátom, ostoba tökfilkó vagy, mert csak jár a szád anélkül, hogy konyitánál valamit a dologhoz. Csak várd be a dolgok végét s akkor megértés mindent. Olyan örömet szerzek a kis leányomnak, amilyent akarok. Senkinek semmi köze hozzá.

Szinte haragos lett, így szokott ő máskor is összeveszni az emberekkel néma módon, hosszú párbeszédet vezetve le. Megzörgette kését a poharat.

— Fizetek!

— Az előbbi módon pedig hozzátette:

— Láthatod, aranyom van, nem kell kétségbe esned, hogy adósod maradj.

— Aztán kézen fogta a kis lányt.

— Délután fogunk csak jó mulatni.

— Hol, apácskám?

— Gyere velem.

Kifelé tartottak az országutnak. Kocsik igyekeztek finneplős népekkel a szomszéd faluba (ide tetszett templomának piros födele), ott ma bucsu van és száz látóval.

Nem is alkudott a viteldijért, ölben ült ott is Rózsika. A lelke pedig ujjongott, hogy mint fog örülni mindenek az a csőpség.

— Láttál-e már cirkuszt? Ugy-e nem.

— Milyen az, apácskám?

— Nagyon szép. Lovak szaladnak benne köröskörül, meg cifra ruhás bolond emberek vágják egymást a földhöz.

— Ugy-e birkóznak? Erős emberek azok?

— Nagyon erősek.

— De apácska sokkal erősebb náluk. Ojjé, én tudom ezt.

A sokkal erősebb ember elfojtotta a könnyezést (sok idegen ember járt itt) és magvarázta tovább a látványosságokat. A gyerek kíváncsiságát pedig szinte ravaszul csigázta föl, hogy annál jobban örüljön majd.

Nem is látott Rózsika soha olyant. A hitvány kis falusi cirkusz mutatványait szájátva bámulta, a panoráma pedig szebb volt a legtarkább szílványos gyermekálmánál is. Alig tudott betelni velük, a szó is elállt csacsogó kis száján. De a különösebb látványosságoknál önként jött a tapsolásra.

Tóth Péter tele volt azonfelül vásáros holmival. Mindenből vettek, amit láttak, a kisasszonyka elvitte volna az egész falut, mihelyt neki eresztették a kíváncsiságát és tudomására hozták, hogy a mai nap rendkívüli nap, ragadjja meg az alkalmat és elégítse ki a szíve vágyait.

A lacikonyhás néni illatos párologó kávéval lepte meg, fonatos kalács is volt mellette.

— Kakastejből csináltuk, kis szentöm! — biztatta Rózsikát, aki itt pihent meg kicsinyég.

— Mikor megyünk haza, apácskám?

— Talán már kívánczol?

— Nem, én itt lennék mindig. Eljövünk máskor is?

— El, — nyugte ki Tóth Péter.

Nagyon nehezen esett neki ez a szó.

— Ha anyácska megtudja, akkor ő is eljön.

— Igen, drágaságom. Szeresd mindig anyácskát, mert akkor téged is szeret az Istenke.

— Ugy-e, Istenke mindent lát?

— Persze.

— És vigyáz reám?

— Majd beszéllek vele és szépen megmondom, hogy rád jobban vigyázzon, mint másokra, mert te nagyon jó kis leány vagy.

— Apácskám, én jó is maradok mindig. És mikor beszélsz az Istenkével?

— Lehetőleg még ma.

— Ide fog ő jönni? És látom?

— Te még kicsi vagy ahhoz. Én megvárakozok majd hozzá.

— Ott jó lehet ő nála.

— Ó nála nagyon jó lenni.

— Szeretnék egyszer beszélni vele.

— Az is elérkezik, de később, ha majd nagy leszél és megföhéredik a hajad.

— A tiéd nagyon sok helyen fehér, apácskám.

Korán alkonyodott, szeliden tért hunyóra a nap, a bucsu nép is elhagyta a látványosságok bódéit s szedelődött a táncra. Rózsika szempillái leleragadtak, már alig kérdezett valamit. Egyszerű kis életének szürke eseményeit messzire tulszárnyalta a mai nap, amelyet nem fog elfelejteni soha. Ki is fáradt s ahogy ült a falócán, oda huzódott megint az apja mellé, szokása szerint dorombolva.

— Apácskám, édes jó apácskám!

— Kicsi lányom, aranyos virágom!

— Nagyon szeretlek, apácskám, de ne síri.

— Nem sírok már, Rózsika, fekdj az ölembé.

Pár pillanat múlva aludt. Az arca mint a tejszín, rózsaszirmok adják meg hozzá a diszt, az ajkán pedig ott az állandó mosoly. Álmodik és viszontlát mindent, talán többet is, szebbet is, pici fantáziája új nyomokon haladhat.

Tóth Péter nézi és hall a könnye, mint a záporosó.

Csak arra vigyáz, hogy ne Rózsikára hulljon s várja a pillanatot, amikor a gyermek megfordul és elereszti a kezét, amit göcsösen szorit a mellére. Akkor odaint egy gazdaféle ember, aki ostorral a kezében jön be egy pohár borra.

— A városból való bátyó?

— Oda való volnék.

— Mikor megy haza?

— Máris még.

— Bevinné-e ezt a kis lányt? Nem kívánom ingyen, megfizetem amit kér.

Lehuzza a felöltőjét és bebegyolálja jól Rózsikát. A maga karján cipeli a kocsilg, egy öreg néni is ül azon, annak a gondjaira bizza. Ha az ölébe venné, dupláját adná meg a kialakított viteldijnak. Megteszi? Oh, áldja meg érte a jó Isten. Már hogy kellene megköszönnie, hiszen elhiszi, hogy maga is fölnevelt egy tutatot, de bajlódott eleget a sajátjaival, bizonyára jól érzi majd magát ez is. Ha pedig haza érnek, álljanak

meg a külső stáció-utca hatvanadik száma alatt és adják át Tóth Pétereknek. Az övök.

Küiresti minden zsebet és akárhogy tiltakozik az ember, hogy ő kevesebbet mondott, oda szórja minden pénzért. Van közte még egy kis arany is, a java odúst Akkor feláll a kocsli hágsórára és szinte belelehel a lelkét a gyermekbe. Mintha soha sem szakadna vége, úgy tapad csókja arra a vörös hajra, a ragyogó, se-lyempillás szemre, még mindig mosolygó pici beszédes szájra.

A fuvaros a lovak közé vág s a kocsli megindul. Tóth Péter ott áll az országuton és néz, néz utána míg csak felszálló porát látja a messzeségből, azután már csak hozzá képzeli, hogy merre járhat. A nagy erőlködésbe bele káprázik a szeme, de immár sőtét is van, lehorgasztja a felét és megindul. Megy előre, szántáson, vetésen át, gyászba borult lélekkel, szegény, felült lelekkel, amely összeroppan a fájdalom sulya alatt, megy az elmúlásba.

Futó gondolatok a szépségről

Üzletből, sportból, kultusból, vagy akármiért — ok és cél mellékes — tizenhét országban művészekből, írókból és más hozzáértőkből alakult zsüri sok szép lány közül kiválasztotta a legszebbet. Tizenhétország legszebb leánya közül pedig egy másik szakértő zsüri kiválasztotta a legszebbet. A játék még folytatódik és az eredmény a világ legszebb leánya lesz. Vagyis: a Szépség.

Gondolkodom a szépségről. Mi az? Vannak-e olyan jellemzően jelentkező sajátosságai vagy sajátosságai, mint a színeknek, hogy habozás nélkül ráfoghatom: ez fehér, ez fekete, ez piros. Vagy mint az iznek, hogy édes, keserű, savanyu. (Árnyalatok, átmenetek maradjanak figyelmen kívül.) A szépségnek ilyen jellegzetes „ismérvele” nincsenek. Mi hát a szép? Betanult dolgok elraktározott anyagából feleletül készen ugrik ki agyamból a beidegzett iskolai meghatározás: szép, ami érdek nélkül tetszik. Szabatos, okos, klasszikus definíció, csak épen okosabb nem lettem tőle és nem tudom, mit kezdjek vele. Mi az, hogy »érdek nélkül« tetszik és miért az a szép, ami csak így tetszik. Vajjon, ha úgy tetszik, hogy valami érdekem is fűződik hozzá, hivatalból megszűnik szépnek lenni? Próbáljuk meg az érdeket, mint zavaró tényezőt, elhagyni. Szép az, ami tetszik. Újabb kérdés: miért tetszik? Mik azok a sajátosságok, amelyekkel valami vagy valaki a tetszést megnyeri? Erre már inkább tudok felelni. De ha felsorolom mindazokat a tulajdonságokat, akkor csak azt érem el, hogy tabelláram látnám magam előtt azokat a sajátosságokat, amelyre tetszéssel reagálok. Nem bizonyos azonban, hogy más is így reagál-e. Tehát a szépség kritériumát így sem találom meg. Nem találom meg még magamra nézve sem. Mi mindenre mondtam husz év előtt, tíz év előtt, hogy szép, amire ma nem mondanám. Persze, változott az izlésem. Változott a korommal, ismereteim gyarapodásával, kultúráim fejlődésével. Mert az izlés a kultúra fokmérője. Az izlés azonban a szépség felismerésének a feltétele. A szépség tehát mint érzékelés a kultúra függvénye.

Ezt megállapítva tudom-e hát most már, hogy mi a szép? Nem. Csak zsonglörködés volt üres szavakkal, de semmivel sem vitt közelebb a szép fogalmának a megértéséhez.

Közelítsük meg más oldalról. Van természeti szépség. Élvezzük, gyönyörködünk benne. A természettudomány azonban bizonyára nem fogadja el igazságunkat, hogy az Alpepek esztétikai élvezetek céljaira alakultak, vagy a végtelen tenger mélységes kéksége, a napkelte ragyogó szimponpája, a rónaság délibábjá gyönyörűségünk fokozására rendeltettek. Ugyanaz a természettudomány azonban már nem lesz olyan fölényes ebből a szempontból, ha a szerves világ szépségeire, a virágok színére, illatára, a him állatok díszreire a madarak színkeletéző tollazatára, a lepkék gyöngyfényű szárnyaira mutatok rá. Ezek — mondja a tudomány — másodlagos nemi jellegek, amelyek fajfenntartási szempontból szükségesek, hogy vonzzák a másik nemet, vagy — a virágoknál — annak közvetítőjét. Itt tehát a természet az életfunkciókat teljesítő szerveket valami pluszszal — széppel — ruházta fel, a mely a látó és szagló érzékekre kellemesen, vonzóan hat. És ezeket a hatásokat mi szépnek mondjuk.

Látóidegeinken át fogjuk fel a képzőművészet szépségeit is. Hogy azonban ezeket a szépségeket élvezhessük, a látáson kívül más tényezőre is szükségünk van. Látok valami tájat, valami visszatartott arcot, amely a szépnek érzését egyáltalán nem kelti fel bennem. Ugyanazt a tájat, ugyanazt a rut arcot azonban festményen szépnek érezhetem. Ennek a szépségnek a felfogásához már intellektuális munkára van szükségem, amely megállapítja, hogy a valóságban nem szó tárgy vagy személy a művész alkotása révén, a — én megnyilvánuló kifejező erő, hangulat hűség által lett művészi széppé. Itt az izlés már a kultúra összetevőjének eredője gyánant jelentkezik.

A természeti szépség hat a legközvetlenebbül és legáltalánosabban. Szinte csak szemre van szükség, a mely a kellemes érzéseket keltő színek, formákat fel-

A képzőművészetnek, festészetnek, szobrászatnak, építészetnek szépségei szintén a szemem át jutnak tudatunkba, de érzékelésüknél a kultúrának legalább is ugyanannyi munkája van. Talán az ősi művészet első oka és célja épen az volt, hogy a primitív ember a reá kellemesen ható természeti szépségeket (előbb a vonalakat, később a színeket) meg akarta rögzíteni és ezért próbálta ezeket a benyomásokat hegyes kemény kővel puhább sziklára karcolni.

A hangok szépségét a fül közvetíti és a hallásnak a kultúrával való kiegészítése teszi lehetővé a zene élvezését. Itt már a kultúrának jut a nagyobb szerep és ezért élvezik a művészi zene szépségeit olyan kevesen.

Az irodalmi szépségek felfogásánál az érzékszerveknek egészen alárendelt szerep jut. A látás és a hallás tisztán az üzenetvivő, a közvetítő szolgál munkáját végzi az intellektuális faktorok számára. Ezért az irodalom a költői érzékeléstől a legfüggetlenebb, de annál inkább függ a hatás nemcsak az olvasó kulturális műveltségétől, hanem pillanatnyi kedélyállapotától, fogékonyságától is. Az irodalom szépségeinek élvezői rekrutálódnak a legkülönfélébb rétegeknek. A cselédünk a fűzetes ponyvaregényeket, a manikűrös kisasszonyunk Courts-Mahlert, a nagyszágos asszony Erdős Renét, a serdülő lány Crokert, a fiatal diák Vernét, vagy a detektívregényeket találja szépnek és így tovább az izlések végtelen során, amelynek pillanatnyi fokát a kor és a kultúra szabja meg. A színházi előadásokon érvényesülő irodalmi alkotások élvezésénél már előbb utóbb szerep vár a látásra és hallásra. Rossz színész, vagy akár rossz hely is elszikkaszthatja a színdarab szépségeit a számunkra.

Mindezeknek a megállapítása után tudunk-e hát felelni arra a kérdésre, hogy mi a szép? Szépnek mondhatjuk azt a benyomást, hatást, amelyet valamely dolognak, tárgynak, személynek vagy alkotásnak esetleg ezek csoportjának az érzékelése bennünk eresz, ha az a hatás kellemes, élvezetes, gyönyörködhető. A hatás, vagyis a szépség, olyan végtelenül változatos lehet, amily végtelenül eltérők az érzékelők személyes képességei az élvezésre.

Külön fejezet az emberi és különösen a női szépség. Ennek esztétikai taglalása nagyon nehéz, mert nem vonatkoztatható el egyéb befolyásoktól. Ha a klasszikus definíciónak feltétlenül igazna volna, akkor egyetlen nőt sem lehetne szépnek mondani, mert az »érdek nélküli« való tetszés itt el sem képzelhető. Miért választja a legszebb nőt férfiakból álló zsüri? Mert a női szépség mértéke az a hatás, amelyet a nő a férfira gyakorol. Természeti, művészi és irodalmi szépségeket — általában — nemre való tekintet nélkül élvezhet az ember. Más azonban az a hatás, amelyet a szép nő a férfire és más, amelyet a nőre gyakorol. Ez természetes. Milyen hát a szép nő? Erre megint nem lehet felelni. Korok (életkorok és korszakok), fajok, testi és lelki diszpozíciók szerint mások. A maláji férfi ideálja nem fog az angol szász tipushoz hasonlítani és Tizián szépsége más mint Rubensé. Kétségtelen, hogy nem minden nő Vénusz és mégis nagyon kevés kivétellel, mindenkinek akad hódolója, aki a szerelem szemüvegén át, ha esetleg rövid időre is, szépnek látja.

Miss Universe oklevelet kaphat, hogy ő a világ legszebb leánya. De millió ember esküszik, hogy ő szebbet ismer. És bizonyos, hogy hetven éves urakból álló zsüri mást választana, mint a husz éves fiatalok ítélőszéke. És bizonyos, hogy a nők, ha egyáltalán meg tudnának állapodni, megint mást választanának. A bölcs természet gondoskodott róla, hogy minden szák metalálja a maga foltját. Tudományosan meg lehetne állapítani, hogy bizonyos korban innen nincs csunya és bizonyos korban túl nincs szép nő. A női szépség a férfi szerelmi ideáljának a tükröképe, amely bizonyos időn át mindenben egyezik az ideállal. Hogy hasonlítson az ideálhoz, arról gondoskodik a férfi, de hogy ez a hasonlóság ne tartson tulsokáig, arról gondoskodik a nő. Ezért külön fejezet a női szépség a szépségek sorában. És ezért nehéz a meghatározása. Talán közel jár a valósághoz az a — bár csöppet sem tudományos — meghatározás, hogy a szép nő mindig — a másé!

Pirkó

Az udvarban kacskák, libák, csirkék futkároztak. A nap levetett a fák között és arany lapdákkal gurította tele az utakat.

A kövér abba ott totyogott a kertben és vágyóva nyújtogatta kezecskéit a futkározó gágogó sipogó löszágok felé.

A kertajtó nyitva volt, a baba kísértelt rajta.

»Pi-pi!«, »pi-pi!«, mondta furcsán felhúzva vékony hangocskáján a második i betűt. És »Add-id-de« add-id-de, ami az ő tömör és koncentrált szótárában azt is jelentette, hogy »gyere ide«. De azok ijedten és fürgén menekültek az ügyetlenül totyogó lábacskaik elől.

Pirkó lassacskán lejutott a cselédházig. A konyha tornácán ott állt anyuka és ijedten futott elébe.

— Hogy kerül ide a baba? Mit keres itt a baba?

Pirkó egy kissé meghökkent. Nem számított rá hogy kirándulásában, amely önálló vállalkozás volt, anyukával fog találkozni. Egy kissé meghökkent aztán titokzatosan elmosolyodott, mutatott újfát fontos-hodva fölémelte és előre hajolva, mint aki nagy titkot árul el mondta: »Mén a baba nézi med a Maji néni!«.

Pirkó még csak kivételesen izgatott pillanatokban erőltette meg magát annyira, hogy egész összefüggő mondatot mondjon. Véleményét és apró kívánságait indulatszavakkal vagy a háznép által már értett jelzésekkel fejezte ki. Így hát érthető anyuka meghatározottsága, aki a fenti hosszú és értelmes mondat hallatára összecsókolta a kis lányát és semmi akadályt sem gördített az elé, hogy bemenjen a konyhába és »nézze meg a Maji néni!«.

Mari néni a konyhában főzött, mert Mari néni szakácsné volt. A baba látogatására éppen nagyon büszke kezdett lenni. De a babát nem érdekelte a Maji néni, hanem nálánál sokkal jobban az a sok furcsa eszlőző, színes meg mindenféle ismeretlen holmi, óriás főzőcskejáték, ami a konyhában volt. Pirkó boldog sikongással látott a tanulmányozásukhoz.

A földön egy vajlding állt konyharuhával letakarva. Vajjon mi lehet benne? A baba oda totyogott. A ruha egyik sarka föl volt hajolva és egy csirke feje lógott ki a tából. Tollas, tarajás csirkejei.

»Pipi!«, mondta örvendezve a baba. Bizonyára nagyon meg volt elégedve, hogy végre egy rendes szelíd pipike akadt, amely nem szalad el előle. »Pipi!« és vaskos kis kezével lerántotta a konyharuhát a táról.

Két meztelen megkoppasztott csirke feküdt benne két rettenetes élettelen szörnyeteg. A fejük és a lábacskaik mint az igazi pipi, de a testük — jaj de rettenetes — az nem volt »pipi«, az »husika« volt.

»Pipi!« sikított Pirkó, olyan rémült meglepetéssel, hogy anyuka és a szakácsné nagy ijedtséggel rohantak hozzá. A kis lány ott állt kitágult szemekkel, remegő szájjal, leírhatatlan izzonytól ült az arcocskáján. Lassan hátrált, már nem sikított, csak mind halkabban és mindig mélyebb fájdalommal mondogatta: »Pipi!«, »pipi!... Arcára kiült a megértés és valami mély, őreges szomorúság.

A szakácsné fölkapta a szerencsétlen csirkéket és kiszaladt velük. Anyuka ölebe kapta szegény Pirkót és mazsolaszőlővel, meg mesével próbálta megvigasztalni, ami őt perc alatt sikerült is. Pirkó nagyokat kacagott a róka koma szászor hallott csalafintáságain és anya elégedetten állapította meg, hogy sikerült teljesen elfeledtetni a kis lánnyal az első gyilkosság leleplezésének kegyetlen impresszióját.

Ámde este, amikor a csirkepecsenye asztalra került, Pirkónak megint kitágult a szeme s rémülten nézett anyukára, apukára, aki elsőnek szurt a villájára egy falat combot. — Pipi... magyarul, — pipi — bizonyára gondolta, hogy apuka nem tudja ezt a rettenetes és titokzatos összefüggést és ha tudná, nem enné meg.

— Dehogy is pipi — mondta anyuka — ez hus, fínom husika.

De Pirkó összeszorította a kis száját, arcocskája elsápadt és mikor anyuka odatette a tányérjára a — »husikát«, hirtelen föltartóztatlanul kiürt belőle az emberi gonoszság iránt érzett undor. Nagy ijedtség volt. Pirkót kivítették a szobájába. Másnap borjúhús volt, de Pirkó amint a tányérjára tették, olyan arcot vágott, hogy anyuka sietve kivitte.

Ettől fogva Pirkó külön evett vegetáriánus kosztot és még arra is vigyáztak, hogy a nagyok étkezéséhez ne menjen be az ebédlőbe.

Talán egy hét múlt el. Odabent rántott csirkét ettek éppen, amikor a kis lány beszédközt.

Mindenki letette a villát. Nyugtalanul néztek Pirkóra, próbálták eltakarni a tányérjukat és hangosan hívták a dadát, hogy vigye ki a babát.

Am Pirkó fölipiskedett az asztalhoz, és szakértő tekintetét vetve a fölhalmozott husos tátra, derűs arccal állapította meg: Pipi. Egy percig gondolkodott és mosolyogó ölettel, amely kiegyenlítette a legszörnyűbb ellentéteket, egyetlen szóval, amely áthidalta a távolságot élet és halál között, megtalálta a kompromisszumos kifejezés: — Pipihusi! — mondta — add ide! — és fölényesen nyúlt a táj felé.

Ez a mozdulat már egészen emberi volt. A teremtés koronájának felelőtlen gögje, mely az egész világot, a maga látószögéből bírálja, hasznos és kártékony jó és rossz, bűn és erény nagy fogalmaint a maga kicsinyes szempontjai szerint meri meghatározni.

Az egy heti absztinencia Pirkót is eljuttatta erre

az erkölcsi magaslatra.

— Pipihusi! — mondta Pirkó. — Combikát, add ide — és az egész család megkönnyebbült, cinkos mosolya közben marokra fogta a combikát és minden lelkifurdalás nélkül belevágta kis ragadozó fogait.

Lucia.

Történelem apró történetekben

Napoleon

(1769—1821)

aki kétségtelenül egyik legkiválóbb alakja a világtörténetnek s mint katona és hadvezér föltétlenül a lángeszűek közé sorozandó, nők dolgában dilettáns maradt. Nem értett hozzájuk. Staëlné asszonnyal, korának egyik legszellemesebb hölgyével szemben egyenesen goromba volt, ellenben némely buta nőt kényesztetett. De ezeket se sikerrel, mert a nagy hódító néket nem tudott hódítani. Azt állítják, hogy az egy Walewska Mária lengyel grófnőn kívül egy nőnek a viszonzszerelmét se tudta megnyerni. Legkevésebbé a feleségeit. Első neje Beauharnais vicomte özvegye, szül. Marie-Joséphine-Rose Tascher de la Pagerie (1763—1814) sose szerette igazán s annyiszor s oly módon csalta meg boldoggal-boldogtalanul »nagy« urát, hogy emiatt Napoleon a beavatottak előtt néha szinte kómikus operettfigurává süllyedt, második felesége pedig, Mária Lujza főhercegnő (1791—1847) teljesen közömbös volt és maradt iránta mindig. Még a nagy ember sorsa se érdekelte. Szült ugyan fiut neki, a Sastiók-ot, II. Napoleont (1811—1832), de az érzelmein ez a »jelentéktelen körülmény« se változtatott. Igen korlátolt s nem nagyon intelligens hölgy volt, aki távolról se sejtette az ura jelentőségét. Egy történetírő szerint azt hitte, hogy Napoleon általa (a császári családból származott főhercegnő által) lett császárrá. Még a hadvezéri erőnyeirel se igen lehetett tudomása, mert amikor nagy hadvezéreként volt szó, ő akkor Neipperg grófot emlegette (1775—1829), aki talán sose volt háborúban, de — bár csunyább ember volt a korzikai hősnél — jobban tudott udvarolni Napoleonnál, akinek ily »gyerekségek«-re nem maradt ideje. Ez a Neipperg később (morganatikus) házasságot is kötött Mária Lujzával akitől három gyermeke született — háromszor annyit mint Napoleontól. De a gróftól, akitől később párizsi herceg lett, nem háromszor jobban szeretett Napoleonnál, hanem háromszoros. Ennek a rejtélye valószínűleg nem pusztán az üresfejű nő lelkében keresendő, hanem talán a Napoleonnál, aki nem tudott a nékkel banni. Első sorban nem tudott a kedvükben járni és nem szentelt elég időt nekik.

Egy adjutánsával beszélgetett egyszer a világhódító, s mikor az a boldog családi életéről s a felesége odaadó hűségéről beszélt, Napoleon ezzel a két szóval szorította meg a kezét:

— Boldog ember!

Ebben a két szóban megnyilatkozik annak az alapjában szerencsétlen férfinak minden irigysége és boldogságvágya, aki meg tudta hódítani a világot, de nem tudta meghódítani egyik feleségét se.

Talán kevesebbet változtat Európá mappáján és kevesebb csatát vív, ha oly felesége van, aki kellemes otthon nyújt neki s a hűségével otthon marasztalja. De Josephine örült, ha az ura hadba ment, mert azalatt kedvére mulathatott a szeretőivel, Mária Lujza pedig annyit se törődött vele, mint cselédszemélyzetének valamelyik tagjával, s akármit csinált Napoleon, ő Neipperg gróf uralmulatát. Ha Molière nem XIV. Lajos udvarában, hanem Napoleon korában él, ez utóbbi alighanem »szenvető hőse« lett volna valamelyik viglitékának...

Mikszáth Kálmán

(1849—1910)

Ez a kitűnő író akkoriban élte a fénykorát s akkoriban volt leginkább divatban, amikor Magyarországon az u. n. »közgazdasági tevékenység« is grasszált. Számítalan politikusnak ez volt a mellék- és igen soknak a főfoglalkozása. Mikszáthot is beválasztották egyikéket vállalatnak a felügyelőbizottságába, ahol nem igen volt egyéb dolga, mint párszor a nevével aláírni, — de sokkal inkább volt író, semhogy akár a pénzét, akár a renoméjét kockáztatta volna intenzívebb közigazdasági szerepléssel.

Abban az időben — ő már képviselő volt —, amikor gombamódra szaporodtak, de legyek módjára hullottak is a részvénytársaságok, politikusok és egyéb semmittevők társaságában a sok rossz alapításról beszélgettek s a részvényesekről, akik fölülnek a hangzatos frázisoknak, a tetszetős prospektusoknak s a nagy osztalék hű reményének.

Mikszáth egy ideig hallgatta a többiek finánciális fejtegetéseit és vesztjósló aggságait, s végül, mikor az ő véleményét is kérték, virzsinájának a rágdicsálása közben így fejtette ki az elméletét:

— Az emberek a természetükkel fogva okosak vagy ostobák, már ilyeneknek születnek s a gazdasági életben is azok maradnak. A butákból lesznek aztán a részvényesek, az okosokból a vezérigazgatók.

— És te? — kérdezte tőle valaki kíváncsian.

A nagy pölc mosolygva felelt:

— Ami engem illet, én sokkal okosabb vagyok, semhogy beállnék részvényesnek és sokkal butább, semhogy igazgatóvá tennének.

Hyacinthe Rigand

(1659—1743)

francia festő, korának egyik legkiválóbb portréfestője, aki XIV. Lajos udvarának barokk pompáját mindenkinél jellemzetesebben hagyta az utókorra. A Louvre igen sok klasszikus becsű arcképet őriz, többek között magáét XIV. Lajosét is. Szeri-száma sincs a képműsáinak, de ezek között alig van női portré. Elvből nem vállalt ily munkát, s mikor az udvar egyik legelőbbkelő hölgye festetni kívánta magát tőle s egészen a diszkréciójára, sőt az indiszkréciójára bízta a festmény árát, Rigand mégis tagadó választ adott.

A hercegasszony elszomorodott s megkérdte tőle vonakodásának okát.

— Kezdetből fogva nem festek asszonyokat. Mert ha élethű képet adok róluk, akkor ők lesznek elégedetlenek velem, ha pedig hízelgő portrét készítek róluk, akkor én leszek elégedetlen.

— Így ön sokat veszít, — jegyezte meg a hercegnő, — mert a nők, illetve a férjeik vagy a szeretők, magas árat fizetnének ily hízelgő portrékért.

— Igaza van, asszonyom. De én nem azért festek, hogy pénzt, hanem azért, hogy elismerést szerezzek.

Arany János

(1817—1882)

parasztí származása ellenére a legfinomabb gondolkozású és legérzékenyebb kedélyek egyike volt. S ez volt legfőbb oka annak, hogy soha — legszebb éveiben s legnagyobb sikerei közepette — se volt igazán boldog. Szily Kálmán (1838—1924), a kitűnő nyelvész és természettudós, aki egy ideig ugyanazt a tisztséget töltötte be a m. tud. Akadémiánál, amelynek valamikor Arany János kölcsönzött különös dísz: a föltitkárságot, igen érdekes emlékeket és jellemző adatokat jegyzett föl nagy elődjéről.

A Toldi-trilógia költője páratlan kötelességérzettel végezte a hivatalával járó teendőket, de sohasem volt a helyzetével megelégedve, s nem egyszer panaszkodott, hogy ha lelkiismeretes tisztviselő akar lenni, nem marad ideje a költői munkásságát folytatni. Egyik nagyünnepén — beszélte el Szily — javában folyt a szavazás az afülnött tagokra, de mikor a szavazatok összeszámlálására került a sor (a voksolás titkos volt), nagy meglepetéssel látták, hogy a legérdemesebb jelöltek — akik joggal számíthattak az összes szavazatra, csak úgy buknak mint az érdemtelenekek, akiket ajánlatba hozni is kár volt. Az akadémikusok izgalomba jöttek, a temperamentumosabbak dühbe is gurultak s egyes társaikat azzal támadják meg, hogy igéretük ellenére nem-mel szavaztak, míg végre kiderül, hogy a furcsa eredménynek a szavazógép az oka, amely elromlott, és pedig oly hibája esett, hogy azok a golyók, amelyek jobbra voltak szánva szintén balra hullottak. A szavazást persze el kellett halasztani s az elnökség a föltitkára bízta, hogy a sérült gépezetet holnapig hozassa rendbe. Képzeltetik, mennyire örült ennek a megbízásnak a nagy költő, aki jobban szeretett balladát tervezni és verset írni, mint géplakatosokkal tárgyalni.

Máskor meg — emlékezik vissza Szily — az akadémikusok Aranyt tették szemrehányást, ha az Intézetnek valamely meghívója elkallódott vagy egy körlevele nem jutott el hozzájuk. Arany — ez a megtestesült pontosság — persze tudta, hogy nem ő volt a hanyag, hanem a panaszkodók voltak pongyolák vagy feledékenyek, s bosszusan dörmögte:

— Nagyon kicsi város ez a Budapest. Mikor én Szalontán nótárius voltam, a posta meg a kurrens mindig pontosan érkezett meg.

De ezek csak apró tüszurások voltak a nagy »vá-gás« mellett, amelyet ellene — persze a legjobb szándékból — intéztek. Egyszerre csak, valamelyes indiszkréció folytán, tudomására jutott a nagy költőnek, hogy érdekében mozgalom indult meg abból a célból, hogy a parlament szavazzon meg részére évdíjat, a mely gondatlan életet biztosít neki. A terv igen egyszerű volt s épp azért vetődött föl, hogy a költő ne legyen kénytelen hivatali teendőkkel vesződni s kizárólag a költészetnek élhessen. Arany mégis rossz néven vette s levelet írt Pauler Tivadarnak (1816—1880), aki akkor kultuszminiszter volt, s tiltakozott, hogy ezt az ügyet bármely formában a képviselőház elé vigyék. Azt mondta, hogy ő ezentul is a maga emberségéből óhajt megélni, Szily Kálmán előtt pedig nyilatkozott:

— Késérő az a kenyér, amelyet a nemzet kegyelméből ad.

Ilyen költők talán még lesznek, de ilyen emberek soha.

HAJÓTÖRÉS

Iria: Farkas Frigyes

L

Selyemmel tapétázott falak, bársony pihenőszékek, pamlagok, egyedüllet: isteni nyugalom. A vacsorautáni szieszát élvezte Bartók László az *Oceanic* luxusgőzös dohányzósalonjában, a hajó pedig királyi méltósággal halad az egyenlítő alatt, valahol a Kanári-szigetek táján.

Fenséges érzés: nincs gond, nincs probléma, nincs mult és nincs jelen, csak egyetlen pozitívum van: a cigaretta illatos, kék füstje, amely ott kővályog, ott karikázik körülötte. Milyen jó így menekülni önmagától, az eddigi élettől és menni a nagy ismeretlenbe, távoli világba, csak nézni, nézni idegen életet, idegen tájakat, mintha színházban lenne az ember. A hajó a páholy, a tenger és a sudár pálmák alkotják a díszletet, az emberek pedig, — fehérek és feketék, kulturáltak és vadak, — mind, mind színészek, akiknek az a feladatuk, hogy látványt nyújtsanak, hogy szórakoztassanak, anélkül, hogy több közzük lenne hozzájuk, mint az igazi színházak igazi színészeihez. Csak nézzük őket, de nem vegyülünk köztük, nem veszünk részt az életükben, — sem a komédiában, sem a tragédiában és kikapcsolódunk a saját életünkben is. Színházat nézünk: a Világ Nagy Színházat.

A cigaretta elhamvadt és Bartók a gondoktól megszabadult ember nyugodt, elégedett mosolyával indult a fedélzetre, hogy a csillagfényes tavaszi este minden szépségét magábaszívja a végtelen Óceán közepén.

Az aitonál egyszerre megtorpant.
Nem tudta hirtelen, hogy mi történt vele... Álom... hallucináció... téboly... kísértet?

Egy asszony!... Az az asszony!
Éppen a küszöbön találkoztak, csaknem összeütöttek. Mindketten megálltak, mintha a lábuk földre gyökerezett volna, egymásra néztek, szemük villanása szikrázóan vágott össze, szájuk szóra nyílt, ajkukon ott volt már a meglepetés felkiáltása... azután folytatták utjukat ellenkező irányban. Mindez csak egy ezredpillanatig tartott, — csak addig, amíg az idegek megrezzennek, amíg az agyon végigcikkázik az egész élet...

Az asszony tért először magához a meglepetésből és elfordította a fejét. Daccal, gőgösen. Azután ment tovább a dohányzóba, a férfi pedig menekült a fedélzetre. Nem történt semmi.

Csak két kísértet találkozott.
Ólmos fáradsággal, minden ízében reszketve vándorogt Bartók a hajó sétányára, nekitámaszkodott a korlátok és belebámult a végtelenségbe. A sima tenger visszafütykötötte a csillagokat, a víz és az ég kékje egybeolvadt a láthatáron. Nem lehetett látni, hogy hol van fenn és hol van lent; mintha a világűrben uszott volna a hajó. Szélesend volt, a hullámok alig fodrozódtak, csak a gőzös körül tájtétkozt a tenger és a hajó mérföldes sávot húzott maga után, amerre elhaladt, mint az éke a szántóföldön.

Csend és nyugalom mindenütt, csak belül, a férfiekben viharzott az indulat.

Nem, mégis az végtelenségben, mégsem sikerült elmenekülnie az életből, mert létezik a part, a Mult, amit otthagyt és valahol vár a Jövő: az a rév, ahol ki fognak kötni, az élet, a létezés, a Jelen pedig a hajó formájában viszi, ragadja tovább magával. Az a hajó, amelyik most váratlanul, végzetlenül összehozta az asszonnyal.

Nem is hitte volna, hogy ez a találkozás ennyire feldúlja. Hiszen már tíz év óta nem látta Ambrózynt. Nem találkoztak, mert céltudatosan kerültek egymást, mint a két antipólus. És gyűlölték egymást, szenvedélyesen és izón gyűlölték, amilyen szenvedélyesen és izón csak szeretni lehet. Ahogyan valamikor csak ők tudták egymást szeretni.

A csillagos ég és a csillagos tenger között, a ritikus nyugalomban az indulatok vadul tépték, zúzódtak a férfi lelkét. Nem bírta tovább a nyugalom panorámáját, menekült a csend elől, a tenger elől.

Lement a kajütjébe és lefeküdt. Talán az alvás lecsillapítja az idegeit... De mind hiába...

Nyugtalanul hanykolódott a párnákon, egész lelkét, egész testét égette a feltépt seb és izgatott agyában panoptikumként száguldottak végig a mult emlékei. Azok, amikről azt hitte, hogy rég elfeledte, mert tíz év óta nem volt más célja az életének, mint hogy elfelejtse őket, hogy megszabaduljon tőlük. És ime, megint itt vannak. Ujra ott sétál a parkban az asszonnyal, kéz a kézben; újra ott ül az asszony a duruzsoló kályha mellett a karosszékekben, ő pedig átkarolja a lábát és szóval szavakkal, csak belül kiáltja, csak a szemével véli bele izón az asszony szemébe: Szeretlek! Szeretlek! Ismét ölelik egymást, újra csókolják egymást vadul, mohón, oltáhatatlan, mindig újra feltámadó szomjúsággal, lélekkel, — ketten egy lélekkel!

Megrázkodik... Új kép bukkan fel a panoptikumában: a szakítás, a harag, a gyűlölet képe. Nem kiabáló, hanem is elidőgölés, — hiszen ez a szerelem nem is végződhetett volna így. Gyűlölet volt, az indulatok vad kánkánja... Semmi más, mint a szerelemnek új indulatátörése... A szerelem extázisa, a

szerelem tetőfokra volt ez a gyűlölet, amely örökre elválasztotta őket egymástól.

Nem, mégsem választotta el őket. Hiszen mind-egyikükben tovább élt a másik. Tovább élt a kitörölhetetlen emlékekben és az új formában: a gyűlölet, a harag képében. Ha kerültek egymást, ez is azt jelentette, hogy él bennük a másik... Vagy talán nem is kerültek egymást, hanem menekültek egymás elől, önmaguk elől...

Éveket ragadott el az életéből az önkínzó töprengés: vajon nem volt-e igaz az asszonynak akkor, amikor a tragédia bekövetkezett? Mindent feláldozott volna, hogy jóvátegye a hibát. Ha már nem is álmodott arról, hogy a régi szerelem újból visszatérhet, de az életet is odaadta volna, hogy a gyűlölködést megszüntesse, hogy az asszonyt kiengesztelje. Vágyott arra, hogy valami nagyot cselekedhessen, valami emberföltölti, ami az asszony szeretetét visszaszerzi számára. Sokszor arról képzelődött, hogy a véletlen kezébe kerülne az asszony életét, — a nő sorsát a kezébe adja és így vivja ki a hálát, amely megszüntetné a haragot, a gyűlölködést. Azonban az élet nem tart lépést a vágyval, a fantáziával, az esztendő elmúltak, az indulatok is elhalványultak és elkövetkezett a gyógyulás, a lassu feledés.

Egészen ma estig.

És most újból éppen egy tombolnak az indulatok, mint akkor, mint tíz évvel ezelőtt. Feltámadtak a kísértetek, összetalálkoztak a hajón, a dohányzósalonban és az indulatok ugyanolyan tüzzel lobbantak fel, mint a tíz év előtti hevületben... Hát valóban olyan intenzív még a gyűlölet, — vagy pedig számonkérés akart lenni ez a szemvilág és a tragikus pillanatban elvesztett illúzióért? Azokért az emlékekért, amelyeket nem tudtak átmenteni az egész életre, mert gyűlöletekké váltak mindkettőjük számára? Mert kölcsönösen elrabolták egymástól azt az illúziót, amely templomi orgonazugás magasztosságával kísér végig az egész életet és szint víz a késői öregség sivárságába, ridegségébe.

És mégis terem véletleneket az Élet. Hiszen az Óceán közepén összehozta őket és egy hajóba, egy börtönbe zárta, ahonnan nem tudnak szabadulni. Kerülhetik, de el mégsem kerülhetik egymást.

Mit akar az Élet? Lesz-e folytatása ennek a véletlennek?

Bartók megrázkódott.
Hiszen halandók vagyunk és a hajó is emberi alkotmány, amivel éppen úgy játszik a Sors, mint az emberrel. Feldobja egy hullám hátára, toronymagasságba, azután leejti a tátongó örvénybe. Ringatja és pozdorjává is zuzza...

... Az *Oceanic*... Ez is csak fából és vasból van... Ez is törékeny... Egy orkán, — és pillanatok alatt koporsóvá válhat a ringató hajó és akkor őket is, minden gyűlölet ellenére, egy koporsóba zárja a Végzet...

De nem... A Sors talán kiengesztelődést, megbékélést akar... Mert az asszony az ő kezében van, az ő kezében lesz... Megmenti, ha az élete árán is, ha bekövetkezik a katasztrófa.

Ha bekövetkezik...

Lázás agya már maga elé képzelte a hajó pusztulását és látta saját magát, aint az asszonnyal a karjai közt küzd a hullámokkal az életért. Szinte kívánta a szerencsétlentéget, a hajótörést. Ha hívó lélek volna, most imádkoznék azért, hogy az *Oceanic* elsüllyedjen... Ha ő volna a hajó parancsnoka, akkor most minden habozás nélkül zátonyra vezetné a gőzöst, csak azért, hogy az asszony megmentője lehessen, — még ha százak pusztulnának is el az *Oceanic*-kal... Vagy ha volna egy bombája, vagy más gyújtószerkeze, amivel levegőbe röppithetné, lángba boríthatná a hajót... Csak azért, hogy a romok közül, a lángok közül egyetlen egy asszonyt kimenthessen...

Fantáziált és didergett, mert az idegek láza erősítette. Érezte, hogy lassan-lassan kifárad, az érzékei kimerülnek a belső tusában, a párnák mindjobban huzzák magukhoz és képzelődése már ott járt az álom kábulatának mesgyéjén. A képek egyre zavarosabbak lettek, azután megszakadtak.

Elaludt.

II.

Szörnyű zaj, dübörgés, kiabálás ébresztette fel. Sűrű füst fojtogatta, a kajüt ablakán át lángok vetettek be rózsaszínű fényt, szaladó emberek ládbogása hangzott a feje felett, nők sikoltottak, az ajtaján pedig valaki dörömbölt.

— Menekülni!... Tűz van!... Ég a hajó!... Percek teltek el, míg magához tért, amíg álomtól elkábult agya működni kezdett és felfogta, hogy miről van szó.

Tehát folytatódik a véletlenek sorozata... Az esti találkozás... és most a pusztulás... Tehát beteljesedik, amit lefekvéskor lázas révületében kívánt... A fátum kezére akar járni, kezébe adja az asszony életét...

Bizonyos, hogy így van. Neki kell megmentenie Ambrózynt, mert a Sors azért rendezte a katasztrófát...

Gyorsan kiugrott ágyából, magára kapta a leg-szükségesebb ruhadarabokat és rohant ki a kabinból.

A fedélzeten irtozatos jelenetek játszódtak le. Halálraérett emberek éjszakai köntösben szaladgáltak fel-alá és keresték a menekülést. A mentőcsónakok már lent voltak a vízen és a hajóparancsnok revolverrel kezében tartott rendet. Egy férfi vérző fejjel, holtan hevert a kapitány lábánál; le kellett löni, mert nem engedte előre a nőket és ő is mentőcsónakba akart szállni. Aki bírja, marja... Az életért folyt a küzdelem és az erősebb félrelökte, letiporta a gyengébbet... Egy anya őrlőgöngyvel szoritotta kezébe kisgyermekét párnáját; a gyermek lent maradt a kajütben. Egy másik asszony a cipőjét szorongatta a kezében; őszitőnösen mentett valamit a pusztulástól. Azt, ami először a kezébe került... A matrózok emberfeletti erővel dolgoztak a szivattyú és oltották a lángokat, bár tudták, hogy hiábavaló... Egy hajótiszt sápadtan támaszkodott egyik árbócnak és nézte a menekülőket. Az ő számára nem lesz hely a mentőcsónakban... neki a hajóval együtt el kell pusztulnia...

A tiszt pár izgatott szóval közölte Bartókkal, hogy a hajó korallzátonyra futott, leket kapott, a betetőző víz felrobantotta a kazánt és tűz ütött ki. Tűz és víz: mindkét elem pusztít egyszerre. Nincs segítség... Mindennek vége...

Köröskörül folyt tovább az élethalálharc... A lángok mind magasabba csaptak és már perzselték, égették a fedélzeten levőket. Sokan félrültek a tengerbe vetették magukat, ott usztak, alámerültek a vízben, újra felbukkantak, azután végleg elűntek. Mind kevesebb és kevesebb fej uszott a vízen... A mentőcsónakok, amelyek süllyedésig megteltek, távolodtak a hajótól...

Bartók az asszonyt kereste, de nem látta sehol... Fel-alá szaladt, kérdőzött utána, de senki sem felelt. Mindenki a saját bajával törődött, — mit bánják a mások életét?!

Leszaladt a női kajütökhöz. Már senki sem került utjába, üres volt minden. Itt volt a tűz fészke, innen menekültek el először. Lángok álltak az utjába, de a férfi keresztülvágta magát a tűzön, beegázolt a zsarátnokokba. A füst fojtogatta, szemét marta, a lángok égették, — de nem érzett semmi fájdalmat, nem tekintett semmi beszélyt, hanem rohant előre a szűk folyosón.

Meg kell keresnie, meg kell találnia Ambrózynt! Itt az alkalom, amit az este kívánt! Meg kell mentenie az asszonyt!

A kabinok mind nyitva állnak és üresek... Itt sincs... itt sincs...

Az utolsó fülle aajtaja zárva van. Dörömböl, de semmi válasz... Pedig itt lennie kell valakinek.

Teljes erővel nekifeszül az ajtóknak, feszíti, löki, rugja... Végre recsen a kemény fa és az ajtó betörik.

Az ágyon Ambrózyne fekszik, álomban, — vagy már önkívületben. Rázza, de nem ébred... A füsttől elvesztette az eszméletét... Már a padló is ég... nem lehet habozni...

Gyorsan betakarja a lepedővel, karjára kapja és rohan vele kifelé...

A hajó üres... Már mindenki elhagyta... A vízből segélykiáltások hallatszanak, azután elhalnak.

A büszke vapest feloldalt billent, már csak egy kis része áll ki a vízből. Belsejéből forró gőz csap ki... Pár perc, és az *Oceanic* elsüllyed...

Nincs idő tétovázásra. A sarokban két mentőőv hever... Gyorsan magára veszi az egyiket, a másikat az asszony derekára hozza, azután beleugrik a tengerbe... A mentőőv fenntartja őket a víz felszínén.

Bartók teljes erővel uszik és küzd az életért. Nem magáért, hanem az asszonyért, akit félkarjával a hullámok fölé emel. Ez a tudat hihetetlen erőt és kitartást ad neki. Nem érez fáradtságot. A közelben deszkák himbálóznak; odaszik, összeállítja őket, kis tutajt rögtönöz és rájuk fekteti a drága terhet. Most még könnyebben bírja a tempót. Meddig?... Mi lesz a vége?... Sehol egy hajó, egy csónak, sem szárazföld...

A sötétség kezd oszladozni és keletről, mintha a tengerből jönne, felbukkan a kelő nap aranykoronája. Most már körül lehet nézni.

Felkiált örömben. Alig egy mérföldnyi távolságban kis szigetecskét pillant meg és zöld pálmák sziluetjét. Megmenekültek!

A Véletlen folytatódik.

A földszív felé irányítja a tutajt és egy órai gyötrelmes vergődés után megérkezik a parthoz. Legjobb ideje, mert ereje teljesen kimerült és érzi a sós víz marását összeégett tagjaiban.

Csak most veszi észre, hogy egész teste csupa seb; karjairól, lábairól lehámolt a bőr és a nyers hús csupaszon vöröslik elő. De még nincs idő ezzel törődni.

Gyengéden, óvatosan leemel az asszonyt a deszkakarancsokról és a főenyre fekteti. Ambrózyne még mindig eszméletlen. A férfi csikot hasít le az ingéről, beleáztatja a tengerbe és borogatást tesz az asszony homlokára. Hihetetlen energiával alkalmazza a mester-séges légzést, míg végre mély sóhaj tör ki a nő kebléből és feinyilnak az eddig csukott szempillák...

Révülten néz körül az asszony és nem tudja hirtelenében felgöngyölni, hol van, mi történik vele.

Azután megpillantja Bartókot — a gyűlölt, a megvetett férfit... Látja rongyosan, vizesen, égetten és nem érti, mi ez...

Lassan eszmélni kezd és Bartók szaggatott sza-

vakkal, pár mondatban közli, hogy mi történt... Most már tudja...

Szembelennek egymással élesen, még mindig kiengeszteletlenül és a férfi izgatottan várja, mi fog most történni. Várja a *happy end-et*, a megbékülés mosolyát, a köszönetet, a barátságot... Hiszen megmentette a nő életét és ezzel jóvátett mindent...

De nem... Az asszony nem mosolyog... Az arca keményebb lesz, mint az alabástrom, a szeme villámokat szór és felugrik.

— Mit csinált?! — kiáltja ingerülten. — Ki engedte ezt meg magának? Ki jogosította fel minderre?! — Elpusztult volna... — menti magát a férfi.

— És aztán?... Az életem az enyém, én rendelkezem fölötte és senkinek sincs joga ahhoz, hogy megmentsen. Legkevesebb magának...

— Igen — folytatja lazasan — ez maga, ilyen maga... Megmentett, hogy megalázzon... Hogy az élettemmel legyek adósa magának... Hogy ne legyen többé jogom gyűlölni, megvetni magát...

Ridegen, kegyetlenül vágta a szavakat a férfi arcába, az pedig hallgatott.

— Nem volt véletlen — folytatta az asszony. — Maga akarta így, maga rendezte így... És önzésből mentett meg, nem hősiességből... Mert önzés volt, hogy éppen engem vett általmába. Hiszen százan és százan voltak kívülem a hajón, asszonyok is, gyermekek is, akik elpusztultak és maga azokat mind veszni engedte... Maga engem akart — nem megmenteni, hanem elszakmányolni. Elragadni a haláltól a saját számára, hogy össze legyünk kapcsolva, hogy maga uralkodhassék fölöttem és hogy minden lélekzvetélt, életem minden óráját magának köszönhessem. Mert maga most örül a katasztrófának, magát nem bántja a hajótörés, a többi százak pusztulása... Talán kívánta is, hogy ez történjék, talán imádkozott is, hogy így legyen...

Bartók megsemmisülten hallgatta a nő indulatkötését. Úgy érezte, hogy belelátott az asszony a lelkébe és kiolvasta a gondolatait, a kívánságait, az álmait, amikről az este álmodozott... Amióta tragédiák játszódtak le, emberek, kincsek pusztultak el...

Mint a röntgenfény furdótt a lelkébe az asszony pillantása és kiolvastott mindent, ami a belsejében végbemegy. Nem bírta tovább a felindulástól izzó tekintetét és lehunyta a szemét...

Most egyszerre rettenetes, hasogató fájdalmat érzett. Az égési sebek kimondhatatlanul kinozták, karjain és lábain a sós víztől kimart nyers hus lüktetett, parázslott, mintha a poklok izzó katanájában volna. A feje kóválygott a fájdalomtól, az öntudata homályosodni kezdett. De mégis azt érezte, hogy jól esik ez a szenvedés, mert jobban el tudja viselni, mint az asszony szavainak még hasogatóbb kínzását.

Nem lehet kibírni ezt a kettős szenvedést... Az

asszony megmenekült, most már legtöbb volna, ha ő belepusztulna a sebekbe, igen, igen... ezt kívánja.

Egy pillanatra felnyitotta a szemét. A nő még mindig folytatta a szemrehányásokat, de ő csak egyes szaggatott szavakat hallott.

Azután elvesztette az eszméletét.

III.

Nem tudta, hogy meddig feküdt öntudatlanul. Amikor magához tért, teljes sötétség vette körül. Ujra északa volna?...

Megmozdult és csodálatosképpen nem érzett semmi fájdalmat. A feje alatt párna, keze paplan selymén simult végig — csak a homlokán gyöngyöz hideg veríték. Hol van? Hova került az elhagyott sziget sívár fönnyéről? Mióta fekszik itt?

Ritmikus, nyugodt zúgást hallott. Hajógép zakatolását. Felült az ágyon, kezét kinyújtotta és egy asztalkába ütötte. Gyújtó akadt a kezeigébe és a viláosságánál az *Oceanic* kabinjára ismert...

A régi kajütjére...

Megdöbent. Tehát mindezt csak álmodta... Nem volt hajótörés és nem mentette meg az asszonyt... Nem volt tűz, égési sebek, lakatlan sziget... Ambrózyne most nyugodtan alszik saját kabinjában...

Bartók felöltözött és a fedélzetre ment. Langros szellő suhant végig rajta és a hajó nyugodt biztonságban szelte a vizet. A tenger csendes volt és lágyan ringatta a csillagok visszfényét.

Valami mérhetetlen megkönnyebbülés, isteni nyugalom vett erőt Bartókon. Elmúltak a tegnapi esti lázálomok, a találkozások-okozta izgalom. Örült, hogy itt van a nyugalmas hajón, hogy nem történt meg, amit az este még annyira kívánt. Hogy nem kellett megmentenie az asszonyt. Mert érezte, hogy ez is csak újabb megaláztatást jelentett volna a számára, mivel ez az asszony még most is csak megaláztatni tudna, mint régen. Ez az asszony még az életmentőjétől is köszönetet várna azért, hogy megmentette az életét...

Felszabadultnak érezte magát... Igen, szükség volt arra a véletlen találkozásra és a kínzó lázalomra, hogy feloldhassa magát a tízéves gyötrelmek alól. Valóban, semmi köze sincs Ambrózynehoz. Már nem is kell kerülnie, hiszen éppoly idegen, közbülső a számára, mint a hajó hármelyik ismeretlen utasa.

Végre elérte azt, amit tíz év óta hasztalanul keresett: a teljes felszabadulást az emlékek lidércnyomása alól. Most már nincsenek a múlt problémái a számára. Ezen a hajón megtalálta a tökéletes nyugalmat.

Körülfötte a végtelen tenger, a végtelen ég; keletről rózsás pirral emelkedik a kelő nap és a meleg sugarak elhalványítják, elkergetik a mennyboltról és a tengerből a csillagok halk fényét...

Lev Nikolajevics

— Naplótöredék —
Írta: Arányi Jenő

Asztapovó, 1910 nov. 11.

Ma reggel 30 rubelt adott az uram és ennek köszönhetem, hogy megtaláltam a lánykori naplóm kulcsát. A régi télikabátom ujjába volt bevarrva, hogy senki hozzá ne nyúlhasson a szerény feljegyzéseimhez. Most mindjárt folytatom, ahol lehet.

Ma reggel 30 rubelt adott az uram, megint »nyulak« kerestette vele az a ravasz ukrán, Potankó vonatvezető. (Nyulaknak hívják azokat az utasokat, akik jegy nélkül utaznak és csak az utolsóelőtti állomáson váltják meg, hogy a kiszállásnál baj ne legyen). A 30 rubel jól esett, most megvehetem azt a Szent Miklóst, amire már rég fáj a fogam, de azt nem szeretem, hogy valahányszor Potankóval kerül össze a férjem, mindig berug. Most különösen részeg volt, mert a »nyulak« lengyelek voltak és valami rettenetesen erős lengyel pálinkával itatták a vasutasokat.

Holnap bemegyek a városba, hogy megvegyem a képet, meglepem vele Nikolájt. Az ő védszentje...

Nov. 12.

Szemjonovics Pjotr, az uram helyettese, azt beszéli, hogy hajnalban itt járt az állomáson Alexandra Levina grófnő Jasznaja-Poljánából. Az apját keresi, aki tegnapelőtt hirtelen elhunyt a kastélyból. Milyen boldog...! Ez a Pjotr egyre szemtelenebb, egyre követelőbb. Azt mondja, hogy az uram vén hülye, emberi kötelességen megcsalni — vele...! Hogyne, egy ilyen nincsenek kis vasutasnak dobom majd oda magamat...!

A mai nap eseménye, hogy Lev Nikolajevics, a rettentő Antikrisztus megszökött hazulról. Állítólag az orvosa is vele ment.

Az a szép birtok! az a gyönyörű kastély! rendezett anyagi helyzet!

Nov. 13.

Alig virradt, egy toprongyos kalugyer jött fel teára. Egyszeren Otinából érkezett, ahol szemtől-szembe találkozott Tolsztojjal Nikolajevics Lev gróffal. A vén bolond menedéket keresett a kolostorban, de azt akarta, hogy ne kívánják tőle, hogy misére menjen és egyáltalában betegye lábát a templomba... Hát ne csak kétségbe a hívő? Lev Nikolajevics, akinek nem

lenne elég a vezeklésre, ha a mostani nyolcvankét éve után még száz évet töltene térden vezekelve a templom kőkövekén...! Nem aludtak egész éjjel, mert Lev grófi a végrendeletét írta. Amikor az apátur megmondta neki, hogy nem tarthatja a kolostorban, akkor átment Szamordinába a nővérehez, Máriához, aki ott zárdafejedelmő. Egy ilyen szent család és köztük egy hitelgyótt! Rettenetes!

Minden moszkvai és péterburgi újság tele van Tolsztojj szökésével. Minék ekkora lármát csapni egy tévelyedett ember miatt?!

Nov. 14.

Marusa, ez a hülye lány eltörte reggel a számovárt. Oda a Szent-Miklós, számovárt kell vennem a pénzen.

Érdekes, hogy ez a házi izgalom nem bolygát annyira, mint Tolsztojj, akit pedig szívből gyűlölök, mert eltért az Egyháztól. Anna Kareninát olvasom, de nem szeretem, mert különösen a szerelmi jelenetek nagyon homályosak.

Nov. 15.

Potankó megint erre járt és új számovárral lepte meg az uramat. Megmaradt Szent-Miklós.

Délben a csendőrszázados a vendégünk. Arról beszél, hogy Tolsztojjt nem szabad bántani, hivatalosan nem ismerik el ugyan, de nem is engedik zaklatni. Menekül most, a cári hatalom oltalma alatt menekül az, aki annyiszor sértette végig a felséges cárt és a legszentebb ortodox egyházat, de még erről sem szabad tudnia. Nem tudja, hogy azok a hivatalos körök, amelyek látszólag és az ő kívánsága szerint üldözik, állandóan védelmezik és óvják. Mi ez? Ezt nem értem.

Egy ember, ha százszor gróf is és, ha akármilyen szép könyveket írt malmában, de minden sorában támadta a cárt és lázadott az Egyház ellen, akit kitagadtak és aki kitagadta önmagát, hogy lehet egy ilyen emberrel emyire kíméletes a hatalom, amit Isten adott?

Menekül? Ki ottl menekül? A felesége a legrendesebb asszony, aki minden fillérről pontos számadást vezet. A kényelme, nyugodt, szép — állítólag a leg-

szébb — otthona, a gyermekei... Ezekről menekül? Az orvosával együtt megérdemelné, hogy az utszélen pusztuljon, mint valami kóbor cigányfajzat.

Nov. 16.

Nagy dolgok, nem is tudom, hogy Irjam meg a naplómban. A hajnali vonattal beutaztam a városba, hogy megvegyem a képet és helyrehozzam a bundámat, amely már elég keshedt, de itt a tél, méteres hó takar mindent. A vonaton elém bukkant Iván Ivánovics, a lánykori ideálom. Gárdatiszt. Egész nap együtt voltunk, együtt ebédeltünk és... hiába írom titkos jegyzekkel ezt a naplót, mégis félek, hogy avatatlan kezbe kerül. Iván kedvesebb, szebb és szemtelenebb, mint valaha. Egész nap együtt voltunk.

Amikor az esti vonattal hazaérkeztem, nem mehettem be a házhoz, ott fektült halálos beteg Lev Nikolajevics Tolsztojj gróf, az Antikrisztus. Az én ágyamban! Az uram megbolondult...

Eleinte nagyon felháborított a dolog és az uram tapintatlansága: távollétemben befogadott egy vadidegent a házba, egy közismeret-Iszentagadót... Hát ha ott hal meg?!

Makovicki doktor nem akart beengedni, amikor a naplómért meg a hátiógémért akartam bemenni a »saját szobámba«, de addig erősködtem, amíg mégis beresztett. Szélfel arca, derűs mosollyal fogadott a beteg, akinek a szép arcán semmi sugalmat nem láttam:

— Anyáskám, nem sokáig leszek a terhetekre. Ki tudja, nem lesz-e a javadra »amott«, hogy egy-két napra átengedted a helyedet egy szerény és szegény testvérednek?! Egy koldusnak.

Koldus?! Ó. Gony ez vagy elmeegyengeség? Jasznaja-Polyana ura koldusnak mondja magát és arról beszél, hogy Isten előtt valamennyien egyformák vagyunk, amint bezáródik a koporsó föléje és ráhull a göröngy a sirra... Csak a cár meg a csalócsai és főleg a papok találnak különbséget ember meg ember között.

Az éjjel az irodámban vettem ágyat magamnak, de alig aludtam néhány megszakított órát, mert Szemjonovics Pjotr szemtelenkedett. Azt mondta nekem, hogy nem értem Anna Karenina egyes szerelmi jelenetét, nagyon homályosak és nem olyan részletezők, mint a francia írónál, erre ő azt a jogot követelte magának, hogy pontról-pontra megmagyarázzon mindent... Gyakorlati magyarázó...

Minden vonat után bejött és felzavart, hogy folytassa a magyarázatot... nagyon fáradtan ébredek...

Nov. 17.

Az uram meg van bolondulva. Egész nap és egész éjjel ott virraszt Tolsztojj ágya mellett és hallgatja istenkáromló szavait. Ma reggel megérkezett a család, de a beteg nem enged magához mást, mint Alexandra Levinát, a lányát.

Azt mondják, nagyon szépeket beszél halálos vergődésében, emberszeretetről, egyenlőségről, a papok gyalázatosságairól, nem is szeretek hallani ilyenekről, az én apám büszke nemes ember volt és én buzgó és alázatos híve vagyok egyedül üdvözítő ortodox Egyházunknak.

Estefelé több pap érkezett az állomásra, amely soha ilyen mozgalmat nem élt át. A beteg nem akart talárt látni. Hangosan káromolja a papokat és a szent Szinódust, vétek meghallani is, nemhogy támogatni és segíteni, hogy folytathassa...

Megint az irodámban alszom, Pjotr szemtelenebb, mint valaha elképzeltem...

Nov. 18.

Az állomás környéke olyan, mintha bucsu volna. Kalugyerek és más papok ütöttek sátrót, az optimista kolostor egész rendje itt van és örökként bebocsátást követelnek a beteghez, aki hajhatalatlanul elutasítja őket. Alexandra grófnő csaknem verekszik velük. A zárdafenök azt mondja, hogy neki parancsa van arra, hogy békítse ki a legnagyobb orosz nemzetével és Egyházával.

Nem tudom, igazán a legnagyobb-e minden orosz között, de meghorad bennem a Hit, ha arra gondolok és eszembe idézem, amiket ez a haldokló beszél...

Pjotr ma 90 rubelt keresett nyulakon, amit teljes egészében nekem adott, gazdagnak érzem magam.

Nov. 19.

Beállott az agónia. Tolsztojj haldoklik, de eszméletlenül van és olyanokat mond, amiket nem merek papírra vetni, mert valószínűleg még az is kárhozzára jut, aki meghallgatja...

Az állomáson napirenden van a verekedés és a szitkozódás, a papok és a család, továbbá az eltévelyedett Antikrisztus benső hívei állandóan perpatvaroknak. Unom az egész dolgot, de nem szabadulhatok, mert nincs hová és végre is háziasszony vagyok, ha ki is turtak a lakásomból...

Állandóan az irodában van a fekhelyem, az uram meg egy világrt nem mozdulna a haldokló mellől.

Nov. 20.

Arra ébredek, hogy a vén istentagadó reggel 6 órakor végleg elhallgatott. Nem tudok örülni, de sajnálatot sem érzök. Keje volt.

Az uram öt napi szabadságot kért, mert bódulataiban gyalog akarja kísérni a koporsót Jasznaja-Poljánáig, Pjotr lesz a helyettese.

A család nem enged még most sem papot a halott mellé... Iván írt, hogy hamarosan megint erre utazik.

sztolányi Dezső:

UJ VERSEK

Ilona

Egy név vegyelemzése — Válaszát H. Zs.-nak

Lenge lány,
aki szó,
holdvilág
mosolya:
ezt mondja
a neved,
Ilona,
Ilona.

Csupa l,
csupa i,
csupa o,
csupa a.
Csupa tej,
csupa kéz,
csupa jai
Ilona.

Lelkembe
hallgatag
dalolom,
lallala,
dajkálom
a neved
lallázva,
Ilona.

És nekem
szin is ez,
halovány
kék-lila,
halovány
anilin,
ibolya.
Ilona.

Mint ahogy
a lillem
szellőket
hallana,
sellőket,
lelkeket
lengeni,
Ilona.

Vigasság,
fájdalom,
nem múlik
el soha
s balzsam is
mennyei
lanolin.
Ilona.

Balgatag
álmaim
elzilált
ám-loma,
távol,
szellemi
lant zene
Ilona.

Élmlő
életem
hajnala,
alkonya,
halkuló,
nem-muló
hallali.
Ilona.

Ó az i
kellem,
ó az i
dallama,
mint ódon
ballada,
ugy sóhajt,
Ilona.

Lankatag
angyalok
alélő
sikolya.
Ilona,
Ilona,
Ilona,
Ilona.

KIS PLASZTIKA

Fényes, dicső madaraim

Miért nem daloltok cifra tollatokkal,
trillás torokkal, mint ama mesés,
vad tavaszon, hogy harsogott a lélek,
mint egy lármás madárkereskedés?

Fölkészelt mellet, megvakult szemekkel
gubbasztotok. Sokat szenvedtetek.
És hogyha megszólaltok néha-néha
már úgy beszéltek, mint az emberek.

Délutáni szundítás

Egy könyvvel elaludtam, elieleltem
kicenni a kezemből, nyomta mellem,
felébredtem reá és elvettem.
Ó nemsokára csöndesen, meredten
nyugszom a földbe és föld lesz felettem.
Azt el fogom majd bírni? Lehetetlen.

Öreg fa a Hyde parkban

mint egy lakir, lélekzetet se véve.
Nem is mozdul már rajta a levél,
nem is beszél a többi fához itt.
El.
Gondolkozik.

Kivégzés

Fog lájni? — ezt kérdezte a pribéktől,
olyan szakértőn, mint mi a fogorvost
huzás előtt. De erre nem feleltek.
Jobb karját a bal combjához kötözték,
ugyhogy belégörnyedt s máris vezették.
Viharosan emelték a bitóra,
fől-fől magasba. Várta már a hőhár,
hátul a létrán, óriás-lehár
zsebkendőjét kibontva, hogy halálos
verejtékesöppjeit vele itassa.

Nyakát betette a hurokba s hagyta,
hogy ennen-teste sulya ölje meg,
a test, amit kinnal szíli édesanyja.
Dolgoztak a serény, ügyes legények,
sebes csigákkal. Halvány arca mostan
egyszerre elpirult, sötét-vörös lett,
minthogyha a tüllébe holmi trágár
viccet susogott volna fönn a hőhár
s ő szegyelne ezt és azt, ami történt.

Kiáltás

Hol vagy, apám,
hol vagy, te nagy.
Nem vagy sehol,
de vagy, de vagy.
Valami rejt,
valami zár.
Mi ez a csönd?
Mi ez a vár?

A GYUJTOGATÓ

Irta: Quasimodo

1.

Az utóbbi időben már észrevette nyugtalanságát
a felesége, a lánya. Az asszony kérdezte:

— Láttad? Ugy-e beteg?

Az urát értette és a lányt hívta tanúnak. Ez nyár
derekán történt. Azon az estén az ember valóban,
mint a sápadtabb lett volna, mint azelőtt volt. Ő maga
is úgy mondta, hogy gyengének érzi magát. Több szó
azonban nem esett a dolgról.

Éjjel aztán hirtelen ledobta magát az ágyról.

— Ki az? — kérdezte az asszony ijedt hangon.
Reszkető kezekkel kereste a villany kapcsolóját. Nem
felelt senki, csak halkneszű lépések sziszegtek a szo-
bában. Mikor a fény föllobbant, az ember megállt. Fe-
lesége fel fordult és ujját szájára tette.

— Pszt! — intett és a lánya mutatott, aki az ab-
lak mellett feküdt a díványon.

Az asszony riadt szemekkel nézte, aztán némán in-
tegetett és hívta magához. Nem vette észre. Tovább
járkált le-föl a szobában. Halkan morgott, megállt, to-
vább ment és gyorsan, fázósan dörzsölte a kezét.

Később visszabújt az ágyba. Nem feküdt. Felült,
hátát nekitámasztotta egy párnának és úgy maradt.
Az asszony nézte. Kicsit már nyugodtabban. Azért
még reszkett. Ugy nézte, mintha nem tudta volna
levenni róla a szemét. Valamit akart mondani. Szája
kinyílt, de hangtalanul szorult újra össze. Az ember a
körnét rága. Meredt tekintettel ült mozdulatlanul.
Csönd volt. Csak a lány lélekezett mélyen, egyenle-
sen és néha aprón pattant a férfi körme, ahogy le-
harapta.

Aztán sötét lett. Az asszony dideregve huzta ma-
gát össze a takaró alatt és keresztet vetett magára.
Minden csöpp zajnál felriadt, szívverése kihagyott és
nem tudott nyelni. Figyelt a sötétben, nem mert meg-
mozdulni és homlokán lassan kigyöngyözött a hideg
verejték. Feje lecsuklott a párnákra. — Mi bajod volt?
— kérdezte reggel. A konyhában fehér terítővel fedte le
az asztalt. Vaját és kenyeret hozott. Aztán egy kést
dörzsölgetett.

A kés nyelét hasához szorította, hegyét két uja
közé fogta. Lehajolt egy rongyért a hamuba, felvette
és dörzsölte tovább a kést.

— Semmi — mondta kurtán az ember. — Az ablak
mellett állt és kibámult az udvarra. Nedves ruhadabok
lógtak a kötélen. Némelyikből még csepegett a víz. Ki-
tárta az ablakot. Meleg levegő szállt be a konyhába
és fölkaparta a tej émelyítő szagát.

— Azt hittem, megbolondultál. Hogy lehet így meg-
ijeszteni az embert.

A kést a terítőre tette, aztán a merőkanál után
nyult és tejet töltött egy csészébe. Belefújt a lábába,
hogy a föl továbbmenjen. Mikor a föl újra előreszórt,
a kanállal tolta vissza.

— Úlj le.

Hangja még mindig ideges volt, de tele volt dühvel.
A férfi békésen, nyugodtan tolta maga alá a szé-
ket, két könyökét az asztalra támasztotta, aztán előre-
hajolt és végigsimította a homlokát.

— Miért nem mondod meg, ha valami bajod van?
Menj el az orvoshoz.

Nem is tudta, mikor történt először. Talán hetekkel
azelőtt. De ugyanígy volt. Nyugodtan aludtak, akkor az
ember hirtelen dobálni kezdte magát, kiugrott az ágy-
ból és le-föl szaladt a szobában. Értelmetlen mondatok-
kat csépett fogai között és idegesen, félszen dörzsölte
kezét. Keze akkor vértett is. A lány is fenn volt, de
nem mert megmozdulni. Visszafojtott lélekzettel feküdt
és magára huzta a takarót. Később ugyanígy. Borzasz-
tó volt. Eltépte a takaróját és kiszaladt az udvarba.
Mikor visszajött, újra csupa vér volt a keze. Úvegeket
tört össze, melyek a konyhaablakban álltak... Mikor
elcsendesedett, azt hitték, most már megnyugodott.

Tett néhány lépést, aztán összeesett. Rángatózott a
földön, szája szélén vékony sávban kuszott a hab. Né-
hány napig ágyban feküdt. Láza volt és félbeszélt.
Mikor felkelt, újra elajult és a vékony habcsók újra
megjelent a szája szélén. Az orvos azt mondta, hogy
nem tart sokáig. Talán epilepsziás, majd jobban lesz.

Hetekig nyugalom volt. Most újra.

Az asztal elé állt, kezére támaszkodott és az ura
arcát nézte. Sápadt. Gyűrött és egész fehér.

Az ember lesütötte szemét, megveregette az asz-
zony kezét és elmosolyodott.

— Egy kicsit talán rosszul érzem magam. Majd el-
múlik. Ezentúl itt alszom. Jó?

Az asszonyknak apró könnyesepp szaladt elő a sze-
me sarkából. Megfordult és benyitott a szobába. Ki-
hallatszott a hangja:

— Kelj fel, gyerek. Ne nyafogj. Félnyolc. Egy-
kettő!

A férfi csendesen kavargatta kávéját. Fáradt volt.
Szeretett volna visszafeküdni. Ugy érezte, ha most be-
bujna az ágyba, napokig tudna aludni. A kávé gőze
megundorította, de gyomra fáj az ürességtől. Egy
kockacukrot vett a szájába és vizet kortyolt rá.

Elgondolkozott: Ujra felmegy az orvoshoz. Ba-
rátja. Meg kell mondania, hogy mi baja. Ezt így nem
huzhatja. Vagy segít rajta, vagy...

A lány jött ki a szobából. Mosolyogva, kócosan.

2.

Az írodában, ahogy ül könyvei mellett, mintha
egy-egy fekete fátvöl suhanna el szeme előtt. Csak pil-
lanatokra. Egyenként jönnek felülről, lejjebb csuszna,
elveszik szeme elől a világosságot, aztán újra előnti
a fény. Ennyi az egész. De ugyanakkor, ugyanarra a
pillanatra valami összeszorítja a torkát, meg a szívét.
Szemben vele fiatalember körmölt. Jól szabott szür-
ke ruhában, csillogó, fehér gallérral. Ujjai hegyén ró-
zsaszínű volt a köröm.

Nézi. Nem tudja, mit néz rajta, csak kezében meg-
áll a toll, szeme akarátlanul fölvetődik a megvonalo-
zott lapról és rátapad a másikra. A haját nézi. Az tön-
k szemébe, hogy milyen egyenes a választéka. Gon-
dolja: nevetni tudna azon, ha néhány hajszál elgömbi-
tené azt a kínos egyenest. Örülni tudna neki. Most
mutatóujját kinyújtja, csuklója fölemelkedik. Aztán ki-
nyújtott mutatóujjával dörzsöli az állát.

Elmosolyodott. Nem tud valamit. Vagy elhibázott
valamit. A mosoly gunyra torzul. A guny szánalomná
enyhül az arcán. Aztán hirtelen előnti a düh. Nem tud-
ja miért, csak érzi, hogy legszívesebben felugrana, meg-
ragadná a nyakkendőjét és addig szoritáná...

— Főkönyvelő ur — a fiatalember rémelt szemét
és zavart mosollyal feléll. A könyvet átteszi az ő asz-
talára, aztán maga is melléje lép. — Itt... Nem értem...

Megmagyarázza neki. Maga is csodálkozik hangjá-
nak nyugodt csengésén.

Aztán cigarettát sodor és rágyújt. Orvoshoz fog
menn. Érti, hogy beteg. Homályosan emlékszik rá,
hogy valamikor már voltak ilyen érzései. Akkor is így
megrohanta valami hirtelen düh, vagy elkeseredettség,
valami, amit nem tudott akkor sem magyarázni.

3.

— Hogy mit tudok? Istenem! Jobb volna, ha kér-
deznél. Nem? Hát... Hogy mikor kezdődött? Néhány
napja. Nem fáj. Csak aludni nem tudok. Néha elszorít
a torkom. Mások is volt. Éppen ma délelőtt jutott
eszembe, hogy valamikor régen volt már ilyen bajom,
de akkor is elmult. De ma feljöttem. A kezem? Vala-
hogy felkapartam. Idegesség. Gondolkodni? Nem. Nem-
igen jut eszembe semmi. Vagy egész közömbös dolgok.
Miért gondolod, hogy más jut eszembe, mint azelőtt?
Valami igazad van. De az nevetséges. Sokszor rette-
netesen dülbe hoz valami. Törni, zuzni akarok. Embert
tudnék ölni. Te is mosolyogsz. Mi? Hát persze. Azért
mondtam. Hogy mi mérgecs fel? Nem tudom. Semmi.
Akármilyen. Ez az egész. Csak akkor. Ha emlékszel.
Akkor volt, hogy utójára ájultam el. Te voltál kinn.
Azóta nem. Csak az idegesség, meg, hogy aludni nem
tudok. Nyugalom? Nem tudod? Nos? Mi a véleményed?
Nem veszélyes? Az a fontos. Meddig tarthat? Ki fogok
hurcolkodni a szobából.

4.

Néhány héttel később.

Fekszik az ágyban. A konyha ablaka nyitva és ki-
esit hűvös szél jár ki-be az ablakon. Keze takarójába
göreszödik. Mozdulatlan. Nagy darab felhőt lát köze-
ledni. Óriási fekete tömeg. Gyorsan jön, azt hinné,
hogy minden percben ott lehet az ablak fölött, de nem
ér odáig. Mintha az ég visszafelé forogna. De most
jön. Csak nem olyan gyorsan. És valami formává
nyújtódik. Nem ismeri meg. Állat vagy ember. Nem
tudja. De mintha szeme volna. És két karja, amit előre
lök és visszaránt. Mintha uszna. Egész úgy néz ki,
mint egy uszó ember, de nagyobb, sokkal nagyobb.
Olyan nagy, mint egy ház. Összerezzen. Valami
halkan koppan künn az udvaron. Furcsa lépések.
Ilyet még sose hallott. Közelebb hajol az ablakhoz.

A lépések tovább koppannak. Nagyon gyorsan. Szinte egyszerre. Kis nedvesség csöppen az arcára. Langyos. Odakap. Ujjával letörlő és szemé elé tartja. De nem lát. És. De nem hiszi. Ezek léptek. Nagyon furcsa léptek. Valaki lábujjhegyen rohan fel-fel az udvarban. Csattanás és egy fényes sáv az égen. Megborzad. Lélekzete elakad, szeméi kimerednek, úgy lágnak, hogy fáj. Érti, hogy fáj, de nem tudja lecsukni őket. Most újra. Olyan, mintha valaki kénes gyufát huzna végig valami fekete falon. De nagyot. Óriási gyufát, mérhetetlen falon. Ez olyan. A sötét alak közeledik. Mosolyog. Szemét valami összehuzza. A szája nyitva. Onnan jött a fényes sáv. Kezét maga elé tartja, ujjait szétárja, mint a kártyalapokat. Felül az ágyában. Most már ott van az ablak előtt. Az arcát bedugja. Szeméi kimerednek. Nagy fekete gölyök a szeméi, olyanok mint az a nagy fekete selyempuff bent a szobában. Meredten néz. Nem pislog. Olyan, mintha üvegbe volna a szemé. Nem mozdul, csak rámered. Valahonnan előkerült a karja és az is benyúlik az ablakon. Leeszik az ágyról. Nem tudja mit tesz. Csak kuszlik hason a fal felé. A kéz után. Vékony és végtelenül hosszú az a kar. Ujjak nincsenek a keze végén. Mintha egy darab kő nőtt volna ki belőle ujjak helyett. Az árnyéka már rá vetődik a falra. Érti hogy hűl az arca, mintha lassan szivattyúznák ki belőle a meleget. Hűl. Már hideg. Olyan, mint a jég. Érti, hogy olyan, mint a jég. Didereg a kövön. Fogai összekocognak és megijed a hangjától. Összeszorítja a száját. A kar már ott van fölötté.

Most meghajlik. Fölugrik. Halkan sikolt és kiszalad az udvarra. A sötétség ott az ablak előtt. Most megmozdul. Teste végigkeskenyül és bekuszlik az ablakon. Olyan mint a füst. Most bent van. Most. Szeme fölvilág. Körülnéz. Guggolva indul a faskamra felé. Sáros az inge és a térdé. Meredten néz maga elé és megy. Halkan nyitja az ajtót. Valamit összeszed. Hóna alá fogja és jön vissza. Ujra eszik. Egész teste csupa sár.

A fát az ajtó elé rakja. Gulába. Fél, de óriási erőt érez magában. Egy kis fény villan fel a kezében. Most az ajtó alatt pattan fel a világosság. Ott guggol előtte és nézi. Ajján mosoly torzul. A világosság nő. Néha ropog és az ég felé kap. Aztán visszahullik. Nyaldossa az ajtó fáját. Már az is piroslik. Lassan mindig feljebb. Visszakusol. Görnyedt hátával távolodik. Az udvar sarkán egy fatörzsre ül. Néz. Mosolyog. Összeüti a kezét. Olyan, mint egy gyerek. Kezével megtöri az orrát. Egész arca csupa sár. Most már hangosan nevet.

A fény nő. Most már eléri az alacsony ház tetjét.

Feje kicsit oldalra billen, térdét maga alá huzza és két tenyerét kulcsolja köréje. Lóbálja testét. Hintázik. Hátra akar dőlni és leesik a fatörzsről. Gyorsan ugrik a nedves földről, felröng és visszaül.

Később megújna. Ásit. Végignézi a helyet ahol ül. Főlemeli lábait és elhnyújtózkodik. Kezét teszi a feje alá. Félszemmel még az égő ház felé pislog.

Aztán nyugodtan, mélyen fellelézik! Hortyog.

MÁRIÓ HALÁLA

Irta Berényi János

Isten irtalma velük, kik megátalkodtak, amidőn már az ő egyetlen muzsikájuk a sötétség és telt alkonyokban a hóhéruk mos kezét. Így Márióval is, kinek hába termette ékes fűrtjét a bocsánat, mert ime, az ő töredelme nem nyúlt ki érte. Egy-egy havat apasító nekibuzdulás ha jött bár pirosan, jeget fagyasztott belőle menten az ő észbeli keménysége.

Jobb félelmét is megörölte a vakmerő gög.

Eképen még csillagok verték ki nyugodt, lázát, melyben pedig már merülő holnap holttest volt minden fiatal dölcségség. Dacos ajkán szintugy a halál ki-gyulladt kórme a virág.

Este be is óvakodott a porkoláb két szál tisztá gyertyával. Magasak, fehérek voltak valami szüzi fényességgel mint a tavaszi ünnepek. Megállította őket lángot adott rájuk s közben urunk megfeszített szelíd ségét emelte álló csodának és szentséges könyörületnek.

— Mert egy óra mulva itt lesz a pap, de talán a bíró is visszajön — még ennyit mondott s kiment tovább mérni a szűk időt, esőndes léptekkel a kőtalpn folyosón.

Kint az emelkedő holdtöltés éj szeplőtlenesége duzzasztotta csipője körül a selymet.

Egy távoli ének rongydarabkája is beféheredett az eget éhező résen át.

Időnkint a pántos nagy ajtó vakseméből az ör egy-egy rosszaló pillantást vetett a cellába. Vágyva arra is, hogy a ne tán pironkodó félelmet egy kegyes fohászon ő maga szűrje át. De fekete megbékéléssel bent még ennek a világnak virrasztott Márió s ágyán elnyulva szemérmelen arccal nézte a magasban fényesedő ablakot. Sűrű sötét szűrő, s hogy ömlik rajta szinte csörögve a szagos fehér tej! Mert van-e fehérebb és édesebb tej mint a fény, amely a hold szelíd melléből fakad? Nézett s élte a másnap parádét. Nem várt vörös esodákat s a szomorú idő vállára se adott egy hazug tervből se cafrangot! A kinti hold darabjait szedte, rakosgatta s fürdött ha ebben is fehéredhetett a gondolat, de égibb rügyeket nem süttött benne sem a két vigiális gyertya szemé, sem a kereszt gyötrelem.

Egy óra mulva nála tette le a sóhajtsait a pap s a bíró. Két halk öreg, álltukban is a szomorúságukat hőmpölygették s ordáikon szinte versenyezni szállt a sápadtság. A bíró sötét először s a hangja a nagy gúszba aranyzóget ütött.

— Márió, mint emberek jöttünk el hozzád.

S nyomba a pap is:

— Mondj el mindent, hogy megkönyüljön a te lelked.

Márió fölült az ágyon, szinte maga világított arcának, a nyugalom eleven tisztaságában, melynek napjával talán az erős szűket család átkos lépcsőkre a genosz. A szíveit figyelte, mert mintha két szíve lett volna most, az egyik kint az össze-vissza életben, árnyak tövében, házak jégsima hátán, a másik itt a sötét hallgatás alatt. Két óra, csillagos és fekete kerekkel s a fényes kalapácsal, amely csak rontotta a busongó ünnepet. Arcán egyik se mutatott valami magyarázó számjegyet.

— Márió mért nem beszélsz?

Nagy fekete tülök hangja volt a fényes nyári éj, egy szavas, erős béke régi és unott diadal. Márió a földet bámulta, vallató erővel, mintha annak süketségéből huzta volna ki a szót.

— Mit mondjak? Mindent tudsz, ami kellett ahhoz, hogy nyugodtan eltelj. A többi ki értené meg? Hangja árnyékot kapott.

Öszhajhoz bukott, szelős jósággal könyörgött neki a pap is.

— Hogy ne titkolózzál mint a közönséges latrok. Beszélj el, mért ölted meg Benitót a te leghivebb barátodat.

Ujra heggedő nyugalmával szinte játszott s alkudozott Márió.

— A titok már ugyis ha nekik volna titok, énnekem seimmi, — vélte s csak egy kis ideig simogatta állát a tépázó emberi szelidségben. Csupán az igaz szó egyszerűségét kereste még.

— Benito az én asszonyomat elcsábította — felelt aztán — s bár ezt kezdettől fogva sejtettem, nem bántottam őt, mer másként akartam a dolgot elintézni. Míg egyszer megtudtam, hogy ő másoknak is mindennel eldicsekszik s engem kigunyol és bolondnak tart. Akkor rálestem és leszartam őt.

*

Ez pedig így történt.

Keserű szégyennel a lelkén Márió már mindenre oitókélten virrasztott a véres terv előtt. Tört hordott iragánál, míg Benitó utjait mindig félfélgelméhez kapcsolva vigyázta s csak egy jó napra várt még, hogy elvégezze a számadást. A tavasz egy elkésett darab káját őrizte szájában a nyár, az orgonaszag megnehezdedt a kertben, szinte olaj volt, s a fékezetlen szerelmű nő ezidőtájt nyelte legmohóbban a tűzontó italt. Márió nyugodt jó kedvét játszatta neki, barátját minduntalan odacsalta s ott is hagyta őket sokszor, vidáman, hogy majd az asszony gyamuja se érhesse őt.

Egy üres, félfölhös estén pedig lehuzódot a kert lilomos sarkában. Törét készen tartotta.

Benitó épen akkor lépett ki az ajtón. A kijáró ösvényén megállt, visszanezett a világos ablakra. Aztán az elhagyott sarok felé figyelt, mert mintha valami nyöszörgést hallott volna onnan. Valaki a nevét nyöszörögte félhalkan.

— Benitó.

A csel sikerült. Benitó valami szerencsétlenségre gondolt s a hang felé indult.

Néhány pillanat múltán a fényes virágtölcsérek megteltek vérről.

Márió egy szíjjal megszorította barátja nyakát és három hirtelen tördőfést irányított a szívének.

Ott fetrengtek a földön egydarabig, virágszag és az izgalom fényes kábulatában. A szij már lazult volna a reszkető kézben, de Benitó még mindig élt s torkából egy nehéz kiáltás erőlködött véres buzogással. Még két sebet hasított a nyakán.

Aztán mégegyet a mellén.

Még mindig mozgott a test, bár a lélegzete már csak gyérülő hörgés volt.

Márió mégegyet a nyakszirtjébe dőtte és ott is hagyta a tört.

Akkor lihegve megpihent, végignézett a holttesten, sapkáját levetette, s megtörülte nagyon megizzadt homlokát.

Valami furcsa, éles borulás nyelte sötétbe agyát Száján csalódással esett ki az elégedetlenség mint az elálmosodott részeg napszámos ujjai közül a féltett pénzdarab:

— Rossz volt.

Az ég egyharmadában csillagos arca valami lázon tül csonkaságok iszonyával esett hirtelen a mellébe. Hozzá kellett gondolni, hogy most minden óra háromnegyedet mutat.

A tátongó sebhelyeket ócska rongyokkal mégis

betönködte. A hullát gondosan ölbe kapta és egy kerülővel levitte a kert mögé. Ott vigyázva beleejtette a folyóba. Gyűrűt, pénzét már előbb elszedte, azokat most egyenként utána hajigálta a vízbe.

Aztán visszament, a véresebb lilomokat letépkedte a többi rábizta a sötétben érő esőre.

A lilom északái erős szaga akkor kezdte üldözni és marcangolni.

Néhány nap mulva minden virág szagától undorodott.

Mellében dagadt s a torkáig nőtt az undort nyá-lzó kielégületlenség.

— Nem így kellett volna!

A törre gondolt és vissza érezte az első tördőfést, hogy csontba akadt és eleszött. A sebekre gondolt és látta hogy azok mind csak durva, esuf roncsolások.

Szinte puífedezve kifordultak és sikoltás rajtuk a pirosság.

Csak napfény ne süsse őket valahogy!

Estenként ezer virág szaga muzsikált a hold finom kosarában, bodult kicsi tüdejük énekelt és egy hang majd az angyali türelem torkával vezényelte unostalan:

— Rossz volt! Mégegyeszer!

Az egész emlékezést a természet eddig zsenge és bántatlan tavasza kivette egy kopár fekete partra mint a megindult márciusi víz a poshadó hullát.

Benitó holttestét különben csak egy hét mulva, az esős megáradás után lették meg az erdőhöz közel, a patak bekönyöklésénél. Tizenegy sebet olvastak meg rajta s erős üldözöbe vették érte a hegyi rablókat.

*

El is mondta ezt Márió ott a két öreg szomorokodónak s a véres történetben csak úgy mint egy avult biblia nyelven, izzel és bőséggel hasadt minden szó.

Majdnem mese, játszian s ezüben, csepegő aranyvenyigén. Szánva s fájdalommal hallgatták és nézték őt, mint a partok darabos durva életét a vizek, kik fehérebb vállon viszik a világos éj ezer teherrel induló lelkiismeretét. S akár a tavaszi enyv a fákon, a szavakból kicsillant az olvadó kenet:

— Mégis három hét mulva megint kést vettél kezdedbe. Egy öreg urat szurtál le s mindkét bűnőddel magad jelentkeztél. De mindmáig eltagadtad hogy ismerted őt.

Márió a bírora emelte fejét s nagyon halk igaz ságába szinte beteg lett a hangjával:

— Mert tán akkor láttam őt először.

A két öreget egyként megháborította egy türelmetlen pillanatra ez a süket gonoszság.

— Mindig is így hazudtad. Mért ölted volna meg akkor ezt is?

— Mert süttött az emlékezés az elsőre — vélte hangját furcsa békesség felé Márió — üvöltött, csipert emélyített és nekem minden részem tiltakozott ellene, a torkom valami erős italt kért rá, hogy kimarja magából az undort.

— Vért vére tetéztél igaz töredelem helyett.

— Az első vér látod, agyamba szürte színét és muzsikált. Oltanom kellett.

— Álmodul mellé álltal és egyetlen szurással legyilkoltad.

— Mert az első parancsolt és ordította, hogy így kellett volna.

— Merted még egyszer sorsodra venni a vér terhét?

— Az első, ugy ahogy történt nem akarta a lelke. Mást kért.

Már nagyon fölénekelté arcát a holt, magasan süttött, s a sűrű rácson át a fény sok fehér pászmáját huzta mellére a benti sötét s mozgó ujjakkal játszott rajta mint a hegedűn. A bíró a részut zuhogó fényben megezüstözött fenyegető jobb kezét.

— Fürödj meg a világosságban s ne vakard magad álmod és pikkelyes szavakkal.

Márió tüzbe jött.

— Azok a sebek rosszak és csunyák voltak, én most szép sebet ejtettem. A vér folyvást égett és zúgott bennem, én most elfoltottam. Az elsővel elvesztettem valamit, de ez a második új holdfénybe itt és már megfürödtem benne és megvidámodtam.

Esett félelmével nagy intelmekben és ígéretekben válogatott a pap s az őszinte szavakat kérte minden-ért egy árnyéknyi alázattal, de Márió a gonosz makkosságával szemébe nevetett és az ajtóra mutatott.

— Menjete!

A bíró még megszánta egy nézessel, mint a megérthetetlen fájdalom betegeket szokás.

— Valami kívánságod ha volna, még teljesíthetem.

Márió megszelídülten tartotta arcát a nyúlós fény pépjében.

— Már a virágok szagával is megbékéltem. Ha van, küldhetnél valami erős illatú virágot, még ha vérbe mártod is: kibírom. De most igazán menjete!

Mintha a dőlőfős egészség beszélt volna belőle dadalmas örömmel.

*

Szép piros kapuját mikor megnyitotta a hajnal, Márió már utolsó percét eszörgette szívében. Mögötte állt szinte gótikus stílusban megácsolva az akasztófa: magas, könnyed és csinos. A papnak mégegyeszer meg esküdött, hogy nem bántja se vád se félelem megátalkodtságában így várta a parádét szörnyű halállal.

A legnagyobb ipar-
vállalat a robbanó-
és gyújtómotorok
építése terén

FIAT

Részvénytársaság
400.000.000 lira
alaptőkével
35.000 munkás és
tisztviselő

GYÁRT:

SZEMÉLYAUTÓKAT a legújabb modellekben:

509 13/22 HP, 4 henger, torpedo, Berlina M. Spyder, Coupe Berlina Weymann	520 25/45 HP, 6 henger Torpedo Berlina Coupe-Spyder	521 27/50 HP, 6 henger Torpedo 7 üléses Berlina W. Coupe 7 üléses	525 S P O R T 37/50 HP, 4 üléses Torpedo, Coupe Berlina
---	---	---	--

TEHERKOCSEK:

FIAT Mod. 507 FA 1,5 tonnás	SPA Mod. 25/C 10 2,5 tonnás
Mod. 603 2 tonnás	" 30 3 "
	" 31 5 "

TAMINI speciális kocsik

motoros szivattyúk, automobilos szivattyúk,
sprengkocsik, szemétkocsik, tankkocsik, stb.

TRAKTOR Mod. 700

naftaüzemre
Vontató gépek országuti transzportokra. Mint mezőgazda-
sági traktor cséplő- és kaszálógépek meghajtására

TRAKTORPAVESI

vontatógépek katonai célokra

REPÜLŐGÉPEK

A Fiat repülőgépek és motorok a következő világrekordokat
érték el: 11.850 méter magasság, Raid Rom-Brazília-i repü-
lés kikötés nélkül, 512.776 km-es óránkénti gyorsaság

Stabiltelepek és
hajómeghajtásra

DIESELMOTOROK

30—80 HP, Fél-Duise
80—10.000 HP

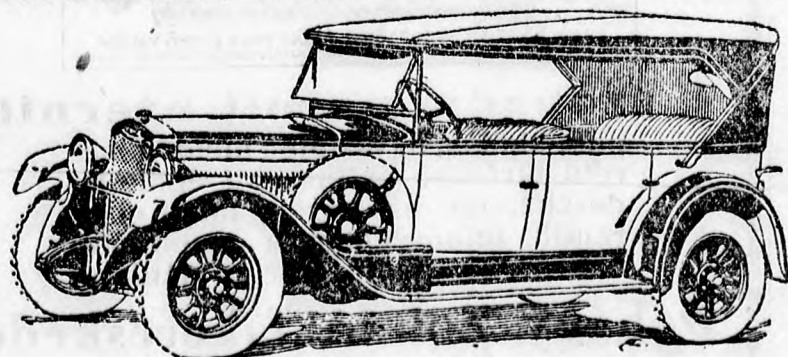
Vasuti kocsik építése — Acélöntöde — Traverz hengerelőművek — Vasúti vágányok
Bádógok — Csövek

KOHÓK

Felvilágosítással szolgál
Központ:
Uzun Mirkova 5

Jugoslovensko Fiat-Automobilno Prometno D. D. Beograd

Automobilok, teherkocsik eladási szervezete - Traktor és különleges kocsik osztálya:

BEOGRAD

Braća Naschimbeni
Kralja Petra br. 65

ZAGREB

Jugoslovensko Fiat-Automobilno
Prom. D. D.

Filijala Simostanska ul. 2a

SUBOTICA

Garage AUTOMOBILIA
Ing. Leo Strass

Bledska ulica 6

SKOPLJE

Agencija „AUTO“
Kraugova Palata

LJUBLJANA

Triumph-Auto D. Z. O. Z.
Dunajska cesta 26

MARIBOR

Triumph-Auto D. Z. O. Z.
Filijala, Franč Škafarska ul. 13

SOMBOR

Karlo Zwirachitz
Pariska ul. 6

OSIJEK

Adalbert Roder
Desa ličina ul. 27

SPLIT

Franjo Flesch
Marmontova ul. 7

DUBROVNIK

Filip Kessler

SARAJEVO

Theodor Todeschini
Bolnička ul. 5

NOVISAD

Autocar, Fuchs & Loebel
Trifkovičev trg 5

VEL. BECKEREK

Hanse Raubinger
Gunduličeva ul. 25

JUGOSLAVENSKO
GANZ

Központ:
BEOGRAD
Karadjordjeva 75
Tel.: 23-90; 44-33

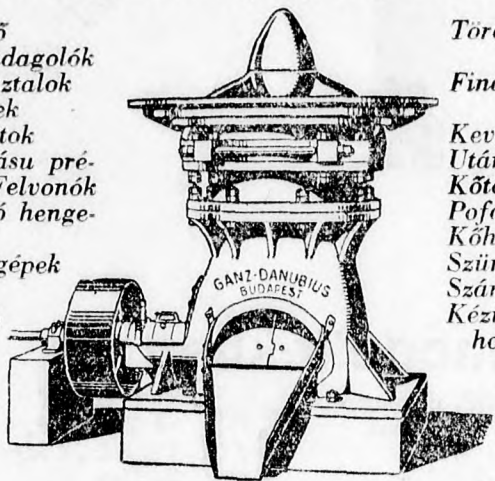
AKCIONARSKO DRUŠTVO

Műszaki iroda
ZAGREB
D. aškovićeva ul. 25
Telefon: 55-87. szám

Külön osztály aprítógépek számára

Gépek minden nagyságban és teljesítményben az aprító és téglagyári ipar részére!

Önműködő adagolók
Levágó asztalok
Téglaprések
Görögjáratok
Kézi hajtású preszek
Felvonók
Osztályozó hengerek
Kőhasító gépek
Desintegrátorok
Nedves dobmalmok
Revolverspreszek

Törő henger-művek
Finom henger-művek
Keverő gépek
Utánprések
Kötő gépek
Pofás törők
Kőhengerművek
Szűrőprések
Szánprések
Kézi hajtásra horgonycsereprészek
Kötőrők
Mázórlők
Agyaggyurók

Egyszerű! Üzembiztos! Olcsó!

Kérjen ingyenes és részletezett ajánlatot

Ingyenes mérnöki látogatás

Számtalan referencia a világ minden részéből

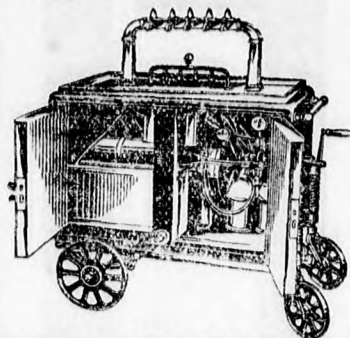
**Kimerítő leírásokkal
ingylen szolgálunk**

Csak **GANZ** mindenütt

3711

Mozgó limonádé-kimérő apparátust szódagyártóval

tetszetős kivitelben és hygienikus berendezéssel gyárt

Braća Goldner
jégszekrény-, fabutor- és r. zárugár

Subotica, Jugovića 20

Telefon 1-34

Kérjen árajánlatot!

Ezideig ilyen olcsón

ILYEN GYÖNYÖ. ÚT ES MINŐSÉGESEN
ILYEN KIVÁLÓT NEM VÁSÁROLHATOTT!

Ismerik a földkerekség minden táján!

Gyors

Biztos

Gazdaságos

Az új

WHIPPET

gyorsabb, ko szabb, erő ebb és sokkal szebb mint volt

Amerika legelső europai típusú könnyű kocsija!

Fűbbet fizethet, jobbat nem vásárolhat!

Whipp 1- és W lly Knight autók képviselik a Vajdaság és Sz. remény részére

Manchester 1 1/2 és 2 tonnás teherautók

Képviselet keresetnek:

Sombor, Subotica, V. Bečkereket és Vel. Kikinda részére

Dipl. Ing. SARTOR & Ing. RIEGER

Novi Sad, Uspenska ul. 5

Vezérképviselet: Albion, Beograd, Decanska 7

VENEZIA TRIESTE FIVME ANCONA BARI CATANIA MALTA MESSINA PALERMO NAPOLI LIVORNO GENOVA IMPERIA MARSEILLE BARCELONA VALENCIA

"ADRIA" S. A. Nav. Mar. Fiume
FIVME
VJ MOTORHAJÓKKAL FENNTARTOTT RENDSZERES HETI JÁRAT

Bővebb felvilágosítással szolgál:
"ADRIA" S. A. Nav. Mar. Fiume
és minden nagyobb utazási iroda

1453

A szabadalmazott Eternit-pala-eladás, ugyszintén minden méretű fűrészelt és faragott épületfa, deszka, lécs és cserép, mind elsőrendű minőségben, a legolcsóbb napi áron kapható. Kérjen ajánlatot

Dohány Zoltán fakereskedő

Telefon 3-65 **Szubotica** Telefon 3-65

F. R. ROTTER
gép-, fémáru- és szifónfejgyára
Osijek, I., Pejačević ulica 7.

Ajánl saját gyártmányu prima szifónfejeket, szógavizgyártógepeket, sörpompákat és minden e szakba vágó más cikket.
Szódavizgyártógepek javítása a törvényes előírások szerint legolcsóbb árakon.
Cseh szifón- és kracherlis-üvegek állandóan raktáron.
Nem képvisélet, hanem saját, Jugoszláviának ebben a szakmában legnagyobb és legrégebb különlegességi gyára!
Mérsékelt árak!
Szakszerű kivittel!
Kérjen árjegyzéket!

EGYSZERŰ ÉS STYL. BUTOR
ÉDER KÁLMÁN BUTORCSARNOKÁBAN
SUBOTICA, Vilsonova ul. 40. — Te. 6-82.

„ARIEL”
MOTORKERÉKPÁROK. MODEL 1929,
250, 500 és 557. M³ állandóan raktárról
„AUTOCAR”
cégnél kaphatók
NOVISAD, Trifkovičev trg 5
Telefon 21-32

Eladó malomgépek

- 1 db 12 tömlős szellőztető (Saugfilter)
- 1 hozzávaló exhausztor
- 1 2-es számú (Rentábel) hámozó
- 1 Eureka-kefegép
- 3 4 részű silkszita 10 kerettel
- 2 dupla dara- és deceliszitító
- 1 250,800 dupla „Ganz” vasszekrényes simaörölő hengerek
- 1 dupli dsaőr

A gépek kifogástalan állapotban vannak, egyrésztük üzembn is megtekinthető

Szakács Mátys és Társai
malom, Stara Moravica (Bácska)

DUGHAGYMA
prima gömbölyű áru, legolcsóbb napi áron kapható
Kovács Bálintnál
Novisad, Fatoški put 46

Jégszekrények
Mészárosok, bontások, vendéglők, magánháztartások legolcsóbb beszerzési forrása Minden nagyságban kapható!
Elsőrendű kivittel!
Kérjen árjegyzéket!
Milošević Veljko
Sombor, Zlata Greda 2

IGY GAZDÁLKODIK

A MUNKÁ
az a gazda, aki nem olvassa
elmd gazdasági hetilapot! — Kérjen mutatványszámot A MUNKA kiadóhivata áti, Subotica

ROSSZ IDŐ
van ma és annak, aki jól akar járni, minden tekintetben takarékosnak kell lenni, különösen szükségleti cikkek beszerzésénél, amelyeknek legolcsóbb beszerzési forrása **R. STERMECKI** nagykereskedés, különösen az, akinek hivatása végzetében pontosságra van szüksége, van szüksége jóljáró zsebórára, ébresztőóra és fali órára. Köz tudomásu dolog, hogy jó és pontos órát nagyon olcsón vehet az

R. STERMECKI nagykereskedésében
Celje, 27. szám (Szlovénia)

Nehogy az órát elveszítse, láncra is van szükség, a szép fiatal leánynak vagy menyecskének fülfüggő és gyűrű is kell. Mindezt fellelheti a sok ezer képpel ellátott nagy képes árjegyzékben, amelyet bárkinek ingyen küldünk. Az órákért 3 éves garanciát vállalunk. A meg nem felelő vagy kicseréljük vagy a pénzt visszadjuk.

Olcsón
kartellen kívül
szerezze be szükségletét
Lederer Dezső cégnél
Somborban
Mai árak:
16% superfosfat 50 kg. zsákokban 102.—
18% " " " " 116.—
15% mésznitrogen vashordókban 255.—
100 kg.-ként a vevő vasúti állomására szállítva legalább téli vaon rendelkezésnél.
Benzin garantált könnyű minőségű 9:80
Petroleum garantált legjobb minőségű 6:80
Lucerna heremag . . . . . 21.—
Kálisó, mészkeper, chilasalétrom napi áron

Ártalmatlan soványítószér
Vegyen a legközelebbi gyógyszerertárban 4 dkg. Fuca-babot és abból fogyasszon el 2 héten keresztül naponta 2-szer 1—1 szemet étkezés után, majd azután 3 héten át naponta 3-szor 2—2 szemet étkezés után, utána ismét 2 héten át naponta 3-szor 1—1 szemet étkezés után. Az eredmény meglepő. Ezen szer által az emésztés és székelés megkönnyebbül anélkül, hogy a szervezetre ártalmas volna.
Lerakat:
Krajčović-gyógyszertár, Vukovár

20 ÉVES GYAKORLATI TAPALYALAT BILONYITVA
„BIBER”
A LEGJOBB DIETOSMATASÚ SZIGETELŐANYAG FALNEEDVESÉG TALAJVIZ,
SALÉTRUM SAVAK ELLEN!

Hábornelötti minőségben és csomagolásban — a Vajdaságban viszonteladóinknál is — újból kapható
BIBER WERKE
REPRÄSENTANZ: SUBOTICA
I. Sokolska 6. Telefon 868.

Kérjen ajánlatot
mész, cement és építkezési anyagokról
kittűnő minőséget a legolcsóbb áron szállíthatok
SIPOS SANDOR SUBOTICA
I. Sokolska 6. — Telefon 868. 2898

Saját termései
ארטוד כשר של פסח
kittűnő rizlingi és siller bor valamint törköly pálinka a legjutányosabban kapható
LIPKOVITS MÓRNÁL SUBOTICA
TELEFONSZÁM 848. 2844

Közvetlen tulajdonostól, Pécsről 25 km-re 825 magyar holdas teljesen sík, mindent megtermő
gazdaság eladó
hét szobás moden vízvezeték parkettes kasszettel, három holdas parkban A gazdaság kis vasúttal az állomással össze-köve. Sok téglás cserépes gazdasági épület.
Ára magyar holdankint 700 pengő, eca a felével átvehető. — Cim a kiadóhivatalban

Szálloda
jól jövedelmező, 11.000 lakosu bácskai nagyközségben, berendezéssel együtt jutányos áron, kedvező fizetési feltételek mellett
eladó
Bővebb felvilágosítással szolgál **KARDOS** hirdetővállalat, Novisad, Vilsonov trg 7
Telefon 23-70

Szenes Kálmán — Subotica
mindennemű mezőgazdasági gépek és vasárúk legelőnyösebb beszerzési forrása!
M. Á. V. cséplőgarniturák, "CASE" traktorok
"PRACNER" vetőgépek, műtrágyaszórók, kukoricaültetők

**Kisebb és nagyobb
üzlethelyiségek**
I. é. május hó 1-re
kiadók
Klein Géza és Fiai, Subotica
Bene Sudarevićeva ul. 6. Finansijeka uprava mellett

**UJ BUICK
és CITROEN automobilonok**
4 és 6 hengerrel. Használt generáljavított autók, Citroen csukott-nyitott, Fiat 502-503 kocsik, Ford luxus és teherautók, leghosszabb lejárati részletfizetésre kaphatók. Használt autókát becserélek
KAINLAJOS
Buick-Citroen képviselő
SUBOTICA, Városháza épület

ארטהו כשר של פסח
PAPRIKA
a suboticeai orth. főrabbi
DEUTSCH MOZES ár felügyelete alatt kizárólag
Sugar Manó cégnél kapható

Malomtulajdonosok figyelmébe!
SZÁLLITUNK »Gebrüder Bühler A. G. Uzwil« svájci gyártmányu minden modern malomgépet.
VÁLLALUNK malomszerelést, rekonstrukciót, gépek átszerelését.
KÉSZITÜNK saját műhelyünkben minden mintájú eleydort, csigákat, exhausztorokat, kőbarkolatokat, filtereket, stb.
Eppler és Mihók malomszerelők
Vel. Bečkerek, Bajzina ul. 22 2459

**KOMLÓ-
ZSINEG**
gyári árban csak
WEITZENFELD és TARSA
cégnél, Subotica
Kérjen árajánlatot! — Telefon: 192

Építkezők figyelmébe!
Mielőtt üvegezést végeztet, kérjen tölem árajánlatot! Üvegezést négyzetméterenkint valódi belga üvegből legolcsóbb napi áron végzek
Kész ajtók és ablakok állandó raktára
WANDMANN üveges, Subotica
Zrinjski trg 2 187

Dughagymát, burgonyát
vetőburgonyát, hagymát, babot
mezőgazdasági és kerti magvakat
(búkkönyt, muhart, herét stb.)
I-a préselt sármentes rétiszenát
vagonézámra és kis tételekben
legjobban és legolcsóbban szállít
LEDERER JENŐ
bank és biz. üzlete, gyümölcs és főzelék import-export
NOVISAD, VILSONOV TRG 7
Raktár: Temerinska 38 Telefon: 22-14 szám

A világ legjobb kalapjai a valódi
BORSALINO
kalapok, amelyeknek a belső izasztóján a következő jel látható:
VALÓDI
Borsalino
Grand Prix - Paris 1900
ANTICA CASA FONDATA NEL 1857
kapható minden jobb üzletben
Vételnél figyeljen a védjegyre!
Vételnél figyeljen a védjegyre!

Bressburger
DÍVATCIPŐKÜLÖNLEGESÉGE
Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből
Külön mértékosztály
Olcso árak Olcso árak
Divatos Izléses
Tartós Elegáns
Subotica,
Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

ELŐNYOMDÁT
legmodernebb stílus rajzokkal és kellekekkel legolcsóbban szállít
LEOPOLD SÁMJEL, SENTA
modern előnyomdabehrendező i. gyára
Relief-festéshez való festékek, porok és kellekek kaphatók

Sportemberek
fizikai erőfeszítés előtt, közben és után használják a
VALDA-pasztillát
Csodálkozni fognak az eredményen. Kapható minden gyógyszer-tárban és drogériában. De csak valódi
VALDA-pasztillát
követeljenek, amelyek
VALDA
névvel ellátott dobozokban kaphatók

Tavaszi
ridikülőjdonságok
saját készítményű utazóbőröndök, berendezett kázzelták és az összes bőrárak óriási választékban, olcsón kaphatók
SCHLAGER HENRIK
bőröndös / a bőrarspecialistánál, Aleksandrova ul. 1. Korzó

Piukovits József
szőlőbirtokos, Subotica, Jelašićeva 4
husvétii borárai:
Nemes kádárka litere 6 dinár
Fehér asztali bor „ 7 dinár
Ó-bor 1927-es „ 8 dinár
Ó-bor 1926-os „ 10 dinár
Kisüstön főtt saját főzésű páinkái olcsó árban

EAU DE COLOGNE-RUSSE
MOLNAR & MOSER
H a legkedvesebb
HUSVÉTI AJÁNDÉK
Kapható mindenütt. — Főlerakat:
HERCZL DROGERIA, SUBOTICA

Euphosil Paraffin Therapia
Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539
A legújabb és eredményeiben felülmulthatatlan gyógymód reuma, kőszvény, ischias, lumbago, és neu algius fájdalmak esetében. Legbiztosabb sikerű paraffinos pakolásos fogyasztás az egész testre, vagy annak egyes részeire berlini módszer szerint.
Számos köszönmóirat. Vidéki betegek részére lakás és ellátás. Kívánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágosítást ad: 685
Dr. Vécei Jenő, orvos

Mauthner-
féle nemesített, legmagasabb csiraképes-ségű mezőgazdasági és kerti magvak kaphatók a legelőnyösebb feltételek és kiszolgálás mellett a vezérképviselőnél
Velimir Lederernél
Subotica Manojlovićeva 7 Telefon 628

Fiatalos üdeséget, természetes bájat kőcsönöz a
Paruvaru-erème
állandó haszna a a
A modern és tudományos kozmetika legtökéletesebb vivmánya foltok, szemölcsök, szeplők, kiütések, orrvörösödés és egyéb arcbetegségek ellen. Számos elismerés. — Készíti és postán szétküldi
BLUM gyógyszer-tár, Subotica
Allandóan raktáron:
BIJELINA: RUGOJNO:
Bija Petrik Bakija Abdalajbegović
Bran H. Salihović NEMAČKA - CRNJA:
Boris Schovic Johan Fendt
Boris Lipičević CARIBROD:
Zivan Ikonja Randjel Stojanović

Parkett-gyári I-a tűzifa 100 kg.-ként 30 dinár. Nagyban v tel- Szubotica
tölgyhulladék házhoz szállítva 30 dinár. J. Vujković i Drug tel. 6-69.

JEVREJSKA U.7

SCHMOLKA HIRDETŐIRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

Komlózsineg

árainkat mélyen leszállítottuk!

Schiff Ábrahám, Novisad

zsák-, zsineg- és ponyvanagykereskedő, zsák- és ponyvakölcsönző
Telefon: 2403. Telegr.: Jutesif. Fiók: BEOGRAD-SAVA. Kérjen árajánlatot!

Miért?

kinossa magát és gyermekét ricinusszal vagy más keserű szerrel, amikor a gyomortisztításra itt van a LAKSIT-csokoládé. A LAKSIT íz és szaga kellemes, mint a legfinomabb csokoládé és semminemű fájdalmat nem okoz. Elsőrendű szer olyanoknak is, akik állandó székszorulásban szenvednek. LAKSIT a legelőször, mert egy doboz 12 csokoládéval, amely 12-szeri használatra elég, 10 dinárba kerül. Továbbá hasznos csokoládé van forgalomban, azt kérjen kifejezetten **LAKSIT-csokoládét.**
Kapható minden gyógyszerüzemben és drogeriában. Kérjen a legközelebbi gyógyszerüzemben.

LABADOZOKNAL ÁLTALANOS GYENGESÉG ESETÉN

VERSZEGENYSÉG

DESCHIENS SYRUP HAEMOGLOBINNAL

AZ ORVOSOK IGAZOLJÁK, HOGY AZ A VITAMINOS SZIRUP A NYERESHUSZT ÉS KÜLÖNFELE VASKESZIT-MENYERKET MESSZE FELÜLMÚLJA!

B. M. W.

A legújabb müncheni rádiótvírájajelentés:
„B. M. W. eröffnet wieder des Hauptlager des Sportsjahr 1929. Im Eilensiede Lager im ersten Lauf der deutschen Kraftmeisterschaft wiederum wie in den letzten 5 auf ein ander folgenden Jahren. Erster und zweiter Preisklasse über 500 Kubikcentimeter und beste Zeit des Tages. Bei Wagenklasse über 600 Kubikcentimeter erster Preis und Schnelligkeitsrunde.“

Imé egy újabb bizonyíték, hogy a **B. M. W. motorok** pár a világ legjobb motoroképpárja!

- Uj tura-típusok:**
R 52. . . . . 500 cm³
R 62. . . . . 750 cm³
- Uj sport-típusok:**
R 57. . . . . 500 cm³
R 63. . . . . 750 cm³
- mellékkocnival és alkatrészekkel állandóan raktáron.

Az R 52 típus ára: **23.500** dinár
Jug szláviai vezéreképvisező:
CHRISTIAN NUSSER
ZAGREB BEOGRAD
Račkoga ulica 4 Dečanska ul. 20
Telefon 41-88 Telefon 28-14

Helyi képviselők:
Novisad: AUGUST BACHINGER
Vel-Beckerok: MAXO GLUCASMAN
Vrsac: JOVAN SCHWIEDL
Sarajevo: ING. FENNIGBERGER
Mostar: DUŠAN M. XI. OVIĆ

Kedvező részletfizetések!

PRIMLJENI PRIMLJENI
Laboratoire ALGA
SUSAŠK JUGOSLAVIE

U. 113

fr. paris 124 20 20 1139

votre produit alga récompense entre plusieurs produits étrangers de grand prix d'aptose suivre

bureau d'ekosition du progres

Ez a párisi távirat jelenti, hogy az ALGA masszírozó készítmények ezuttal már ötödször nyerték el a jelenleg létező legmagasabb kitüntetést, az

aranyérmeket és a diszoklevelet

Ez a siker annál jelentősebb, mert ezen a kiállításon a földkeresség majdnem minden országa résztvevő hasonló készítményeivel. Nem kétséges tehát, hogy az ALGA ma a legmegbízhatóbb és legjobb készítmény mindennemű

reumatikus fájdalmak - isiász - csontbántalmak - hányinger - fogfájás - fejfájás - ájulás

ellen, azonkívül minden meghűlésből eredő betegség esetén. Legalább egyszer tegyen kísérletet az ALGA-val, amely egészségének hű óra lesz egész életében és sok kellemetlen perctől fogja Önt is megóvni.

Gyógyszertárakban és drogeiákban kapható, üvege 16 dinár. Mindennemű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk

Postai szétküldés:
LABORATORIJ ALGA SUŠAK
4 üveg 77 d'n. 8 üveg 131 din. 14 üveg 205 din. 25 üveg 320 din.

férfi öltönyszöveteket

az alanti **olcsó árakon vásárolhat**

3 méter szövet teljes hozzávalóval **450** dinár
3 " " " " **550** " "
3 " " prima " **650** " "

Az áru minőségéről bárki meggyőződhetik üzletemben vételkényszer nélkül. — Vidékre esetleg min. ákat küldök.

Ugyanott elsőrendő angol uriszabóság!
Angol szövetek nagy raktára!
Šandor Pressburger, Subotica
(Városháza)

Olcsó áron készít mindennemű nyomtatványt a **Minerva nyomda r. t.**
Izléses elkészítés: A legmodernebb kivitel.

JEVREJSKA U.7

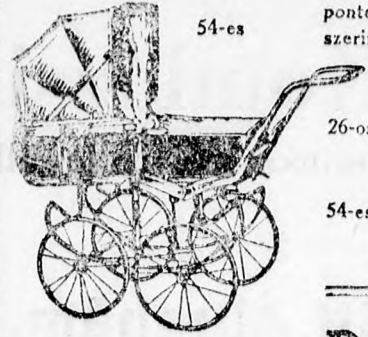
SCHMOLKA HIRDETŐIRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

A LEGJOBB SPORTKERÉKPÁRI

Vezérképviselő: DANIEL PECHMAJOU & Cie. ZEMUN

Konkurrencia nélküli árak!
Gyermekkoszik

54-es pontosan az ábra szerinti kivitelben, prima gumikerekekkel

26-os számú 349 dinár

54-es számú 649 di ár

Butor

csakis a legkitűnőbb minőségben, minden stílusban óriási választék. Meglepően olcsó árak

Tekintse meg raktárunkat vételkényszer nélkül

Meglepően nagy gyári raktár német limotermokban
Kérem árat és mintákatEDUARD KRAUSZ cégtől
NOVISAD, Telefon 20-24 3123GRAND HOTEL
OSIJEK
a bácskaiak találkozó
helye

Étterem Kávéház

Ferd. Sax utóda

Albert Ondrušek

ruha- és kelmefestő, vegytisztító,
szőrmefeldolgozás és festés

Műhely: Osijek III., Jelašćev trg 22

Fiók: Osijek I., Desatličina 33

Fióközlet: Zemun, Zmaj Jovina ulica 19

Alapítva 1825

R uha és mindennemű kelme és anyag, csipke, selyem, plüssz, dekatura és apretura vegytisztítása. Ruhafestés minta szerint. Gyászruhák festése 24 óra alatt. Gyors kiszolgálás, olcsó árak.

A munka kifogástalan elvégzéseért garanzálók!

Speciális

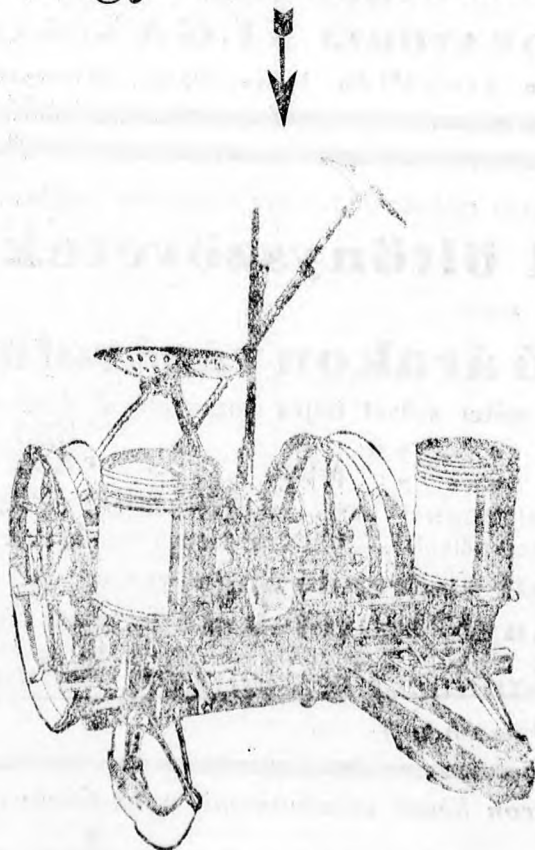
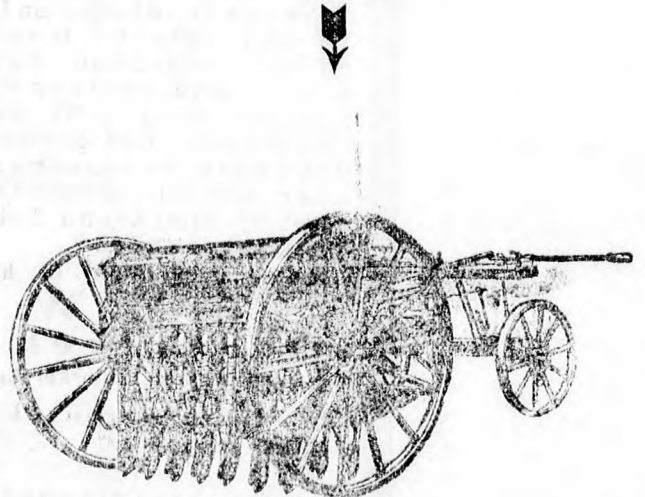
rádióasztalok

különböző kivitelben, minden stílusban kaphatók, valamint

rádiókazettákat

mért szerint készít

KAIĆ LAJOS SUBOTICA. II., Zavojna ul. 5 3172

Rud. Sack
négyzetbe ültetőkLosonci Record-Drill
vetőgépekHirneves gyárak elsőrangú készítményei
Az összes mezőgazdasági gépek

Record-Erdős Rt.-nál

Osijek

Novisad

Vel.-Bečkerek

JEVREJSKAU.7

SCHMOLKA HIRDETŐIRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

KOLINI CIKORIA

Kitünő kávépótlék — Minden háztartásban kedvelt!! 2921

T. G. MAPPLEBECK

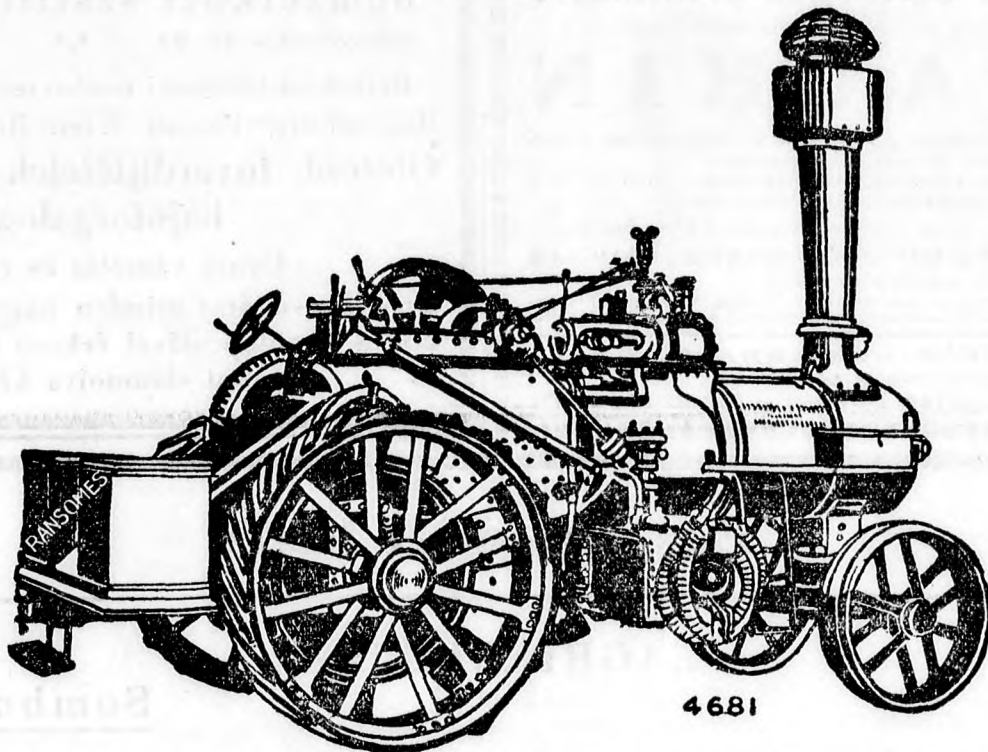
Beograd, Palata Akademije Nauka, Telefon 3—46.

Legnagyobb és lezismertebb angol gyárak vezérképviselője

Noviszádi képviseelő: **F. DEVIĆ**, Noviszád Futoški put 68.

Cséplőgarnitúrák

Ransomes, Sims & Jefferies, Ltd. Ispwich, Anglia

Gőzlokomobilok, stabilgépek minden ipari célra

Traktor ekék — Kukorica morzsolók — Kombinált szalmaaprító cséplőszerelvények — Lister-motorok, 5-16 HP petroleum és nyersolajüzemmel — Tej-szeparátorok — Birkanyiró-ollók — Bamford-motorok és malmok — Kukorica- és gabonavetőgépek — Fűkaszaló-, arató- és kévektetőgépek — „Frost & Wood“, Kanada — Villanyvilágítási szerelvények 2 1/2 lóerőtől fölfelé — Gőz utihengerek és más utmegmunkálógépek, Marshall gyártmány — Traktorok!

Keresse fel az

angol gépgyári kiállítást

Beograd, Karadjordjeva 79a. — Telefon 44—36.

Ha **ZAGREBBAN** vendéglőt büffét pékműhelyt trafikot üzletet gyárat házat vagy bármi mást akar venni, forduljon azonnal a **„DOM“** ügynőséghez, Zagreb, Nikolićeva ulica 5/1, ahol minden információt díjmentesen kap. 3017

Paraffin-terápia

biztos gyógyulás rheuma, köszvény, ischias, neuralgiák és fagyás ellen

Paraffin-szépségápolás a modern kozmetika legújabb vívmánya

PARAFFIN GYÓGY- ÉS KOZMETIKAI INTÉZET
Vel. Bečkerek, Hajdnok Veljtkova 14.
ORVOSI FELÜGYELET!

MARIJA-GYERTYA

gyári árban csakis

RESCH JOZSEFNÉL kapható

SOMBORBAN

KERJEN AJANLATOT!

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár beküldése esetén hérmérvé küldöm szabadalmazott szexuális találmányomat ismertető könyveimet — Cim

„Patent 608“

Cimj (Kozsavár) 1622

1. sz. postafiókbérlés

Somborban

a Bácsmegeyi Napló részére

hirdetéseket

Dr. Szántó Miklós

Apatini ut 46. vossz fal.

Telefonszám 341.

Billiárd

mandinergumi, zöldposztó, dákó, golyó, sakk, dominó, Lignum-Sanktum tekegolyók, babák és minden más esztergályos áru legolcsóbban beszerezhető

Ehrlich J.

esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 44

Virágai

gyönyörűen fejlődnek és pompásan virulnak ha **Kanipos** növényvédősóval neveljük őket.
Ára 12.50 és 42.- Din.

Szorgalmasan **TOJOK** aprószárnyasok nevelésére, hízalásra és baromfibetegségek ellen utólrhetően a **KOKO** baromfipor
Ára 10.-, 40.- és 115.- Din.

Égészséges

GYOMOR

és a re des székelés az egészség legfontosabb feltétele, mert ha erre ügyelünk, elejét vessz k sok olyan betegségnek, amelyeket az állandó vagy időnkint fellépő szorulás okoz, mint a főfálás, vérszegénység, gyomorfekély, bél- és májbajok, sárgaság, epebajok, a vizeleti szervek mindennemű megbetegedése, vérérdénylmeszesedés, vértisztatlanság, étvágytalanság, stb. Mindezeket a legsikeresebben gyógyítja a

PURGATIN TEA

magas gyógyértékűből készült, készíti és utánvétele szállítja egy do az 30 d nár, két doboz 55 dinár)

Sv. TRAJKOVIC

gyógyszerára **BEGRAD** a Nemzet színház mellett

A PURGATIN TEÁTOL egyenrom tje n rendb-ölt. Kérem kü d-ön nekem még dobozzal. Stovan M. Vajkovic, 16 s g i e y z D n i Mianovic

„VARDAR“ Bizosító R. T. Novisad

Trg Oslobođenja 6. (Apo ló-palota) — Telefon: 25-98

Újrendszerű népbiztosításunk bárkinek módot ad arra, hogy rendkívül előnyös feltételek mellett takarékbiztosítást kössön, orvosi vizsgálat nincs. — Rendkívül alacsony díjtételek. — Kedvező feltételek. — Vegye igénybe a takarékoságnak ezt a modern formáját. — Kérjen ajánlatot. Háromhavi díjtétel 64 dinártól kezdve. — Társadalmi összeköttetésekkel rendelkező urakat és hölgyeket képviselőknak alkalmazunk.

Redőnyök

minden nemben, ugymint:

acél, Es lingen-féle fa zsaluablak és vászon továbbá az összes mű- és lakatosáruk, valamint teherfelvonók gyártása

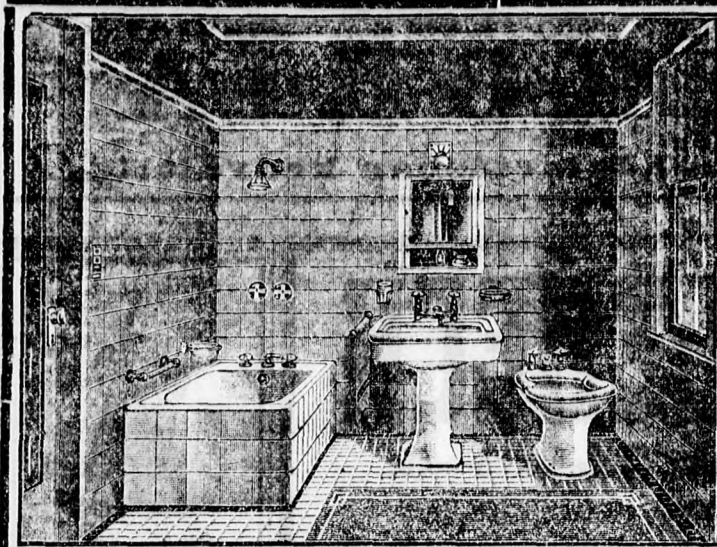
Bernold Szilveszter, Novisad

Alapított 1885 A gázyár: al szemben Telefon 2234
Fiók: BEGRAD, Dositjeva ulica 51

JEVREJSKA U 7

SCHMOLKA HIRDETŐIRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

„GREINITZ“ vasipari és kereskedelmi r. t. NOVISAD

Műszaki-osztáya ajánlja a következő cikkeit:

Kovácsoltvas, fekete és horganyzott
Gáz- és vízvezeteki-, kazán- és fürdőcsövek
szabad. forrasztással vagy varrat nélkül.

Fekete és horganyzott

Csőösszekötő-darabok

Öntöttvas-csövek
könnyű angol lefolyó-
csövek és idomdarabok

Víz-, gáz- és gőzszerelvények
vas, réz- és vörösfémbőlMindennemű szivattyúk
szabadonállók és házi vizellá-
tásra, kézi- és erőhajtásra

Egészségügyi- és építési öntvény
nyersen és zománcozva

Fürdő- és klozettberendezések
fürdőkályhák és kádak, fajanszárak és minden-
nemű berendezési és felszerelési cikkek

Kérjük, hogy képes árlapjainkat bekérni sziveskedjék

3123

Vérszegénység, gyengeség, étvágytalanság

és általában

a szervezet és az idegek erősítésére

a tudomány eddigi álláspontja szerint a legmegbízhatóbb gyógyszer a

MALACHIN

az egyetlen vitamin- és vastartalmú gyógyital, üdülők, legyengültek, süpadt fiatal lányok számára nélkülözhetetlen.

Több mint száz orvosi elismerő nyilatkozat bizonyítja, hogy a MALACHIN felülmúlja az összes hasonló készítményeket.

Kapható minden gyógyszertárban 1/2 literes üvegenként 45.— dinárért

Főlerakat: **GROSSINGER-gyógyszertár, Novisad**
a kath. nagytemplom mellett

Lerakatok: Isls, Cučkovič Beograd — Isls, Zagreb — Slavija, Novisad — Richter-gyógyszertár, Subotica — Samarjay-gyógyszertár, Sombor

Grossinger-féle Lehman-pomádé

a legrégebb eredeti recept szerint

GROSSINGER-gyógyszertár, Novisad — Alapítatóit 1771

3124

Bróder és Fenyő

nemzetközi szállítók Novisad

Telefonszám 22-92 *+ Sürgőnyel: Impex

Hetenként többszöri rendszeres hajógyűjtőforgalom:

Regensburg—Passau—Wien—Bratislava—Budapestről

Olesőbb fuvardíjtételek mint az eredeti

hajóforgalomban

Gyors vámolás és reexpedió

Repülőpostajarat minden nagyobb külföldi városból. A repülőpostával érkező csomagokat 2-3 nap

alatt elvámolva kézbesítjük

Egy eredeti levél

T.

„AGRIKULTURA“

Sombor

Folyó hó 11-iki érdeklődésükre, nem volnék-e hajlandó 3 év óta használt BULLDOG-traktoromat eladni és ha igen, mily áron — értesitem Önöket, hogy ilyesmi soha sem volt még szándékomban, semmi áron sem vagyok hajlandó BULLDOG-traktoromat eladni, sőt ellenkezőleg: nagyon szeretnék még egyet venni, ezért ha van vagy lesz valahol egy használt BULLDOG-traktor eladó — legyen az bármilyen elhanyagolt állapotban is — értesítsenek engem és én azt szívesen megveszem, miután viszonyaim nem engedik meg, hogy egy új BULLDOG-traktort vegyek, amit pedig legjobban szeretnék.

Nove Šove 1929. január 16.

Teljes tisztelettel

Hoffmann József s. k.

»AGRIKULTURA«

HEINRICH LANZ MANNHEIM

vezérképvisellete a Vojvodina, Horvátország és Szlovénia részére

SOMBOR, Kraljevića Djordja ul. 7

F ő k é p v i s e l e t e k :

Novisad

Energia, Vilsonov trg 7-8

B. Palanka

Sam. Löbl i Sin.

Osljek

Josip Zimmermann, Desatičina 20

Novigrbas

Friedrich Schmidt

Vel. Bečkerek

Mihajlo Havranek, Krunska ul. 10

Subotica

„Pallas“, Paje Kujundžića ul. 4

JEVREJSKAU.7

SCHMOLKA HIRDETŐIRODA, NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

TELEFON 22-76

A PYRAMnak párja nincs,
A PYRAM egy földi kincs.
Nagy vegyészek adták nekünk
Meggönnyítve földi létünk.
Becsüld meg e pasztát,
Élvezd a hasznát...!

Bizalom...

Miért keresik egyes
autómárkákat jobban,
másokat kevésbé?

Azért mert nagyobb a
bizalom ezekhez a típu-
sokhoz.

Azt, hogy az Overland
WHIPPET-4 teljes mér-
tékben élvezzi a vevők
annyira szükséges bi-
zalmát, azt legjobban
bizonyítja az a tény,
hogy 1928-ban 40%-al
több autót adtak el,
mint 1927-ben.

Az 1929-es WHIPPET-4
még hosszabb 8 cm-
rel, sokkal szebb és
tágasabb és a vevők
BIZALMAT még inkább
megérdemli.

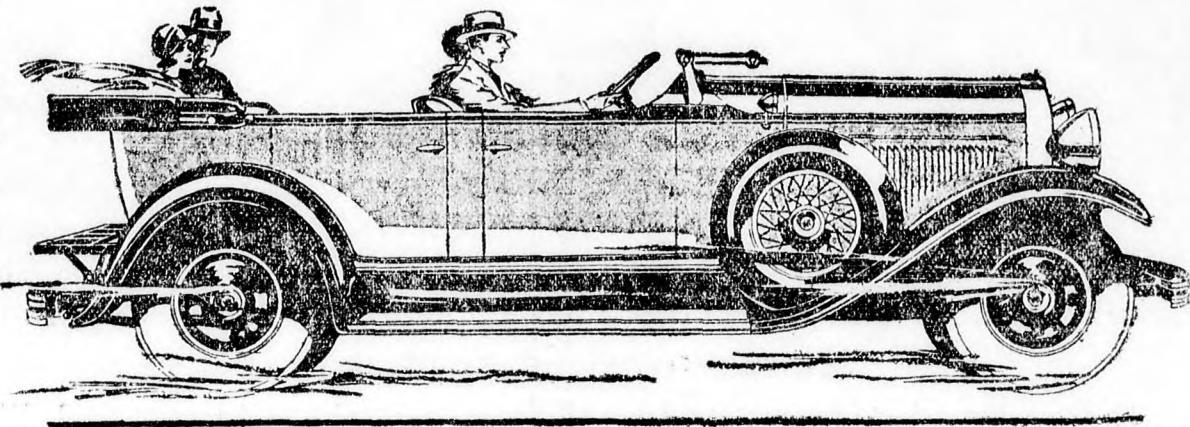
Az új WHIPPET na-
gyobb... hosszabb...
gyorsabb...

Superior
WHIPPET-4Superior
WHIPPET-6

WILLYS OVERLAND

GYARTMANYA

Vezérképviselő: T. S. P. „ALBION“ Beograd, Dečanska 7.
Képviselők: Ing. Sartor és Riger Novisad, Uspenska 5. Kraus i Drug
Osijek, Johann Schmidt Vršac, Voj. A. Begović, Leskovac, Ing. G.
Tönnies Ljubljana, A. Engel Split, Bogdan Dakić Dobož, Dr. M. Gracić
Dubrovnik

Biztonság...

Miért van szükség HAT-
hengerre?

Azért mert a HAT-
HENGERES motorok
csendesebben dolgoznak
jobban indítanak, gyor-
sabbak és mindenben
nagyobb a BIZTONSA-
GÚK.

Az Overland „WHIP-
PET-6 BIZTONSÁGA
megingathatatlan, mert
az egész kocsi akként
van megtervezve,
hogy a hathengeres mo-
tor követelményeinek
megfeleljen. A motor
FÖRGÖRÉSZE HÉT
fekvő csapágyon nyug-
szik, ezzel az előnyrel
a sokkal drágább hat-
hengeres kocsik sem
rendelkeznek; hosszu-
ságánál fogva amely a
sokkal drágább kocsik
hosszúságával vetekszik,
a WHIPPET-6 a BIZ-
TONSÁG megtestesi-
tője ugy minőség, mint
működés tekintetében.

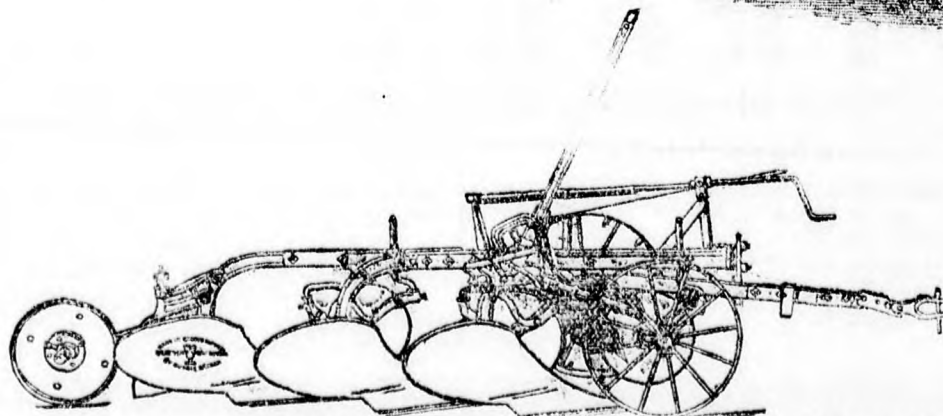
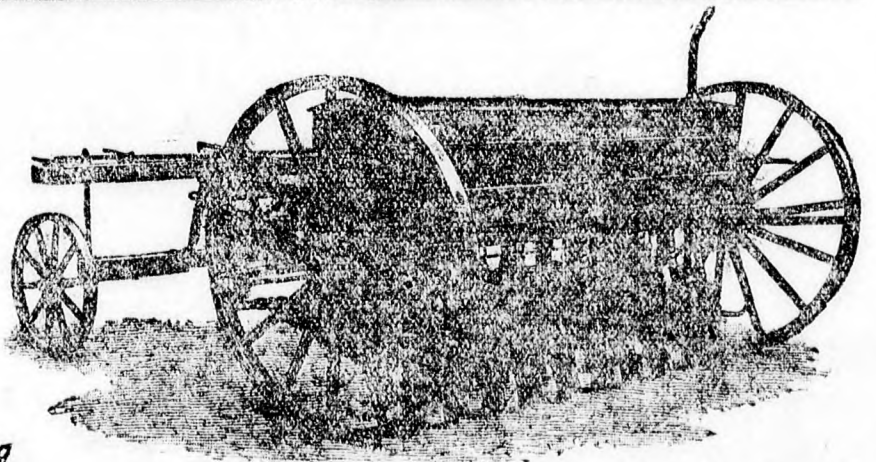
Legnagyobb mezőgazdasági gépgyárak Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Telefon: 25-22

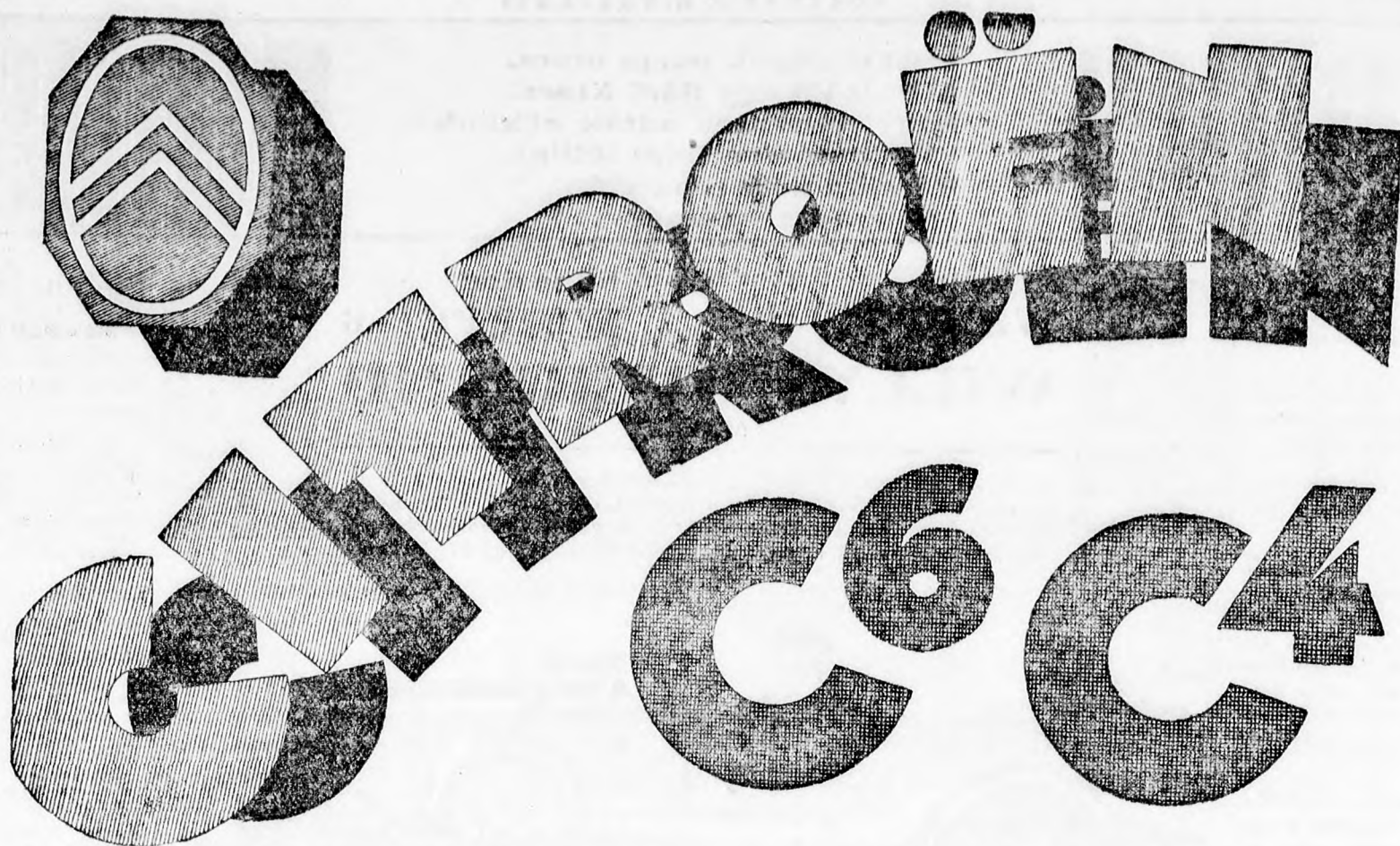
NOVISAD-Mali Liman

Sürgőny cím: Melicharum

A jelenkor
legjobb mező-
gazdasági gépei
mindenk
részére!

Gazdák!
Mielőtt mezőgazda-
sági gépet vagy esz-
közt vásárolnának,
kérjenek díjtalan
prospektusokat
és árajánlatot

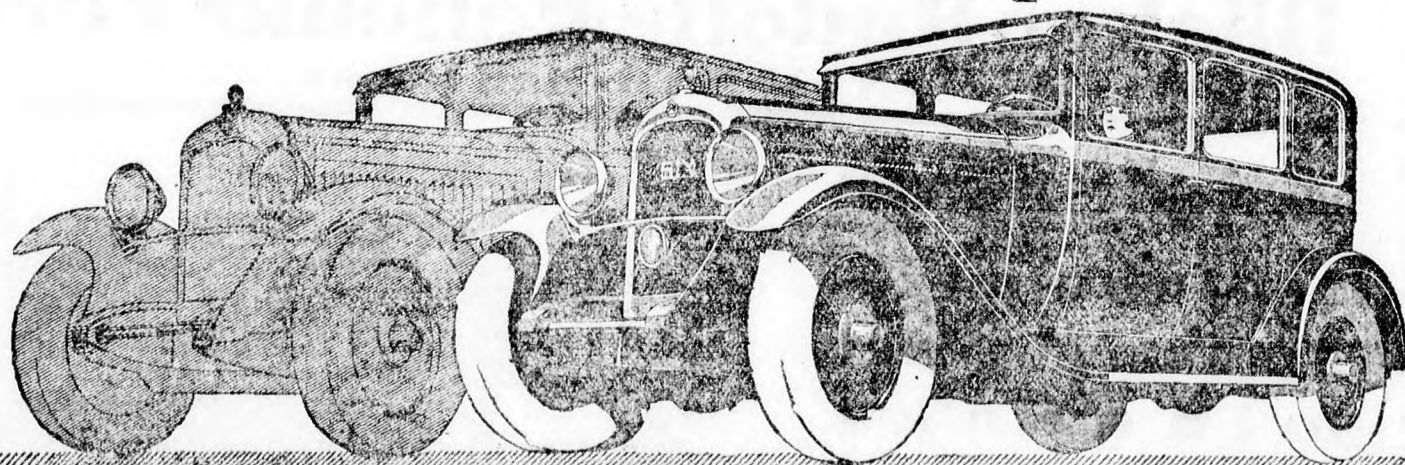

A Citroën-művek a „hathengeres“ luxusmodellen kívül a négyhengeres „C4“ kocsit is gyártják.

Ez a kocsi, amely kiválóan alkalmazkodik a hathengeres modellhez, különösen gazdaságos és rendkívül kényelmes és hatalmas típus.

Elvitathatatlanul

a legjobb kocsi ebben a csoportban

Vezérképviselet:

CITROËN

Telefon: 24-73

GJOKIĆ i VUČO mérnökök, BEOGRAD

Obiličev venac 6

Képviseletek:

Zagreb, Lipna ul. 22, Grand Garage
»Citroën«
Novisad, Kralja Aleksandra ul. 7. »VOLAN«
automobilüzlet
Subotica, Városházépület KAIN LAJOS,
»Citroën«-képviselet

Veliki Bečkerek, Obala Princeze Jelene
MITA BERBERSKI
Osijek, »AUTO-STROJ«, automobilüzlet
Požarevac, BRAČA PANDUROVIĆ
Kruševac, Knez Mihajlova 36, ŽIVOJIN A.
SIMIĆ

Knjaževac, ANTA S. ATANACKOVIĆ
Niš, Obrenovićeveva ulica 51, DUŠAN M.
KRSTIĆ automobilüzlet
Leskovac, Kralja Petra ulica 81, BRANKIĆ
i DRUG »Citroën«-képviselet
Bjeljina, BLAG DJUKANOVIĆ i SIN

A jubiláris olcsó árusítás Lalkovičnál

még csak 40 napig tart

vagyis május 10-ig

ALAPITVA
1919-ben

Tizéves fennállása alkalmával

JUBILEUM
1929-ben

Használja ki jubiláris árusításunkat és adja fel rendelését, amelyet mi postai utánvétellel leszállítunk. Mintákat nem küldünk, de garantáljuk, hogy a legpontosabb kiszámlálásban részesül. Rendelés a kalmával pontosan adja meg címét és azt is, hogy milyen minőségű árut kíván. Meg nem felelőt kicserélünk. 500 dináron felüli rendeléseket bérmentve küldjük.

Rendkívül nagy mennyiségű tavaszi újdonságot kaptunk, amelyeket a következő árakon hozunk forgalomba:

Krepp-szővet, szavatoltan mosható, sötét színekben, 100 cm.	20.—	Kashaszövet női ruhára, 80 cm. széles	42.—
Krepon, francia áru, szavatoltan mosható, sima és mintás, 70 cm.	10.—	Kashaszövet, tiszta gyapjú, sűrű, minden színben, gyermektöltőre, 70 cm.	45.—
Krepon, francia áru, szavatoltan mosható, aprómintás, 70 cm.	14.—	Ripsz-szővet, tiszta gyapjú, minden színben, 100 cm.	48.—
Féldélin, világos színekben, szavatoltan mosható, 80 cm.	11.—	Ripsz-szővet, nehezebb, ruhára és felöltőre, minden színben, 140 cm.	90.—
Féldélin, legmodernebb, világos színekben, 75 cm.	13.—	Koverkót, köpenyre, legnehezebb, minden színben, 130 cm.	90.—
Festett cécó, mosható, világos és sötét színekben, 70 cm.	10.—	Kasha, legmodernebb szövés, gyönyörű színekben, különlegesség női köpönyeekre, 140 cm széles	120.—, 140.— és 160.—
Kárószövet, pamutos, mosható, 70 cm.	10.—	Kamgarnszövet, fekete és sötétkék, ruhára, kosztimre és köpenyre, 140 cm. széles	100.—, 120.—, 150.—, 180.— és 200.—
Cseh zefír, mosható, nagyon erős, 80 cm.	10.—	Pepitaszövet, tiszta gyapjú, 130 cm. széles	90.—
Cseh zefír, legjobb, gyönyörű mintákkal, 80 cm.	12.—	Bársony, gyermekruhára, legfinomabb, sima, minden színben, 55 cm.	45.—
Zefír, finom, férfifehéreműre, 80 cm.	18.—	Bársony, sima, minden színben, 70 cm.	58.—
Nyersselyem férfilingre, sima és mintás, 80 cm.	24.—	Bársony, sima, minden színben, legfinomabb, 80 cm.	70.—
Nyersselyem férfilingre, legfinomabb, mintás, 80 cm.	32.—	Bársony, rajé, sima színekben, 70 cm.	28.—
Toile de soi minden színben, női ruhára, kombinére, fehéreműre, szavatoltan mosható, 80 cm. széles	24.—	Bársony rajé, tarka, 70 cm.	30.—
Nagy reklámcsikünk, ruháselyem minden színben, legmodernebb szövés, 70 cm. széles, csak	25.—	Bársony rajé, legfinomabb, apró mintás, 75 cm.	40.—

NŐI KÖPENY- és RUHAANYAGOK

LEPEDŐVÁSZNÁK

Dovlas »Lilijana«, legjobb, 150 cm. 21.—, 180 cm. 30.—, 200 cm. 36.—, 220 cm.	40.—
Természetes »Lilijana« vászon, 150 cm. 28.—, 180 cm. 35.— és 200 cm.	45.—

FEHÉRNEMŰVÁSZN

Batiztvászon, finom, vékony, selyemfényű, 80 cm.	14.—
Batiztvászon, természetes Lilijana, 80 cm.	16.—
Legjobb, minden célra alkalmas lenfogású vászon, 80 cm széles, Lilijana különlegesség 30 méteres végekben	375.—
Lilijana sifon, 80 cm széles	15.—
23 méteres végekben	320.—
Nemzeti vászon, minden célra alkalmas, közép-sűrű, 80 cm.	12.—
30 méteres végekben	350.—
Lilijana No. 9 nagyon erős vászon, 75 cm széles	9.—
Ekonomija-vászon, közönséges, erős, 70 cm	8.—
Legerősebb puha vászon, 80 cm széles	15.—
36 méteres végekben	500.—
»Lilijana« vászon, 1. sz., 75 cm. széles, métere	11.—

ALSÓNADRÁGVÁSZN

Dovlas Lilijana, 75 cm. sűrű, nagyon erős, 30 méteres végekben 350.—, métere	12.—
Köppergrádl. alsónadrágra, nagyon erős, 80 cm. 30 méteres végekben 380.—, métere	13.—
Atlaszgrádl. csikos, 80 cm széles, 30 méteres végekben 460.—, métere	16.—

RUHASELYMEK

Creppe »Orlov«, eredeti A. G. B., legnehezebb, á la Bagno	140.—
---	-------

Amerikai vászon, 70 cm. középminőség	8.—
Amerikai vászon, 80 cm. legjobb minőség	9.50
Amerikai vászon, 90 cm. kitünő minőség	11.—
Női ing, darabja	25.—
Női ing, finom batiztvászonból, darabja	35.—
Női ing, színes toile de soiból, motívokkal, darabja	42.—
Selyem szerzsbugyi, bármilyen színben	60.—
Selyem szerzsbugyi, bármilyen színben kombinéval	100.—
Bugyi toile de soiból	38.—
Férfi ing, fehér darabja	55.—
Férfi ing, fehér, a legjobb vászonból, minden nagyságban	70.—
Férfi ing finom, mintás zefírből	60.— és 80.—
Férfi ing nyersselyemből, két gallérral	95.—
Férfi alsónadrág, rövid, fehér és színes	25.—
Férfi alsónadrág, rövid, színes	28.—
Férfi alsónadrág, rövid, grádlból	30.—
Férfi alsónadrág, rövid, nyersselyem	40.—
Férfi alsónadrág, hosszú, vászon	32.—

Pajet-selyem, nehéz, minden színben, 90 cm	55.—
Taftalin, tiszta finom selyem, minden színben, 80 cm széles	75.—
Fekete taft, legjobb minőség, 95 cm széles	100.—
Creppe de chine, legnehezebb, sima, minden színben, 100 cm.	85.—
Foulard-selyem, gyönyörű mintákkal, 100 cm	75.—

FINOM RUHASELYMEK

Creppe »orlov«, eredeti A. G. B., legnehezebb, á la Bagno	140.—
Creppe Georgette, mintás, legfinomabb, 100 cm	125.—
Creppe de chine, szegélyes, 120 cm, egy ruhára 2 méter elég, minden divatszínben	180.—
Creppe satin, eredeti A. G. B., 100 cm széles, 100.—, 160.— és	200.—

KÖPENYSELYMEK

Ripsz, aprókockás, 90 cm, minden színben	80.—
Ripsz, aprómintás, minden színben, 90 cm	80.—
Divatselyem, nagykockás, minden színben, 90 cm széles	90.—
Finom selyem, szép mintázással, minden színben, 90 cm széles	100.—
Otománselyem, legnehezebb, 140 cm. fekete és barna színben	180.—

FÉRFIRUHA SZÖVETEK

Bársony, olasz áru, erős, minden színben, 70 cm	32.—
Bársony, olasz, legerősebb, 70 cm	40.—
Pepitaszövet, mosható, gyermekruhára, 130 cm	28.—
Finom angol szövet, 140 cm. gyönyörű mintákkal	140.—
Legjobb angol szövet, 140 cm széles, fekete és sötétkék 200.—, 220.— és	300.—

Férfi alsónadrág, hosszú legfinomabb grádl	42.—
Opál, legfinomabb, fehér és minden színben, 115 cm.	25.—
Markizett, fehér és drapp 100 cm. 18.—, 115 cm. 22.—, 150 cm.	36.—
Atlasz, velencei, legfinomabb és legerősebb, minden színben, 100 cm.	180.—
Atlasz, selyemszatín, paplanra, nehéz, minden színben, 100 cm.	70.—
Paplanszatín, minden színben, 140 cm.	35.—
Szatín, legfinomabb, 100 cm.	55.—
Paplanszatín, színes, 140 cm	40.—
Szatín, fekete 130 c. 25.—, 140 c.	35.—
Szatín, fekete, olyan, mint az atlasz 140 cm.	40.—
Szatín, fekete legfinom. 140 cm.	45.—
Szatín, színes 80 cm.	14.—
Foulard-szatín, színes, 70 cm.	15.—
Poulard-szatín selyemfényű	18.—
Foulard-szatín, mintás, selyemfényű, bélésnek való, 100 cm.	30.—
Paplanszatín, színes 140 cm. 60.—, 160 cm.	70.—

FÜGGÖNYÖK MÉTERSZÁMRA ÉS KÉSZEN

100 cm. széles métere	18.—
110 cm. széles métere	28.—

120 cm. széles finomabb, métere	34.—
130 cm. széles métere	40.—
140 cm. széles legfinomabb, m.	48.—
Vitrázs, 45 cm 16 dinár és	18.—

KÉSZ FÜGGÖNYÖK TŰLLBŐL ÉS MARKIZETTBL

Storok 90, 150, 200, 300 és	350.—
Kétszárnyú függönyök és ágytakarók 250, 350, 500, 600 és	800.—

FÉRFI INGANYAGOK

Zefír, jobb, 70 cm. minden színben	10.—
Finom zefír 80 cm. divatos 16 és	18.—
Nyersselyem, legfinomabb mint	30.—
Nyersselyem, sima, minden színben, 80 cm. széles	26.—

ZSÁVOLYOK

100 cm. féls. szürke és fehér 20.	24.—
100 cm. tiszta len, szürke és fehér	32.—
110 cm. tiszta len, szürke és fehér	35.—
120 cm. tiszta len, szürke és fehér	38.—
120 cm. féllen, matracnak	32.—
120 cm. legfinomabb len, matracnak, legszebb színben és mintákban	36.—

ÁGYGARNITURÁK

Tejtes garnitúra, 3 darab, 2 ágterítő és asztalterítő, bordó és zöld	280.—
--	-------

Legfinomabb eredeti angol férfiszövet, 150 cm széles 200.—, 250.— és	300.—
Teljes kellék 150.—, 180.—, legjobb	250.—

TAKARÓK

Takaró, nagy, különböző színekben	90.—
Takaró, nagy, képpel, nehéz	130.—
Takaró, gyapjú, nagy, nehéz, szürke 100.— és	24.—
Gyermektakaró, képpel	30.—

FÉRFIHARISNYÁK ÉS ZSEBKENDŐK

Férfiharisnya, nagyon erős, különböző színekben, párja	10.—
Férfiharisnya, legfinomabb, mintás, párja	17.—
Férfiharisnya, zsakard, mintás rekorderőségű	20.—
Férfi zsebkendő, fehér alapon káró és színes, darabja	3.50
Férfizsebkendők, batizst, finom szegélyvel, tucattja 75.—, darabja	7.—
Férfizsebkendő, finom, tucattja 100.—, darabja	10.—
Gyermekzsebkendő, képes, darabja	2.—
Női zsebkendő, finom fehér batizst, azsuros, tucattja 55.—, darabja	5.—

NŐI HARISNYÁK

Női harisnya, különböző színekben, párja	8.—
Női harisnya, melirozott, erős, párja	10.—
Női cémaharisnya, minden színben, párja	17.—
Női flórharisnya	22.50
Női harisnya, selyem, párja	12.—
Női harisnya, selyem, fehér, párja	18.—
Női flórharisnya, legfinomabb	35.—
Női flórharisnya, nyilas, párja	40.—
Női selyemharisnya »Avilas«, nyil nélkül 40.— és	60.—
Női selyemharisnya, »Bernberg«, nyilas, párja	75.—

Jakard garnitúra, 3 darabból, jobb minőség, bordó	350.—
Gobelin, különféle színekben, legkisebb garnitúra, 3 daraból	400.—
mintás, zöld és bordó 420.—, 450.—	450.—
Kreton, mintás, finomabb, 75 cm.	18.—
Fehér damaszt ebédgarnitúra 6 személyre 180 din., 12 személyre	280.—

DAMASZT ASZTALTERITŐK

Fehér, kockás damaszt 140 cm.	25.—
Szalvák, mint a terítők is, kockás, darabja	10.—
Fehér damaszt, legfinomabb, selyemfényű, 140 cm.	55.—
Törölruha, jobb, darabja	10.—
Törölruha, lenből, nagyobb	12.—
Törölruha, fehér, méterszámra	14.—

TÖRÜLKÖZŐK

Piketirozott, kisebb darabja	10.—
Etamin, darabja	22.—
Etamin, nagyobb, darabja	25.—
Bolyhos 35—40 dinár, nagyobb	60.—

PÁRNAANGINÁK

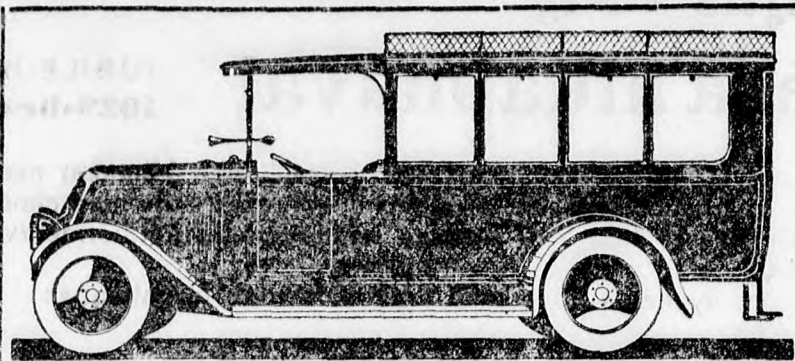
Fehér, kék vagy vörös 12, 16 és	18.—
---	------

Žarko S. Lalkovič i Brat, Beograd

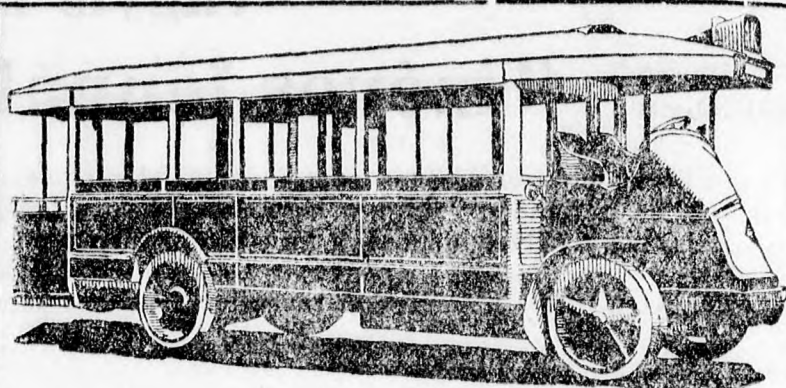

RENAULT

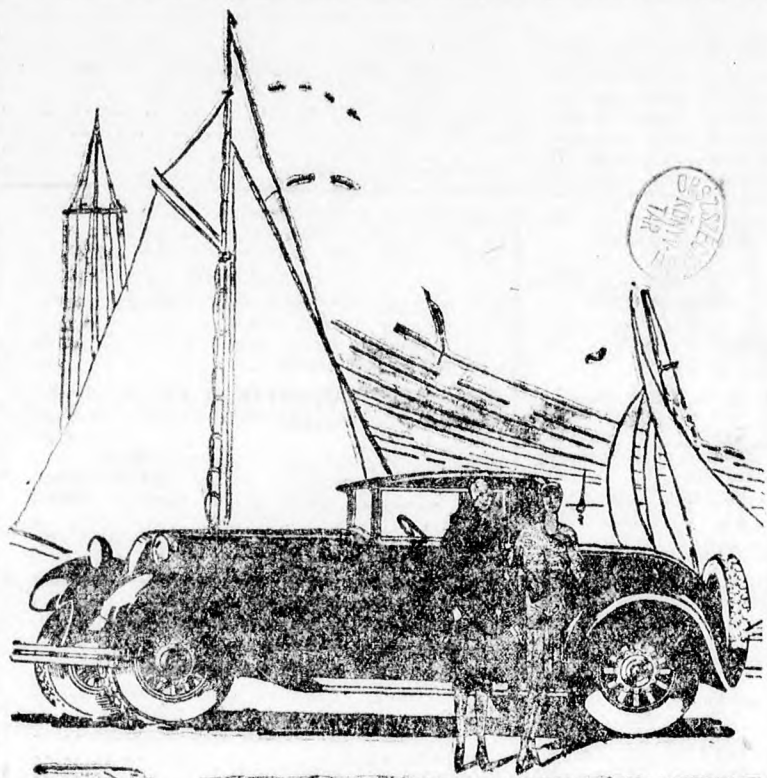
Több mint 30 éve már a vezető márka

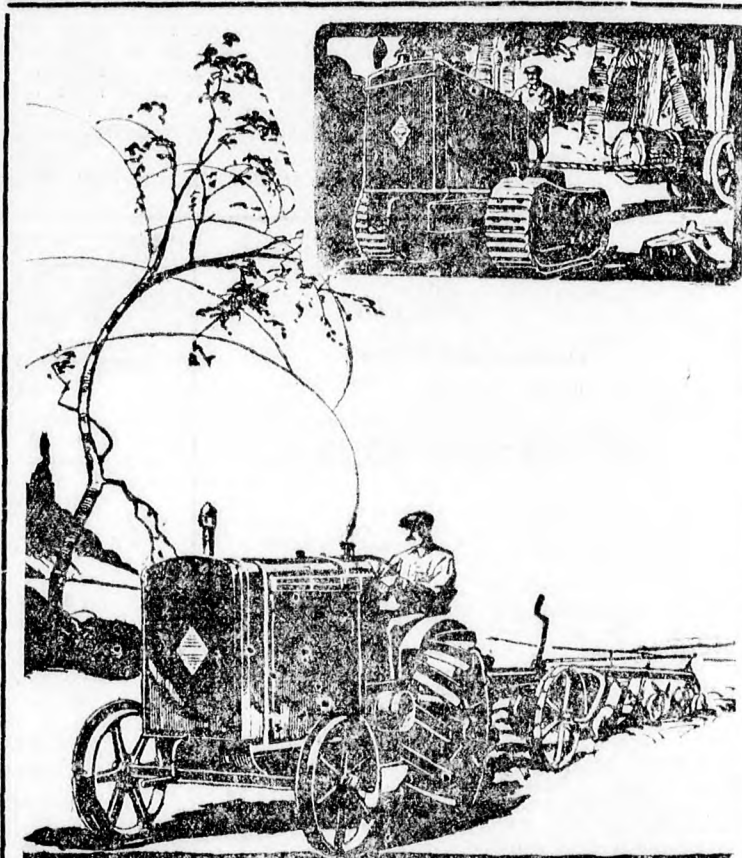
RENAULT AUTÓBUSZOK
8—20 ülésig

RENAULT AUTOOMNIBUSZOK 20-tól 70 ülésig

RENAULT-LUXUSAUTOK
az összes és legkülönfélébb típusok

RENAULT-TRAKTOROK
szántáshoz, csépléshez és egyéb gazdasági célokra

valamint

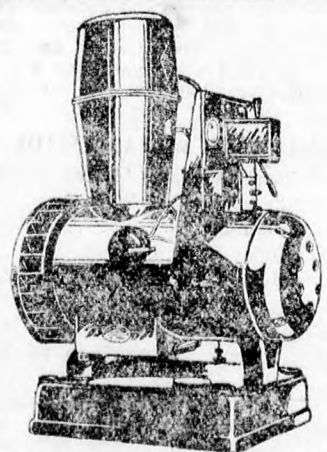
teherautók
tűzoltó szerkocsik
fecskenedők

a legkülönfélébb nagyságban és kivitelben

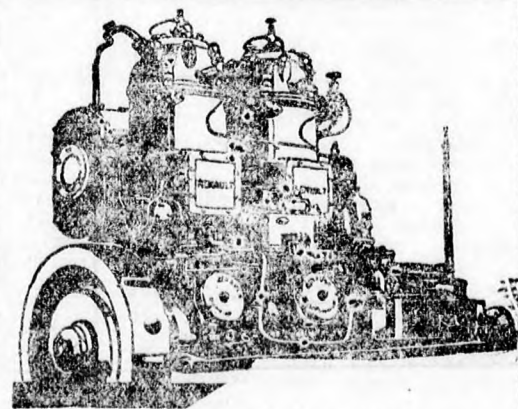
Az összes

autóalkatrészek és
Semperit autógummik

állandóan raktáron a Renault művek
vezérképvisleténél

RENAULT VILLANYTELEP
a legolcsóbb kisüzem világítási célokra

RENAULT MOTOROK
erőművek, hajók stb. meghajtására

KRAUSZ EDE, NOVISZAD

Képviselet Horvátország részére: IVAN LEON ZAGREB, Nikolićeva 9.

Képviselet Szerbia részére: Autopromet D. D. Beograd, Aleksandrova ul. 8.